

2018

EESTI PIIRKONDLIK ARENG

Noored Eestis

2018

EESTI PIIRKONDLIK ARENG
Noored Eestis

EESTI PIIRKONDLIK ARENG. 2018

Noored Eestis

Koostanud Eve Telpt, Mihkel Servinski, Marika Kivilaid ja Greta Tischler

Väljaandes on kasutatud Statistikaameti andmeid, kui ei ole viidatud teisiti.
Teemakaartidel on kasutatud Maa-ameti haldusüksuste piire.

Toimetanud Liis Haugas ja Helve Hennoste
Kaardid koostanud Helerin Äär ja Ülle Valgma
Kujundanud Uku Nurges ja Irmela Klooster
Kaane kujundanud Uku Nurges

Kirjastanud Statistikaamet, Tatari 51, 10134 Tallinn

Märts 2019

ISSN 1736-8693 (trükis)

ISSN 2346-609X (PDF)

ISBN 978-9985-74-618-9 (trükis)

ISBN 978-9985-74-619-6 (PDF)

Autoriõigus: Statistikaamet, 2019

Kaanefoto: Scanpix

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

SISUKORD

Noorus on ilus aeg Mihkel Servinski, Eve Telpt	5
Noorte parem tundmine on arengu alus Anne Kivimäe	6
Omaavalitsusüksuste rahvastik ja noored Mihkel Servinski, Marika Kivilaid, Greta Tischler	8
Siserände suundumused maakondades Alis Tammur	26
Noorte osalus hariduses ja tööturul Eve Telpt	40
Ettevõtlusaktiivsuse ja (majandus)arengu seos Euroopa Liidu piirkondades ning Eesti omavalitsusüksustes Märt Leesment	58
Noorte osalus vabaajategevuses ja noorsootöös Marin Tasuja	68
Noored kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel Kaja Sõstra	81
Lastega perede toimetulek ja heaolu Kadri Raid	91
Noorte surmad Mihkel Servinski, Koit Meres	99
 Lisa 1. Kaardid	 121
Lisa 2. Omavalitsusüksuste portreed	129
Lisa 3. Valik andmeid haldusüksuste kohta	209

NOORUS ON ILUS AEG

Noortest rääkiva artiklikogumiku koostamise idee tekkis Statistikaameti ja Eesti Noorsootöö Keskuse koostööst. Osa materjalist on pärit aruandest, mille Statistikaamet koostas noorsootöö keskuse tellimuse täitmiseks, osa tekste on kirjutatud just kogumiku tarbeks. Kogumiku artiklid moodustavad küll terviku, kuid kindlasti ei hõlma kõiki noortega seotud teemasid.

Kogumikus on antud piirkondlik ülevaade järgmistest teemadest: noorte arvukus; puuetega noored; ränne; noored hariduses, tööturul ja ettevõtluses; noorte osalus vabaajategevuses, noorsootöös ja kohaliku omavalitsuse volikogude valimistel; lastega perede toimetulek ning noorte surmad. Nende teemade kirjeldamise kõrval on püütud olukorda ka tõlgendada või olemasolevate andmete põhjal vähemalt hüpoteese püstitada. See ei ole täielik tõde, sest eri mätaste otsast vaadatuna on võimalik näitajaid erinevalt mõtestada. Loodetavasti on esitatud seisukohad siiski väärt edasimõtlemist.

Peale artiklite on kogumiku lisades avaldatud hulk analüüsimata statistilisi materjale: kaardid omavalitsusüksust kirjeldavate näitajatega, mida mitmes artiklis on kasutatud, et uurida, kuidas noorte olukord ja võimalused on seotud elukohaga; kõigi 79 omavalitsusüksuse ülevaatlikud portreelehed; haldusüksuste olulised statistilised näitajad koos meetodiliste selgitustega.

Noorte kohta on aja jooksul avaldatud hulgaliselt mõtteid. Aastatuhandeid on väidetud, et noorus on hukas, aga samuti on teada, et noorte päralt on tulevik. Selles kogumikus ei ole jõutud ühegi teema korral järelduseni, et noored oleksid hukas. Küll aga sedastatakse, et noorte hoiakud muutuvad ja nende olukord on piirkonniti erinev. Noorte päralt on tulevik! See arusaam on nii loogiline, et statistilist tõestust sellele polegi vaja.

Kogumiku sissejuhatuse pealkirjaks valitud laulurida „noorus on ilus aeg“ jätkub sõnadega „noorus ei tule iial tagasi“. Üksikisiku seisukohast on need sõnad õiged. Statistiku vaatenurgast on olukord teine: noorus ei kao kusagile, noored on ühiskonnas ikka ja alati kohal.

Statistikaamet tänab Eesti Noorsootöö Keskust meeldiva koostöö eest ja loodab, et kogumik pakub huvi paljudele lugejatele.

Mihkel Servinski

Eve Telpt

Statistikaameti juhtivanalüütikud, kogumiku koostajad

NOORTE PAREM TUNDMINE ON ARENGU ALUS

Anne Kivimäe

Eesti Noorsootöö Keskus

Noorte toimetulek ja võimalused olenevad muude tegurite hulgas ka sellest, kus noor inimene elab. Võimalused end arendada ja teostada, eakaaslastega ühiselt tegutseda ning probleemide korral tuge saada erinevad piirkonniti. Omavalitsusüksuses võimaluste pakkumiseks ja teenuste arendamiseks on vaja põhjalikke teadmisi noorte olukorrast võrreldes teistega ning teguritest, mis üht või teist erisust mõjutavad. Noorte olukorra tundmaõppimine omakorda on omavalitsusüksuse tulevikuseisundi analüüsimise hea alus.

Noored kui ühiskonna eriline osa

Eesti õigusruumis on noortena määratletud 7–26-aastased isikud. See sätestati 1999. aastal vastu võetud noorsootöö seaduses. Noorus on suurte muutuste aeg elus, kui vastata tuleb ka paljudele ootustele. Siiski on noortel võimalik märkimisväärselt vähem kui teistel vanuserühmadel tegelikult mõjutada oma eluolu: lapseeas eelkõige loomulikel (bioloogiline areng), kuid vanemaks saades üha enam ühiskonnakorralduslikel põhjustel (k.a majanduslik sõltuvus, piiratud teovõime) – noorte seisund on nõrgem ja õigused ning võim ühiskonnas piiratud. Tänapäeval oodatakse noortelt juba üsna varases eas vastutustundlikke valikuid, teadlikku panustamist ühiskonna arengusse, iseseisvat toimetulekut. Ühelt poolt on noored seega ühiskonnas rühm, kelle hääl ja võimalused oma elu ise suunata on teistest nõrgemad, teisest küljest aga on noortele pandud palju ootusi. Selline vastuoluline seisund on põhjus, miks on peetud vajalikuks noori esile tõsta ühiskonnas eritählepanu vajava rühmana.

Teisenevate valitsemisvormide, tööturumuutuste, surve all sotsiaalsüsteemi ja paljude teiste ülemaailmsete arengusuundade taustal on järjest olulisem, et igaüks suudaks muutuv keskkonnas tegutseda enesekindlalt ja vastutustundlikult. Noorte sujuval iseseisvumisel on määrav see, kas neil on kujunenud eeldused ise hakkama saada (Helemäe, 2018). Selliste eelduste kujunemisel on oluline elukeskkond ja lapseeas ning nooruses kogetu. Erinevates oludes kasvamisel on mõju noorte valikutele: erinevates sotsiaalmajanduslikes keskkondades erinevad ka vastastikused seosed, mis kujunevad noorte osalemisel tööturul, hariduses ja poliitilises elus (Empowering ... 2014).

Vaadeldes noori ühiskonna erilist tähelepanu vajavate liikmetena, ei tohi unustada, et tegu ei ole homogeense rühmaga. Juba suur vanusevahemik (7–26 aastat) annab märku olulistest erinevustest selles vanuserühmas, peale selle on neil ka hulk kultuurilisi, soolisi, tervislikke jm erisusi, millega tuleb arvestada.

Arusaam noorte olukorrast kui noortepoliitika ja noorsootöö alus

Noorte olukorda kirjeldades räägitakse sageli mingisse kindlasse rühma kuuluvatest isikutest: õpilane, töötu, väljalangeja, noor, kes ei õpi ega tööta (NEET-noor), talent, vabatahtlik jne. Vaadet kindla tegevusalaga piirates võib nägemata jääda noorte olukorra tervikpilt, näiteks vastastikused seosed, tausta- ja mõjutegurid.

Noortevaldkonda käsitledes lähtutakse vaatenurgast, mille keskmes on noor, tema tegelik olukord, huvid ja vajadused. „Noorsootöö strateegia 2006–2013“ seadis eesmärgi kujundada Eestis välja noore tegelikest vajadustest ja väljakutsetest lähtuv koordineeritud ning eesmärgikindel tegutsemine eri eluvaldkondades ehk lõimitud noortepoliitika. „Noortevaldkonna arengukavas 2014–2020“ on välja toodud Eesti noortepoliitika põhimõtted.

- Noort käsitletakse tervikuna. See tähendab, et tõeliselt mõjusaks tegevuseks ja meetmete rakendamisel ükskõik millise noortega seotud eesmärgi saavutamiseks või probleemi lahendamiseks on vaja vaadelda noore inimese kogu eluolu ja seda mõjutavaid tegureid, mitte piirduda ühe asutuse või valdkonna haldusalaga.

- Noorte kaasamine. See tähendab, et kaasamine on meetmete kvaliteedi ja mõju tagamise vahend.
- Koosmõju. See tähendab, et eri valdkondade teadmisi kasutades püüeldakse suurima koosmõju poole.

Noorte olukorra ja vajaduste parem tundmine on olnud noortevaldkonnas tähtis aastakümneid nii Eestis kui ka kogu Euroopa Liidus. Euroopa Liidus said noorteuuringud väga tähtsa koha Euroopa Komisjoni 2001. aastal koostatud noortepoliitika valges raamatus ja sellest välja kasvanud liikmesriikide koostöös, mille üks neljast olulisest eesmärgist on „Noorte parem tundmine“. Eestis on juba aastaid arendatud noorteseiret ja mitmekesistatud noortega seotud uuringuid. Senise tegevuse edasiarendamiseks on tänapäeval tähtis kasutada rohkem ja paremaid teadmisi noortest, noorsootööst, noortele suunatud avalikest teenustest ning noori mõjutavast poliitikast.

Noorsootöö on üks noortepoliitika valdkondi, mis loob lisaks formaalharidusele, töökohale ja perele võimalusi noorte isiksuse mitmekülgseks arenguks. Noorsootöös saavad noored võimalusi avastada iseend, oma huvisid ja andeid. Neil on võimalik ise tegevus algatada ja ellu viia, arendada sotsiaalset pädevust ja luua suhteid, täiendada oskusi ja teadmisi mitteformaalses õppekeskkonnas. Noorsootöö ajalugu ulatub Eestis saja aasta taha (Taru jt, 2015), tänapäevase noortevaldkonna kujunemise otsustavaks sammuks võib pidada noorsootöö seaduse vastuvõtmist 1999. aastal. See kujundas noorsootöö mõisteruumi, korralduse ja rahastamise raamistiku. Muudeti ka kohaliku omavalitsuse korralduse seadust: omavalitsuse ülesannete hulka lisati noorsootöö korraldamine.

Noorsootöö kui tegevusala on väga mitmekülgne. Selle oluline sisu on mitteformaalne õppimine: paljud tööturul tähtsad oskused omandavad noored just noorsootöös. Noorsootöö on ka tähtis sotsiaalsete suhete loomise ja arendamise võimalus. Noorsootöö keskne eesmärk on aidata kaasa sellele, et noored saaksid aktiivselt osaleda ühiskonnaelu korraldamisel ja otsuste langetamisel. Noorsootöö peamised vormid on huviharidus, huvitegevus, noorteühingute tegevus, laagrid, malevad, avatud noorsootöö, vabatahtlik teenistus, rahvusvahelised projektid ja noorsootöö koolis.

Arusaam noorte olukorrast aitab kohalikku elu arendada

Kogukonnas, omavalitsusüksuses ja kogu riigis tuleb noortesse suhtuda kui edasivijatesse, neid ei tohi näha probleemide allikana, vaid uute võimaluste loojana. Siis näeme ka kitsaskohti ja edulugusid noortele suunatud teenuste ning tegevusvõimaluste arendamisel. Eri eluvaldkondi hõlmav tervikvaade toetab valikuid, mis on noorte jaoks mõjusate muutuste alus. Pärast haldusreformi on kohalikel omavalitsustel nüüd võimalik seada pikaajalisi eesmärgi ja mõtestada noorte osa nende saavutamisel.

Noorte olukorra piirkondlik analüüs lubab võrrelda erisusi riigis ja aitab näha olulisi eesmärgi. Andmete statistiline vaade ja teadusuuringud on siiski vaid teadmise üks osa. Kombineerides need noorte endi seisukohtadega erinevate kaasamisvormide kaudu ja noortega töötavate spetsialistide ning poliitikakujundajate kogemusega, kujuneb teadmispõhiste valikute terviklik alus. Noorte olukorra analüüs aitab ka noortel oma elukeskkonna plusse ja miinuseid hinnata ning algatada, eest vedada ja ka nõuda uuendusi.

Allikad

Empowering the Young for the Common Good – SocIEtY. Examining National Level Youth Policies From A Capability Perspective. (2014). European Policy Brief. European Commission.

Helemäe, J. (2018). Tööturu ebakindlust kogevad Eesti noored: vanemate ja sotsiaalsete võrgustike toetus täiskasvanuks saamisel. Tallinna Ülikooli rahvusvaheliste sotsiaaluuringute keskus.

Taru, M., Pilve, E., Kaasik, P. (2015). Noorsootöö Eestis: 19. sajandi keskpaigast kuni 21. sajandi esimese kümnendi lõpuni. Tallinn: Eesti Noorsootöö Keskus.

OMAVALITSUSÜKSUSTE RAHVASTIK JA NOORED

Mihkel Servinski, Marika Kivilaid, Greta Tischler

Statistikaamet

Igale omavalitsusüksusele on oluline, kui arvukas ja milline on sealne elanikkond, sest selles sõltuvad nii kohaliku omavalitsuse võimalused kui ka piirkonna inimeste vajadused. Omavalitsusüksuste rahvastikust saab ülevaateid anda mitmel viisil. Siinse ülevaate näitajate valik lähtub Eesti Noorsootöö Keskuse soovidest ja Statistikaameti võimalustest. Artiklis käsitletakse omavalitsusüksuse tasandil rahvaarvu, rahvastiku soo-vanusstruktuuri ja rahvuslikku koosseisu, elussündide arvu, loomulikku iivet ning peale demograafiliste põhinäitajate ka puuetega inimeste arvu. Rahvaarvu mõjutab ka ränne, kuid seda selles artiklis ei käsitleta, sest sellele on pühendatud kogu teine artikkel „Siserände suundumused maakondades“, lk 26–39.

Metoodika

Rahvastiku andmed on pärit Statistikaameti rahvastikubaasist. Tegemist on Eesti püsielanike kogumi ehk andmestikuga, kuhu kuuluvad kõik inimesed, kes on Statistikaameti andmetel aasta alguses Eesti püsielanikud. Ülevaade keskendub andmetele seisuga 1. jaanuar 2018. Peale selle analüüsitakse omavalitsusüksuste rahvaarvu muutust viimase paari aasta jooksul ja võimalusel vaadatakse üleriigilisi näitajaid ka pikema aegreana. Omavalitsusüksuste rahvastiku teemat ei ole pikema aegreana võimalik käsitleda, sest haldusreformi tõttu on märgatavalt muutunud omavalitsusüksuste piirid ja seetõttu on katkenud omavalitsusüksuste rahvastikustatistika aegread. Nende taastamise muudab keerulisemaks ka suur muudatus rahvastikustatistika tootmise metoodikas: Statistikaamet võttis 2016. aastal kasutusele residentsuse indeksi, mille eesmärk on senisest täpsemalt ja sagedamini selgitada välja Eesti elanikkonna suurus ning saada hinnangud sisse- ja väljarände kohta (Tiit ja Maasing, 2016).

Puuetega inimeste andmed seisuga 1. jaanuar 2018 pärinevad sotsiaalkaitse infosüsteemist (SKAIS). Piirkondlike näitajate saamiseks on puude andmetele lisatud 1. jaanuari 2018 seisuga Statistikaameti rahvastikubaasist rahvastiku- ja elukohaandmed.

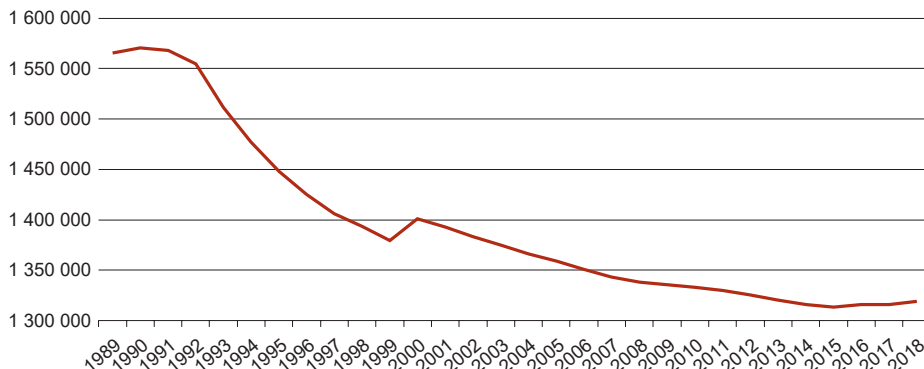
Noorte määramisel on lähtutud noorsootöö seadusest, mille järgi noor on 7–26-aastane isik.

Omavalitsusüksuste rahvaarv on ka pärast haldusreformi väga erinev

2018. aasta alguses oli Eesti rahvaarv 1 319 133, mis oli 246 529 inimese võrra vähem kui 1989. aasta alguses, mil Eestis toimus viimane taasiseseisvumisele eelnenud rahvaloendus. Taasiseseisvunud Eesti rahvaarvu iseloomustab selge langustrend. Tõsi, viimasel kahel aastal on Eesti rahvaarv veidi suurenenud ja see on kindlasti pigem positiivne, kuid langustrendi kasvutrendiks pöördumisest on vara rääkida (joonis 1).

Eestis on pärast 2017. aasta haldusreformi 79 omavalitsusüksust. 2018. aasta alguse seisuga iseloomustavad omavalitsusüksuste suurust rahvaarvu järgi järgmised faktid:

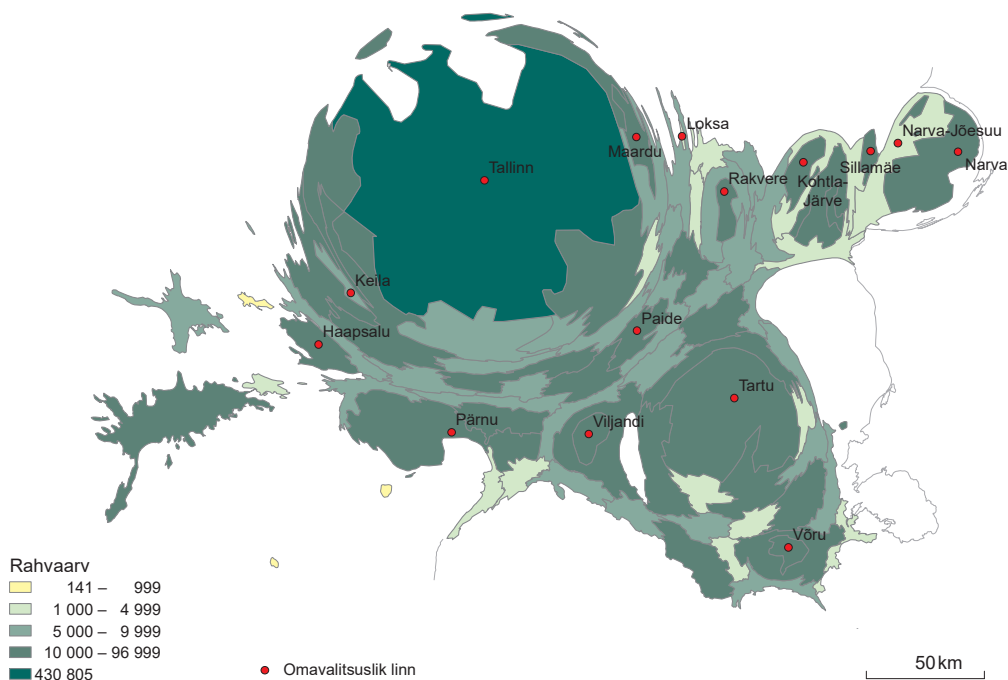
- Suurim omavalitsusüksus on Tallinna linn, kus elab 430 805 inimest, sh 194 273 meest ja 236 532 naist. Tallinna elanikud moodustavad peaaegu kolmandiku Eesti elanikest. Tallinnas elab veidi alla kolmandiku Eesti meestest ja veidi üle kolmandiku naistest.
- Tallinn on rahvaarvult 3055 korda suurem kui Eesti väikseim omavalitsusüksus Ruhnu saar. Tallinn on 168 korda suurem kui Mandri-Eesti väikseim omavalitsusüksus Loksa linn, 4,5 korda suurem kui rahvaarvu suuruselt Eesti teine omavalitsusüksus Tartu linn, mis omakorda on 1,7 korda suurem kui suuruselt kolmas omavalitsusüksus Narva linn.

Joonis 1. Eesti rahvaarv, 1989–2018*

* Aasta alguse seisuga

Allikas: Statistikaamet

Eesti omavalitsusüksuste suuruste väga märgatav erinevus on üldteada fakt, mis väärib meelde-tuletamist, sest isegi juhul, kui probleemid on eri suurusega omavalitsusüksustes sarnased (üldjuhul on ka probleemid erinevad), siis nende lahendamise võimalused ja meetodid on suurusest tulenevalt väga erinevad. Omavalitsusüksuste suuruste erinevust näitab ilmekalt kaart 1.

Kaart 1. Omavalitsusüksused rahvaarvu suuruse järgi, 1.01.2018

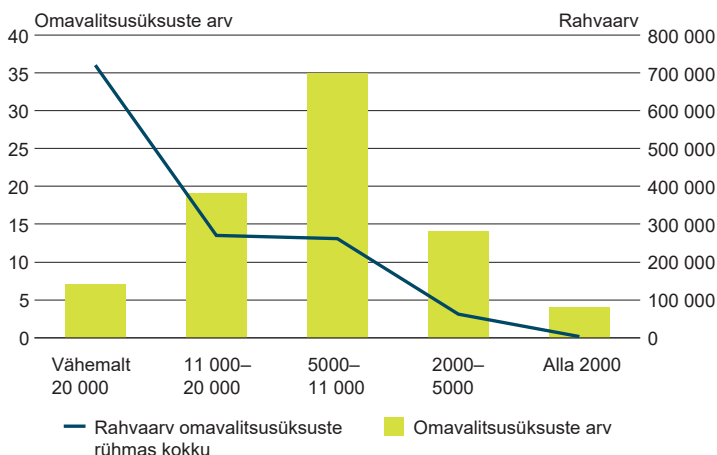
Allikas: Statistikaamet

Omavalitsusüksuste jagunemine elanike arvu järgi on esitatud joonisel 2. Rühmade suuruse määramisel on aluseks võetud 2017. aasta haldusreformi kriteeriumid omavalitsusüksuste rahvaarvule. Omavalitsusüksuse minimaalne suurus võis olla 5000 ja soovituslik suurus oli 11 000

elanikku. Alla 2000 elanikuga on neli omavalitsusüksust ja need on kohaliku omavalitsuse staatuse säilitanud Eesti väikesaared.

Eesti seitsmes suuremas omavalitsusüksuses on igas vähemalt 20 000 elanikku ehk kokku 55% kõigist Eesti elanikest. Omavalitsusüksuseid on kõige rohkem (35 üksust) rühmas, kus elanike arv on 5000 – 11 000 ehk elanike arv jääb haldusreformi minimaalse ja soovitusliku kriteeriumi vahele. Selles rühmas elab 20% Eesti elanikest. Huvitav on jälgida 2000–5000 elanikuga omavalitsusüksusi ehk rühma, mis ei täitnud haldusreformi ajal kehtinud miinimumsuuruse nõuet (väikesaared on nii või teisiti omaette teema). Selles rühmas on 18% Eesti omavalitsusüksustest ja neis elab 14% Eesti elanikest. Haldusreformi idee järgi ei ole tegemist jätkusuutlike omavalitsusüksustega, kuigi neile erandite tegemine ja sundliitmata jätmine näitab, et valitsus usub nende jätkusuutlikkusesse.

Joonis 2. Omavalitsusüksuste jagunemine rahvaarvu rühma järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

Ligi kahes kolmandikus omavalitsusüksustes rahvaarv väheneb

Pikka aega vähenenud Eesti rahvaarv on mõne viimase aastaga suurenenud. Selle põhjus on positiivne rändesaldo. Loomulik iive on olnud negatiivne.

Eespool kirjeldatud põhjustel pole praegu kättesaadavad pikemad aegread omavalitsusüksuste rahvaarvu muutuse kohta ja seetõttu saab võrrelda omavalitsusüksuste rahvaarvu muutumist vaid aastatel 2016–2018. Eestis oli 2016. aasta algul 1 315 944 ja 2018. aasta algul 1 319 133 elanikku. Seega elas 2018. aasta algul Eestis 3189 inimest ehk 0,24% rohkem kui kaks aastat varem.

Aastate 2016 ja 2018 võrdluses on rahvaarv suurenenud kõigis neljas omavalitsusüksuses, mis kuuluvad väikesaarte rühma (tabel 1). See on Eesti üldises rahvastiku arengus küll üsna vähetähtis, aga sellegipoolest positiivne muutus, mis iganes selle muutuse taga on. Ülejäänud rühmadele on kõigis nii suureneva kui ka väheneva rahvaarvuga omavalitsusüksusi. Neis kõigis on kahaneva rahvaarvuga omavalitsusüksuste osatähtsus veidi üle kahe kolmandiku. Kokku oli vaadeldavas ajavahemikus kasvava rahvaarvuga omavalitsusüksusi 28 ja kahanevaga 50. Ühe omavalitsusüksuse rahvaarv (Lääne-Nigula vald) ei muutunud. Analüüsis tõlgendatakse kasvu ja kahanemist suure suurusel rahvaarvu muutust. Küsimus, mis on oluline muutus, jääb selles ülevaates vastusetaks. Näiteks rahvaarvu kasv kolme inimese võrra tundub olevat tühi muutus, aga see ei pruugi nii olla näiteks Ruhnu või Kihnu valla puhul.

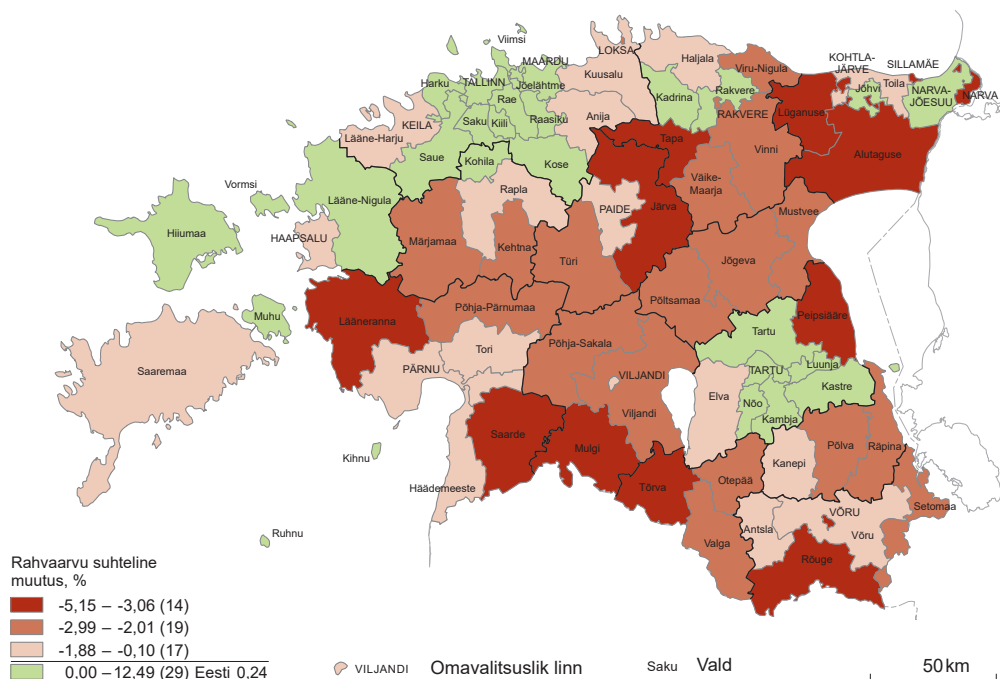
Tabel 1. Rahvaarvu muutumine omavalitsusüksuse rahvaarvu rühma järgi, 2016–2018

Elanike arv	Suurenev või muutumatu	Vähenev	Kokku
Vähemalt 20 000	3	4	7
11 000–19 999	5	14	19
5000–10 999	12	23	35
2000–4999	5	9	14
Alla 2000	4	0	4
Kokku	29	50	79

Allikas: Statistikaamet

Rahvaarv vähenes suhteliselt kõige rohkem Lüganuse vallas (5,15%), Sillamäe linnas (5,09%), Saarde vallas (4,16%), Kohtla-Järve linnas (3,93%) ja Narva linnas (3,61%) ning suurenes suhteliselt enim Rae (12,49%), Luunja (11,23%), Raasiku (7,89%), Kambja (7,69%) ja Kastre vallas (7,53%). Rahvaarvu muutumise piirkondlik muster on esitatud kaardil 2, millel rahvaarvu kasvu-piirkonnad selgelt välja joonistuvad.

Absoluutarvudes oli vähenemine suurim Narva (2101 elanikku), Kohtla-Järve (1408) ja Sillamäe linnas (697) ning Lüganuse (475) ja Jõgeva vallas (418). Kasv oli suurim Tallinnas (7385), Rae (1973), Viimsi (1346), Kambja (743) ja Harku vallas (667).

Kaart 2. Omavalitsusüksuste rahvaarvu suhteline muutumine, 2016–2018

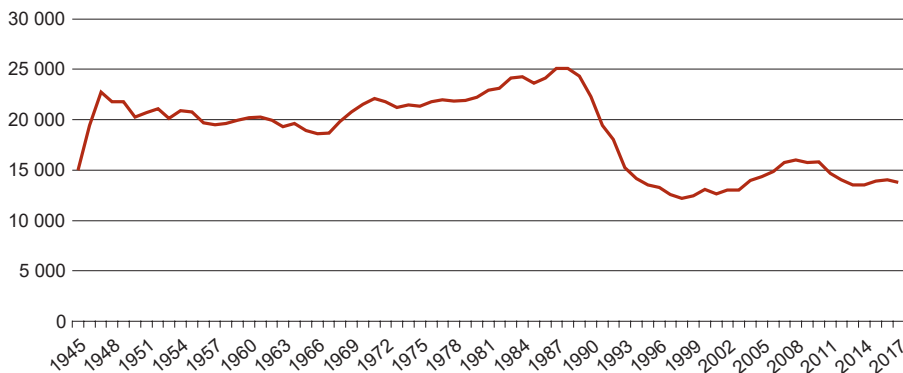
Allikas: Statistikaamet

Eestis on viimastel aastatel sündinud ligi 14 000 last aastas

Sündide arvu peetakse tavaliselt üheks olulisemaks rahvastikustatistika näitajaks. Keerulisemaks läheb olukord siis, kui tuleb anda hinnang sündide arvule. Eestis on kujunenud hoiak, et suurem sündide arv on parem. Rahvaarvu pikaajalise vähenemise tingimustes tundub selline hoiak põhjendatud.

Nagu paljud näitajad nii erineb ka sündistatistika Eesti omavalitsusüksustes üsna palju. Kuna selle ülevaate eesmärk on olukorda kirjeldada, siis erinevuste põhjustel ei peatuta. Olulise taustainfona on aga joonisel 3 ära toodud Eesti elussündide arv aastatel 1945–2017. Ajavahemikul 1946–1990 oli Eestis elussündide enamikul aastatel üle 20 000, kuid aastatel 1993–2017 sai enam kui 15 000 sünni üle rõõmustada vaid mõnel üksikul aastal. 2017. aastal sündis Eestis 13 782 last. Loomulikult on sellisel olukorral põhjused ja kõik neist ei pruugi olla laiemas kontekstis negatiivse iseloomuga, kuid see ei vähenda fakti, et kahe ajavahemiku võrdluses sündis Eestis igal aastal veidi rohkem kui 5000 last vähem.

Joonis 3. Elussündinute arv Eestis, 1945–2017

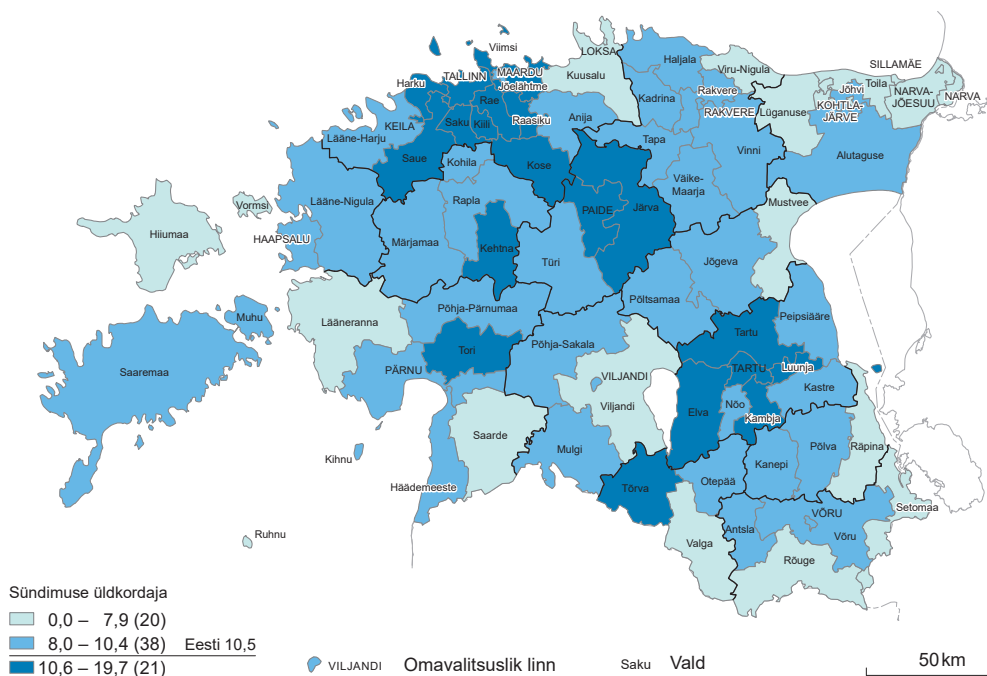
Allikas: Statistikaamet

Nagu kõiki statistika abil kirjeldatavaid sündmusi nii saab ka elussünde näidata absoluut- ja suhtarvude abil, mis objektide järjestamisel võivad anda üsna erinevaid tulemusi. Näiteks on elussündide arv Eesti omavalitsusüksustes konkurentsilt kõige suurem Tallinna linnas (5050 elussündi 2017. aastal). Tulemus on ootuspärane, sest Tallinnas elab ka teiste omavalitsusüksustega võrreldes märgatavalt rohkem inimesi. Kui vaadata aga sündistatistika üht lihtsamat indeksi ehk sündimuse üldkordajat (elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta), siis on Tallinn omavalitsusüksuste edetabeli 9. real tunduvalt madalama indeksi väärtusega, kui on selles edetabelis esikohal olev Rae vald, kus sündis Tallinnaga võrreldes väga vähe lapsi – vaid 340. Kui arvudega mängida, siis juhul, kui sündimuse üldkordaja oleks Tallinnas 2017. aastal olnud sama suur kui Rae vallas, siis oleks Tallinnas sündinud rohkem kui 8400 last.

Kaardil 3 on Eesti omavalitsusüksused rühmitatud sündimuse üldkordaja järgi. Tallinna ja Tartu piirkond eristub ülejäänud Eestist üsna selgelt suurema üldkordaja väärtusega. Sündimuse üldkordajat mõjutab mitu tegurit, üks olulisemaid on rahvastiku soo-vanusstruktuur. Ei saa loota laste sündimist ja suurt sündimuse üldkordajat olukorras, kus peaaegu kõik elanikud on vanemad kui kuuskümmend aastat. Mingil ajavahemikul on mingis konkreetses piirkonnas võimalik vähest sündide arvu rahvaarvu kontekstis kompenseerida pikema eluea ja positiivse rändesaldoga, aga kui lapsi ei sünni, siis on väljasuremine vaid aja küsimus.

Rahvastiku taastootmiseks peaks iga naine oma elu jooksul sünnitama vähemalt 2,1 last. Eestis on summaarne sündimuskordaja (keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid kindla aasta sündimuse vanuskordajad) viimastel aastatel olnud tasemel 1,6. Omavalitsusüksustes on selle näitaja arvutamine võimalik, kuid arvestades omavalitsusüksuste mitte eriti suure rahvaarvu, pole see väga põhjendatud. Sündide osa algul esitatud küsimus, kuidas hinnata sündide arvu, muutub omavalitsusüksuste juures veelgi keerulisemaks.

Kaart 3. Sündimuse üldkordaja omavalitsusüksustes, 2017

Allikas: Statistikaamet

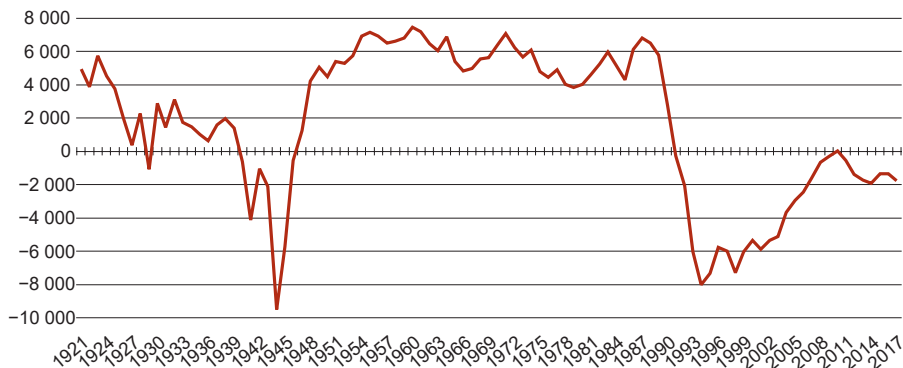
Üks võimalus on taas arvudega mängida. 2017. aasta haldusreformiga sooviti saavutada olukord, kus igas omavalitsusüksuses oleks oma gümnaasium. Ei ole selge, mitu õpilast on ühe gümnaasiumi jaoks optimaalne, aga näiteks võib eeldada, et gümnaasiumis on kolm paralleelklassi ja igas neis 20–25 õpilast ning need kõik oleksid oma omavalitsusüksuse lapsed. Sel juhul peaks aastas omavalitsusüksuses sündima 60–75 last. Andmed aga näitavad, et paljud omavalitsusüksused ei küüni sellise elussündinute arvuni. Eestis oli 2017. aastal 38 omavalitsusüksust, kus sündis rohkem kui 75 last, ja 47 omavalitsusüksust, kus sündis vähemalt 60 last.

Loomulik iive pidurdab Eesti rahvaarvu kasvu

Eesti loomulik iive (elussündide ja surmade vahe) aastatel 1921–2017 on toodud joonisel 4. Eesti Vabariigi pikim negatiivse loomuliku iibega ajavahemik on aastad 1991–2009. Aastal 2010 oli loomulik iive korraks +35, aga sealt edasi on taas negatiivse loomuliku iibe ajavahemik suureneva trendiga.

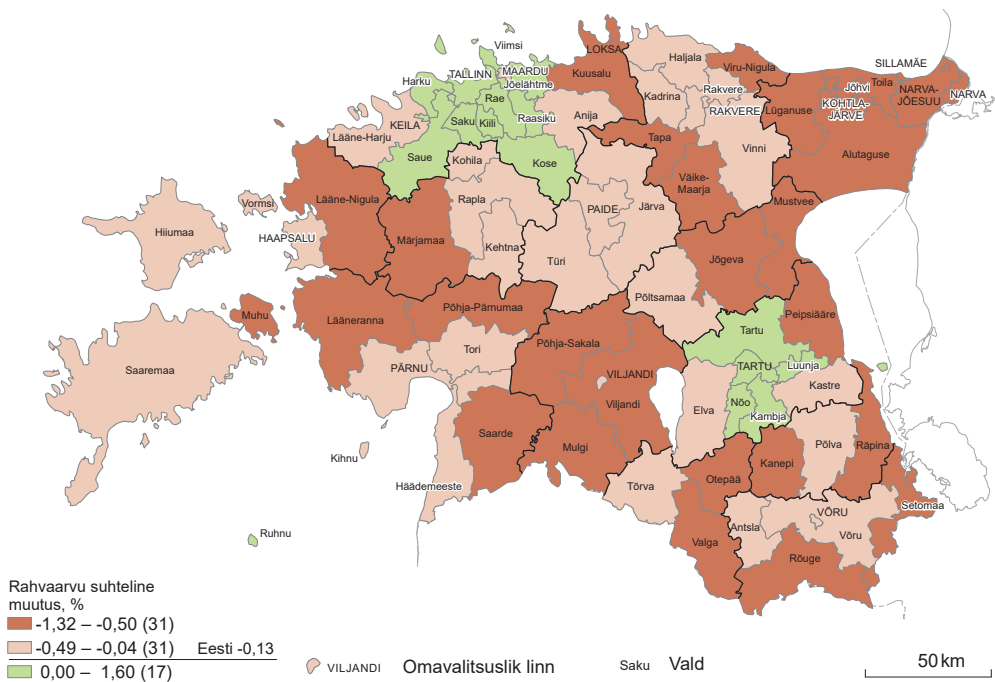
Aastal 2017 oli Eesti loomulik iive 1759 inimese võrra miinuses. Negatiivse loomuliku iibe tõttu vähenes Eesti rahvaarv 2017. aastal 0,13% võrra. Omavalitsusüksusi, kus rahvaarv ei vähenenud negatiivse loomuliku iibe tõttu, oli Eestis ainult 17. Absoluutarvudes oli kasv kõige suurem Tallinna linnas (629 inimest), Rae vallas (268) ja Tartu linnas (154) ning kahanemine suurim Narva (416), Kohtla-Järve (313) ja Sillamäe linnas (140). Suhteliselt suurenes kõige rohkem Rae (1,60% võrreldes 2018. ja 2017. aasta algust), Kiili (1,09%) ja Kambja vald (1,08%), vähenes aga kõige rohkem Mustvee (1,32%), Setomaa (1,27%) ja Lüganuse vald (1,17%). Loomulikust iibest tingitud Eesti rahvaarvu muutumist näitab kaart 4: positiivne loomulik iive oli vaid Tallinna ja Tartu piirkonnas. Rühnol oli loomulik iive 0.

Joonis 4. Loomulik iive Eestis, 1921–2017

Allikas: Statistikaamet

Kaart 4. Omavalitsusüksuste rahvaarvu suhteline muutumine loomuliku iibe tõttu, 2017–2018

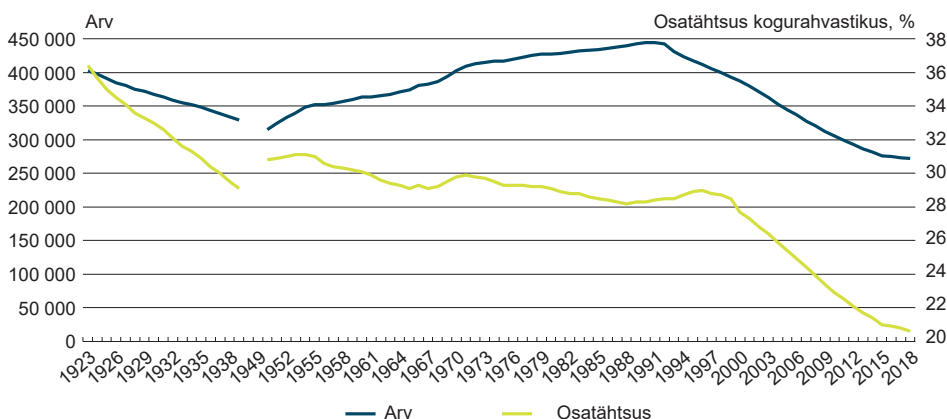
Allikas: Statistikaamet

Noored hõlmavad viiendiku Eesti rahvastikust, aga nende osatähtsus on piirkonniti erinev

Kui vaadata inimese elukaart, siis vanusevahemikku 7–26 jääb mitu olulist etappi. 7-aastaselt on inimene läbinud alushariduse omandamise etapi ja algab koolitee. Tänapäeval, kus elukestev õpe on üha levinum, ei saa öelda, et 26-aastaselt on koolid lõpetatud, aga võib pidada normaalseks, kui läbitud on järjepidava õppimise staadium, mille käigus on omandatud põhi-, kesk-, kutseharidus, bakalaureuse-, magistri- või ka doktorikraad: vastavalt inimese võimekusele ja soovile. 26-aastane on suure tõenäosusega siirdunud tööturule. Veel mõni aeg tagasi oleks olnud põhjust kirjutada, et 26-aastane on loonud pere, naisel on sündinud vähemalt üks laps. Praegune statistika näitab, et võib-olla on loodud pere ja saadud laps, kuid pigem jääb see väljapoole aruande kontekstis defineeritud noore iga.

Järgnev kirjeldab lühidalt soo-vanusestruktuuri iseloomustavaid näitajaid. Praeguse olukorra tausta mõistmiseks on esitatud noorte osatähtsuse pikemaajalisem trend Eestis (joonis 5). Joonisel ei lange vanuserühmad täpselt kokku praeguse noorte definitsiooniga. Tegemist on varasemate aastate andmete olemasolu probleemiga, aga hoolimata sellest on näha, et noorte arv on pikalt vähenenud ja osatähtsus kogu rahvastikus on veelgi kauem vähenenud.

Joonis 5. Noorte (5–24-aastaste) arv ja osatähtsus kogurahvastikus, 1923–1939 ja 1950–2018

Allikas: Statistikaamet

2018. aasta algul oli Eestis 276 800 noort vanuses 7–26-aastat, sh mehi 142 264 ja naisi 134 536. Kõige rohkem noori oli Tallinna linnas – 89 089. Kui arvestada Tallinna elanike arvu suurt ülekalla võrreldes teiste omavalitsusüksustega, siis pole selles midagi üllatavat. Omavalitsusüksuste rahvaarvu esikümme langeb kokku noorte arvu omaga. Mõned erinevused kahes järjestuses siiski esinevad: kohad on vahetanud Pärnu ja Narva linn (rahvaarvu edetabelis on Narva kolmas ja Pärnu neljas, noorte arvu puhul on vastupidi) ning Saaremaa vald ja Kohtla-Järve linn (rahvaarvu edetabelis Kohtla-Järve viies ja Saaremaa vald kuues, noorte arvu omas on vastupidi). Nende edetabelite tagumine ots langeb samuti kuue viimase puhul (kohad 74–79) täielikult kokku. Sealt ülespoole on selged erinevused. Näiteks rahvaarvult 73. omavalitsusüksus ehk Nõo vald on noorte arvukuse edetabelis 65. omavalitsusüksus.

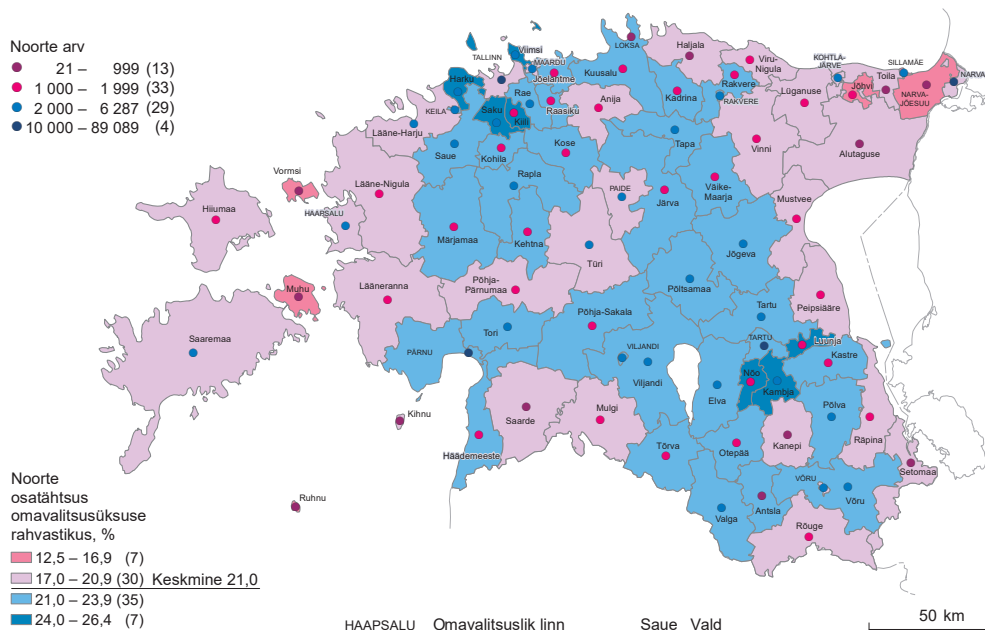
Absoluutarv on tähtis näitaja, aga sama oluline on ka suhtarv. Kumb on olulisem, see sõltub eelkõige kontekstist. Kindel on, et sageli saab absoluutarvude alusel koostatud edetabelites märgatavalt teistsuguse tulemuse kui suhtarvude alusel koostatud edetabelitega. Selline on olukord ka praegu vaadeldava nähtuse puhul ehk siis noorte osatähtsuse järgi kogurahvastikus koostatud edetabel erineb märgatavalt noorte arvukuse järgi koostatud edetabelist. Suurim oli 2018. aasta algul noorte osatähtsus kogurahvastikus Kiili (26,4%), Saku (25,2%) ja Luunja vallas (24,7%),

väikseim Vormsi (12,5%) ja Ruhnu vallas (14,9%) ning Loksas linnas (15,7%). Eesti kogurahvastikus oli 7–26-aastaseid 21,0%. Absoluut- ja suhtarvude edetabeli kõige olulisema erinevusena saab esile tuua Tallinna, mis suhtarvude tabelis on alles 45. kohal ja kus noorte osatähtsus jääb alla Eesti keskmise näitaja.

On levinud arvamus, et rohkem noori on parem. Kas see nii on, sellele on keeruline ühest vastust anda. Tegelikult pole ühiskond veel kokku leppinud, milline võiks olla ideaalne rahvastiku soo-vanusstruktuur. Tõenäoliselt pole selles ka võimalik kokku leppida, sest eri vaatenurkadest on ideaalil erinevad kriteeriumid ning suur noorte arv – nii suhteline kui ka absoluutne – põhjustab ühtesid probleeme ja väikene noorte arv teistsuguseid. Seetõttu on võimatu anda üldhinnangut Eesti omavalitsusüksuste olukorrale – üksust tuleb hinnata vastavalt tema olukorrale, aga kui vaadata omavalitsusüksuste paiknemist noorte osatähtsuse järgi (kaart 5), siis saab teha mõned järeldused:

- väiksema noorte suhtarvuga omavalitsusüksused paiknevad pigem Eesti piiriäärsetel aladel;
- suurema noorte suhtarvuga omavalitsusüksused on pigem Eesti kolme keskuse ehk Tallinna, Tartu ja Pärnu mõjualas. Kui kaugele nende kolme keskuse mõjuala ulatub ja kas peaks näitaks Viljandit, Paidet ja Rakveret käsitlema suuremate keskuste mõjualas olevatena või pigem suurema mõjuga keskustena, on vaatenurga ja detailsema uuringu küsimus.

Kaart 5. Noored (7–26-aastased) omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

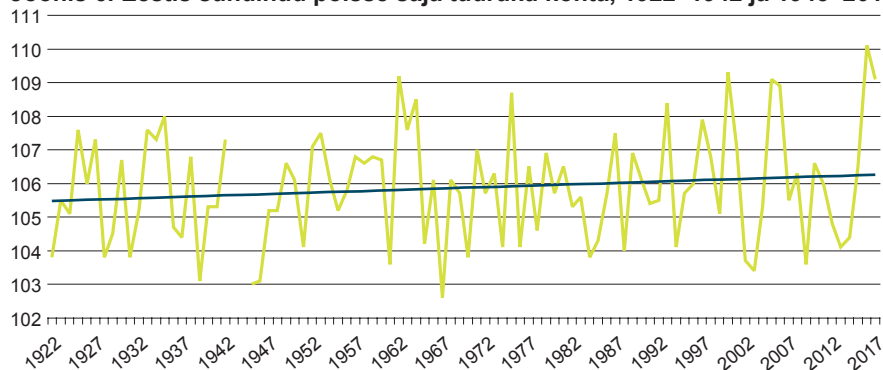
Soo-vanusstruktuur on oluline

Rahvastik jaguneb eri vanuserühmades meesteks ja naisteks. Sellelegi jaotusele on oluline tähelepanu pöörata.

Eestis sünnib poisse rohkem kui tüdrukuid. Pea saja aasta jooksul pole Eestis olnud aastat, kus tüdrukuid oleks poistest rohkem sündinud (joonis 6). Siin artiklis ei uurita, miks see nii on ja millest on see tingitud. Samuti ei uurita sündide struktuuri piirkondlikku erinevust Eestis: omavalitsus-

üksustes on sündide arv liiga väike, et selle soolist struktuuri oleks mõistlik selle kogumiku kontekstis uurida. Sündide struktuuri pikem aegrida aitab tajuda, milline on meeste ja naiste suhte „loomulik looduslik norm“.

Joonis 6. Eestis sündinud poisse saja tüdruku kohta, 1922–1942 ja 1945–2017

Allikas: Statistikaamet

Vaatluse alla on võetud 26-aastaste meeste ja naiste suhtarv omavalitsusüksustes, et uurida, kas Eestis on omavalitsusüksuseid, kus saab rääkida pruudi- või peipõuast.

Seisuga 1. jaanuar 2018 oli Eestis 26-aastaseid elanikke 16 993, sh 8838 meest ja 8155 naist – saja naise kohta 108,4 meest. 2018. aasta 1. jaanuaril 26-aastased inimesed on sündinud 1991. aastal. Samal aastal sündis Eestis 19 413 last, sh 9963 poissi ja 9450 tüdrukut – saja tüdruku kohta 105,0 poissi. Uurimist väärrib, kuhu kadus Eestis ca 1500 inimest, miks on meeste arv saja naise kohta 1. jaanuaril 2018 suurem kui eeldab 1991. aasta sündide arv ning palju 1991. aastal sündinutest elas 1. jaanuaril 2018 Eestis, aga neid teemasid siin artiklis ei käsitleta.

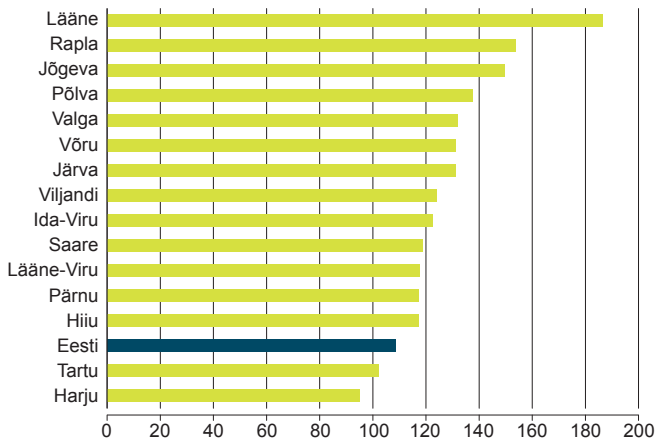
26-aastaste hulgas oli naisi 1. jaanuaril 2018 meestest rohkem ainult Harju maakonnas, aga seda pole nii palju, et saaks rääkida peipõuast maakonnas. Meeste ja naiste arvu suhe on tasakaalus ka Tartu maakonnas. 26-aastaseid mehi on seal küll veidi rohkem kui 26-aastaseid naisi, aga mitte märgatavalt. Üsna selgelt on meeste ja naiste arv tasakaalust väljas Jõgeva, Rapla ja Lääne maakonnas. Lääne maakonnas on näiteks saja 26-aastase naise kohta 186,5 sama vana meest, mis viitab selgelt võimalikule pruudipõuale maakonnas (joonis 7). Loomulikult ei saa seda ühe aasta ja ühe vanuserühma andmete põhjal kindlalt väita, aga teemaga edasi tegelemiseks tundub olevat põhjust.

Omavalitsusüksuseti on pilt ootuspäraselt palju rohkem muutunud kui maakonniti. Kõige rohkem on 26-aastasi mehi saja 26-aastase naise kohta Viru-Nigula vallas (226,7) ja kõige vähem Kihnu vallas (40,0). Ruhnu vallas pole seda näitajat võimalik arvutada, sest selles vanuserühmas inimesi vallas ei olegi. Kui väikesaared kõrvale jätta, siis oli 1. jaanuaril 2018 kõige vähem 26-aastaseid mehi saja sama vana naise kohta Viimsi vallas (78,8). Kui vähe peaks mehi olema, et rääkida peipõuast, pole üheselt selge, aga alla üheksakümne 26-aastase mehe saja 26-aastase naise kohta oli 1. jaanuaril 2018 peale Kihnu ja Viimsi valla veel Kiili vallas, Viljandi linnas, Tallinna linnas ja Luunja vallas.

Tegelikult pole ka selge, palju mehi peaks olema saja naise kohta, et rääkida pruudipõuast, aga 1. jaanuaril 2018 oli üle kahe korra rohkem 26-aastaseid mehi naise kohta Viru-Nigula, Märjamaa, Lääne-Nigula ja Saarde vallas. 1. jaanuaril 2018 oli saja 26-aastase naise kohta vähemalt 150 meest kahekümnes Eesti omavalitsusüksuses.

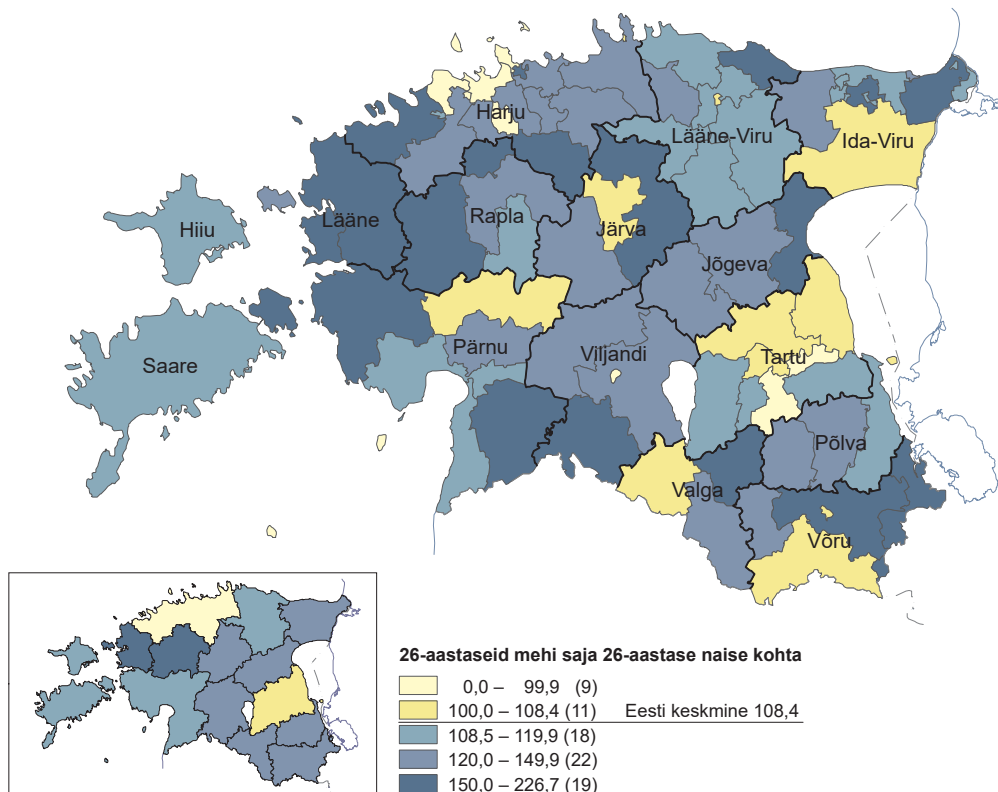
Eesti omavalitsusüksuste jagunemine 26-aastaste meeste arvu järgi saja 26-aastase naise kohta on toodud kaardil 6. Tekivad üksikud suuremad piirkonnad, näiteks Lääne-Eesti mandriosa, kus 26-aastaseid mehi on tunduvalt rohkem kui sama vanu naisi, ja Rakvere linna ümbrus, kus 26-aastaste meeste ja naiste arv on heas tasakaalus, kuid mingit väga selget mustrit ei teki.

Joonis 7. Noori mehi (26-aastased) saja sama vana naise kohta maakonna järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

Kaart 6. Noori mehi (26-aastased) saja sama vana naise kohta, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

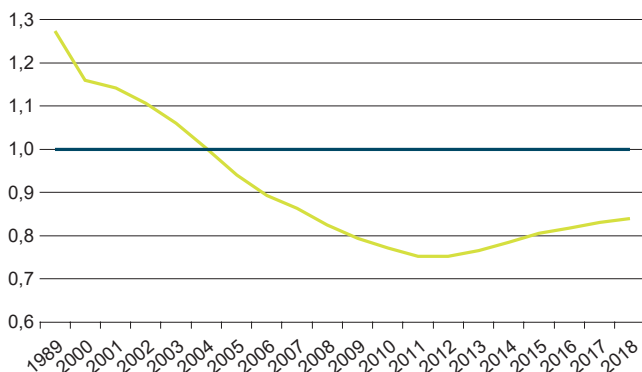
On selge, et ühe aastakäigu ühe aasta andmete põhjal ei saa teha suuri üldistusi. Küll aga tuleb välja, et sooline struktuur on piirkonniti väga erinev ja muutuste kavandamisel on mõistlik sellele teemale tähelepanu pöörata.

Demograafiline tööturusurveindeks on kõrgeim Tallinna ja Tartu ümbruses

Demograafiline tööturusurveindeks on elanikkonna vanusstruktuuri iseloomustav näitaja: 5–14-aastaste arv jagatud 55–64-aastaste arvuga. Kui näitaja väärtus on üle ühe, siis tähendab see, et potentsiaalselt siseneb tööturule rohkem inimesi kui sealt lahkub. Kui näitaja väärtus on alla ühe, siis on tööturult potentsiaalselt lahkujaid rohkem kui sinna sisenejaid. Võib arutleda, kas ei peaks muutma vanuserühmade piire, mille abil demograafilist tööturusurveindeksit arvutatakse, sest inimesed suunduvad tööturule hiljem ja lahkuvad sealt samuti hiljem, kuid piiride muutmine ei muudaks sisuliselt olukorda. Noorte vaatevinklist võib demograafilise tööturusurveindeksi väärtust alla ühe tõlgendada positiivse olukorrana, sest siis võiks püstitada hüpoteesi, et noored on tööturule rohkem oodatud ja neil on sinna kergem siseneda, aga reaalses elus ei pruugi see hüpotees tegelikkusele vastata.

Pikem aegrida näitab (joonis 8), et Eestis on tööturusurveindeks püsinud alla ühe alates 2005. aastast. Värskeim Statistikaameti rahvastikuprognosis näitab, et vaatamata viimaste aastate tööturusurveindeksi kasvutrendile ei muutu see aastani 2040 ühest suuremaks. Kas see on nii ka pärast prognoosi uuendamist, see selgub uue prognoosi avaldamise järel.

Joonis 8. Demograafiline tööturusurveindeks, 1989–2018*

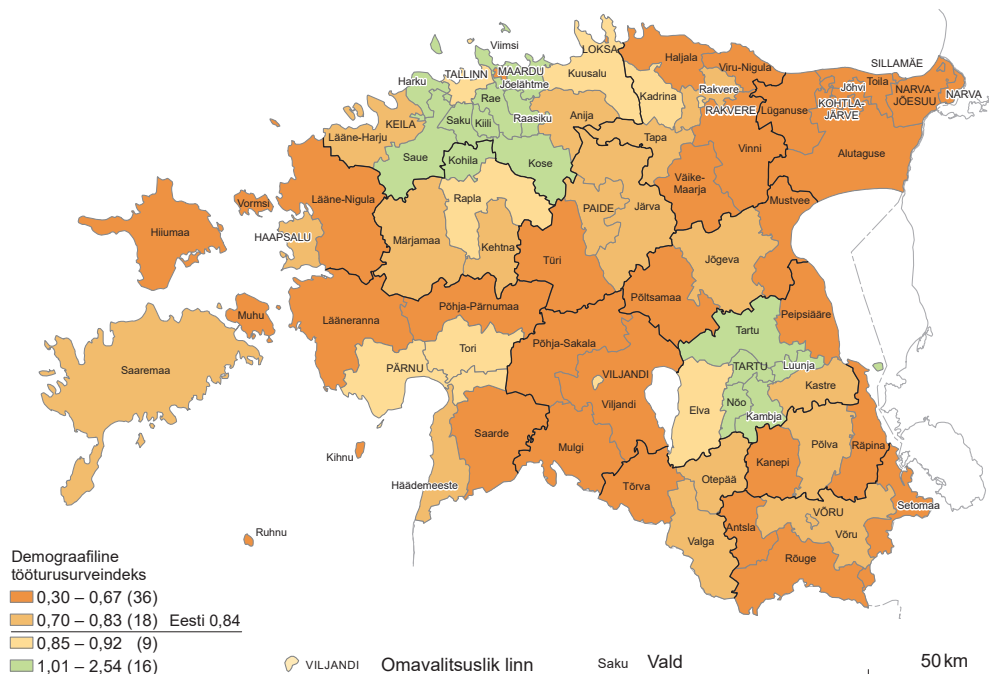
* Aasta alguse seisuga.

Allikas: Statistikaamet

2018. aasta algul oli Eesti demograafilise tööturusurveindeksi väärtus 0,84. Keskmisest kõrgem oli indeksi väärtus 25 omavalitsusüksuses. Ühest kõrgem oli demograafiline tööturusurveindeks 16 omavalitsusüksuses. Kõrgeim oli tööturusurveindeksi väärtus Rae (2,54), Kiili (1,97) ja Viimsi vallas (1,81). Ühest kõrgema demograafilise tööturusurveindeksi väärtusega omavalitsusüksuste nimekirja kuulusid Tallinna ja Tartu linna ümbritsevad omavalitsusüksused ning Tartu linn. Tallinna linna demograafiline tööturusurveindeks oli väärtusega 0,87 ehk Eesti keskmisest kõrgem, kuid selgelt alla sisulise murdejoont ehk alla üht. Kui ühe suure keskuse demograafiline tööturusurveindeks jääb ühele poole sisulise muutuse joont ehk väärtust 1,0 ja seda keskust ümbritsevat valdades on indeksi väärtus teisel pool sisulise muutuse joont (Rae, Kiili jne), siis kindlasti peidab see olukord võimalikku konflikti: keskus püüab oma puuduvat tööjõudu hankida ümbritsevast piirkonnast, mis ei pruugi olla kooskõlas ümbritsevate valdade arengusootudega. Madalaima demograafilise tööturusurveindeksiga omavalitsusüksused olid Vormsi (0,30) ja Ruhnu vald (0,31) ning Loksa linn (0,41).

Kaart 7 näitab, kuidas jagunes Eesti 2018. aasta algul piirkondadeks demograafilise tööturusurveindeksi väärtuste järgi. Indeksi väärtuste järgi on Eesti piirkondade vahel suur erinevus. Ühest kõrgema indeksi väärtusega omavalitsusüksused moodustavad selgelt kaks piirkonda ja madalaima indeksi väärtusega piirkondadeks võib pidada Kirde-Eestit, aga ka Kesk- ja Lõuna-Eestit.

Kaart 7. Demograafiline tööturusurveindeks omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

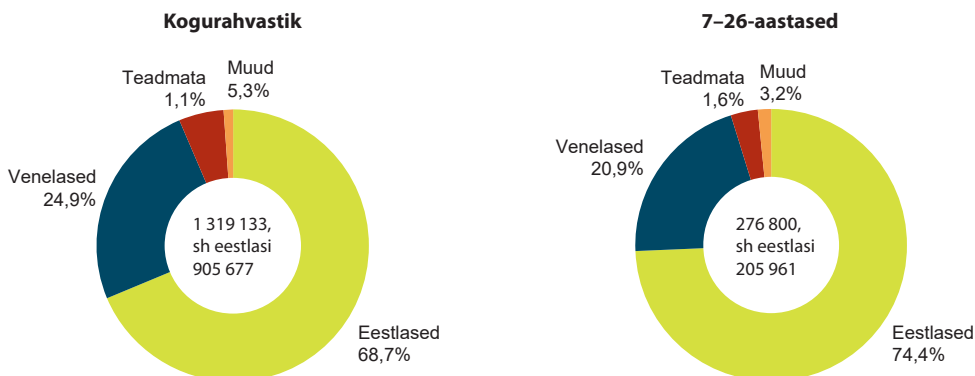

Allikas: Statistikaamet

Noorte seas on eestlaste osatähtsus suurem kui kogurahvastikus

2018. aasta alguse seisuga olid üle kahe kolmandiku Eesti rahvastikust eestlased, venelasi oli neljandik ja veidi üle 5% oli muid rahvusi. 7–26-aastaste seas oli eestlasi napilt alla kolme neljandiku, venelasi veidi üle viiendiku ja muust rahvusest inimesi veidi üle 3% (joonis 9). Eesti rahvastik ei ole küll monorahvuslik, kuid 2018. aasta alguses olid eestlased selges enamuses ja noorte seas oli eestlaste osatähtsus suurem kui kogurahvastikus.

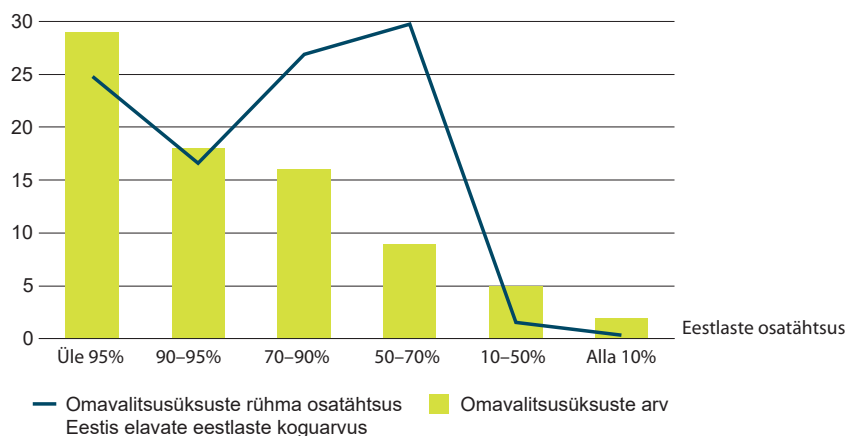
Joonis 9. Eesti rahvastiku jagunemine rahvuse järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

Rahvusest tuleneva eripäraga peab kindlasti arvestama igas Eesti omavalitsusüksuses, aga rahvastiku rahvuslik struktuur on neis väga erinev ning sellega arvestamise vajadus ja keerukus seega piirkonniti erinev. 29 omavalitsusüksuses moodustavad eestlased vähemalt 95% rahvastikust ja neis omavalitsusüksustes elab neljandik kõigist Eestis elavatest eestlastest (joonis 10). Samal ajal on Eestis kaks omavalitsusüksust (Narva ja Sillamäe linn), kus eestlasi on alla 5% kogu elanikkonnast. Kokku on Eestis 7 omavalitsusüksust, kus eestlasi on vähem kui pool elanikkonnast: peale Narva ja Sillamäe linna ka Kohtla-Järve (eestlasi 14,6%), Narva-Jõesuu (16,7%), Maardu (19,4%) ja Loksa linn (30,5%) ning Jõhvi vald (36,0%). Eestlaste osatähtsus noorte seas on esitatud ka kaardil 8. Selgelt on näha, et eestlaste osatähtsus on väiksem Ida-Eestis, Peipsi järve äärsetes omavalitsusüksustes ning osal Põhja-Eesti territooriumist. Samuti on suhteliselt vähem eestlasi noorte seas Valga vallas.

Joonis 10. Omavalitsusüksuste jagunemine eestlaste osatähtsuse järgi omavalitsusüksuse kogurahvastikus, 1.01.2018

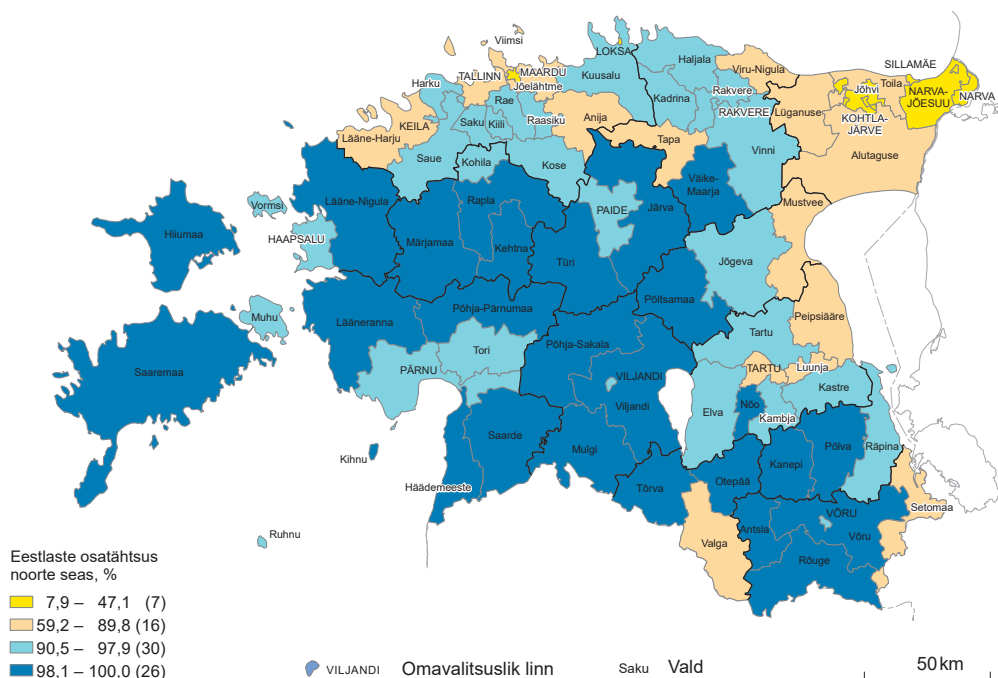

Allikas: Statistikaamet

7–26-aastaste vanuserühmas on 76 omavalitsusüksuses 79-st eestlaste osatähtsus suurem kui eestlaste osatähtsus kogurahvastikus. Omavalitsusüksused, kus eestlaste osatähtsus noorte seas on väiksem kui eestlaste osatähtsus kogurahvastikus, on Tartu linn ning Muhu ja Ruhnu vald. Suurim erinevus eestlaste osatähtsuses kogurahvastikus võrreldes eestlaste osatähtsusega 7–26-aastaste vanuserühmas on Alutaguse (–12,5 protsendipunkti), Jõhvi (–11,1 protsendipunkti) ja Viru-Nigula vallas (–9,2 protsendipunkti).

Eestlaste ja venelaste osatähtsus Eesti rahvastikus kokku on üle 93% ja 7–26-aastaste vanuserühmas üle 95%, mis näitab, et muude rahvuste osatähtsus on üsna väike ehk vajadus nendega arvestamiseks on loomulikult olemas, kuid see on pigem juhtumipõhine kui vajadus statistiliste üldistuste tasandil.

Kaart 8. Eestlaste osatähtsus 7–26-aastaste seas omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

Puue on 11,6% elanikest ja 5,1% noortest

Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse järgi on puue inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koos suhtumisest ja keskkonnast tulenevate takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel. Kuni 16-aastaselt ja vanaduspensioniealisel inimesel tuvastatakse puue kõrvalabi, juhendamise või järelevalve vajadusest lähtuvalt ja 16-aastaselt kuni vanaduspensioniealisel inimesel igapäevastest tegutsemis- ja ühiskonnaelus osalemise piirangutest lähtuvalt. Puuetel on kolm astet: sügav, raske ja keskmine.

Sotsiaalkaitse infosüsteemi andmetel oli 2018. aasta algul Eestis 152 958¹ puuetega inimest, sh mehi 63 987 ja naisi 88 971. Puue oli 11,6%-l Eesti elanikest, sh 10,3%-l meestest ja 12,7%-l naistest. Väärib märkimist, et aastal 2006 oli Eestis 113 009 puuetega isikut ja ajavahemikul 2006–2018 on puuetega isikute arv pidevalt suurenenud.

7–26-aastaste vanuserühmas oli 2018. aasta alguses 14 143 puuetega inimest, sh 8847 meest ja 5296 naist. Noortest on puue 5,1%-l: meeste puhul 6,2%-l ja naiste hulgas 3,9%-l. Puuetega meeste suurem osatähtsus on märkimisväärne, aga olemasolevad riikliku statistika andmed ei võimalda selle põhjuseid piisavalt selgitada.

Puuetega inimeste osatähtsus omavalitsusüksustes on märkimisväärselt erinev. Suurim on puuetega inimeste osatähtsus Mustvee (31,4%) ja väikseim Rae vallas (3,4%). Sellise ülisuure erinevuse põhjusi võib otsida rahvastiku vanusstruktuuri erinevustest, aga esmapilgul on keeruline uskuda, et tegemist on ainult meditsiiniliste ja vanusstruktuurist tulenevate põhjustega. Loomulikult

¹ Analüüsis saadud puuetega inimeste arv erineb 35 inimese võrra Sotsiaalministeeriumi koostatud ja statistika andmebaasis avaldatud andmetest, mille järgi oli 2018. aasta algul 152 993 puuetega inimest. Vahe on tõenäoliselt tingitud erineval ajal tehtud registriväljavõtetest.

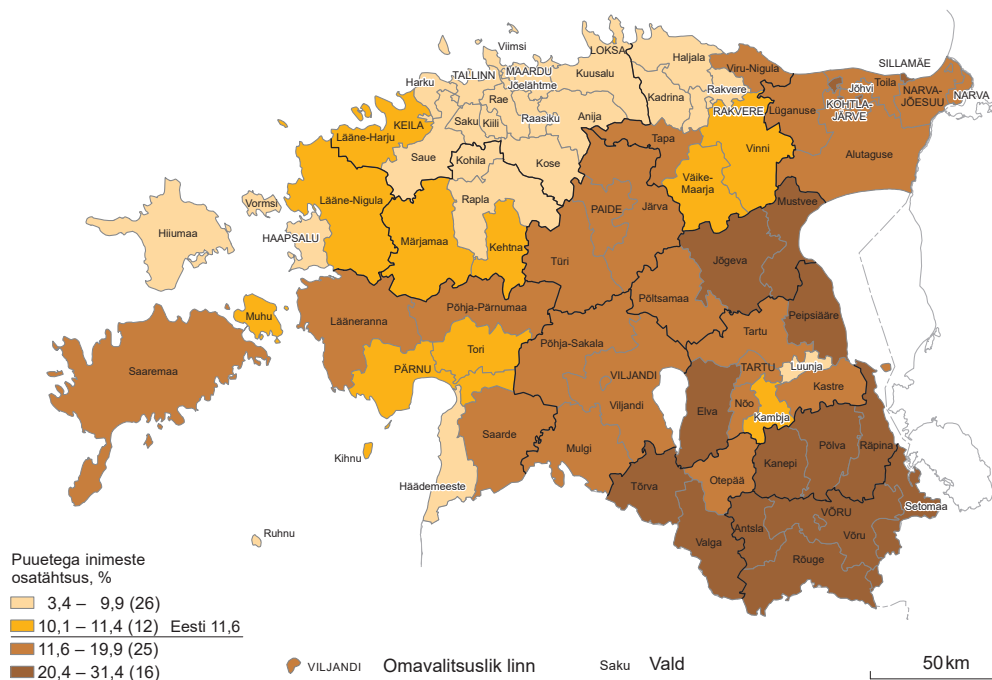
ei saa nende põhjuste mõju alahinnata, aga kui soovitakse saada põhjendatud vastust, siis tuleb teemat põhjalikumalt uurida.

Noorte puuetega inimeste osatähtsus on omavalitsusüksuseti samuti märkimisväärselt erinev, kuigi erinevus kogu rahvastikuga võrreldes on väiksem. 7–26-aastaste vanuserühmas on puuetega inimeste osatähtsus suurim Kohtla-Järve linnas (11,1%) ja väikseim Ruhnu vallas, kus selles vanuserühmas puuetega inimesi polnud. Puuetega inimeste osatähtsuse piirkondlikke erinevusi aitab mõista kaart 9 ja 10.

Kaks omavalitsusüksuste statistilist näitajat – puuetega inimeste osatähtsus kogu elanike arvus ja puuetega inimeste osatähtsus noorte hulgas – on omavahel tihedas korrelatiivses seoses. Korrelatsioon kahe näitaja vahel on 0,83 ehk siis seal, kus on suhteliselt rohkem puuetega inimesi kogurahvastikus, on neid suhteliselt rohkem ka noorte hulgas. Kuna esimene näitaja sisaldab ka teist, siis ei saa selle korrelatsiooni põhjal muidugi lõplikke järeldusi teha. Kui võrrelda, mitme protsendipunkti võrra vaadeldavad kaks näitajat teineteisest erinevad, siis suurimad erinevused on Setomaa (22,2 protsendipunkti), Mustvee (21,1 protsendipunkti), Räpina (20,5 protsendipunkti) ja Peipsiaare vallas (17,5 protsendipunkti). Nimetatutele järgnevad Rõuge vald, Võru linn, Põlva vald ja Kanepi vald ning selle põhjal võib öelda, et siin on, mille üle edasi mõelda. Taustaks olgu öeldud, et Eestis keskmisena on kahe näitaja erinevus 6,5 protsendipunkti.

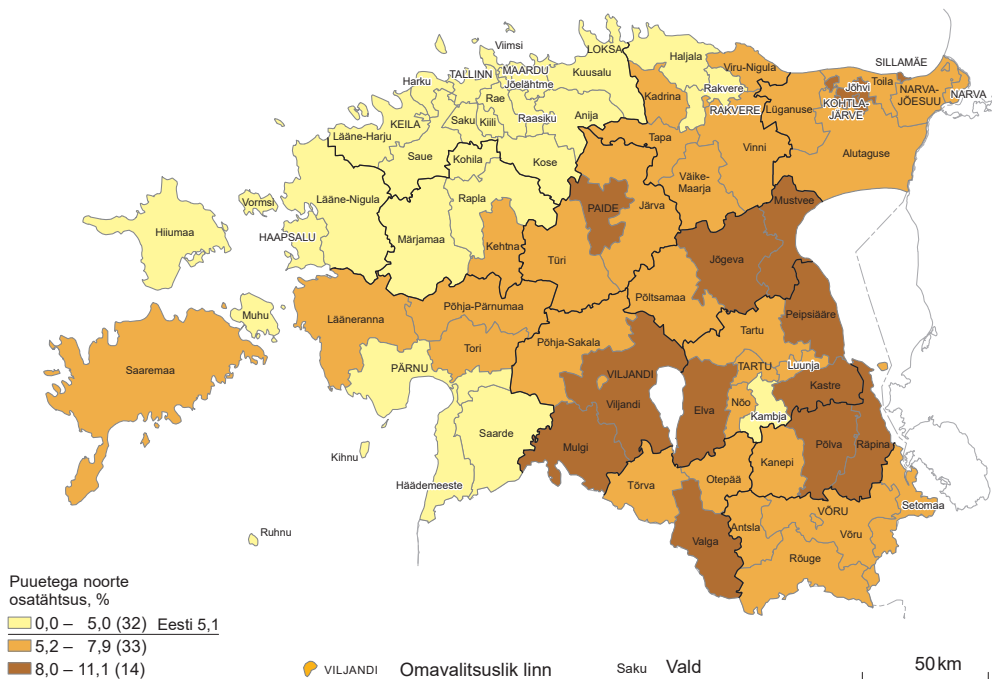
Vanuserühma 7–26 ei ole võimalik pikema aegreana vaadata, aga olemasolev statistika näitab, et üldiselt on puuetega inimeste arv nooremates vanuserühmades Eestis ajavahemikul 2006–2018 suurenenud. Eriti märkimisväärselt 0–15-aastaste vanuserühmas: 2006. aastal oli selles rühmas puuetega inimesi 5810 ja 2018. aastal 12 547. Vanuserühmas 16–24 olid arvud vastavalt 3718 ja 4346 (joonis 11).

Kaart 9. Puuetega inimeste osatähtsus kogurahvastikus omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

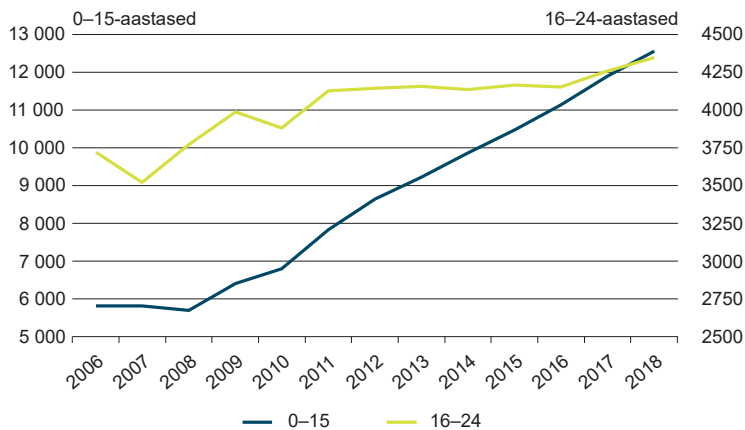
Allikas: SKAIS, Statistikaamet

Kaart 10. Puuetega inimeste osatähtsus 7–26-aastaste hulgas omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

Allikas: SKAIS, Statistikaamet

Joonis 11. Puuetega inimeste arv 0–15- ja 16–24-aastaste hulgas, 2006–2018*

* Aasta alguse seisuga.

Allikas: Statistikaamet Sotsiaalministeeriumi andmete alusel

Kokkuvõte

2018. aasta alguses oli Eesti rahvaarv 1 319 133, sh 7–26-aastaste arv 276 800.

Rahvastik on teema, mille põhilistest probleemidest on enamik eestimaalastest kuulnud. Võib tekkida küsimus, kas Eesti peamiste demograafiliste probleemide taasesitamine on põhjendatud. Selge on, et kui probleemid pole lahendatud või ümber sõnastatud, tuleb nendest ikka ja jälle rääkida.

Eesti demograafilise arengu kaks enim korratud murekohta on rahvastiku vähenemine ja vananemine. Pole mingi üllatus, et eespool toodud ülevaade kinnitab mõlemat trendi. Noorte vananemisest üsna selgetel põhjustel rääkida ei saa, sest noor jääb ikka nooreks. Peamiselt saab rääkida aga noorte arvu vähenemisest ja kahanevast osatähtsusest rahvastikus (joonis 5).

Kahjuks on Eesti demograafilise arengu probleem täpsemalt sõnastamata ja seda mõistetakse väga erinevalt, seetõttu pole probleemi võimalik lahendada. Noorte kontekstis nähakse noorte osatähtsuse vähenemises probleemidena seda, et tööturul tekib tööjõu defitsiit ja praeguste noorte õlule langeb pensionisüsteemi, vanurite ülalpidamise kohustuse koorem, mida noored ei pruugi olla võimelised lahendama. Ei räägita sellest, et tööjõu puuduse tingimustes võib noortel olla kergem tööturule siseneda, aga see pole ju ka probleem.

Noortevaldkonna arengukava 2014–2020 statistilistest näitajatest selgub, et nende täitmine on või pigem on kergem, kui noorte arv väheneb. Loomulikult võib kontekstist aru saada, et näitajate seadjad pole niimoodi mõelnud, aga uues arengukavas on kindlasti mõistlik demograafiliste protsessidega arvestada, et mitte võimaldada mõõdikutest arusaamisel väärtõlgendusi.

Rahvastikuprotsesside kirjeldusest tuleb taas selgelt välja kaks järeldust: Eesti omavalitsusüksused on väga erineva suuruse ja karakteristikutega; Eesti ei ole enamikku näitajaid arvestades tasakaalustatult arenenud. Seda ka noortevaldkonnas, kus olukorda 2018. aasta alguses iseloomustavad järgmised näitajad:

- Eestis oli 276 800 noort, mis on väikseim arv Eesti Vabariigi ajaloos;
- noored moodustasid 21% Eesti rahvastikust, ka see on näitaja väikseim väärtus Eesti Vabariigi ajaloos;
- omavalitsusüksuste võrdluses elas kõige rohkem noori Tallinna linnas (89 089) ja kõige vähem Ruhnu vallas (21). Võib olla üsna kindel, et enamikus Tallinna kortermajades elab igas rohkem noori kui Ruhnu vallas kokku;
- tööturuseindeksi suurim väärtus oli Rae vallas (2,54) ja väikseim Vormsi vallas (0,30);
- noorte seas on eestlaste osatähtsus suurem kui kogurahvastikus, kuid omavalitsusüksuste võrdluses on ka selle näitaja juures ülisuur erinevus: Kihnu vallas on kõik noored eestlased, Narva linnas on eestlaste osatähtsus noorte seas 7,9%;
- Kohtla-Järve linnas on puuetega inimeste osatähtsus noorte hulgas 11,1% ja Ruhnu vallas puuetega noori pole.

Mida selle teadmisega peale hakata? See on küsimus, millele peaksid vastuse andma Eesti arengu kavandajad ja noortevaldkonnaga seotud strateegiate, arengu- ja tegevuskavade koostajad.

Allikad

Tiit, E-M., Maasing, E. (2016). Residentsuse indeksi rakendamine rahvastikustatistikas. Statistikaamet.

SISERÄNDE SUUNDUMUSED MAAKONDADES

Alis Tammur

Statistikaamet

Kõige üldisema käsitluse järgi on siseränne elukohavahetus sama riigi territooriumil. Inimesed vahetavad elukohti väga paljudel põhjustel, mõnikord on inimese või pere uus elukoht teises asulas, omavalitsusüksuses või maakonnas. Liikumisi on palju ja kõiki korraga uurida ei saa. Uurimisküsimuse põhjal tuleb määrata, millal on elukohavahetus uurija jaoks ränne.

See analüüs keskendub linnalise, väikelinnalise ja maalise piirkonna vahelisele rändele nii maakonna sees kui ka maakondade vahel. Eesti eeslinnastub juba 1990. aastatest: inimesed liiguvad kaugematest maalistest piirkondadest suurematesse linnadesse, aga linnaelanikkond suundub eeslinnadesse. Linnast välja kolijaid on tihti palju ja selle tõttu jääb linnade rahvastik väiksemaks. Seepärast suureneb elanikkond kõige kiiremini linna ümbruses ehk väikelinnalises piirkonnas. Suureneb ka väikelinnalise piirkonna pindala.

Väikelinnaline piirkond on linna ja maa vahepealne ala, enamasti on see eramajade piirkond, mistõttu on seal asustustihedus linnaga võrreldes väiksem, kuid maalisest piirkonnast suurem. Ajaga saab mõnest väikelinnalisest piirkonnast linnaline. Kui keskuslinn ei ole tugev ega suurene, saab väikelinnalisest piirkonnast maaline. Mõlemad protsessid on Eestis olemas ja järgnev analüüs neid uuribki.

Analüüs on koostatud 2017. aastal rahvastikuregistris registreeritud elukoha muutuste põhjal. Kogurahvastiku ränne oleneb suuremate ja intensiivsemalt liikuvate vanuserühmade rändesuundadest. Peale kogurahvastiku rände käsitletakse selles analüüsis noorte ehk 7–26-aastaste rännet. See vanuserühm ei ole homogeenne. Alaealisena vahetavad noored elukohta koos vanematega, iseseisvat elu alustades liiguvad aga oma plaanide – õppimise, töö ja pereloomise – pärast. Inimene võib elu jooksul vahetada elukohta mitu korda, kuid vähemalt korra teevad seda peaaegu kõik, kui lahkuvad vanemate juurest. Sageli tehakse seda 20-ndates eluaastates ja see tõttu on noorte rändeaktiivsus keskmisest suurem.

Linnastumine Eestis

Linn koos oma tagamaaga moodustab linnapiirkonna ja see on muutnud linnastumise tähendust (Champion, 2001). Linnastumine on asustuse hierarhias rahvastiku koondumise protsess, mille käigus kasvab suurima rahvaarvuga linnaregiooni elanikkond kõige kiiremini ning väiksemate linnade elanikkond ja linnaregioonidest väljapoole jääv maaliste piirkondade elanikkond kahaneb kõige kiiremini (Champion, 1989; Fielding, 1989; Geyer ja Kontuly, 1996). Linnastumist iseloomustab kesklinna kiirem kasv võrreldes tagamaaga, eeslinnastumisel suureneb tagamaa kesklinnast kiiremini ning kaob selge maa ja linna piir (Berry jt, 2000; Berg, 1999; Champion, 2001). Vastulinnastumine on rahvastiku hajumise protsess (Berry, 1976), mille ajal väheneb suurima rahvaarvuga linnaregiooni elanikkond ja suureneb maalise piirkonna elanikkond. Linnaregioonide areng on tsükliline: linnastumisele järgneb eeslinnastumine, eeslinnastumisest võib kujuneda vastulinnastumine ja sellele võib järgneda jälle taaslinnastumine.

Alates 1990. aastatest on Eesti linnastunud, kuid linnapiirkonna siseses rändes on domineerinud eeslinnastumine (Tammur jt, 2003; Leetmaa ja Väiko, 2015). Pärast 2000. aasta rahva ja eluruumide loendust koostatud analüüs (Tammur ja Kulu, 2003) näitas, et siseränne oli 1990. aastatel suurim Tallinna ja selle tagamaale, väljarände regioonid olid vanad põllumajandus- ja tööstuspiirkonnad. Eeslinnastumise intensiivsus oli suurim noorte ja perealiste seas. 1990. aastatel koonduti peamiselt Harju- ja Tartumaale ning eeslinnastuti. Maakondades oli maaliste piirkondade rändesaldo negatiivne peamiselt ainult noortel (15–29-aastased). Maakonnakeskused kaotasid rände tõttu kõige enam rahvastikku.

Pärast 2011. aasta rahvaloendust koostatud sarnane analüüs (Leetmaa ja Väiko, 2015) näitas, et põhimõtteliselt on trendid jäänud 1990-ndatega samaks: Tallinn on kõige atraktiivsem sihtkoht ja selle roll on isegi suurenenud. Teine tugev keskus on Tartu, mis on küll ka kasvav piirkond, kuid Tallinnaga ta konkureerida ei suuda. Ülejäänud maakondades jääb elanikke siserände tõttu vähemaks.

Metoodika

Piirkondade linnalisus

Piirkonna linnalisust määrati Statistikaametis kuni 2017. aastani asustusüksuse tüübi järgi: linn ja alev olid linnaline piirkond, küla ja alevik maaline. Hoogustunud eeslinnastumise tõttu ei ole selline jaotamine ennast õigustanud juba aastaid. Suurte linnade naabruse asustusüksuste rahvaarv oli mitu korda suurenenud, aga nad määrati endiselt maarahvastiku hulka. 2017. aasta haldusreform oli sobiv aeg muuta senist lähenemist (Linnalise ..., 2018).

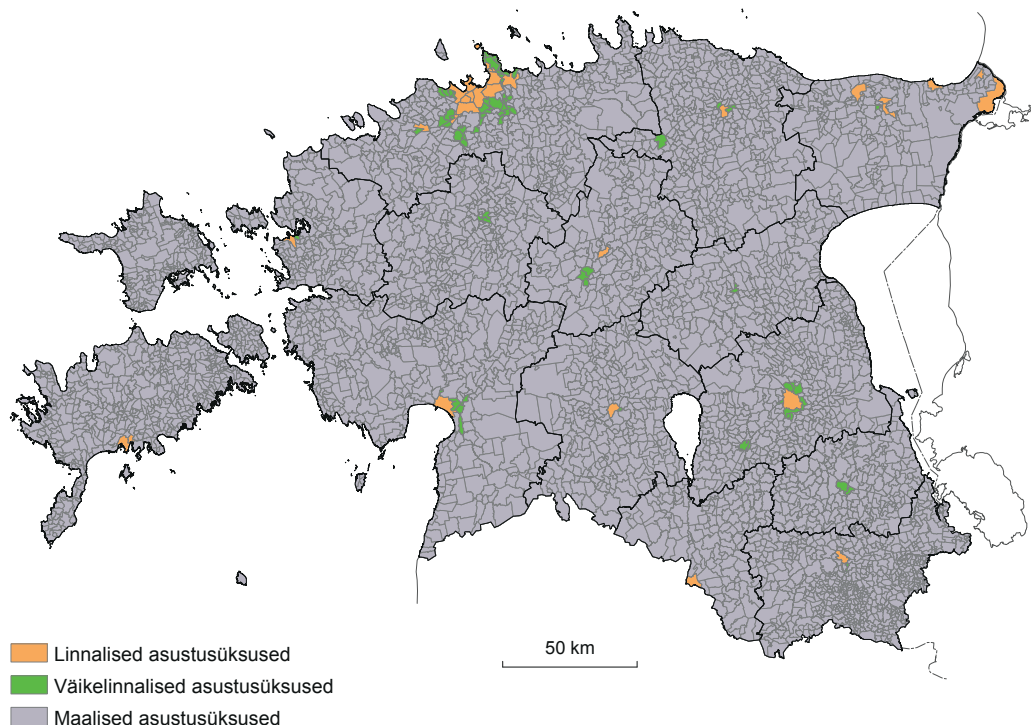
2017. aastal Rahandusministeeriumis kokku kutsutud piirkondliku statistika töörühm otsustas maa- ja linnarahvastiku määramiseks kasutusele võtta rahvusvaheliselt tunnustatud metoodika niisuguste klastrite järgi, mis on sarnase rahvastikutihedusega. Samal ajal ei rahulda rahvusvaheliselt kasutatavad maa- ja linnapiirkonna määramise kriteeriumid Eesti vajadust, sest lävendid on meie jaoks liiga kõrged. Seetõttu töötas töörühm välja Eestile sobivad lävendid: asustusüksused jaotatakse linnalisteks, väikelinnalisteks ja maalisteks (kaart 1).

- Linnalisse asustuspiirkonda kuuluvad asulad, kus suurem osa elanikest elab piirkondades, kus rahvastikutihedus on suurem kui 1000 inimest ruutkilomeetril ja rahvaarv sellise tihedusega klasteris on suurem kui 5000 inimest.
- Väikelinnalisse asustuspiirkonda kuuluvad asulad, kus suurem osa elanikest elab piirkondades, kus rahvastikutihedus on suurem kui 200 ja väiksem kui 1000 inimest ruutkilomeetril ning rahvaarv sellise tihedusega klasteris on suurem kui 5000 inimest.
- Maalises asustuspiirkonnas on asulad, kus rahvastikutihedus on väiksem kui 200 inimest ruutkilomeetril või kui tihedama asustusega piirkondade rahvaarv on alla 5000 elaniku. (*ibid.*)

Igas maakonnas ei ole kõik kolm tüüpi esindatud: nii linnaline, väikelinnaline kui ka maaline asustuspiirkond on olemas üheksas maakonnas. Kõikides maakondades on maalisi asustusüksuseid. Nelja maakonna väikelinnalise piirkonna rahvaarv ja pindala on üsna väike, mistõttu ei näita sealne ränne laiemalt linnalise ala muutumist maakonnas (rahvaarvu suurenemise järjekorras – Ida-Viru, Võru, Viljandi ja Lääne maakond). Kolmes maakonnas on ainult väikelinnaline ja maaline piirkond, kahes on ainult linnaline ja maaline piirkond ning Hiiumaal ei olegi linnalisuse tasemeid, kogu maakond on ainult maaline asustuspiirkond.

61% Eesti rahvastikust elab tihedalt asustatud linnalises, 31% maalises ja 8% väikelinnalises piirkonnas. Pindala järgi moodustavad linnaline ja väikelinnaline piirkond kumbki umbes 1% ja maaline piirkond 98% Eesti territooriumist.

Kaart 1. Linnalised, väikelinnalised ja maalised asustusüksused, 2018

Allikas: Statistikaamet

Piirkondade rändeanalüüsi meetod

Rännet käsitledes on oluline rääkida rändevooegade suurusest ehk sisse- ja väljarändajatest eraldi, kuid kõige selgema pildi rände suundumustest annab rändesaldo ehk sisse- ja väljarändajate arvu vahe. Piirkonnad on eri suurusega: kui väikesesse kohta lisandub sada inimest, siis võib see tähendada sealse rahvastiku märgatavat suurenemist, kuid suurema linna rahvastikku sellise arvu elanike lisandumine eriti ei mõjutaks. Seetõttu on oluline ka rände saldokordaja ehk sisse- ja väljarännanute vahe tuhande inimese kohta.

Analüüsis käsitletakse 2017. aasta rännet ning võrreldakse 2017. ja 2018. aasta 1. jaanuari püselanike elukohaandmeid. Info on saadud rahvastikuregistrist. Registreeritud elukohaandmete põhjal rännet uurides tuleb arvestada mitme teguriga: osa elukohavahetusi jääb registreerimata, elukoht registreeritakse hilinemisega või vahetatakse elukohta ainult registris, st päriselt ei kolita uuele aadressile. Samal ajal on inimesi, kellel on mitu elukohta, aga registrisse saab kanda ainult põhielukohta.

Elukoha registreerimine võib viibida või tegemata jääda teadmatusel või laiskusest, kuid päris tihti saavad inimesed sellest mingit kasu: teise omavalitsusüksuse soodustused, näiteks soodsamad parvlaevapiletid (see mõjutab peamiselt Saaremaa ja Hiiumaa andmeid), teehoolitus maapiirkonnas, kus on pere maakodu, lasteaia- ja koolikohad jne. Peale selle võivad elukoha registreerimist mõjutada kampaaniad, milles loositakse uutele elanikele väärtuslikke auhindu. Üldjoontes on elukoha registreerimine Eestis aasta-aastalt paranenud ja inimeste teadlikkus selle vajalikkusest suurenenud. Loodetavasti suureneb ka valmidus registreerida enda õige elukoht.

Maa ja linna piiri ähmastumise tõttu on mõisted „linn“ ja „linnastumine“ saanud uue tähenduse. Peale kesklinna tuleks eraldi vaadelda selle ümbruse alasid, mille elanikkond on tihedalt seotud

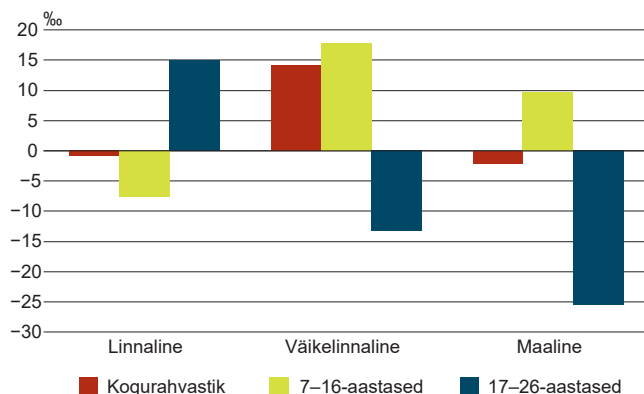
linnaga. Enamasti käsitletakse linna ümbrusena pendelrände tagamaad, mille suurus arvestatakse selle järgi, kui palju sealseid töötajaid käib keskulinna tööle. Varem määratleti keskulinna tagamaa ja ääremaa omavalitsusüksuste piirides. Pärast haldusreformi on omavalitsusüksused nii suured, et ulatuvad linna piirist maakonna piirini ja nende sees on nii taga- kui ka ääremaa. Järelikult oleneb nüüd omavalitsusüksuse kuulumine taga- või ääremaale rahvastiku paiknemise proportsioonidest.

Artiklis on linn ja selle ümbrus jaotatud rahvastikutiheduse järgi. Asustustihedus on oluline näitaja, mis eraldab maalist ja linnalist eluviisi. Selle järgi saab näidata alasid, mis on rohkem seotud linnaga. Kui rahvastik liigub aktiivselt linnalisest piirkonnast kaugemale, suurenevad linnalised piirkonnad. Seega ei pruugi linnaline piirkond olla ainult maakonna kesklinn, vaid on laiem ala – linna ümbruse asulad võivad ületada linna asustustiheduse piiri ja olla ka linnalised, mitte väikelinnalised (näiteks Tallinna ümbrus). Väikelinnaline piirkond on võrreldes traditsioonilise tagamaa piiridega kitsam. 2011. aasta rahvaloenduse järgi kuulus Harju ja Tartu maakonna tagamaale suurem osa maakonnast ja mõned naabermaakondade valladki. Ülejäänud maakondade keskuste tagamaa oli väiksem. Siin käsitluses on üks osa tagamaast linnaline piirkond, kuid pindalalt suurem osa tagamaast on maaline, kust suurem osa inimestest käib keskuslinnas tööl.

Ränne asustuspiirkonna tüübi järgi

2017. aastal võitis siserändest rahvastikku väikelinnaline asustuspiirkond. Linnalistest ja maalistest piirkondadest lahkuti, kuid mitte eriti intensiivselt. Väikelinnalises asustuspiirkonnas elas vähe inimesi ja seetõttu mõjutas väljaränne suurematest piirkondadest nende alade rahvastikku üsna vähe, aga väikelinnade rahvastiku kasvu päris palju. Linnalistes piirkondades oli ränne suhteliselt tasakaalus (rände saldokordaja $-0,8$), maalistest piirkondadest lahkus proportsionaalselt 2,5 korda rohkem inimesi (rände saldokordaja $-2,1$) (joonis 1).

Joonis 1. Siserände saldokordaja asustuspiirkonna tüübi ja vanuserühma järgi, 2017

Allikas: Statistikaamet

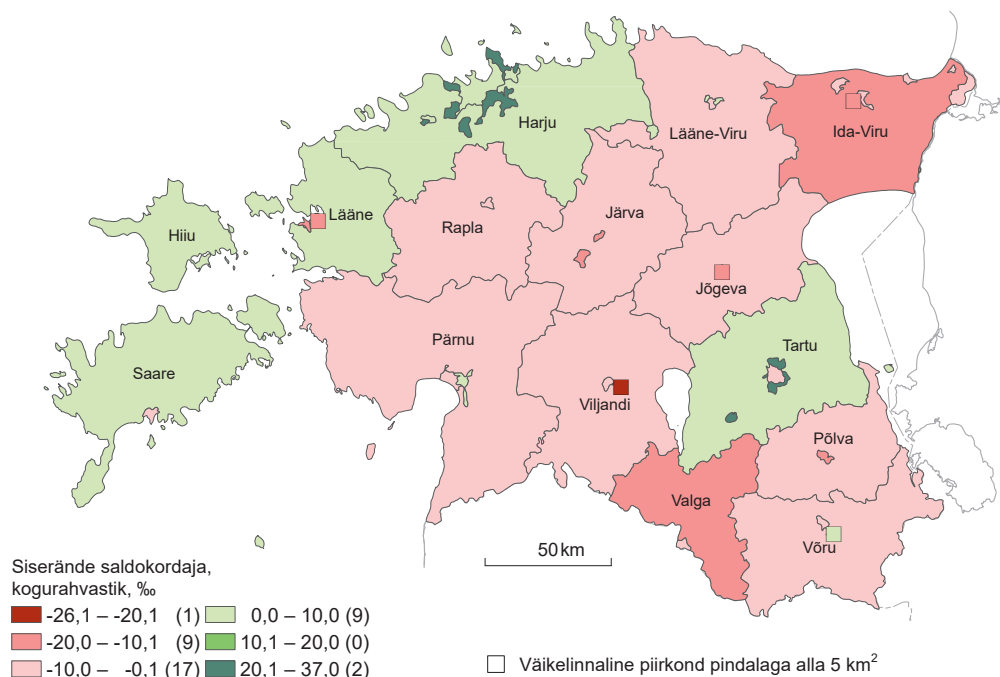
7–16-aastaste osatähtsus suurenes rände tõttu kõige kiiremini väikelinnalises (rände saldo kordaja 17,7), aga ka maalises piirkonnas (9,6), kuhu arvuliselt läks rohkemgi inimesi. Selles vanuserühmas inimesed lahkusid linnalisest piirkonnast ($-7,5$). 17–26-aastased käitusid võrreldes eelmise vanuserühmaga vastupidi – nad koondusid linnalisse piirkonda (15,0) ning lahkusid maalisest ($-25,5$) ja väikelinnalisest piirkonnast ($-13,2$).

Maakonniti suurenes rahvaarv siserände tõttu kõige rohkem Harjumaa linnalises ja väikelinnalises piirkonnas. Sinna liikus 2017. aastal üle 3200 inimese, ligi pooled neist läksid Tallinna (1400). Tartu maakonna väikelinnalisse piirkonda liikus viis korda vähem inimesi – alla 600. Suurem oli

sisseränne ka Tartu- (280) ja Harjumaa (180) maalisse piirkonda. Saaremaa ja Hiiumaa maalisse piirkonda läks 70–90 inimest rohkem kui neist lahus. Ülejäänud piirkondades oli võit absoluutarvudes alla 15 inimese. Rände tõttu vähenes elanikkond kõige enam Ida-Viru (–930) ja Tartu (–860) linnalises piirkonnas. Ülejäänud piirkondade rändekadu oli vähemalt kolm korda väiksem.

Kõige suurem siserände saldokordaja oli Tartu maakonna väikelinnalises piirkonnas (37), kuhu jäävad Tartu linna ümbruse külad ja Elva linn (kaart 2). Märkimisväärselt suurenes ka Harju maakonna väikelinnaline asustuspiirkond (saldokordaja 26). Harjumaal jäi ümber Tallinna väikelinnalisse piirkonda üsna lai tihedamalt asustatud ala. Ülejäänud piirkondadest võitsid rahvastikku nende kahe maakonna maalsed piirkonnad, Hiiumaa ja Saaremaa maaline piirkond ning Harjumaal linnaline piirkond ehk peamiselt Tallinn koos ümbruse asulatega.

Kaart 2. Siserände saldokordaja asustuspiirkondades, 2017

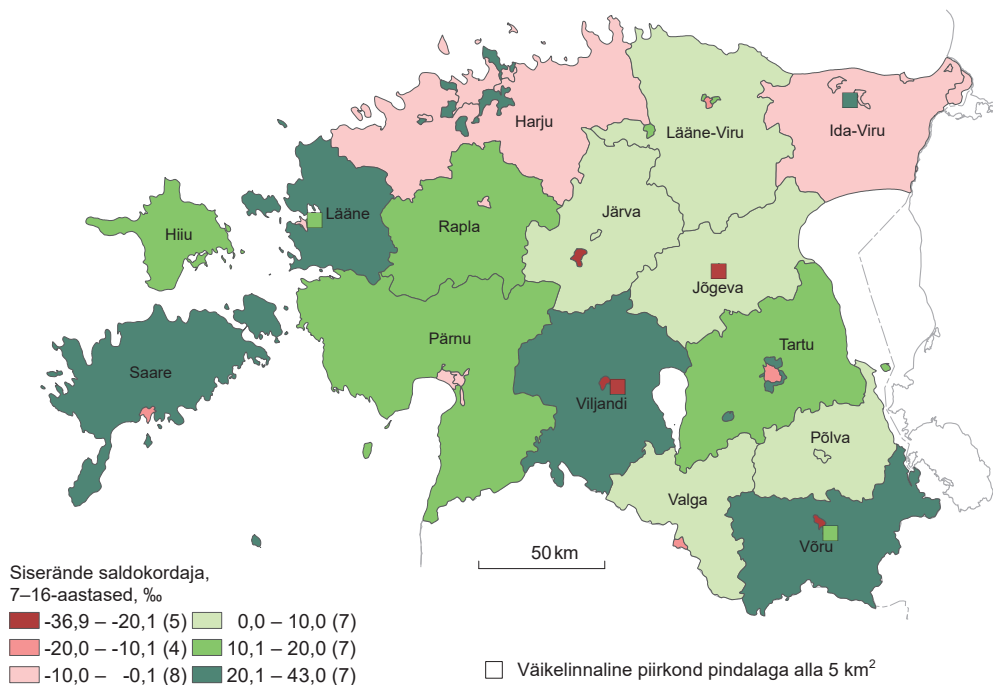

Allikas: Statistikaamet

Enamikus Eesti piirkondades jäi elanikke rände tõttu pigem vähemaks. Rändekadu oli suurim väiksemate maakondade linnalises ja väikelinnalises piirkondades. Kõige suurem oli see Viljandi (rände saldokordaja –26) ja Ida-Viru (–19) maakonna väikelinnalises piirkonnas, kuid absoluutarvud jäid seal väikeseks. Järgnesid Järvamaa linnaline ja väikelinnaline piirkond (Paide ja Türi), kus rände saldokordaja oli vastavalt –17 ja –16. Maalistest piirkondadest kaotas rohkem rahvastikku Ida-Viru- ja Valgamaa (kummagi saldokordaja –11).

Kui vaadelda absoluutarve, liikusid 7–16-aastased kõige rohkem Harju ja Tartu maakonna väikelinnalises piirkonda ning lahkusid kõige enam samade maakondade linnalisest piirkonnast. Selles vanuses noorte osatähtsus suurenes siserände tõttu kõige rohkem Tartu maakonna väikelinnalises piirkonnas, aga ka Viljandi, Võru ja Lääne maakonna maalses piirkonnas. Kõige rohkem vähenes osatähtsus Järva, Viljandi ja Jõgeva maakonna väikelinnalises piirkonnas.

Kaart 3. Noorte (7–16-aastased) siserände saldokordaja asustuspiirkondades, 2017

Allikas: Statistikaamet

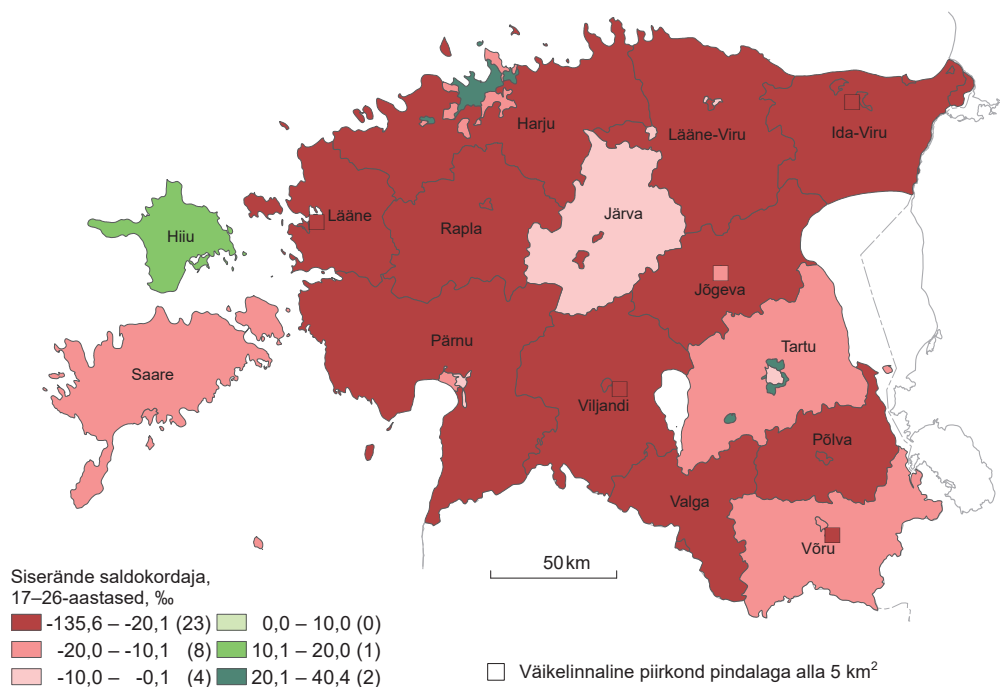
Üldjoontes võitsid 7–16-aastaseid Eesti maakondade väikelinnalised ja maalised piirkonnad ning kaotasid linnalised, aga ka Ida-Viru- ja Harjumaa maalised piirkonnad (kaart 3). Järelikult liiguvad lastega pered üsna aktiivselt linnast välja maalisse piirkonda. Erinevalt kogurahvastiku trendidest liikus see vanuserühm – järelikult lastega pered üldiselt, sest lapsed ei saa vahetada elukohta üksi – tunduvalt rohkem maalistesse piirkondadesse ja lahkus Harjumaa linnalisest piirkonnast.

17–26-aastased koondusid ülekaalukalt pealinna piirkonda ehk Harjumaa linnalisse asustuspiirkonda (rändesaldo 2030) ning lahkusid Ida-Virumaa linnalisest (rändesaldo –400) ja Harju, Ida-Viru, Lääne-Viru, Viljandi, Pärnu ja Rapla maakonna maalisest (kõigi rändesaldo oli –100 ja –200 vahel) piirkonnast. Positiivne rändesaldo oli vaid kolmel piirkonnal, peale Harjumaa linnalise veel Tartumaa väikelinnaline ja Hiiumaa maaline piirkond.

Rände saldokordaja oli Harjumaa linnalises piirkonnas üle 40, Tartumaa väikelinnalises alla 30 ja Hiiumaa maalisest piirkonnas viimasest veel poole väiksem (kaart 4). Ülejäänud piirkondades vähenes 17–26-aastaste osatähtsus. Seda pingerida juhtisid Ida-Viru, Lääne ja Viljandi maakonna väikelinnalised piirkonnad, kus rahvaarv on väga väike ja kordajaid ei saa seetõttu liiga tõsiselt võtta, sest neid mõjutab juba ühe inimese liikumine. Seetõttu võiks öelda, et kõige rohkem lahkus Järvamaa linnalisest ja väikelinnalisest, Ida-Virumaa maalisest ja Läänemaa linnalisest piirkonnast.

Erinevalt kogurahvastikust lahkus 17–26-aastaseid Harju, Lääne, Tartu ja Saare maakonna maalisest piirkonnast ning Harju- ja Võrumaa väikelinnalisest piirkonnast. Harjumaa maaline piirkond kokku küll võitis rahvastikku, kuid mõlemas vanuserühmas jäi noori siiski vähemaks.

Kaart 4. Noorte (17–26-aastased) siserände saldokordaja asustuspiirkondades, 2017

Allikas: Statistikaamet

Maakondadevaheline ränne koondub Harjumaale

Koguränne jaguneb kaheks: maakonnasisene ja maakondadevaheline ränne. Vahel on need sama suunaga: piirkond kas võib kas või kaotab mõlemas rändeliigis. Mõnikord on ka vastupidi: piirkond võib ühes ja kaotab teises rändeliigis. Seega on oluline vaadata, mille tõttu maakonna eri piirkonnad võivad või kaotavad rahvastikku ning millistes vanuserühmades, sest see näitab piirkonna tugevusi ja nõrkuseid.

Kogurahvastiku vaatepunktist osalevad inimesed maakondadevahelises ja maakonnasiseses rändes võrdse, kuid vanuserühmad käituvad erinevalt. See artikkel keskendub ainult kahe vanuserühma analüüsile ja siit on näha, et 7–16-aastased vahetavad enam elukohta maakonna sees ning 17–26-aastased maakondade vahel (tabel 1).

Tabel 1. Siserände saldokordaja rändeliigi ja vanuserühma järgi, 2017

	Kogurahvastik, ‰	7–16-aastased, ‰	17–26-aastased, ‰
Siseränne kokku	25,5	24,7	43,5
Maakondadevaheline ränne	13,4	9,1	30,0
Maakonnasisene ränne	12,2	15,7	13,6

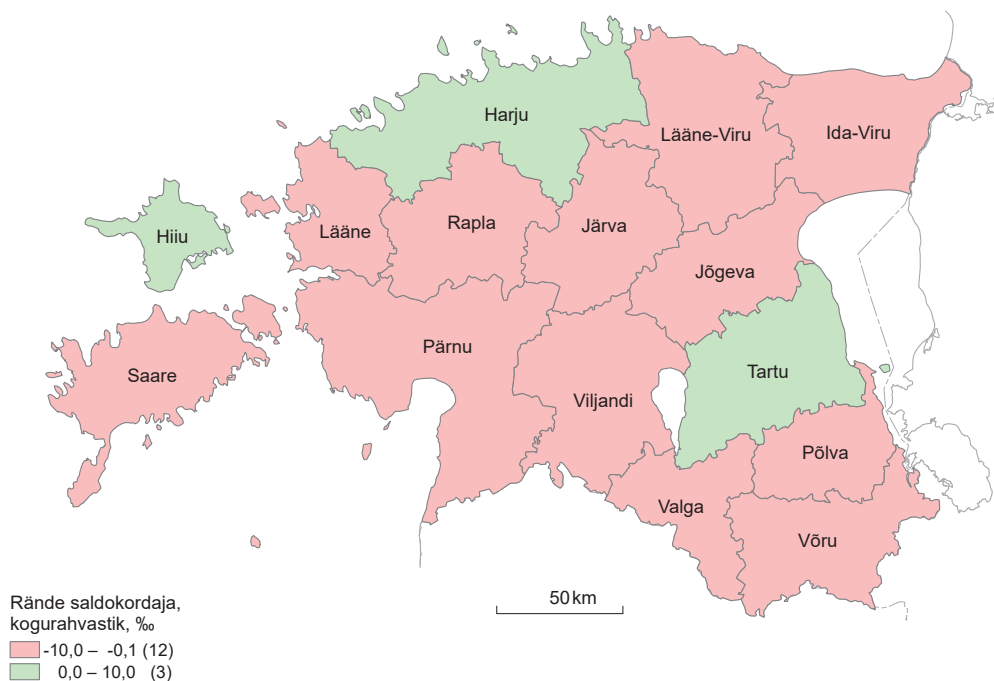
Allikas: Statistikaamet

Maakondadevahelises rändes osales 2017. aastal 13 inimest tuhandest. Rändesaldo põhjal koonduakse Eestis peamiselt Harjumaale – sinna läks iga viies, kes vahetas elukohta üle maakonna piiri, saldo järgi võitis Harjumaa 3400 elanikku. Positiivne oli rändesaldo ka Hiiu ja Tartu maakonnas, kuid absoluutväärtused on neis väikesed. Ida-Viru maakonna rändesaldo oli 2017. aastal

–1230 inimest, see on kõige suurem rändekadu. Lääne-Viru maakonna rahvaarv vähenes rände tõttu kolm korda väiksema hulga inimeste võrra. Viljandi, Pärnu ja Järva maakonna negatiivne rändesaldo oli Ida-Viru omast neli korda väiksem ehk umbes –300.

Rände saldokordaja järgi võitsid rändest suhteliselt kõige rohkem Hiiumaa (7,7) ja Harjumaa (5,8) (kaart 5). Tartu maakonna ränne oli tasakaalus. Tasakaalu lähedal, aga siiski negatiivsel poolel oli ka Saaremaa näitaja. Proportsionaalselt vähenes rände tõttu rahvaarv kõige rohkem Järva (–9,2), Ida-Viru (–8,8) ja Valga (–8,3) maakonnas. Ilmselt ei ole keeruline pakkuda, miks just nende maakondade inimesed rändavad teistesse maakondadesse. Elanike sissetulek (palgatöötaja kuu keskmine brutotulu) oli suurim Harju ja Tartumaal ning ka töötus oli neis maakondades kõige väiksem, seevastu juhtisid nende näitajate pingerea teist otsa Ida-Viru- ja Valgamaa, kus oli kõige väiksem sissetulek ja kõige suurem töötus.

Kaart 5. Maakondadevahelise rände saldokordaja, 2017

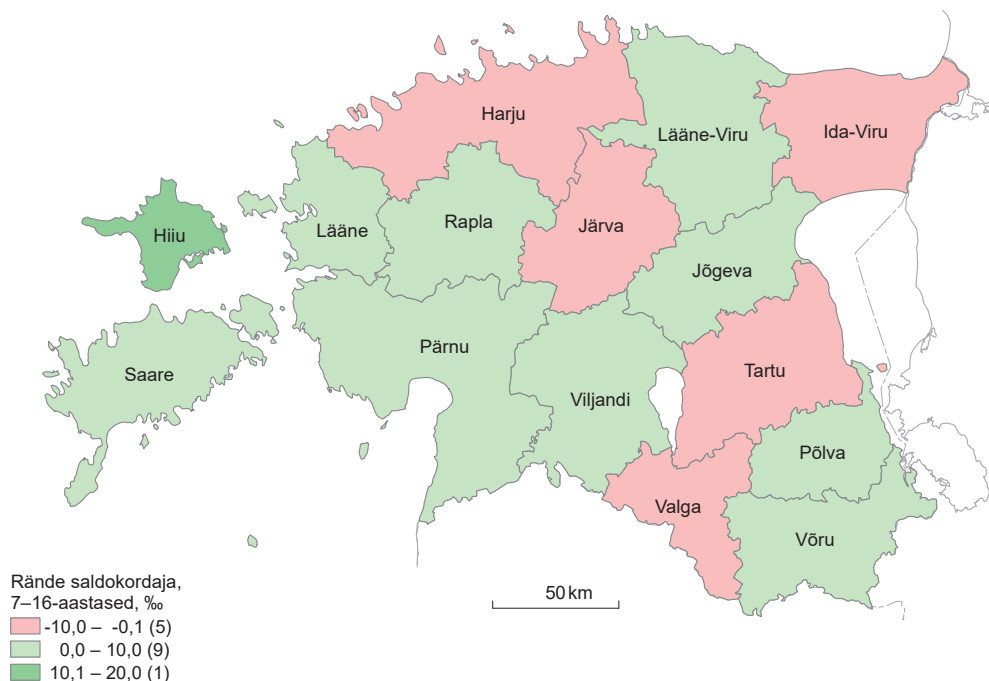
Allikas: Statistikaamet

Kuna ränne Harjumaale domineeris, siis oli võimalik eraldi vaadelda, kuhu täpsemalt liiguti. Selgus, et 85% sisse- ja väljarändajatest läksid elama linnalisse piirkonda. Harjumaale saabus kõige rohkem uusi elanikke Ida-Viru, Tartu, Lääne-Viru ja Pärnu maakonnast. Harjumaale kaotas elanikke vaid Hiiumaale. 2017. aasta andmetel võitis sisse- ja väljarändest kõige rohkem Harjumaa linnaline piirkond – rände saldokordaja oli 7. Harjumaa väikelinnalises piirkonnas oli saldokordaja ligi 5, maalises piirkonnas aga peaaegu –1.

Tartu maakond on Eestis samuti oluline keskus ja seda kinnitas ka rändestatistika – Tartumaa kaotas rahvastikku vaid Harjumaale ja Hiiumaale. Enamasti kolitakse Tartumaale naabermaakondadest Viljandist, Valgast ja Võrust. Linnalisse piirkonda läheb võrreldes Harjumaaga elama mõnevõrra väiksem osa – kaks kolmandikku, viiendik jääb elama maalisse piirkonda. Rände saldokordaja järgi võitis Tartumaal elanikke juurde vaid väikelinnaline piirkond – üheksa inimest tuhande kohta. Maaline ja linnaline piirkond kaotasid umbes ühe elaniku tuhandest.

7–16-aastased vahetasid elukohta üle maakonna piiri keskmisest vähem – seda tegi vaid üheksa noort tuhandest. Rohkem kui pooled liikumised olid seotud Harjumaaga – sinna minemisega või sealt lahkumisega. Kõige suurem rändekadu oli Ida-Virumaal (rände saldokordaja oli –5,3) ja kõige rohkem võitis Hiiumaa (rände saldokordaja oli 14,0) (kaart 6). Huvitav on, et absoluutväärtused olid küll väikesed, aga ka Harju- ja Tartumaalt lahkus sinna saabunutest rohkem 7–16-aastaseid. Kogurahvastikus said need kaks maakonda pigem elanikke juurde.

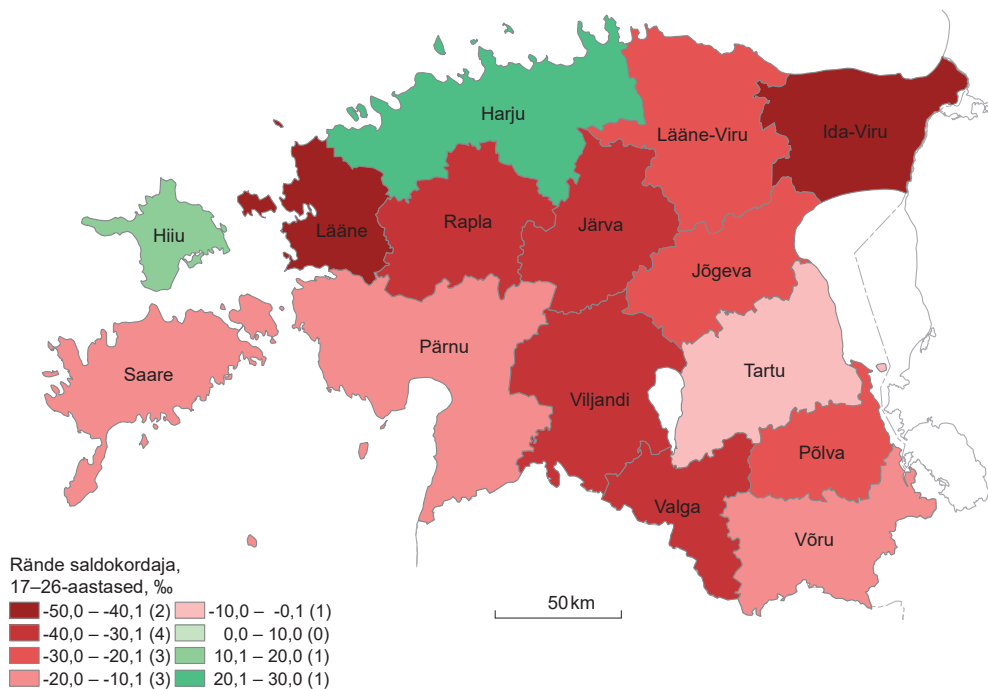
Kaart 6. Noorte (7–16-aastased) maakondadevahelise rände saldokordaja, 2017

Allikas: Statistikaamet

17–26-aastaste hulgas on rände intensiivsus suurem ja suund selgem. Kokku kolis 2017. aasta andmetel mõnda teise maakonda 30 selles vanuses inimest tuhandest ja sihtkoht oli neil üheselt Harjumaa (kaart 7). Ka Hiiumaa rändesaldo oli positiivne. Kolmveerand selles vanuses rändajatest liikus Harjumaale või sealt ära. Kõige rohkem vähenes rände tõttu Ida-Viru ja Lääne maakonna noorte osatähtsus. Tartumaa kaotas samuti elanikke 17–26-aastaste rände tõttu, kuigi kogurahvastiku suundumustes on see pigem suurenev piirkond. Tartumaalt kolis Harjumaale 250 noort elanikku, kuid kõigist ülejäänud maakondadest kokku liikus Tartumaale 210 uut elanikku.

Kaart 7. Noorte (17–26-aastased) maakondadevahelise rände saldokordaja, 2017

Allikas: Statistikaamet

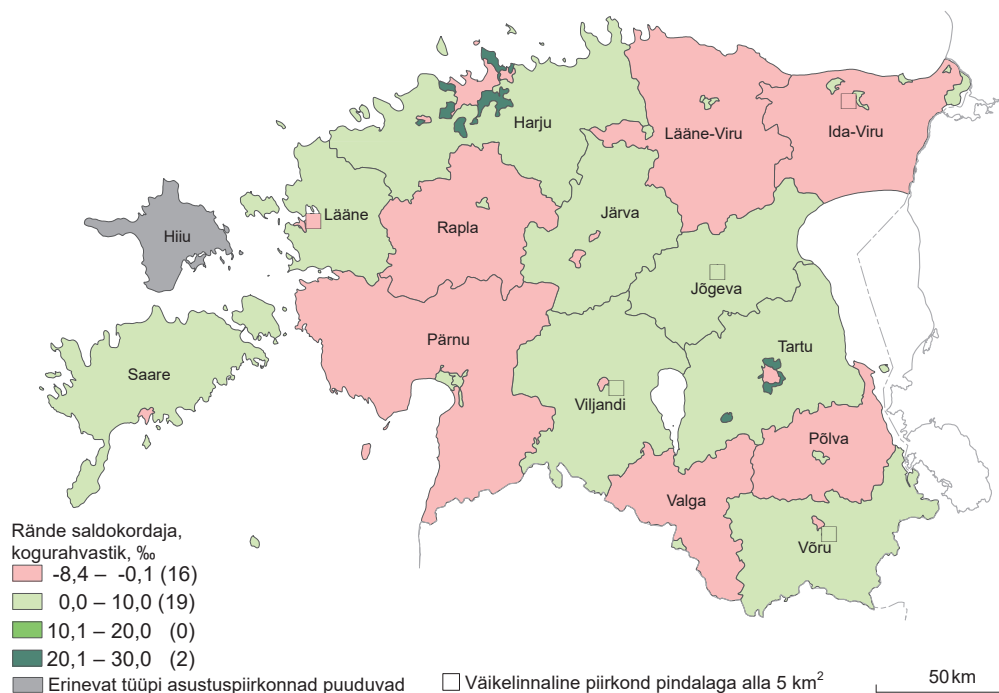
Maakondades eeslinnastutakse

Kui arvestada, et Eestis enamasti eeslinnastutakse, siis peaksid need liikumised paistma välja ka tugeva ja laieneva maakonnakeskusega maakondades: maakonna äärealalt minnakse keskuslinna ja keskuslinnast tagamaale. Maakonnasisese rände uurimisel on ka piiranguid. Kuna Hiiumaal ei ole linnalisi ega väikelinnalisi piirkondi, siis ei ole seal võimalik maakonnasisest rännet uurida. Peale selle on viies maakonnas ainult ühte tüüpi linnalisi piirkondi: Saare- ja Valgamaal on ainult linnaline ning Jõgeva-, Põlva- ja Raplamaal on ainult väikelinnaline piirkond. Viies maakonnas on olemas kõik kolm asustuspiirkonna tüüpi, kuid väikelinnaline piirkond on väike ala linnalise servas, mitte ei ümbritse linna, ja seal elab väga vähe elanikke või asub väikelinnaline eraldi teise linnana nagu Türi Järvamaal.

Kui maakonnas on ainult üks linn, olenemata sellest, kas väikelinnaline või linnaline, ja linna ümber linnast hõredamat ja maalisesest piirkonnast tihedamat asustust ei ole, siis ei ole ka võimalik täpselt aru saada, kas eeslinnastutakse või mitte. Maakonnasisestest liikumistest võib eeldada, et kui keskuslinnast kolib ülejäänud maakonda rohkem inimesi kui maakonnast linna, siis see piirkond eeslinnastub ja tulevikus on võimalik ka tihedama väikelinnalise piirkonna teke.

Kõigis kolmes asustuspiirkonna tüübis saab liikumisi vaadelda Harju, Tartu, Pärnu ja Lääne-Viru maakonnas. 2017. aastal eeslinnastusid kõik need maakonnad (kaart 8). Harjumaal kaotas elanikkonda linnaline piirkond (rände saldokordaja -3) ja võitis kõige rohkem väikelinnaline piirkond (rände saldokordaja 21). Elanikkonda sai juurde ka maaline piirkond (4), mis näitab, et väikelinnaline ala võib laieneda, kuid ei pruugi, sest praegu ei vaadeldud täpsemalt, kuhu koliti. Linnast kaugemale kolijad võivadki eelistada hõredamat asustust ja liikuda seetõttu kaugemale.

Kaart 8. Maakonnasisese rände saldokordaja asustuspiirkondades, 2017

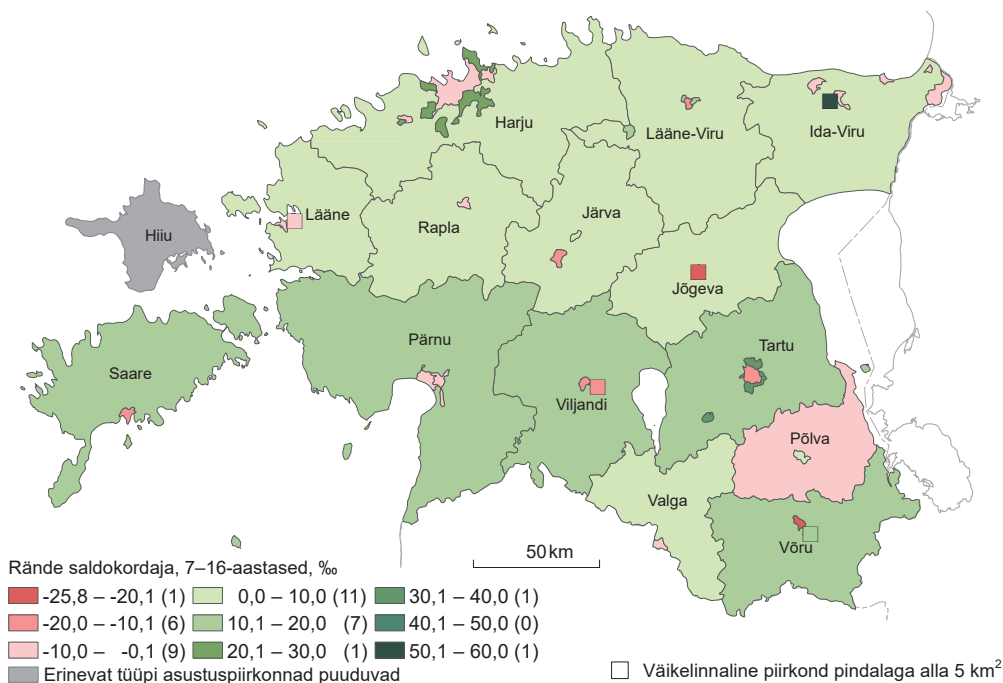
Allikas: Statistikaamet

Tartumaa eeslinnastus isegi kiiremini kui Harjumaa. Tartu linnalisest piirkonnast lahkus kaheksa inimest tuhandest, väikelinnalisse piirkonda saabus iga tuhande kohta 28. Tartumaa maaline piirkond võitis ka maakonnasiseses rändes elanikke juurde – rahvaarv suurenes kaheksa inimese võrra iga tuhande elaniku kohta.

Pärnumaa ja Lääne-Virumaa eeslinnastusid kahest eelmainitust tunduvalt vähem. Rände saldokordaja järgi võitis väikelinnaline asustuspiirkond vaid 5–6 inimest tuhande kohta, mis oli mitu korda vähem kui Tartumaa väikelinnalise piirkonna kasv. Väiksemat eeslinnastumist näitab fakt, et nende maakondade maaline piirkond ei suurenenud, vaid vähenes: seal domineeris liikumine maalisest piirkonnast linnalisse.

7–16-aastaste noorte maakonnasisestes elukohavahetustes torkab silma, et noored liikusid enamasti linnalisest piirkonnast maalis (kaart 9). Ainus erand oli Põlvamaa, kus vähenes maalise piirkonna noorte arv. Pooltes maakondades jäi väikelinnalises piirkondades 7–16-aastaseid elanikke vähemaks, pooltes tuli elanikke juurde. Suuremates, kõiki kolme tüüpi asustuspiirkondadega maakondades oli kogurahvastiku käitumisega võrreldes nii sarnaseid kui ka erinevaid trende. Harju- ja Tartumaal oli kõik sama: koliti linnalisest piirkonnast väikelinnalisse ja maalis piirkonda. Harjumaal olid ka saldokordaja väärtused suhteliselt sarnased kogurahvastikuga, kuid Tartumaal oli noorte ränne natuke intensiivsem – elukohavahetajate osatähtsus oli suurem.

Kaart 9. Noorte (7–16-aastased) maakonnasisese rände saldokordaja asustuspiirkondades, 2017

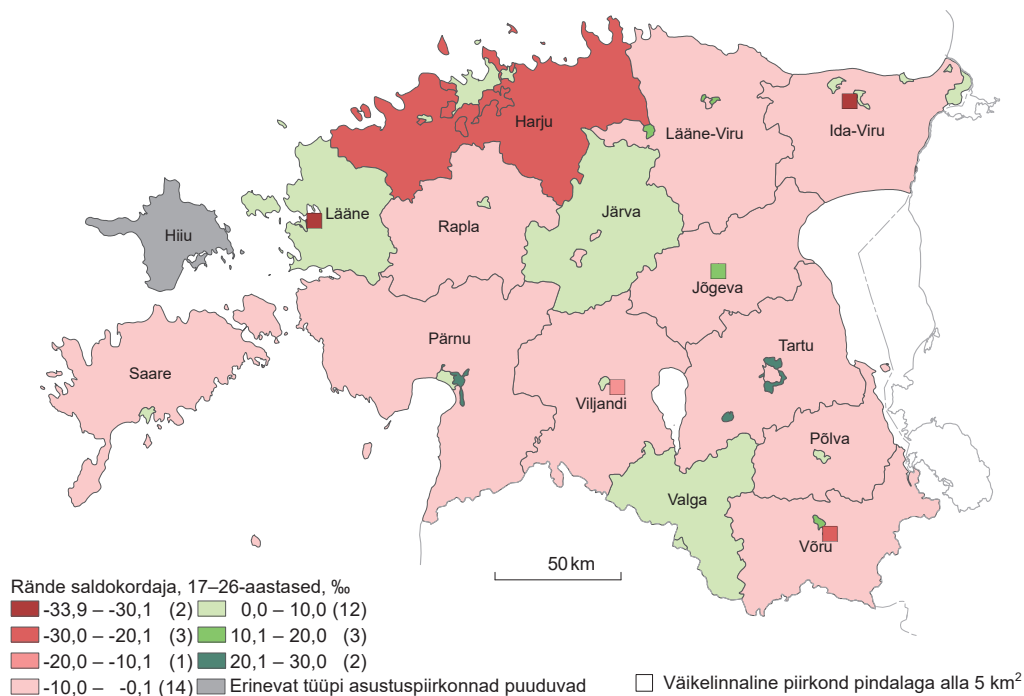
Allikas: Statistikaamet

Lääne-Virumaal oli 7–16-aastaste trend üldisest erinev: linnalisest piirkonnast ei liigutud ainult linnalähedasesse piirkonda (eeslinnastumine), vaid linnast koliti ka maalisse piirkonda. Pärnumaa noored ei liikunud eriti linnalisse ega väikelinnalisse piirkonda, vaid kolisid maalisse.

Maakonnas kolides koondusid 17–26-aastased peamiselt linnalistesse või väikelinnalistesse piirkondadesse (kaart 10). 2017. aasta elukoha vahetuste andmete järgi oli erand Järvamaa, kus maakonna noored kolisid rohkem mõlemast linnalisest piirkonnast maalisse. Kuna rändes osalenute absoluutarv oli väike, siis ei saa ühe aasta andmete põhjal suuri järeldusi teha. Lääne- ja Valgamaal oli maakonnasisestest liikumistes maalise piirkonna ränne tasakaalus.

Harjumaal liikusid 17–26-aastased võrreldes kogurahvastiku maakonnasisestest liikumistrendidega vastupidi: elanikke võitis linnaline piirkond ja rändekadu oli 20–30 inimest tuhande kohta nii väikelinnalises kui ka maalises piirkonnas. Tartumaa linnaline piirkond kaotas 17–26-aastaseid elanikke, sama suundumus oli ka linnalises piirkonnas elava kogurahvastiku hulgas. See ei ole vanuserühmas tüüpiline, sest üldiselt koondutakse maakondades linnalisse piirkonda. Tartumaa linnalise piirkonna rahvastik kahanes rände tõttu suhteliselt vähe – rände saldokordaja jäi alla –2. Maalise piirkonna elanikkond vähenes samuti ja elanikke võitis ainult väikelinnaline piirkond.

Kaart 10. Noorte (17–26-aastased) maakonnasisese rände saldokordaja asustuspirkondades, 2017

Allikas: Statistikaamet

Kokkuvõte

Selles artiklis analüüsiti siserännet maakondades ja nende vahel. Käsitluse alus oli Statistikaameti uus maa- ja linnarahvastiku määramise viis, kus piirkonnad jaotusid rahvastiku asustustiheduse järgi linnaliseks, väikelinnaliseks ja maaliseks. Väikelinnaline piirkond ei kata siinses käsitluses kaugeltki kesklinna tagamaa (pendelrände ala) mõistet. Seetõttu on tulemuste võrdlemine linna-tagamaa-ääremaa meetodiga mõneti tinglik. Peamiselt puudutab see maalise piirkonna käsitlemist, mis traditsiooniliselt on väiksem ala maakonna ääres, kuid nüüd sisaldab suurt osa ka linna tagamaale jäävast territooriumist.

Varasemad analüüsid on näidanud, et Eestis domineerib pealinna ja pealinna piirkonda koondumine. Oluline keskus on selgelt ka Tartu, mis võidab siserändes elanikke, kuid alates iseseisvuse taastamise esimesest kümnendist on Tartu tähtsus mõnevõrra vähenenud (Tammaru ja Kulu, 2003; Leetmaa ja Väiko, 2015). Seda sama tendentsi näitas 2017. aasta elukohamuutuste andmete põhjal tehtud uuring. Elanikkond vähenes rohkem kahest suurenevast keskusest kaugemale jäävates piirkondades: Järva, Ida-Viru ja Valga maakonnas. Asustuspirkonna tüübi järgi rännet vaadeldes selgus, et peale Harjumaa piirkondade (kõik kolm tüüpi) võitis siserändest rohkem elanikkonda Tartumaa väikelinnaline ja maaline piirkond, Saaremaa maaline piirkond ja Hiiumaa. Hiiumaa ja Saaremaa positiivset rändesaldot ei saa ilmselt seostada tegeliku sisserändega, vaid pigem on inimestel seal maakodu – seetõttu ei ole neid suundumusi siin eriti lahti mõtestatud. Mujalt Eestist saabuvad koondusid Harjumaa linnalisse piirkonda, Harjumaa sisese rändest sai elanikke juurde peamiselt pealinna ümbritsev väikelinnaline ala. Kõige rohkem kaotasid elanikke väikelinnalised maakonnakeskused ja linnaliste maakonnakeskuste ümbruse väikelinnalised piirkonnad.

Peaaegu pool 2017. aasta elukohavahetustest olid maakonnasisesed. Maakonnasiseses rändes oli võitjaid rohkem. Enamikus maakondades eeslinnastuti maakonna sees, sest linnalisest koliti väikelinnalisse või maalisse piirkonda. Rändesaldo järgi koonduti vaid viies maakonnas (Ida-Viru, Jõgeva, Põlva, Rapla ja Valga) keskulinna. Enamasti on neis ränne maalt linna vaid väikeses ülekaalus või isegi tasakaalus.

Noorte ränne erines mõneti kogurahvastiku rändesuundumustest. 7–16-aastased paistsid silma väiksema maakondadevahelise rände intensiivsuse ja suurema linnalisest piirkonnast väikelinnalisse ja maalisse piirkonda liikumisega. Maakonna sees kaotasid kõik keskused maaliselle piirkonnale 7–16-aastaseid elanikke, ainus erand oli Põlvamaa. Võrreldes kogurahvastikuga vähenes selle vanuserühma noorte osatähtsus ka pealinna ja selle ümbruse linnalises piirkonnas. Mitmes maakonnas vähenes rände tõttu väikelinnalise ja suurenes maalisel piirkonna 7–16-aastane rahvastik, mis näitab, et lastega pered liikusid keskustest kaugemale.

17–26-aastased koondusid linnalistesse piirkondadesse ja lahkusid eriti maalistest, kuid ka väikelinnalistest piirkondadest. Maakondade vahel rändasid nad poole sagedamini kui keskmine Eesti elanik ja kolm korda sagedamini kui 7–16-aastased, kes veel koos perega liiguvad. Domineeriv sihtkoht oli neil pealinn ja selle ümbruse linnaline piirkond, kuhu koliti isegi Harjumaa väikelinnalisest piirkonnast, mis muidu võidab rändest elanikke juurde. 17–26-aastaseid võitis vaid kolm piirkonda, peale eespool mainitu veel Tartumaa väikelinnaline ja Hiiumaa maaline piirkond. Seda vanuserühma kaotasid väiksemad maakonnakeskused ja maalisel piirkonnad, kuid maakonnasisestel liikumistel võis selgelt näha, et koondutakse keskulinna: olenevalt maakonnast kas linnalisse või väikelinnalisse piirkonda.

Allikad

- Berg, L. van den. (1999). The urban life cycle and the role of a market-oriented revitalization policy in Western Europe. – *Urban Change in the United State and Western Europe. Comparative Analysis*. Washington: The Urban Institute Press, pp. 539–558.
- Berry, K., N. Markee, N. Flower, Giewat, G. (2000). Interpreting what is rural and urban for Western U.S. counties. – *The Professional Geographer* 52:1, pp. 93–105.
- Berry, B. (1976). The counterurbanization process: Urban America since 1970. – *Urban Affair Annual Review*. Vol. 11. Urbanization and Conterurbanization. Beverly Hills: Sage, pp. 17–30.
- Champion, T. (2001). Urbanization, suburbanisation, counterurbanization and reurbanization. – *Handbook of Urban Studies*. London: Sage Publications, pp. 143–161.
- Champion, T. (1989). Counterurbanization: The conceptual and methodological challenge. – *Counterurbanisation: The Changing Pace and Nature of Population Deconcentration*. London: Edward Arnold, pp. 19–33.
- Fielding, A. (1989). Migration and urbanization in Western Europe since 1950. – *The Geographical Journal* 155:1, pp. 60–69.
- Geyer, H., Kontuly, T. (1996). A theoretical foundation for the concept of differential urbanization. – *Differential Urbanization: Integrating Spatial Models*. London: Edward Arnold, pp. 290–308.
- Leetmaa, K., Väiko, A. (2015). Siseränne Eesti asustussüsteemi kujundajana aastatel 1989–2011. – *Rahvastiku areng*. Tallinn: Statistikaamet, lk 76–113.
- Linnalise, väikelinnalise ja maalisel asustuspiirkonna tüübi ja klastrite määramise meetoodika. (2018). Statistikaamet.
- Tammaru, T., Kulu, H., Kask, I. (2003). Siserände üldsuunad. – *Ränne üleminekuaja Eestis*. Tallinn: Statistikaamet, lk 5–26.
- Tammaru, T., Kulu, H. (2003). Kokkuvõte ja arutelu. – *Ränne üleminekuaja Eestis*. Tallinn: Statistikaamet, lk 142–150.

NOORTE OSALUS HARIDUSES JA TÖÖTURUL

Eve Telp

Statistikaamet

Nooreiga on väga mitmekesine ja muutusterohke aeg. 7-aastane läheb alles kooli, 26-aastane aga on üldjuhul juba iseseisev, tal on haridustee läbitud või lõpusirgel ja ta on jõudnud ka tööturule siseneda. Kuni täisikka jõudmiseni omandavad noored põhiliselt haridust, hiljem hakkab õppimine aga järgemööda konkureerima palgatöö, pere loomise ja muuga. Hea haridus ja edukas suundumine tööturule on tähtis nii noorele, tema lähedastele kui ka kogukonnale.

Haridussüsteemist tööturule suundumine ei pruugi olla alati lihtne. Noored on tööturuteenuste ja -toetuste seaduse järgi riskirühm, sest haridussüsteemist tööturule üleminek on noorte elus tähtis muutus ja puudujäägid sellel eluetapil võivad viia keerulisemate probleemideni edasises elus, luues muuhulgas ületamatuid takistusi ka tööturule sisenemisel või seal konkurentsivõimelisena püsimisel (Peterson, 2006). Tööturule jõudes on noored teistest vanuserühmadest nõrgemas seisus ja jäävad seetõttu sagedamini töötuks või neil on ebakindlad töökohad (Noortevaldkonna ...).

Haridusse tasub investeerida, sest kõrgem haridustase annab tööturul paremad võimalused (Anspal jt, 2014). Kutse- ja kõrgkoolilõpetajate edukust tööturul uurides on leitud, et kõrgema haridustasemega inimesed saavad paremat palka ja neil on suurem tõenäosus olla tööhõives (Leppik, 2018). Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA aruanne toob välja, et järgmistel aastatel väheneb üldharidusega hõivatute arv ning suureneb kutse- ja kõrgharidusega hõivatute arv. Aastani 2026 koostatud prognoosi järgi moodustab uue tööjõu vajadusest ligi poole (48%) vajadus kõrgharidusega töötajate järele, iga kolmas uus tööturule siseneja peaks olema kutseharidusega ja ainult iga viies üldharidusega. (OSKA ..., 2018)

Kõrghariduses õpinguid jätkanud gümnaasiumilõpetajate osatähtsus on viimase kümne aasta jooksul aga hoopis vähenenud – 2007. aastal jätkas keskhariduse omandamisele järgnenud õppeaastal Eesti kõrgkoolides 67% gümnaasiumilõpetajatest ja 2017. aastal 56%. Hiljem kõrgkooli suundunute ja kutsehariduses õpinguid jätkanute osatähtsus ei ole märgatavalt suurenenud, vaid rohkem on neid noori, kes ei õpi pärast keskhariduse omandamist edasi. Varasemast harvem kõrgkooli suundumine on tingitud sellest, et noored lähevad kas tööle või välismaale (sh õppima). Viimase kümnendi jooksul keskhariduse omandanutest on kõige rohkem kõrghariduses jätkanud Harju- ja Tartumaa noored, kõige vähem aga Järva- ja Raplamaa koolide lõpetajad. (Kreegipuu ja Jaggo, 2018)

Eestis on hariduse ja tööturu valdkonda ning nende seoseid palju uuritud. Valdkonna uuringud sisaldavad sageli ka piirkondlikku võrdlust, kuid üldjuhul piirdub see maakonna andmetega. Vaja on ka detailsemat piirkondlikku ülevaadet, sest nagu „Noortevaldkonna arengukava 2014–2020“ elluviimiseks koostatud „Noortevaldkonna programm 2018–2021“ välja toob, mõjutavad noorte sotsiaalset staatust ja võimalusi Eestis suured piirkondlikud erinevused. Artikkel kajastab noorte osalemist tasemehariduses ja tööturul omavalitsüksuste võrdluses, et anda ülevaade Eesti piirkondade eripäradest ning analüüsida nende võimalikke tagamaid.

Metoodika

Haridusandmed on pärit Eesti hariduse infosüsteemist (EHIS) ja esitatakse 2017/2018. õppeaasta kohta seisuga 10. november 2017. Õpilaste¹ andmed näitavad isikute, mitte õppimiste arvu. Isik on EHIS-es kirjas mitu korda, kui ta õpib korraga mitmel haridustasemel (üldjuhul kas kutse- ja kõrgharidus või üldkesk- ja kutseharidus) või sama haridustaseme mitmel erialal. Igale isikule ühe haridustaseme määramiseks järjestati õppimised haridustaseme alusel nii: 1. kõrgharidus, 2. kutseharidus, 3. üldharidus. Kui üldjuhul avaldatakse õpilaste andmeid nende vanusest sõltumata, siis siin analüüsis on lähtutud ametlikust noore määratlusest ja käsitletud 7–26-aastaseid

¹ Artiklis kasutatakse termineid „õpilane“, „õppur“ ja „õppija“ sünonüümidena.

õppureid. Seetõttu võivad kogumikus esitatud õpilaste arv ja muud andmed erineda Statistikaameti andmebaasis, haridusstatistika andmebaasis Haridussilm või mõnes muus allikas avaldatud andmetest. Õpilaste vanus on 1. oktoobri seisuga, sest enne 1. oktoobrit 7-aastaseks saavad lapsed peavad septembris kooli minema, pärast 1. oktoobrit sündinud lapsed lähevad üldjuhul kooli järgmisel õppeaastal.

Õpilase elukoha ja emakeele teada saamiseks on EHIS-e andmed ühendatud Statistikaameti rahvastikubaasiga (Statistikaameti koostatud Eesti püsielanike kogum). Elukoha andmed on 2018. aasta 1. jaanuari seisuga, õpilaste emakeele andmed aga 2017. aasta 1. jaanuari seisuga. Haridusnäitajate esmane andmestik on EHIS, st arvesse on võetud kõik EHIS-es olevad õppurid, sõltumata sellest, kas nende andmed on rahvastikubaasis. Piirkondliku ülevaate alus on õpilase registreeritud elukoht, mitte õppeasutuse asukoht.

Kõrgeima omandatud haridustaseme andmed pärinevad Statistikaameti andmebaasist, kus on ühendatud 2018. aasta 1. jaanuari seisuga rahvastiku ja haridustaseme andmed. Kõrgeim haridustase on arvatud EHIS-e, elamislubade ja töölubade registri, riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu, 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ning rahvastikuregistri andmete põhjal. Haridustaseme määrab kõrgeim formaalharidussüsteemis lõpetatud õpe, lõpetamata õpingud haridustaset ei tõsta. Analüüsis vaadeldakse vähemalt 17-aastaseid elanikke ja eristatakse kolm haridustaset: I – põhiharidus või madalam, II – keskharidus või kutseharidus keskhariduse baasil (lühendatult: keskharidus) ja III – kõrgharidus või keskeriharidus keskhariduse baasil (lühendatult: kõrgharidus).

Hõivenäitajate koostamisel on kasutatud mitme registri andmeid: töötuna ja töötusijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register (EMPIS), töötamise register (TÖR), Statistikaameti statistiline majandusüksuste register² ning Statistikaameti rahvastikubaas. Hõivenäitajaid luues on võetud arvesse isikud, kes olid 2018. aasta 1. jaanuari seisuga Statistikaameti rahvastikubaasi andmetel Eesti püsielanikud. Nii nagu õpilaste andmetega on ka siin piirkondlike näitajate loomisel võetud aluseks inimese registreeritud elukoht.

Registreeritud töötud on need isikud, kes olid seisuga 31. detsember 2017 EMPIS-es töötuna arvel. Registreeritud hõivatud on isikud, kel oli 31. detsembri 2017 seisuga TÖR-is registreeritud kehtiv töötamine või kes olid statistilise majandusüksuste registri andmetel ettevõtjad (FIE või vähemalt 10-protsendiline osalus äriühingus). TÖR-is registreeritud peatatud töötamisega isikud jäeti hõivatute hulgast välja, kui peatamise alus oli lapsehoolduspuhkus või peatamise kestus oli üle kolme kuu. Kui isik oli registrite põhjal nii töötu kui ka hõivatu, läks ta arvesse töötuna, sest enamasti oli tegemist ettevõtjaga, kes oli end töötuna registreerinud.

Hõives ja hariduses osalemist koos analüüsidest on ka EHIS-est pärit õppurite andmed aasta lõpu (31. detsember 2017) seisuga. Akadeemilisel puhkusel olevaid isikuid õppuriteks ei loetud. Kui isik oli registrite põhjal nii õppur kui ka töötu, läks ta arvesse õppurina.

Haridus

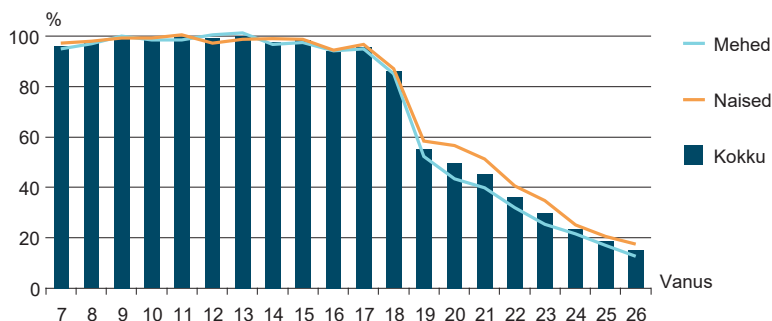
Elukestev õpe on järjest levinum, kuid see ei muuda tõsiasja, et suur osa formaalharidusest omandatakse noorena. Nooreikka jõudes on õppimine suisa seadusega pandud kohustus. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel muutub isik koolikohustuslikuks, kui ta on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks, ja see kohustus säilib kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni. Seega, 7–16-aastaselt noorelt eeldatakse tingimata tasemehariduses osalemist, 17–26-aastastele aga on haridus üks valikuvõimalus.

² Statistiline majandusüksuste register on juriidiliste registrite alusel koostatud majanduslikult aktiivsete üksuste kogum. Registri koostamiseks kasutatakse äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri, maksukohustuslaste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri andmeid.

Tasemehariduses osalemine

2017/2018. õppeaasta näitel tasemehariduses osalemist vaadeldes saab kinnitust, et kuni 17-aastaste noorte hulgas püsib õppurite osatähtsus maksimumi lähedal ja ka 18-aastastest õpib veel üle 85% (joonis 1). Pärast seda väheneb õppurite osatähtsus järsult: 19-aastastest õpib 55% ja sealt edasi aasta-aastalt järjest vähem, jõudes 26-aastastel 15%-ni. Õppurite osatähtsus väheneb meestel kiiremini kui naistel, mistõttu on pärast 19. eluaastat naiste osalus hariduses märksa aktiivsem. Sooline erinevus tuleb kõige selgemalt esile vanuses 20–21, mil naisõppurite osatähtsus on rohkem kui 10% võrra suurem kui meestel. Seega on järgnevas piirkondlikus ülevaates tähtis meeles pidada, et õpilaste arv ja osatähtsus omavalitsusüksuse rahvastikus sõltub väga palju nii noorte üldarvust kui ka nende vanusjaotusest – mida nooremad on omavalitsusüksuses elavad noored, seda suurema tõenäosusega on seal palju õppureid.

Joonis 1. Õpilaste osatähtsus vanuse ja soo järgi, 2017/2018*

* Siin on kasutatud statistika andmebaasis avaldatud näitajat (tasemehariduses õppijate vanuseline määr; HTG11), millel on eespool kirjeldatud erinev meetoodika. Näitajas kasutatakse õpilaste osatähtsuse arvutamiseks arvestuslikku rahvaarvu õppeaasta algusaasta 1. septembri seisuga.

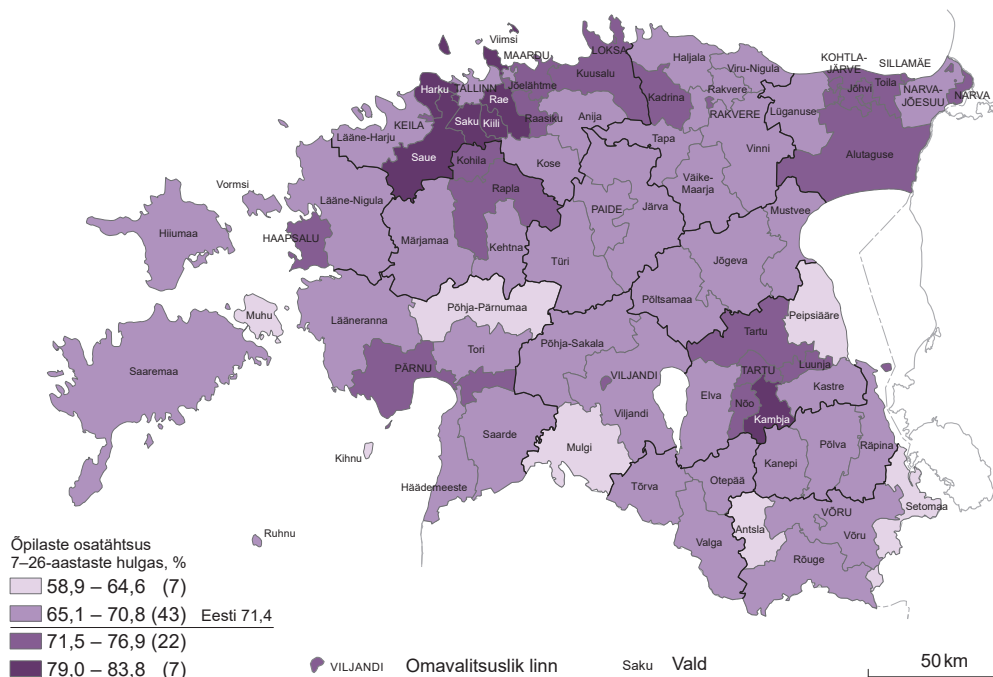
Allikas: EHIS, Statistikaamet

Eesti hariduse infosüsteemi andmetel õppis 2017/2018. õppeaastal üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolides 195 005 noort vanuses 7–26 eluaastat, mis teeb õpilaste osatähtsuseks 71,4%. Noored õppurid jagunesid soo alusel üsna võrdselt: 97 783 meest ja 97 222 naist. Neist 143 157 ehk ligi kolme neljandiku (73,4%) emakeel oli eesti keel, 46 787 ehk ligi neljandiku (24,0%) emakeel oli vene keel ja vaid 2978-l (1,5%) oli muu emakeel. Ülejäänud 1,1% noorte õppurite emakeel oli registri andmetel teadmata.

Kõige rohkem oli 7–26-aastaseid õpilasi suurte omavalitsusüksuste elanike hulgas: Tallinnas 60 011, Tartu linnas 16 300, Pärnu linnas 7656, Narva linnas 7206, Saaremaa vallas 4360 ja Kohtla-Järve linnas 4340. Nende kuue omavalitsusüksuse õpilased hõlmasid üle poole (51,2%) kõikidest Eesti 7–26-aastastest õppuritest. Tallinna elanikud üksi moodustasid juba 30,8%. Teine äärmus on väikesaared, kus omavalitsusüksuse elanike seas oli 2017/2018. õppeaastal ainult kahekohaline arv noori õppureid (Ruhnu vallas 14, Vormsi vallas 34, Kihnu vallas 81). 35 omavalitsusüksuse elanike hulgas oli alla tuhande noore õpilase.

Et omavalitsusüksuste rahvaarv on väga erinev, annab piirkondlikest eripäradest parema pildi õpilaste osatähtsus. Õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste elanike hulgas oli kõige suurem Tallinna lähiumbruse valdades: Rae vallas 83,8%, Harku vallas 83,2%, Viimsi vallas 82,5%, Kiili ja Saku vallas kummaski 81,5% (kaart 1). Eesti keskmisest suurem õppurite osatähtsus oli 29 omavalitsusüksusel. Kõige väiksema õpilaste osatähtsusega valdades jäi see näitaja alla 60%: Setomaa vallas õppis 58,9% noortest ja Kihnu vallas 59,1%. Alla 65% oli õpilaste osatähtsus veel Põhja-Pärnumaa, Mulgi, Peipsiääre, Muhu ja Antsla vallas. Maakonniti oli õpilaste osatähtsus Eesti keskmisest suurem vaid Tartumaal (72,6%) ja Ida-Virumaal (72,1%). Neile järgnes Harjumaa, kus oli õppureid 71,1%. Kõige väiksem oli õppivate noorte osatähtsus Võru- (66,1%), Valga- (66,3%) ja Hiiumaal (66,6%).

Kaart 1. Õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste noorte hulgas omavalitsusüksuse järgi, 2017/2018

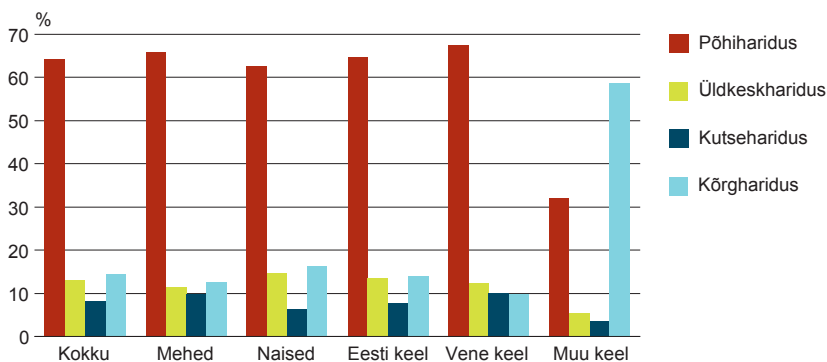
Allikas: EHIS, Statistikaamet

Nagu joonis 1 näitas, on pärast koolikohustuslikust east väljumist meeste ja naiste osalus hariduses mõnevõrra erinev. 2017/2018. õppeaastal oli 7–26-aastaste naiste hariduses osalemise määr 3,6% võrra kõrgem kui samas vanuserühmas meestel. Noortest meestest õppis 69,7% ja naistest 73,3%. Omavalitsusüksuste võrdluses oli siin vaid kaks erandit (Lõksa linn ja Tallinn), kus naiste osalusmäär ei olnud meeste omast kõrgem. Suurimad soolised erinevused olid Kihnu, Peipsiääre, Kanepi, Lääne-Nigula, Otepää, Mustvee, Lääneranna, Viljandi, Lüganeuse, Põhja-Sakala ja Jõhvi vallas, kus noorte naiste osalus tasemehariduses oli rohkem kui 10% võrra suurem kui meestel.

Noori õppureid haridustaseme alusel liigitades on selges ülekaalus põhihariduse omandajad. 2017/2018. õppeaastal omandas Eestis 7–26-aastastest õppuritest 64,2% põhiharidust, 13,1% üldkeskharidust, 8,2% kutseharidust ja 14,5% kõrgharidust (joonis 2). Seega võib lihtsustatult öelda, et üle kolme neljandiku noortest õppuritest omandas üldharidust ning alla neljandiku erialaseid teadmisi ja oskuseid.

Põhihariduse osatähtsus oli sarnane nii mees- (65,9%) ja naissoost (62,6%) kui ka eesti (64,6%) ja vene emakeelega (67,5%) õpilaste hulgas. Hilisemal haridusteel tehtud valikud olid aga mõnevõrra erinevad. Suurimad soolised erinevused avaldusid kutsehariduses – meessoost õpilastest omandas iga kümnes (10,0%) kutseharidust, naistest aga vaid 6,4%. Naiste hulgas seevastu oli meestest enam üldkeskharidust (vastavalt 14,7% ja 11,5%) ja kõrgharidust (16,4% ja 12,6%) omandavaid noori. Eesti emakeelega noorte hulgas oli kõrgkooli õppureid peaaegu kaks korda rohkem kui kutsekooli õppureid (vastavalt 14,1% ja 7,7% õpilastest). Venekeelsete noorte seas aga oli kõrg- ja kutsehariduse omandamine võrdselt levinud (10,0% ja 10,1%). Muu emakeelega õpilaste jaotus oli hoopis teistsugune – rohkem kui pooled (58,8%) omandasid kõrgharidust. See eripära loomulikult ei näita siinsete muu emakeelega noorte teistsuguseid haridusvalikuid, vaid viitab Eesti kõrgkoolides õppivatele välistudengitele.

Joonis 2. Noored (7–26-aastased) õpilased haridustasemeti soo ja emakeele järgi, 2017/2018

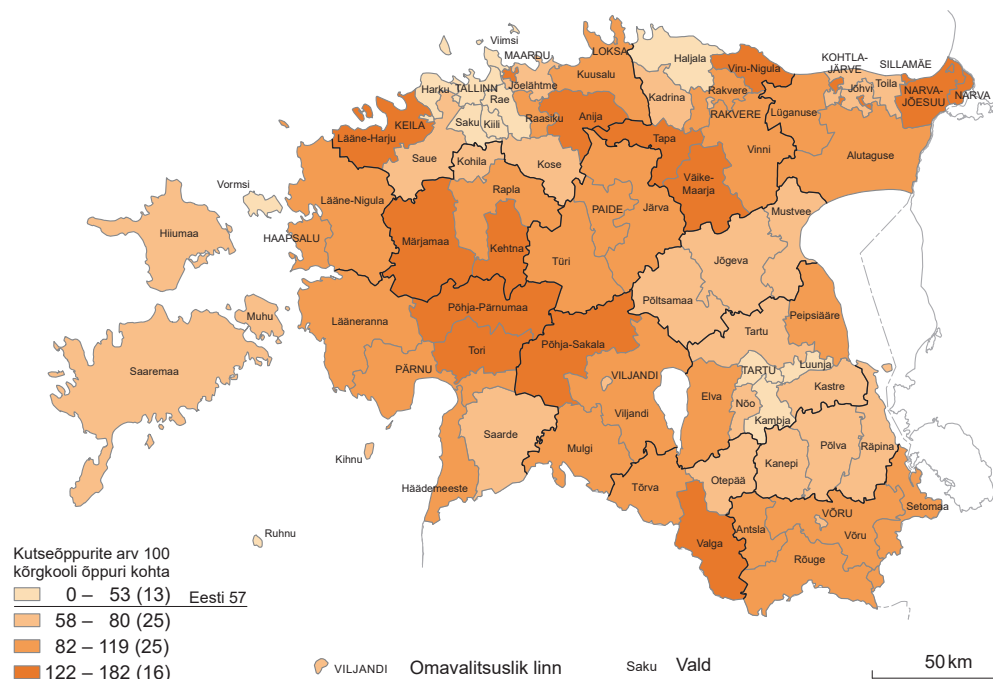
Allikas: EHIS, Statistikaamet

2017/2018. õppeaasta ei olnud erandlik, vaid naiste sagedasem suundumine gümnaasiumisse ja kõrgkooli ning meeste ja vene emakeelega noorte suundumine kutsekooli on kinnitust leidnud juba pikema aja vältel (Valk, 2016; Kreegipuu ja Jaggo, 2018). Pärast põhihariduse omandamist tehtud haridusvalikud on suuresti seotud õppeedukusega põhikoolis: tüdrukute sagedasema keskhariduseni jõudmise põhjus võib olla poiste vähesem õppeedukus põhikoolis, venekeelsete õpilaste kutsekooli suundumise taga aga võib olla muuhulgas nende kehv eesti keele oskus, mis raskendab eestikeelsesesse gümnaasiumisse minekut (Serbak, 2018). Haridusvalikuid mõjutavad kindlasti ka hoiakud. Kutsehariduse maine uuring näitas, et 8. klassi õpilased eelistasid valdavalt pärast põhikooli jätkata õpinguid gümnaasiumis ning sama soovitasid oma lastele ka vanemad. Gümnaasiumit eelistasid rohkem naissoost, eesti õppekeelega ning Tartu ja Tallinna koolides käivad õpilased. (Kutsehariduse ..., 2018)

Omaavalitsusüksuste järjestamine haridustasemeti jaotuse alusel ei ole mõistlik, sest üldhariduse (eriti põhihariduse) omandajate osatähtsus sõltub paljuski omaavalitsusüksuses elavate noorte vanusjaotusest. Enne teatud vanusesse jõudmist ja madalamate haridustasemeti läbimist ei ole võimalik kõrgemateni jõuda. Teine õppurite jaotust mõjutav tegur on õppeasutuste paiknemine. Kui omaavalitsusüksuses ei ole huvipakkuvat õppeasutust, peab noor gümnaasiumi, kutsekooli või kõrgkooli minnes kolima teise omaavalitsusüksusesse. Millise omaavalitsusüksuse andmetes ta seejärel kajastub, sõltub sellest, kas ta registreerib oma uue elukoha või jääb registri andmetel endiselt vanematekoju elama. Kõigil, kes on huvitatud mõne konkreetse omaavalitsusüksuse õppurite jaotusest haridustasemeti, on võimalik sellega tutvuda kogumiku lisas.

Erialase hariduse omandamisest piirkondliku ülevaate saamiseks on võimalik kõrvutada kutse- ja kõrghariduse õppureid. Eestis on kõrghariduse omandajaid märksa rohkem kui kutsehariduse omandajaid. 2017/2018. õppeaastal oli kõrgkoolides kokku 28 235 noort õppurit ja kutsekoolides 16 031 ehk ligikaudu 57 kutseõppurit iga 100 kõrgkooli õppuri kohta. Kaardilt 2 on näha, et selline suundumus ei kehti kõikjal Eestis. 2017/2018. õppeaastal oli 26 omaavalitsusüksuses 7–26-aastaste hulgas kutseõppureid kõrgkooli õppuritest rohkem. Kõige suurem oli nende ülekaal Sillamäe linnas (182 kutseõppurit 100 kõrgkooli õppuri kohta), Anija vallas (176), Lääne-Harju vallas (174), Märjamaa vallas (173) ja Maardu linnas (170). Maakonni paistis kutseõppurite ülekaalu poolest silma eelkõige Ida-Viru maakond (136 kutseõppurit 100 kõrgkooli õppuri kohta). Kõrgkooli õppurite ülekaal oli suurim Tartu ja Harju maakonnas, kus kummaski oli ainult 41 kutseõppurit 100 kõrgkooli õppuri kohta. Tartu linnas ja Tallinnas oli kõrgkooli õppurite ülekaal veelgi suurem (vastavalt 31 ja 34 kutseõppurit 100 kõrgkooli õppuri kohta).

Kaart 2. Kutse- ja kõrghariduse suhe 7–26-aastaste õpilaste seas omavalitsusüksuse järgi, 2017/2018

Allikas: EHIS, Statistikaamet

Kõrgkooli õppurite domineerimine Tartus ja Tallinnas ei ole üllatav, sest 2017/2018. õppeaastal Eestis tegutsenud 20 kõrgkoolist³ 90% keskne asukoht oli Tallinnas (12 kõrgkooli) või Tartus (6). Kutsekoole oli kokku 33 ja need olid rohkem jaotunud üle Eesti – neid oli igas maakonnas vähemalt üks, Tallinnas (12 kutsekooli) või Tartus (3) asus neist alla poole. Märkimist väärib, et korrelatsioonianalüüsi alusel on kõrg- ja kutseharidust kõrvutaval näitajal statistiliselt oluline seos omavalitsusüksuse elanike haridustasemega. Kutsehariduse omandamine oli vähem levinud ja kõrgharidus jällegi rohkem levinud neis omavalitsusüksustes, kus rahvastikus oli kõrg- või kesk-eriharidusega inimeste osatähtsus suurem (Pearsoni korrelatsioonikordaja $-0,47$). Nagu õppurite emakeele alusel võrdlemine juba aimu andis, oli kutsehariduse omandamine levinum neis omavalitsusüksustes, kus rahvastikus, sh ka noorte hulgas oli suurem vene rahvusest inimeste osatähtsus (kordaja $0,46$).

Kõrgeim omandatud haridustase

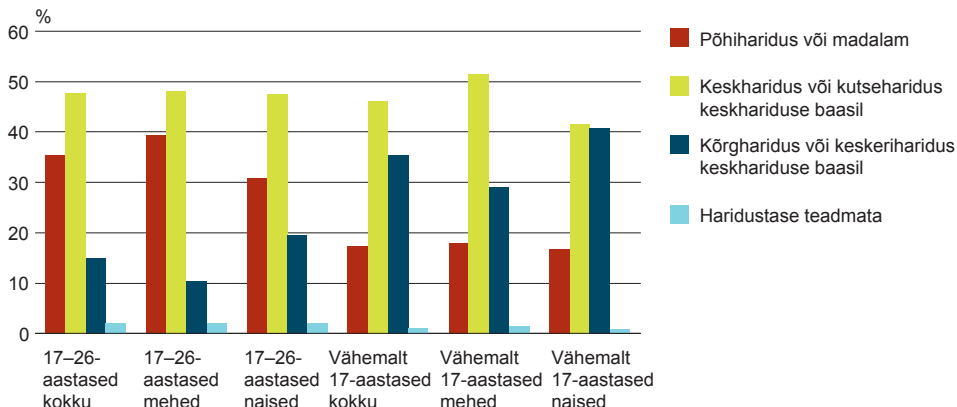
Haridustee pikkusest ja hariduses tehtud valikutest sõltub, milliseks kujuneb elanike kõrgeim omandatud haridustase. Noorte puhul on omandatud haridustaseme kohta järelduste tegemine keeruline. Isegi kui vaadelda ainult 17–26-aastaseid noori, kes ei ole enam koolikohustuslikus eas, on see vanuserühm haridusmaastikul veel väga aktiivne (2017/2018. õppeaastal õppis neist ligi 44%) ja seega ei jää praegune tase tulevikus suure tõenäosusega nende kõrgeimaks haridustasemeks.

Joonisel 3 on kõrvuti kujutatud 17–26-aastaste noorte ja kõigi vähemalt 17-aastaste elanike kõrgeim omandatud haridustase. 2018. aasta alguses oli Eesti 17–26-aastastest elanikest üle kolmandiku (35,3%) põhi- või madalama haridusega, ligi pooltel (47,7%) oli keskharidus ning 14,9% oli jõudnud omandada kõrghariduse. Kõigi vähemalt 17-aastaste elanike seas oli kaks korda vähem madalaimat haridustaset (17,4%) ja rohkem kõrgeimat (35,4%). Naiste haridustase on

³ Kõrg- ja kutsekoolide arv on esitatud filiaale arvestamata.

Eestis märksa kõrgem kui meestel, kuid soolised eripärad võivad vanuserühmiti eri viisil avalduda. Noorte vanuserühmas oli meestel põhi- või madalama hariduse osatähtsus naistega võrreldes suurem (vastavalt 39,3% ja 30,9%) ning kõrghariduse oma väiksem (10,5% ja 19,6%). Vähemalt 17-aastaselt elanikkonnal oli põhi- või madalama hariduse osatähtsus meestel ja naistel peaaegu võrdne (18,0% ja 16,8%), teised haridustasemed aga väga erinevalt esindatud. Naiste hulgas oli enam-vähem sama palju kesk- (41,6%) ja kõrgharidusega (40,8%) inimesi, meestel domineeris selgelt keskharidus (51,4%, kõrgharidust vaid 29,1%).

Joonis 3. Kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma ja soo järgi, 1.01.2018

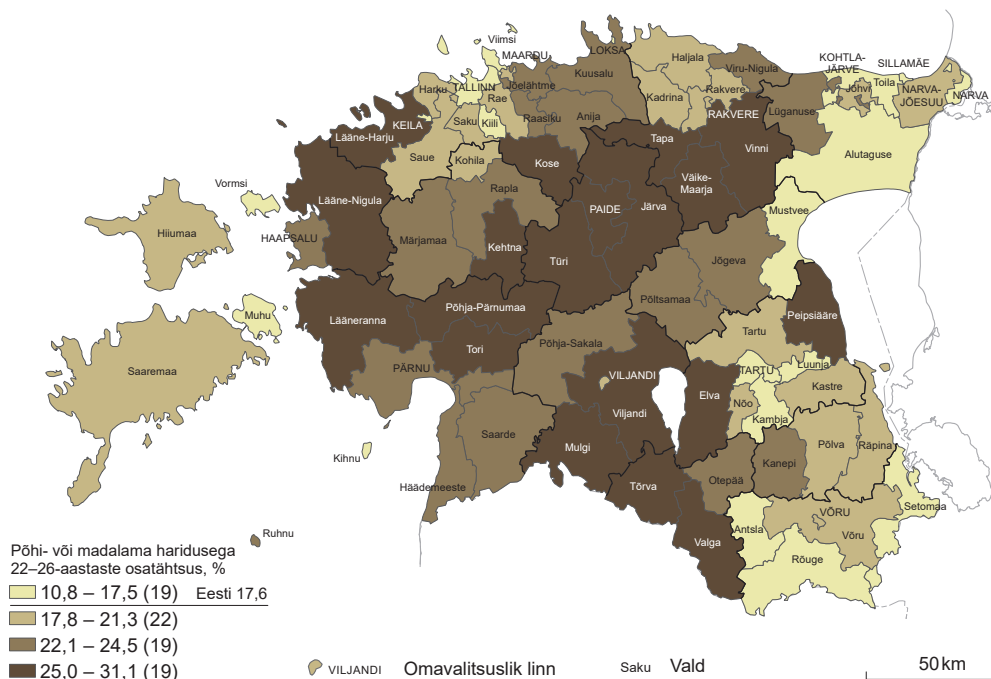

Allikas: Statistikaamet

Piirkondliku võrdluse tegemisel on võimalik valida kahe lähenemise vahel: kas võrrelda oma-valitsusüksuseid kõrgeima (kõrg- või keskeriharidus) või madalaima haridustasemega (kuni põhiharidus) elanike osatähtsuse alusel. Valik sõltub paljuski vanuserühmast, keda soovitakse võrrelda. Kuigi tekkivad omavalitsusüksuste pingeread on mõnevõrra erisugused, ei ole üldnäitajat ehk vähemalt 17-aastaste elanike haridustaset uurides märgatavat vahet, kumb näitaja aluseks võtta, sest need on vastastikku väga tugevalt seotud (Pearsoni korrelatsioonikordaja $-0,92$) – mida vähem on omavalitsusüksuses põhi- või madalama haridustasemega inimesi, seda rohkem on seal kõrg- või keskeriharidusega inimesi. Noorte haridustaset piirkondlikult uurima asudes on oluline küsimus, kas noorte kõrgeim omandatud haridustase ja omavalitsusüksuse üldnäitaja on seotud. Teatud seos on siin loomulikult olemas juba ainuüksi seetõttu, et noored on üks osa omavalitsusüksuse elanikest, kuid seos ei pruugi olla eriti tugev. 17–26-aastastel noortel on kõrgeima haridustasemega isikute osatähtsus tugevamini omavalitsusüksuse üldnäitajaga seotud kui madalaima haridustasemega isikute osatähtsus (korrelatsioonikordaja vastavalt 0,51 ja 0,32). Kui aga näiteks kõrvutada 22–26-aastaseid noori omavalitsusüksuse üldnäitajaga, ei ole enama seose tugevuses erinevust (madalaima haridustaseme näitajatel seose kordaja 0,68 ja kõrgeima haridustaseme näitajatel 0,67).

Madala haridustasemega noorte välja selgitamiseks on analüüsitud 22–26-aastaste kõrgeimat haridustaset ja leitud, kui suurel osal selles vanuses noortest on endiselt ainult põhi- või madalam haridus. Tasub mees pidada, et sellesse rühma kuuluvad ka kutseharidusega inimesed, kes ei ole omandanud keskharidust, aga kel on olemas elukutse ja seetõttu ka paremad võimalused tööturul edukalt hakkama saada. 2018. aasta alguses oli 22–26-aastaste seas põhi- või madalama haridusega isikuid 17,6%. Kõige väiksem oli madalaima haridustaseme osatähtsus Sillamäel ja Viimsi vallas (mõlemas 10,8%), järgnesid Toila vald (11,9%), Tallinn (12,4%), Kambja vald (13,5%), Kihnu vald (14,0%) ja Tartu linn (14,2%) (kaart 3). Põhi- või madalama haridustasemega noori oli suhteliselt kõige rohkem aga Väike-Maarja (31,1%), Lääne-Harju (30,0%), Kehtna (29,7%), Türi (29,1%) ja Viljandi vallas (28,9%). Maakonniti oli madalaima haridustaseme osatähtsus kõige suurem Järvamaal (27,3%) ja väiksem Harjumaal (13,9%).

Kaart 3. Põhi- või madalama haridusega 22–26-aastaste osatähtsus omavalitsusüksuse järgi, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

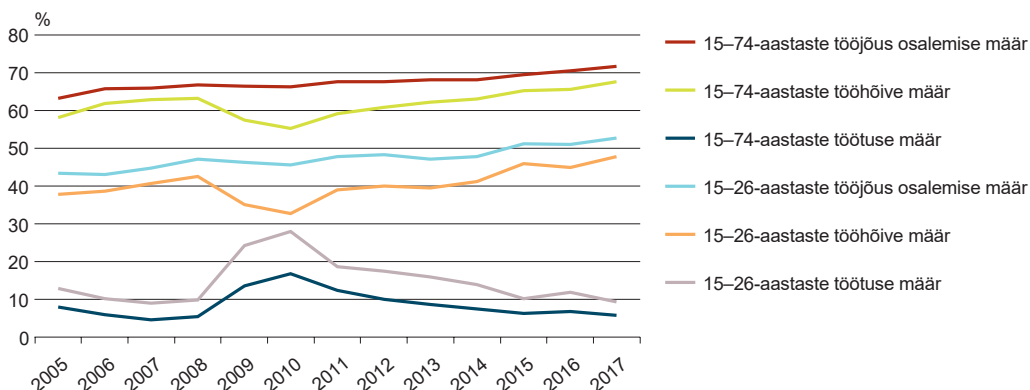
Omavalitsusüksuse üldnäitajana on vaadeldud kõrg- või keskeriharidusega inimeste osatähtsust vähemalt 17-aastaste elanike hulgas (vt ka kaarti lisas 1). 2018. aasta alguses oli kõrgeima haridustasemega inimeste osatähtsus suurim Viimsi (53,1%) ja Ruhnu vallas (50,0%). Üle 40% oli kõrgharitud veel Harku, Rae, Kiili ja Saku vallas ning Tallinna ja Tartu linnas. Eesti keskmisest suurem kõrgharidusega elanike osatähtsus oli ette näidata 14 omavalitsusüksusel. Teises äärmuses olid vallad, kus oli kõrgharidusega elanikke ainult viiendik: Põhja-Pärnumaa vallas 19,3%, Lääneranna vallas 19,8%, Antsla vallas 20,2% ja Järva vallas 20,3%. Maakondadest sai elanike kõrge haridustaseme üle enim röömustada Harjumaa (kõrghariduse osatähtsus 43,2%), samuti Tartumaa (37,8%) ja Ida-Virumaa (32,8%). Suhteliselt kõige vähem oli kõrgharidusega inimesi Järva maakonnas (22,9%), järgnesid Jõgeva (23,9%) ja Rapla maakond (24,3%).

Tööturg

Tööturule suundub noor üldjuhul umbes kümme aastat hiljem kui haridussüsteemi. Tööealise rahvastiku määratlemisel on kasutusel erinevaid vanusepiire (Tööealine ...). Siin analüüsis on võetud aluseks Eesti tööjõu uuringu määratlus, mille järgi tööealiseks loetakse 15–74-aastane isik. Seega on noorte tööhõivest rääkides vaatluse all 15–26-aastased inimesed.

Tööjõu-uuringu andmetel on 15–26-aastaste noorte tööjõus osalemise ja tööhõive määr madalam ning töötuse määr kõrgem kui kõigi tööealiste vastav näitaja (joonis 4). Noorte väiksem aktiivsus tööturul on selgitatav pooleliolevate õpingutega. Kõik hõivenäitajad on kriisijärgsete aastate jooksul järjest paranenud. 2017. aastaks oli noorte tööjõus osalemise määr kerkinud rekordilise 52,7%-ni ja tööhõive määr 47,7%-ni. Noorte töötuse määr oli 2017. aastal 9,4% – alla 10% oli see viimati aastal 2008. Keskmisest kõrgem tööjõus osalemise ja tööhõive määr oli kõrgema haridustasemega, linnalistes asulates elavatel ja meessoost noortel. Rahvuse alusel neis näitajates märgatavat erinevust ei olnud, kuid töötuse määr oli mitte-eestlaste seas kõrgem, seda nii noorte kui ka kõigi tööealiste puhul. (Leesment, 2018)

Joonis 4. Noorte (15–26-aastased) ja tööealiste (15–74-aastased) elanike töäjõus osalemise määr, tööhõive määr ja töötuse määr, 2005–2017

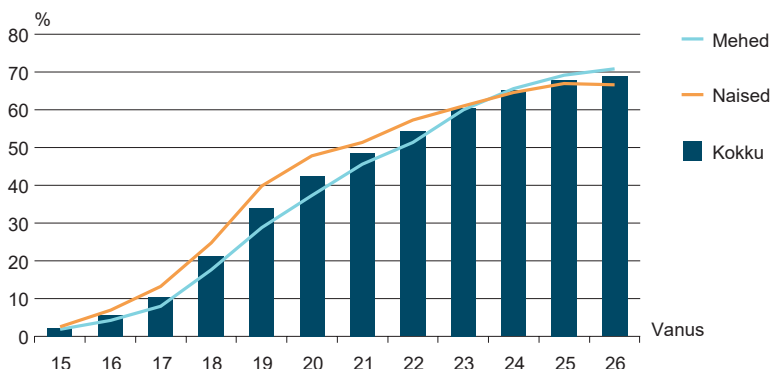
Allikas: Statistikaamet

Registreeritud tööhõive

Registrite põhjal tööhõivet ja töötust hinnates peab arvestama, et tegemist on töäjõu-uuringuga võrreldes hoopis teist laadi andmeallikaga. Erinevalt registritest peegeldab uuring ka registreerimata töötamist ja töötust. Näiteks, registris kajastub isik töötuna ainult juhul, kui ta on end Eesti Töötukassas töötuna arvele võtnud, uuringu tulemustes aga kajastub ka registreerimata töötus. Teoreetiliselt on muidugi võimalik ka vastupidine olukord, kus inimene on registreeritud töötuna, aga töäjõu-uuringus väidab, et on hõivatud. Eri meetodil saadud tulemuste kokkulangevus võib olla eri vanuserühmades erisugune. Registripõhise rahva ja eluruumide loenduse jaoks metoodikat välja töötades on leitud, et 20–24-aastased on rühm, kel on registriandmete põhjal moodsustatud hõiveseisundi ja töäjõu-uuringu tulemuste kokkulangevusmäär üks madalamaid (75%), sest erialahariduse omandamise ja tööelu alustamisega kaasneb sage liikumine hõiveseisundite vahel (Muusikus ja Lehto, 2018).

Kuigi tööealiseks loetakse vähemalt 15-aastased inimesed, oli 2017. aasta lõpus 15-aastaste hulgas registreeritud hõivatuid (palgatöötajad ja ettevõtjad kokku) ainult umbes 2% (joonis 5). Hõivatute osatähtsus suureneb noortel iga eluaastaga: 18-aastastest oli registreeritud hõivatuid iga viies, 19-aastastest iga kolmas, 21-aastastest pea iga teine, 24–26-aastastest juba kaks kolmandikku. Vastupidiselt töäjõu-uuringu tulemustele oli registreeritud hõivemäär naistel suurem kui meestel, eriti vanuses 19–20, mil naistel oli tööga hõivatute osatähtsus rohkem kui 10% võrra suurem. Vanuse suurenedes soolised erinevused vähenevad – noorena lõpus oli meeste registreeritud hõivemäär juba naiste omast veidi suurem. Viimane on tõenäoliselt eelkõige seotud pere loomise ja laste saamise ikka jõudmisega, mis teatud ajaks vähendab naiste osalust töäjõus.

Joonis 5. Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste hulgas vanuse ja soo järgi, 31.12.2017

Allikas: TÖR, Statistikaamet

Registreeritud 15–26-aastaseid hõivatuid oli Eestis 2017. aasta lõpus 68 388, neist 34 067 meest ja 34 321 naist. Hõivatud hõlmasid 42,6% samas vanuses elanikest, sealhulgas 41,3% meestest ja 44,0% naistest. Registreeritud hõivemäär oli seega madalam kui tööjõu-uuringu näitaja (47,7%), millest võib järeldada, et kõik tööga hõivatud noored ei ole registrites arvel. Siin aga ei tohi tähelepanuta jätta ka seda, et noorte töötamises on sesoonseid erinevusi ja analüüsis on kasutatud 31. detsembri seisuga andmeid, mil noorte tööga hõivatus on väiksem kui suvel (2017. aasta suvel oli töötamise registris kirjas ligi 6% rohkem noori kui aasta lõpus).

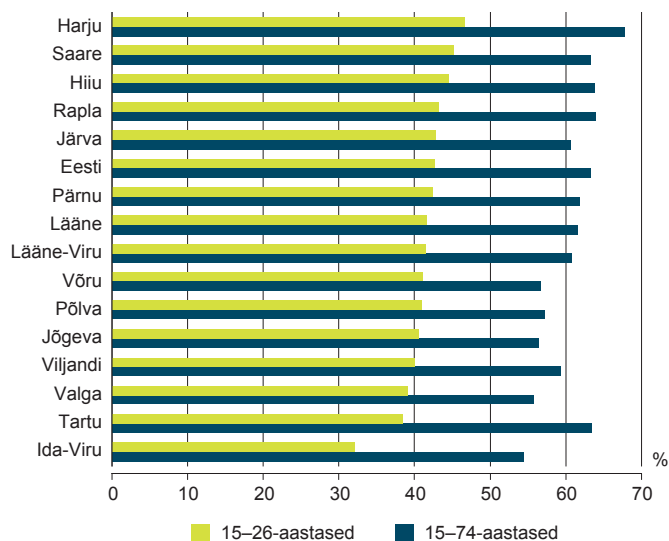
Noored konkureerivad tööturul kõikide teiste vanuserühmadega koos, seetõttu on piirkondlikus võrdluses oluline vaadata neid kõrvuti kõigi tööealiste ehk 15–74-aastaste elanikega. 2017. aasta lõpus oli noortel registreeritud hõivatute osatähtsus kolmandiku võrra väiksem kui kõigil tööealistel, kelle hulgas oli registreeritud hõivatuid 618 334 ehk 63,3%. Erinevalt noorte hõivest ei olnud soolisi erinevusi – nii tööealiste meeste kui ka naiste registreeritud hõivemäär oli 63,3%. Registreeritud andmed näitasid siingi tööga hõivatute osatähtsust väiksemana kui tööjõu-uuring, mille järgi 15–74-aastaste tööhõive määr oli 2017. aastal 67,5%.

Joonisel 6 on kujutatud noorte ja kõigi tööealiste registreeritud tööhõive maakonniti. Tööga hõivatud noorte osatähtsus oli suurim Harjumaal (46,6%), järgnesid Saaremaa (45,3%) ja Hiiumaa (44,6%). Ülekaalukalt kõige madalam oli noorte registreeritud hõivemäär Ida-Virumaal (32,1%), järgnesid Tartumaa (38,4%) ja Valgamaa (39,0%). Noorte registreeritud hõivemäär erines maakonna üldnäitajast kõige rohkem Ida-Viru ja Tartu maakonnas. Nende kahe maakonna tööturu olukord ei olnud üldse sarnane: Ida-Virumaal oli kõige madalam tööealiste registreeritud hõivemäär (54,4%), samal ajal oli Tartumaa üldnäitaja Eesti keskmisega võrdsel tasemel (63,4%).

Omavalitsusüksuseid võrreldes oli 15–74-aastaste registreeritud hõivemäär kõige kõrgem Tallinna lähiümbruses, eelkõige Rae (74,6%), Kiili (74,2%), Harku (73,7%), Viimsi (72,5%), Jõelähtme (72,1%) ja Saku vallas (71,4%) ning Keila linnas (71,3%). Kõige madalam oli registreeritud hõivemäär aga Eesti äärealadel: Narvas 51,4%, Mustvee vallas 51,7%, Valga vallas 52,8%, Setomaa vallas 53,2%. Alla 55% jäi hõivatute osatähtsus veel Peipsiääre, Räpina ja Antsla vallas ning Narva-Jõesuu ja Loksas linnas. Omavalitsusüksuse üldnäitaja ja noorte hõivatute osatähtsus olid positiivselt, kuid üsna nõrgalt seotud (Pearsoni korrelatsioonikordaja 0,29). Seega, omavalitsusüksuse üldise hõivemäära põhjal ei saa veel teha järeldusi noorte kohta.

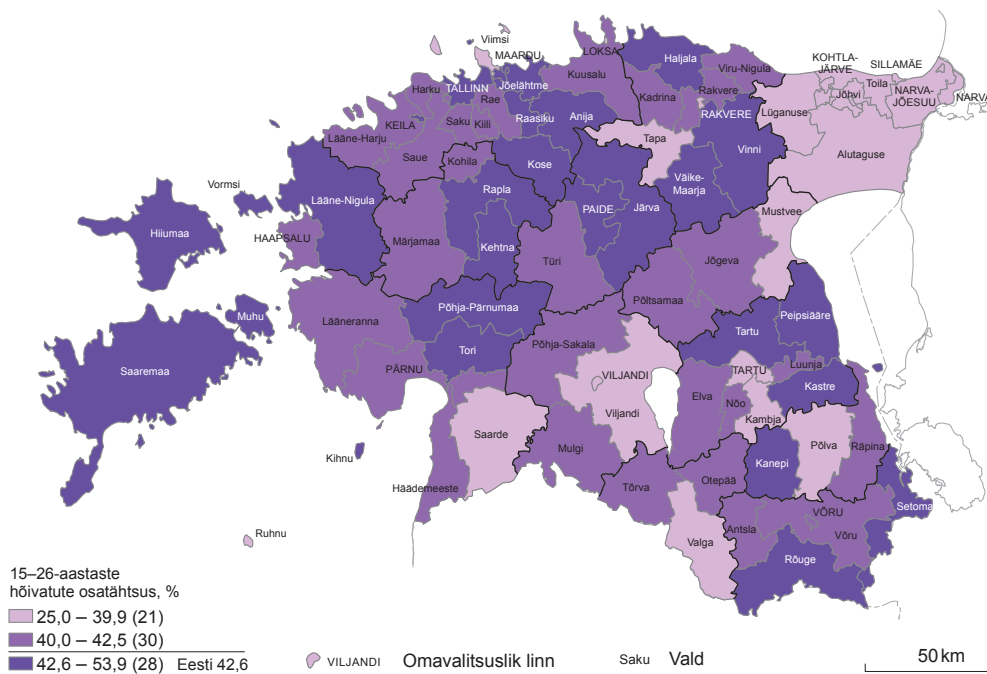
Registreeritud hõivatute osatähtsus oli noorte hulgas suurim kahel väikesaarel (Muhu vallas 53,9%, Kihnu vallas 50,0%), samuti Tallinnas ning Raasiku, Haljala, Kose ja Anija vallas (47,2%–47,9%) (kaart 4). Kõige väiksem tööga hõivatud noorte osatähtsus oli Ruhnu vallas (25,0%), kuid siin peab arvestama, et saarel oli hõivatuna registreeritud vaid neli noort. Suurematest omavalitsusüksustest paistsid väikse näitajaga silma Ida-Virumaa linnad (Narvas 28,3%, Sillamäel 32,3%, Narva-Jõesuus 32,7%, Kohtla-Järvel 33,2%).

Joonis 6. Registreeritud hõivatute osatähtsus samas vanuses rahvastikus vanuserühma ja maakonna järgi, 31.12.2017

Allikas: TÖR, Statistikaamet

Kaart 4. Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste hulgas omavalitsusüksuse järgi, 31.12.2017

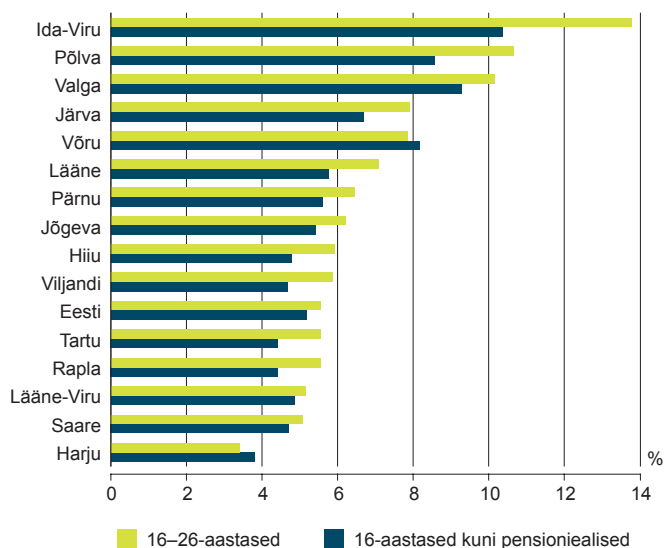
Allikas: TÖR, Statistikaamet

Registreeritud töötus

Kui noorte madalam hõivemäär tuleneb ainult sellest, et noored ei soovi veel õpingute tõttu tööturule suunduda, ei ole vanuselistes erinevustes midagi halba – iga tegevuse jaoks ongi elus õige aeg. Kui noorte madalama näitaja üks põhjus on aga tööpuudus, mis raskendab noore tööturule siirdumist, on tegemist tõsise probleemiga nii noorele endale kui ka omavalitsusüksusele, sest tööpuudus võib tingida noore liikumise mujale, kus tööturu olukord on tema jaoks soodsam.

Järgnev osa vaatlebki registreeritud töötust. Töötukassas saab end töötuna arvele võtta 16-aastaseks saamise hetkest pensioniikka jõudmiseni, mistõttu on üldise registreeritud töötuse hindamiseks vaadeldud 16-aastaseid kuni pensioniealisi⁴ ja noorte registreeritud töötuse hindamiseks 16–26-aastaseid. Kokku oli registreeritud töötuid Eestis 31. detsembri 2017 seisuga 30 801⁵ ja nad moodustasid 5,2% registreeritud tööjõust (registreeritud hõivatud ja töötud vanuserühmas 16 kuni pensioniiga). Noorte töötus oli veidi kõrgem – 2017. aasta lõpu seisuga oli Eestis 16–26-aastaseid registreeritud töötuid 3998, mis moodustas 5,5% samas vanuses registreeritud tööjõust. Kummaski vanuserühmas ei olnud suuri soolisi erinevusi: noorte meeste registreeritud töötuse määr oli 5,6% ja naiste oma 5,5%, vanuses 16 kuni pensioniiga aga vastavalt 5,1% ja 5,3%.

Joonis 7. Registreeritud töötute osatähtsus registreeritud tööjõus vanuserühma ja maakonna järgi, 31.12.2017

Allikas: EMPIS, TÖR, Statistikaamet

2017. aasta lõpus oli töötus kõige suurem Ida-Virumaal, kus üldine registreeritud töötuse määr oli 10,4% ja noorte näitaja koguni 13,8% (joonis 7). Üle 10% oli registreeritud noori töötuid ka Põlva (10,7%) ja Valga maakonnas (10,2%). Harjumaal oli seevastu noorte registreeritud töötuse määr vaid 3,4% ehk neli korda madalam kui Ida-Virumaal. Eesti keskmisest veidi madalama näitaja üle oli põhjust rõõmustada ka Saare (5,1%) ja Lääne-Viru maakonna (5,2%) noortel. Kogu Eestit vaadeldes ei olnud noorte meeste ja naiste registreeritud töötuse näitajates suuri erinevusi, kuid

⁴ Alates 2017. aastast on vanaduspensioni üldine iga 65 aastat, kuid üleminekuaeg on kehtestatud 1954.–1960. aastal sündinud inimestele. Pensioniea määramisel on lähtutud tööjõu-uuringus kasutatavast meetodikast.

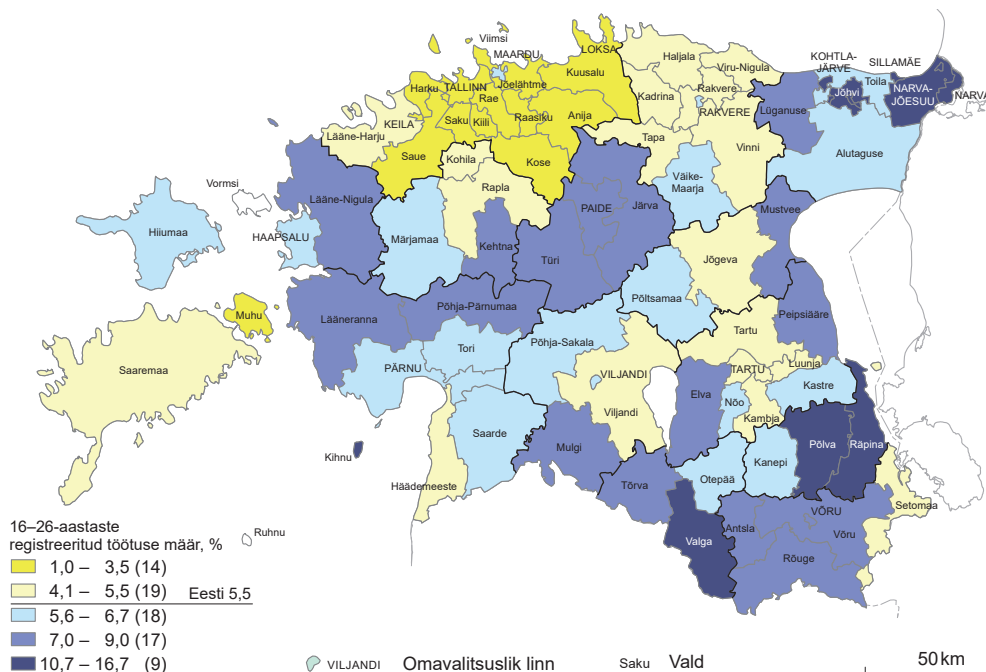
⁵ Analüüsis saadud töötute arv erineb 260 inimese võrra Eesti Töötukassa avaldatud andmetest, mille järgi oli 2017. aasta detsembri lõpu seisuga 31 061 töötut. Vahe võib olla tingitud erineval ajal tehtud registriväljavõtetest või muudest meetodilistest eripäradest. Samuti erinevad piirkondlikud näitajad, sest siin analüüsis on lähtutud inimese registrijärgsest elukohast, aga Eesti Töötukassa avaldatav statistika põhineb inimese öeldud elukohal.

mõnes maakonnas neid siiski esines: Ida-Virumaal oli naiste töötus suurem kui meestel (vastavalt 16,1% ja 11,9%), olukord oli vastupidi Hiiumaal (naistel 4,3% ja meestel 7,5%) ja Tartumaal (4,8% ja 6,3%).

16–26-aastaste noorte registreeritud töötuse määr oli enamikus maakondades (v.a Harju- ja Võrumaa) kõrgem kui maakonna üldnäitaja. Kõige selgemalt olid noored halvemas seisus just suurima töötusega Ida-Viru maakonnas. Nii maakondlikud andmed kui ka omavalitsusüksuste võrdlus näitasid, et noorte töötus on tihedalt seotud piirkonna üldise tööturu olukorraga. Mida kõrgem oli üldine registreeritud töötuse määr omavalitsusüksuses, seda suurem kaldus olema ka noorte töötus (Pearsoni kordaja 0,76). Töötus omakorda on tugevas negatiivses seoses registreeritud hõivega. Mida kõrgem oli registreeritud töötuse määr omavalitsusüksuses, seda väiksem oli registreeritud andmeil hõivate osatähtsus (ja vastupidi) – kahe üldnäitaja korrelatsioonikordaja oli –0,82 ja kahe noorte näitaja oma –0,65. Noorte registreeritud töötuse määra ja omavalitsusüksuses elavate noorte kõrgeima haridustaseme vahel seost ei olnud, kuid üldine registreeritud töötuse määr oli väiksem pigem neis omavalitsusüksustes, kus oli rohkem kõrg- või keskeriharidusega inimesi (–0,37).

Noorte seas oli registreeritud töötute osatähtsus töajõus suurim Ida-Virumaa linnades: Narvas 16,9%, Sillamäel 15,5%, Kohtla-Järvel 14,0% ja Narva-Jõesuus 12,9% (kaart 5). Järgnesid Valga (12,8%) ja Põlva vald (12,2%). Näitaja oli väikseim Tallinna lähiümbruse valdades, eriti Raasikul (1,0%), Harkus (1,5%) ja Viimsis (2,0%). Omavalitsusüksuse üldine registreeritud töötuse määr (vt ka kaarti lisas 1) oli kõrgeim Narvas (11,9%), Valga vallas (11,7%), Kohtla-Järvel (11,1%), Kihnu vallas (10,7%) ja Narva-Jõesuus (10,2%). Teise äärmusesse jäid Tallinna ümbritsevad omavalitsusüksused, kus registreeritud töötud hõlmasid alla 3% töajõust.

Kaart 5. Registreeritud 16–26-aastaste töötute osatähtsus registreeritud töajõus omavalitsusüksuse järgi, 31.12.2017

Allikas: EMPIS, TÖR, Statistikaamet

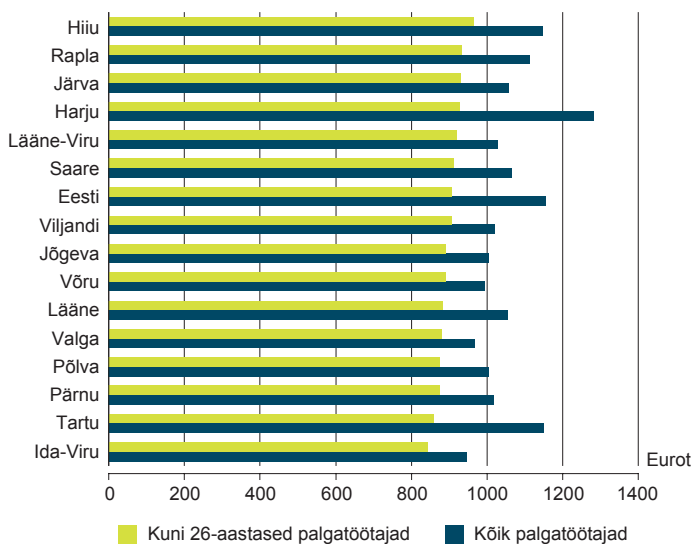
Palgatöötajate kuu keskmine brutotulu

Töiste sissetulekute hindamiseks on maksukohustuslaste registri andmete põhjal analüüsitud palgatöötaja kuu keskmist brutotulu. Palgatöötaja brutotulu on Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) vormil näidatud sotsiaalmaksuga maksustatav rahaline tasu, mida makstakse töötajale või avalikule teenistujale; stipendium, toetus ja pension, mida makstakse töö- või teenistussuhte puhul; seaduse või muu õigusakti alusel töö eest makstav tasu; tasu, mida makstakse isikule pärast töö- või teenistussuhte lõppemist (v.a töölepingu lõpetamisel või teenistusest vabastamisel makstav hüvitis). Vajaliku näitaja saamiseks jagatakse palgatöötaja keskmine brutotulu kuus tulu saajate kuu keskmise arvuga.

Kõigi palgatöötajate kuu keskmine brutotulu oli Eestis 2017. aastal 1155 eurot, kuni 26-aastaste noorte brutotulu aga 249 euro võrra väiksem ehk keskmiselt 906 eurot kuus. Noorte, eriti alaealiste madalama näitaja taga võib olla nii lühiajaline töötamine, väiksem töökoormus kui ka kogemuste vähesus. Meeste kuu keskmine brutotulu oli märksa suurem kui naistel: kõikide palgatöötajate arvestuses meestel 1305 ja naistel 1019 eurot (naiste tulu moodustas 78% meeste tulust) ning kuni 26-aastastel vastavalt 1002 ja 806 eurot (naiste tulu moodustas 80% meeste tulust).

Maakonniti võrreldes said Eesti keskmisest suuremat brutotulu ainult Harjumaa palgatöötajad (1283 eurot), keskmisega enam-vähem võrdne oli brutotulu Tartumaal (1149) ja Hiiumaal (1147) (joonis 8). Väikseim oli kuu keskmine brutotulu aga Ida-Viru maakonnas (947 eurot), järgnesid Valga (969) ja Võru maakond (995). Noorte vanuserühmas olid maakondlikud erinevused väiksemad ja ka järjestus mõnevõrra teistsugune. Sarnaselt kõigi palgatöötajatega oli ka kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu 2017. aastal kõige väiksem Ida-Virumaal (842 eurot), edetabeli eesotsas aga oli hoopis Hiiumaa (965). Üldnäitaja ja noorte brutotulu vahelised erinevused kaldusid olema seda suuremad, mida suurem oli palgatöötajate kuu keskmine brutotulu maakonnas.

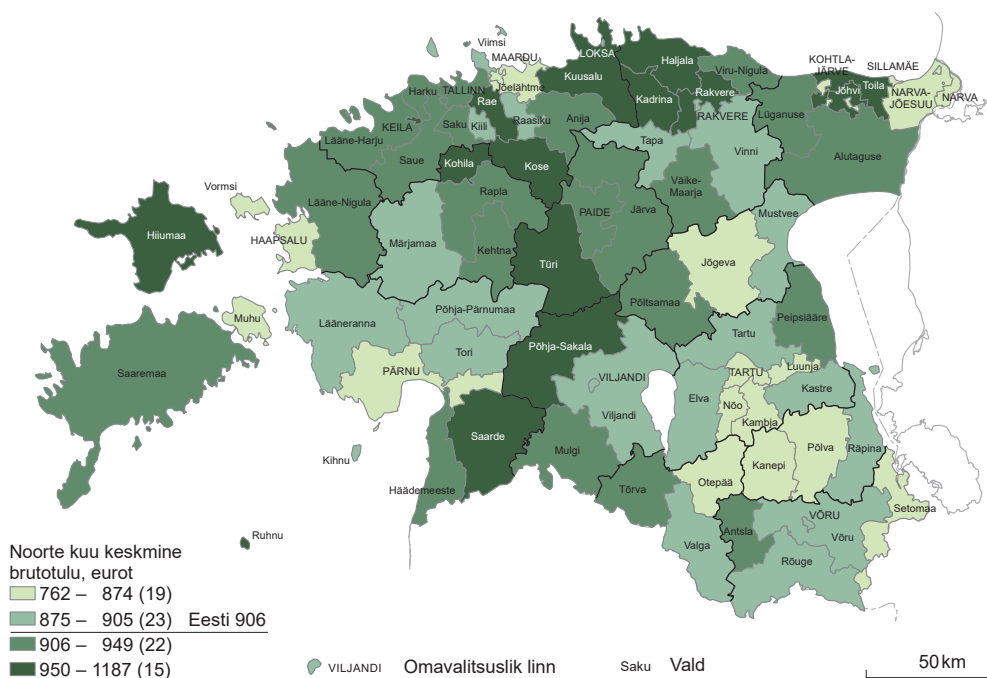
Joonis 8. Palgatöötajate kuu keskmine brutotulu vanuserühma ja maakonna järgi, 2017

Allikas: Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet

Omavalitsusüksuste võrdlus näitas samuti, et noorte brutotulu ja omavalitsusüksuse üldnäitaja on küll seotud, aga mitte eriti tugevalt (Pearsoni korrelatsioonikordaja 0,33). Kuni 26-aastaste noorte brutotulu oli 2017. aastal kõige suurem väikeses Ruhnu vallas (1187 eurot), üle tuhande euro kuus said ka Kose (1010), Toila (1008) ja Haljala (1005) valla noored palgatöötajad (kaart 6). Kõige väiksemat brutotulu said Narva noored (762 eurot), neile järgnes Maardu linn (802), Luunja vald (811), Narva-Jõesuu linn ja Vormsi vald (mõlemas 815). Kõikide palgatöötajate arvestuses olid suurima brutotuluga Tallinna lähiümbruse omavalitsusüksused, eelkõige Viimsi (1601), Rae (1588), Harku (1533) ja Kiili vald (1500) (vt ka kaarti lisas 1). Väikseim kuu keskmine brutotulu oli Narvas (890 eurot), alla 950 euro jäi brutotulu veel Valga vallas (923), Sillamäel (934), Kohtla-Järvel (939) ja Mustvee vallas (949). Seega, omavalitsusüksuse üldnäitajal oli valla- või linnavalit-suse kaugusega pealinnast tugev negatiivne seos (korrelatsioonikordaja $-0,57$), noorte brutotulul aga märksa nõrgem ($-0,24$).

Kaart 6. Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu omavalitsusüksuse järgi, 2017

Allikas: Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet

Üldnäitaja ehk kõigi palgatöötajate kuu keskmine brutotulu on tugevas vastastikus seoses nii elanike haridustaseme kui ka tööturu olukorraga. Brutotulu oli suurem neis omavalitsusüksustes, kus oli suurem registreeritud hõivatute osatähtsus tööealiste elanike hulgas (korrelatsioonikordaja 0,89), madalam registreeritud töötuse määr ($-0,69$) ja haritum elanikkond (madalaima haridustaseme näitajaga seosekordaja $-0,57$ ja kõrgeimaga 0,76). Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmise brutotulu tagamaad aga tunduvad olevat märksa juhuslikumat laadi – noorte brutotulu omavalitsusüksuses ei olnud üldse korrelatsioonis noorte registreeritud hõivenäitajatega ja ka omavalitsusüksuse üldiste hõivenäitajatega oli seos üsna nõrk. Positiivne, kuid samas nõrk seos (0,24) oli noorte palgatöötajate kuu keskmise brutotulu ja kõrgharidusega noorte osatähtsuse vahel.

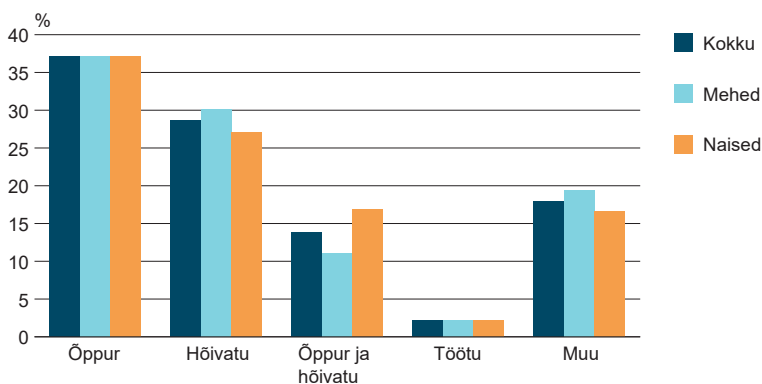
Õpingute ja töötamise kombineerimine

Ülikooliõpingute ajal töötamine, isegi täiskoormusega, on tänapäeval tavaline nähtus, mis aitab katta elamiskulusid, olla majanduslikult iseseisev, end arendada ja saada töökogemust, mis annaks tulevikus tööturul konkureerides eelise (Haaristo jt, 2017; Mägi jt, 2011). Ka paljudel gümnaasiumilõpetajatel on juba mingi töökogemus, üldjuhul siiski ajutine (Mägi ja Nestor, 2012). Tudengid loodavad, et õpingute ajal töötamisest on hiljem kasu ja see tundub olevat tõsi. Näiteks on uuringud näidanud positiivset seost õpingute ajal töötamise ja edasise sissetuleku vahel – kõrgemat tulu teenivad kõrgkoolilõpetajad, kes õpingute ajal töötasid (Leppik, 2018).

Eesti tööjõu uuringu 2016. aasta mooduli „Noored tööturul“ andmetel töötas kõrgeima lõpetatud haridustaseme omandamise ajal 43,8% noortest vanuses 15–34. Igati ootuspärane on, et õpingute ajal töötamine sageneb vanuse kasvades (15–24-aastastest 27,6% ja 25–34-aastastest 55,0%) ning kõrgema omandatud haridustaseme korral (kõrgharidusega noortest 78,3%, põhi- või madalama haridusega noortest ainult 11,5%). Rohkem küsimusi tekitavad erinevused meeste ja naiste ning linnaliste ja maa-asulate noorte vahel. Naiste hulgas oli õpingute ja töötamise kombineerimine levinum kui meestel (vastavalt 46,1% ja 41,6%). Linnalistes asulates elavatest noortest töötasid õpingute ajal peaaegu pooled (47,4%), aga maa-asulate noortest ainult iga kolmas (34,3%).

Järgnevas osas on vaadeldud õpingute ja töötamise kombineerimist riiklike registrite põhjal 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Valdav osa 15–26-aastastest oli 2017. aasta lõpus kesken-
dunud kas õppimisele (37,1%) või töötamisele (28,7%), mõlemaga tegeles iga seitsmes (13,9%) selles vanuses noor (joonis 9). Viies noortest ei kajastunud registrites ei õppuri ega hõivatuna. Nii nagu tööjõu-uuringu tulemused näitas ka registreeritud staatus, et noored naised kombineerivad õpinguid ja töötamist meestest märksa rohkem (16,9% ja 11,1%). Tulemus ei ole üllatav, sest eelnenud analüüsis ilmes naiste mõnevõrra suurem osalus nii hariduses kui ka registreeritud tööhõives. Kui võtta arvesse, kuidas meeste ja naiste osalus neis tegevustes vanusega muutub (joonis 1 ja 5), võib järeldada, et eelkõige 19–22-aastased naised jagavad oma aega kahe tegevuse vahel meestest sagedamini.

Joonis 9. Noorte (15–26-aastased) registreeritud hõive ja hariduse staatus soo järgi, 31.12.2017

Allikas: EHIS, EMPIS, TÖR, Statistikaamet

Samal ajal õppivate ja töötavate noorte osatähtsus omavalitsusüksuse 15–26-aastases rahvastikus oli tugevas korrelatsioonis sealse tööturu võimalustega. Õpinguid ja töötamist kombineerivaid noori kaldus olema rohkem neis omavalitsusüksustes, kus oli madalam registreeritud töötuse määr (tugevam seos (–0,63) noorte töötuse näitajaga), suurem registreeritud hõivatute osatähtsus (tugevam seos (0,65) kõigi tööealiste elanike näitajaga) ja suurem palgatöötaja kuu keskmine brutotulu (0,66). Kuni 26-aastaste palgatöötajate brutotuluga seost ei olnud.

Õpinguid ja töötamist kombineerivaid 15–26-aastaseid noori oli Eesti keskmisest rohkem Harjumaal (16,9%) ja Saaremaal (14,9%), kõige vähem aga Ida-Virumaal (8,9%) ja Valgamaal (9,9%). Omavalitsusüksustest olid selle näitaja poolest esirinnas Tallinn (17,5%) ja pealinna ümbritsevad vallad, eelkõige Harku (17,9%), Viimsi (17,1%), Raasiku (16,8%), Saku ja Saue vald (mõlemas 16,4%), kuid ka väikesaared Vormsi (16,7%), Kihnu (16,0%) ja Muhu (15,7%). Kõige vähem oli samal ajal õppivaid ja töötavaid noori Narvas (7,4%) ja Narva-Jõesuus (7,6%), järgnesid Valga (8,2%), Viru-Nigula ja Lüganuse vald ning Kohtla-Järve linn (kõigis 8,7%). Omavalitsusüksuse noorte jaotusega registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi on võimalik täpsemalt tutvuda omavalitsusüksuse portree lehel (lisa 2).

Kokkuvõte

Artikkel annab piirkondliku ülevaate Eesti noorte osalusest tasemehariduses ja tööturul. Võrreldakse ka omavalitsusüksuse rahvastiku üldist haridustaset, osalust tööturul ja sissetulekuid.

Eesti hariduse infosüsteemi andmetel õppis 2017/2018. õppeaastal üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolides 7–26-aastastest 71,4% ehk ligikaudu 195 000 noort. Õppivaid noori oli suhteliselt kõige rohkem Tallinna lähiümbruses, eelkõige Rae, Harku, Viimsi, Kiili ja Saku vallas (üle 80% kõikidest omavalitsusüksuses elavatest noortest), ning kõige vähem Setomaa ja Kihnu vallas (alla 60%). Õpilaste osatähtsus oli vähem kui 65% veel Põhja-Pärnumaa, Mulgi, Peipsiääre, Muhu ja Antsla vallas. Õpilaste osatähtsust omavalitsusüksuses mõjutab palju seal elavate noorte vanusjaotus, sest noorte õppimisaktiivsus hakkab alates 19. eluaastast järsult vähenema.

Kolm neljandikku noortest õppuritest omandas 2017/2018. õppeaastal üldharidust: 64,2% põhi- ja 13,1% üldkeskharidust. Erialaseid teadmisi ja oskuseid omandati rohkem kõrg- (14,5% õppuritest) ja vähem kutsekoolides (8,2%). Eri paigus olid noorte erialase hariduse eelistused ja võimalused aga erinevad. Kõrgkooli õppurite ülekaal oli suurim Tartus ja Tallinnas, kuhu on koondunud valdav osa Eesti kõrgkoolidest. Kutseõppurite suurim ülekaal Ida-Virumaal peegeldab venekeelsete noorte sagedasemat suundumist kutsekooli.

2017. aasta lõpus oli palgatöötaja või ettevõtjana registreeritud pea 68 400 noort vanuses 15–26. Noorte registreeritud hõivemäär oli võrreldes kõigi tööealiste ehk 15–74-aastastega kolmandiku võrra madalam (vastavalt 42,6% ja 63,3%). Erinevuse põhjus on eelkõige noorte pooleliolevad õpingud, kuid tähelepanuta ei tohi jätta ka võimalikke takistusi tööturule sisenemisel. 2017. aasta lõpus oli 16–26-aastaste hulgas ligi 4000 registreeritud töötut. Noorte registreeritud töötuse määr oli üldisest töötuse näitajast veidi kõrgem (vastavalt 5,5% ja 5,2%). Kõige keerulisem oli töö leidmine Ida-Virumaal, kus üldine registreeritud töötuse määr oli 10,4% ja noorte näitaja koguni 13,8% (kõrgeim Narvas, Sillamäel ja Kohtla-Järvel). Harjumaal seevastu oli noorte registreeritud töötuse määr neli korda madalam (3,4%).

Valdav osa 15–26-aastastest oli 2017. aasta lõpus keskendunud kas õppimisele või töötamisele – mõlemaga tegeles registreeritud andmetel iga seitsmes selles vanuses noor (13,9%). Õpinguid ja töötamist kombineerivaid noori oli kõige rohkem Tallinnas ja pealinna ümbritsevates valdades, kõige vähem aga Ida-Virumaal ja Valgamaal. Noored naised kombineerivad õpinguid ja töötamist meestest märksa rohkem (16,9% ja 11,1%), mis tuleneb nende suuremast osalusest nii õpingutes kui ka registreeritud tööhõives. Naiste pikem viibimine haridussüsteemis ja mõnevõrra teistsugused valikud (sh sagedasem kõrgkooli eelistamine kutsekoolile) on ka põhjus, miks Eestis on naistel meestest kõrgem haridustase.

Analüüs näitas vastastikust seost omavalitsusüksuse elanike kõrgema haridustaseme, suurema registreeritud tööhõive, väiksema registreeritud töötuse ja suurema palgatöötaja kuu keskmise brutotulu vahel. Noorte vanuserühmas, kus paljud alles omandavad haridust ja töösisedmed on muutlikud, siiski selliseid selgeid seoseid omavalitsusüksuse noorte haridustaseme, tööturul osaluse ja sissetulekute vahel välja ei joonistunud. Küll aga on noorte osalus tööturul tugevalt seotud omavalitsusüksuse üldise tööturu olukorraga.

Allikad

Anspal, S., Järve, J., Jürgenson, A., Masso, M., Seppo, I. (2014). Oskuste kasulikkus tööturul: PIAAC uuringu temaatiline aruanne nr 1. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Haaristo, H.-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Kutsehariduse maine üldhariduskoolide õpilaste, õpetajate ning lapsevanemate seas. (2018). Tallinn: Accaro Solutions OÜ.

Kreegipuu, T., Jaggo, I. (2018). Õpingute jätkamine pärast üldkeskharidust. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Leesment, M. (2018). Noored tööturul. – Eesti noorte piirkondlik portree, lk 52–71. Tallinn: Statistikaamet.

Leppik, M. (2018). Kutse- ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2016. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Muusikus, M., Lehto, K. (2018). Hõiveseisundi moodustamine registriandmete põhjal. – Eesti Statistika Kvartalikirj 1/2018, lk 12–20. Tallinn: Statistikaamet.

Mägi, E., Aidla, A., Reino, A., Jaakson, K., Kirss, L. (2011). Uuringu „Üliõpilaste töötamise fenomen Eesti kõrghariduses“ lõppraport. Tartu: Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tartu Ülikooli majandusteaduskond.

Mägi, E., Nestor, M. (2012). Koolilõpetajad ja nende karjäärivalikud: keskharidusastme lõpetajate valikute uuringu lõpparuanne. Tartu: SA Archimedes.

Noortevaldkonna programm 2018–2021. Tallinn: Haridus- ja Teadusministeerium.

OSKA uuringuaruanne. Eesti tööturg täna ja homme. Ülevaade Eesti tööturu olukorrast, tööjõu-vajadusest ning sellest tulenevast koolitusvajadusest. (2018). Tallinn: Kutsekoda.

Peterson, K. (2006). Noored tööturustusteemis. – Elevant, L., Visamaa, K., Rinne, S., Aro, M. Noored ja tööturg noorsootöö vaatenurgast, lk 19–28. Tallinn: Haridus- ja Teadusministeerium.

Serbak, K. (2018). Mis mõjutab keskhariduseni jõudmist Eestis? Analüüs EHISe andmetel. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Tööealine rahvastik – Vikipeedia.

Valk, A. (2016). Soolised lõhed hariduses. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

ETTEVÕTLUSAKTIIVSUSE JA (MAJANDUS)ARENGU SEOS EUROOPA LIIDU PIIRKONDADES NING EESTI OMAVALITSUSÜKSUSTES

Märt Leesment
Statistikaamet

Kas suur ettevõtlusaktiivsus on midagi, mille poole peaks iga hinna eest püüdlema? Üldiselt arvatakse pigem, et rohkem on parem. Suurem ettevõtlusaktiivsus on eesmärk ka strateegiates (näiteks "Eesti regionaalarengu strateegia 2014–2020"). Usutakse, et mida rohkem ettevõtjaid, seda paremaks muutub elu(keskkond). Selles artiklis proovitakse leida ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu seoseid, püütakse saada selgust, kas suurema ettevõtlusaktiivsuse poole püüdlemine peaks olema vankumatu eesmärk või tasuks selles mõnel juhul ka kahelda.

Artiklis tutvustatakse varasemate uuringute tulemusi ja uuritakse Euroopa Liidu riikide piirkondade andmetele tuginedes majandusarengu ja ettevõtlusaktiivsuse seost. Keskendutakse ka Eesti näitajatele: analüüsitakse ettevõtlusaktiivsust omavalitsusüksustes ja uuritakse selle seoseid majandusliku heaoluga. Fookus on noortel: kuidas on nende ettevõtlusaktiivsus seotud omavalitsusüksuse näitajatega ja missugused on erinevused võrreldes üldise ettevõtlusaktiivsusega.

Ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu teoreetilised alused

Ettevõtlus on üpris lai ja sageli raskesti hoomatav nähtus. Euroopa Komisjoni avaldatud rohelises raamatus Euroopa ettevõtluse kohta nähakse ettevõtlust kui mõtteviisi ja protsessi, mille käigus luuakse ja arendatakse majandustegevust, seostades riski võtmist, loovust ja/või innovatsiooni mõistliku juhtimisega uues või olemasolevas organisatsioonis (Green ..., 2013). Globaalse ettevõtlusmonitori järgi on ettevõtlus iga katse alustada uut äri või ettevõtmist, näiteks üksikisik, rühm inimesi või olemasolev ettevõtte alustab tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana, loob uue ettevõtte või laiendab oma ettevõtet (Bosma jt, 2012).

Sama keeruline on defineerida ka ettevõtjat. Esmapilgul lihtsa lahenduseni on jõutud äriseadustikus, mille järgi on ettevõtja „füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning käesolevas seaduses sätestatud äriühing“. Teadusmaailmas jääb niisugune ettevõtja definitsioon liiga kitsaks.

Sternbergi ja Wennekersi (2005) järgi saab ettevõtjat defineerida kahel viisil. Esimese, ametialase mõiste järgi tähendab ettevõtlus ettevõtte omamist ja juhtimist omal vastutusel. Teisel juhul peetakse silmas ettevõtlikkude käitumist, mis tähendab, et haaratakse kinni majanduslikult tasuvatest võimalustest. „Ettevõtja“ sünonüüm on sel juhul „novaator“ või „pioneer“. (Sternberg ja Wennekers, 2005) Naudé (2013) järgi saab ettevõtjat defineerida kolmest vaatepunktist lähtudes:

- Käitumine
 - Schumpeteri kohaselt on ettevõtja tootmise koordinaator ja muutuste elluviija ehk novaator.
 - Kirzner peab ettevõtjat muutus(t)ega kohanemise hõlbustajaks, kes kasutab ära turu tasakaalustamatusest tingitud võimalused kasumlikuks tegevuseks.
 - Kanburi järgi korraldab ettevõtja tootmist, maksab töötajatele palka ja võtab enda kanda tootmisega seotud riskid ja ebakindluse.
 - Baumol kirjeldab ettevõtjaid kui leidlikke ja loovaid inimesi, kes otsivad võimalusi suurendada oma jõukust, võimu ja prestiiži.

- Amet
 - Isik võib olla kas palgatöötaja või pakkuda endale ise tööd. Ettevõtjaks hakatakse siis, kui rahaline ja mitterahaline kasu, mida on võimalik saada ettevõtjana, on suurem kui palgatööst saadav kasu.
- Eelmiste kooslus
 - Ettevõtlus on ressurss, protsess ja olek, mille abil ning kus inividid kasutavad ära turu positiivseid võimalusi, luues ja arendades uusi ettevõtteid.

Ettevõtjaks saamisel on oluline tegur lootus teenida rohkem kui palgatöoga. Seega, mida rohkem inivide loodavad endale ise tööd pakkudes enam teenida, seda suurem peaks olema ka üldine majanduslik heaolu. Kuidas aga toimib nähtus tegelikkuses: kas suurem ettevõtlusaktiivsus tähendab ka majanduse paremat olukorda?

Euroopa ettevõtluse rohelises raamatus tuuakse esile mõned ettevõtluse olulisuse põhjused. Ettevõtlus soodustab töökohtade loomist ja majanduskasvu, samuti loob ning soodustab konkurentsi ja innovatsiooni. Ettevõtjad edendavad turumajandust ning nende tegevus suurendab ühiskonna jõukust, loob töökohti ja tarbijatele valikuvõimaluse. Tähtis on seegi, et ettevõtjaks olemine aitab rahuldada (ettevõtja) isiklikku saavutusvajadust. (Green ..., 2013)

Ettevõtlusaktiivsus soodustab majandusarengut ning selle mõju avaldub hõives, innovatsioonis ja heaolus (Ács jt, 2017). Ettevõtluse tõttu suureneb ka mittemajanduslik heaolu: mingil määral võib ettevõtlikkus mängida rolli rahva õnnelikkuses (Naudé, 2013). Seos majandusarenguga ei pruugi avalduda lineaarsena: Wenckers jt (2010) leidsid, et majandusarengu ja ettevõtlusaktiivsuse seos kipub olema U-kujuline.

Ettevõtlusaktiivsus on majandusarengu faasides erineva tähtsusega. Ressursipõhistes majandustes on palju üksikettevõtjaid põllumajanduses, efektiivsuspõhise majanduse korral väheneb ettevõtjate arv ja mastaabisäästu tähtsus suureneb, innovatsioonipõhise majandusega piirkonnas liigutakse suurema lisandväärtusega valdkondadesse, kus ettevõtlusaktiivsus on suur (Ács ja Szerb, 2010).

Ács (2006) kirjeldab ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu vahelise mehhanismi toimimist detailsemalt. Vähem jõukates riikides pakub ettevõtja töökohti (eelkõige endale) ja võimalusi luua turge. Kui aga üha rohkem inimesi leiab stabiilse töökoha, hakkab uute ettevõtete arv vähenema. Teoreetiliselt peaks majanduse arenedes kasvama ka ettevõtete keskmine suurus, sest vähem võimekad juhid leiavad, et kellegi alluvuses suudaksid nad teenida rohkem. Seetõttu peaksid ettevõtetele tulema paremad juhid. Kui aga sissetulekud aina suurenevad, hakkab suurenema ka ettevõtluse osatähtsus, sest üha rohkem on inimesi, kellel on vahendid ettevõtlusesse siirdumiseks. Väiksemate kulude ja tehnoloogia kiire arengu tõttu on jõukama majandusega piirkonnas uutel ettevõtetel konkurentsieelis. Seega, areneva majandusega piirkondades on majandusareng ja ettevõtlusaktiivsus seotud negatiivselt, kuna palgatöö tundub huvipakkuvam. Arenenud riikides peaks majandusareng aga olema ettevõtlusaktiivsusega seotud positiivselt, sest ettevõtjana tegutsemine köidab palgatöö kõrval üha enam. Arenenud majandusi iseloomustab tööstussektori tähtsuse vähenemine ja teenindussfääri suurenemine. Teenindusettevõtted on aga keskmiselt väiksemad kui tööstusettevõtted, mistõttu muutuvad ettevõtted ka keskmiselt väiksemaks. (Ács, 2006)

Ka Wenckers jt (2010) toovad arenenud majandusega piirkondades ettevõtlusaktiivsust soodustavatest teguritest esile kiiresti suureneva teenusesektori, mis ei nõua nii suurt tegutsemismahtu ja kus on madalamad sisenemisbarjäärid, samuti suureneb tarbijate eelistuste diferentseeritus, tehingukulud vähenevad ning (majandus)arengut soodustab infotehnoloogia areng. Peale selle on tööeelistustes autonoomsuse ja eneseteostuse suundumus. Samal ajal tõdesid nad, et on ka tegureid, mis pigem takistavad ettevõtluse arengut, näiteks suured (interneti)kauplused ja muud korporatsioonid kasutavad ära suuruselt tingitud eeliseid, nagu mastaabisääst. (Wenckers jt, 2010)

Artiklis sellel küll põhjalikumalt ei peatuta, kuid väärrib mainimist, et võrreldes primaar- ja sekundaarsektoriga on teenusesektoris ka enam võimalusi osaleda ettevõtluses palgatöö kõrvalt osajaga. OECD (Entrepreneurship ..., 2017) hinnangul on säärane tööampsu majandus üha populaarsem suundumus. Osajaga töötamise arengusse annab oma osa ka niisugust tegutsemist võimaldavate ärimudelite teke ja mõnel juhul ka õigusaktide muutumine.

Ettevõtja seisukohalt eristatakse kahte olukorda: võimalus olla ettevõtja ja vajadus olla ettevõtja. Kui esimene on vabatahtlik, siis teise järgi on inimese hinnangul ettevõtjaks olemine parim lahendus leida endale töö. Mida suurem on võimalusest ja mida väiksem vajadusest tingitud ettevõtlusaktiivsus, seda arenenum on majandus. (Ács, 2006) Wennekersi jt (2010) järgi on ettevõtjate liigitusi veel teisigi. Selles artiklis aga nende tähelepanu ei pöörata. Ettevõtlusaktiivsuse tähtsusest räägitakse iseäranis palju ka konkreetsemalt piirkondliku arengu kontekstis. Ettevõtlust peetakse sageli sobivaks viisiks vähendada vähem arenenud regioonide mahajäämist, piirkondlikke erinevusi ja püsivat tööpuudust (Pöder jt, 2017). Müller (2013) tegi ülevaate varasematest uuringutest ettevõtlusaktiivsuse mõju kohta regionaalarengule ning leidis, et ettevõtlusaktiivsus võib soodustada hõive suurenemist ja töökohtade loomist, samuti SKP ja töövõime kasvu, aga ka piirkondliku konkurentsivõime, intellektuaalse võimekuse ning innovatsiooni suurenemist.

Artiklis keskendutakse ka noorte ettevõtlusaktiivsusele. Noorte ettevõtluse soodustamine on võimalus tekitada innovatsiooni, sest noored on vastuvõtlikumad uutele lahendustele ja võimalustele ning tegutsevad arenevates sektorites (Kew jt, 2013). Noorte ettevõtlus aitab võidelda töötusega, vältida sotsiaalset tõrjutust ning selle kaudu panustada majanduskasvu ja territoriaalsesse ühtekuuluvusse (Soldi ja Cavallini, 2017). OECD ja Euroopa Komisjon rõhutavad samuti noorte ettevõtluse olulisust, et võidelda (noorte) töötusega (Supporting ..., 2014). Endale töö pakkumise kõrval palkavad noored ettevõtjad tõenäolisemalt omaelalisi (Kew jt, 2013). Noorte ja piirkondliku arenguga seostub asjaolu, et ettevõtluses osalemine aitab hoida noori piirkonnas (Soldi ja Cavallini, 2017). Seega, peale võimaliku majanduskasu (nii noore kui ka piirkonna jaoks) peaks ettevõtluses osalemine parandama ka nende sotsiaalset olukorda ning aitama siduda noori piirkonnaga paremini. Viimane on iseäranis kriitiline vähem arenenud ja vananeva rahvastikuga perifeersetes piirkondades, kus noorte lahkumine on tõsine probleem.

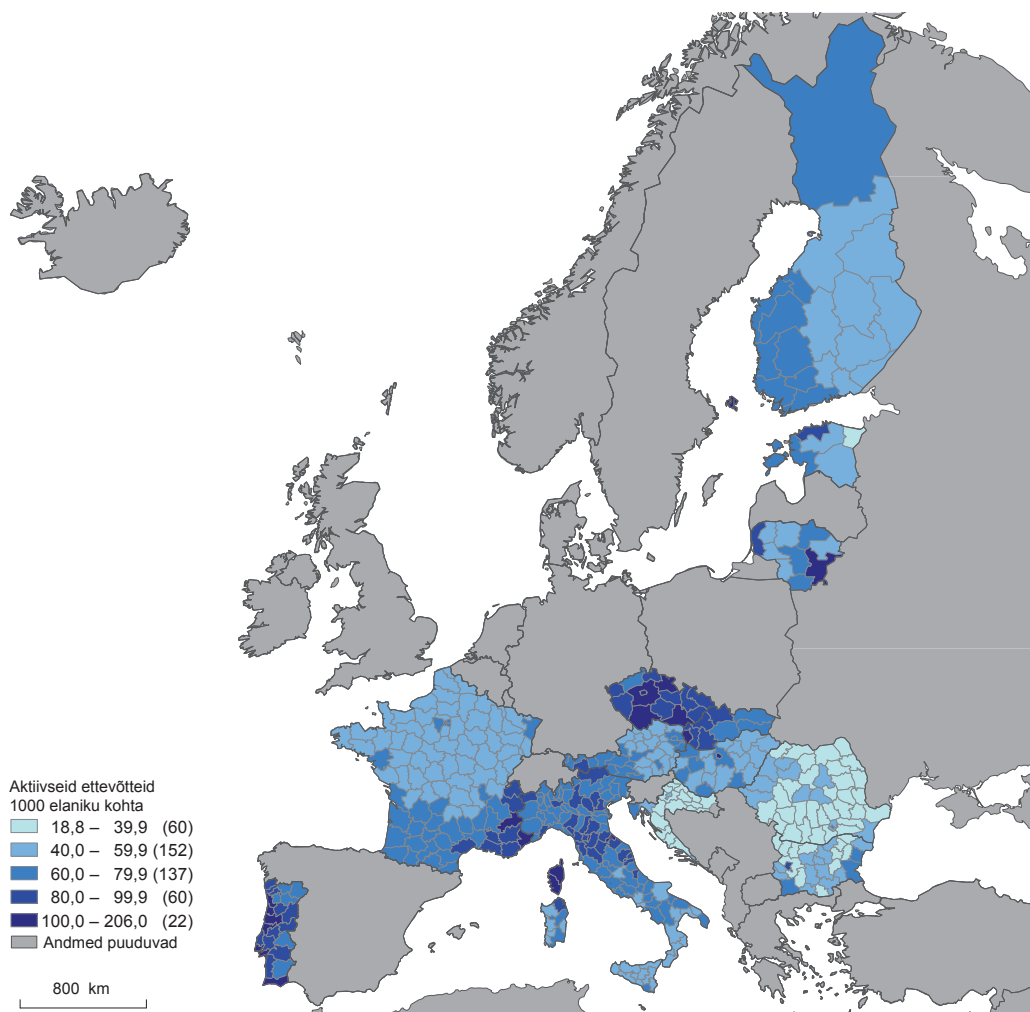
Ettevõtlusaktiivsus ja majandusareng Euroopa Liidu piirkondades

See osa annab empiirilise ülevaate ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu seosest. Kasutatud on Eurostati 2015. aasta andmeid Euroopa Liidu riikide NUTS-i 3. taseme piirkondade¹ kohta. Ettevõtlusaktiivsust iseloomustab aktiivsete ettevõtete arv tuhande elaniku kohta ja majandusarengu taset ostujõu pariteedi alusel korrigeeritud SKP elaniku kohta võrreldes Euroopa Liidu keskmisega. Artiklis ei keskenduta detailselt majandusarengu eri aspektidele, vaid kasutatakse kõige üldisemat näitajat. Euroopa Liidu NUTS-i 3. taseme piirkondade 2015. aasta ettevõtlusaktiivsus on kujutatud kaardil 1.

Vaadeldud piirkondadest oli ettevõtlusaktiivsus väikseim kolmes Horvaatia piirkonnas (neist väikseima ettevõtlusaktiivsusega piirkonnas tegutses 19 aktiivset ettevõtet tuhande elaniku kohta), ka riigi teised piirkonnad paistsid silma väikse näitajaga. Horvaatia väikest ettevõtlusaktiivsust on põhjendatud näiteks mittedevelopa taustsüsteemiga (sh ühiskonna hoiakuga), samuti tegeletakse ettevõtlusega pigem vajaduse kui võimaluse pärast, see aga pärssib motivatsiooni (Singer jt, 2013). Ettevõtlusaktiivsus oli suurim Tšehhis *Hlavní město Praha* (Praha) piirkonnas: 206 aktiivset ettevõtet tuhande elaniku kohta. Teistest palju suurem oli näitaja ka Prantsusmaal *Paris* (Pariisi) ja Slovakkias *Bratislavský kraj* (Bratislava) piirkonnas. Kõik need on pealinnapiirkonnad.

¹ NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) on Euroopa Liidus ühine piirkondlike üksuste statistiline klassifikaator, mis on piirkondliku statistika kogumise, koostamise ja levitamise alus. Selle alusel jaguneb Euroopa Liidu majandusterritoorium statistiliselt kolme taseme vahel: NUTS 1 – suurim piirkond, millel on administratiivne funktsioon; NUTS 2 – keskmise suurusega statistiline piirkond, 100 000 kuni 10 miljonit elaniku; NUTS 3 – väikseim piirkond, enamasti ka halduspiirkond. Eestis on ainult üks NUTS-i 1. ja NUTS-i 2. taseme piirkond: Eesti kokku. NUTS-i 3. taseme piirkondi on Eestis viis (vt kaarti lisas 1).

Kaart 1. Aktiivseid ettevõtteid tuhande elaniku kohta Euroopa Liidu NUTS-i 3. taseme piirkondades, 2015

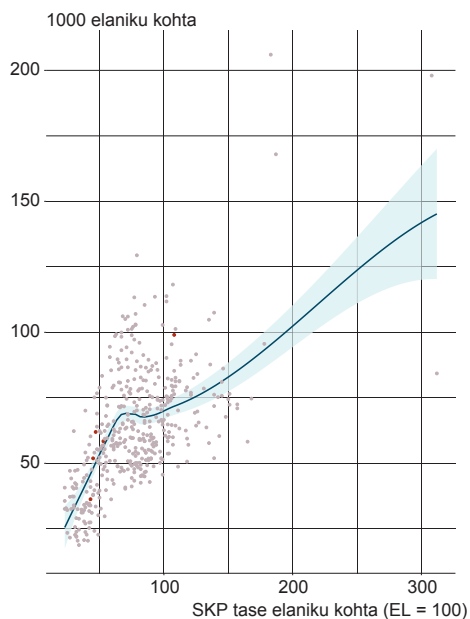

Allikas: Eurostat

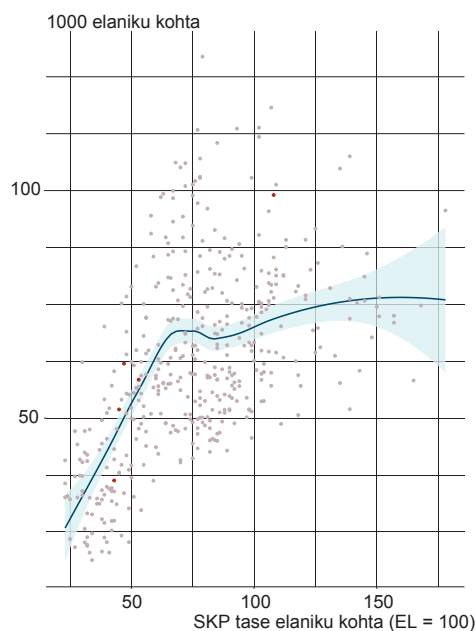
Analüüsiga on seotud ka kitsendused. Esiteks, kuna paljude piirkondade kohta ei ole andmeid, siis on analüüsitud 438 piirkonda. Euroopa Liidus oli NUTS-i 3. taseme piirkondi 2015. aastal kokku 1342 ehk kaasatud on kolmandik. Teiseks, Eurostati aktiivsete ettevõtete hulka ei ole arvestatud primaarsektori ettevõtteid. Näiteks, Eestis tegutses 2015. aastal ligi 11% aktiivsetest ettevõtetest primaarsektoris. Piirkonniti olid erinevused üsna suured: kui Põhja-Eestis oli primaarsektori ettevõtete osatähtsus aktiivsetes alla 2%, siis Lääne- ja Kesk-Eestis ulatus see veerandini.

Euroopa Liidu riikide piirkondade ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu seos on esitatud joonisel 1. Neli piirkonda eristuvad selgelt teistest märkimisväärselt suurema SKP ja/või ettevõtlusaktiivsuse poolest, seetõttu on need jooniselt 2 eemaldatud. SKP taseme ja ettevõtlusaktiivsuse vahel on statistiliselt oluline mõõduka tugevusega positiivne korrelatsioon: Pearsoni korrelatsioonikordaja väärtus oli 0,59. Kui vaatlusest eemaldati neli äärmuslike andmetega piirkonda (kas ettevõtlusaktiivsus, SKP või mõlemad näitajad erinesid teistest märgatavalt), ei muutunud korrelatsioonikordaja väärtus palju (0,53) ja seos oli ikka statistiliselt oluline.

Joonis 1. Aktiivseid ettevõtteid tuhande elaniku kohta ja SKP tase elaniku kohta ostujõu pariteedi (PPS) järgi võrreldes Euroopa Liidu keskmisega Euroopa Liidu NUTS-i 3. taseme piirkondades, 2015*

Joonis 2. Aktiivseid ettevõtteid tuhande elaniku kohta ja SKP tase elaniku kohta ostujõu pariteedi (PPS) järgi võrreldes Euroopa Liidu keskmisega Euroopa Liidu NUTS-i 3. taseme piirkondades, 2015***

* Esitatud on piirkonnad, mille kohta olid andmed olemas (kaart 1). Puudu on primaarsektori ettevõtted. Eesti piirkonnad on märgitud punasega.

** Välja on jäetud neli piirkonda, mille näitajad olid äärmuslikud.

Allikas: Eurostat

Andmete graafiline kujutamine ilma äärmuslike näitajateta võimaldab aga märgata seose huvitavat iseloomu: see on tugev väikse SKP-tasemega piirkondades, jõukamate seas muutub see väga nõrgaks. Jõukamate piirkondade kohta saab kindlamini väita, et ka ettevõtjate hulgas loeb enam kvaliteet, mitte kvantiteet. Samal ajal on kvaliteedi tekitamiseks ja väljaselgitamiseks vaja ka piisavalt kvantiteeti ehk üldjuhul on majanduslikult enim arenenud piirkondades vähemalt iga 20 elaniku kohta üks aktiivne ettevõtte.

Eesti piirkondadest oli ettevõtlusaktiivsus väikseim Kirde-Eestis (Eurostati metoodika järgi keskmiselt 43 aktiivset ettevõtet tuhande elaniku kohta) ja suurim Põhja-Eestis (108 aktiivset ettevõtet tuhande elaniku kohta). Kui vaadata Eesti NUTS-i 3. taseme piirkondade positsiooni joonistel 1 ja 2, siis sobitub see üsna hästi teiste Euroopa piirkondade andmetega. Teisisõnu ei ole seos ettevõtlusaktiivsuse ja SKP taseme vahel kõige jõukamas ehk Põhja-Eesti piirkonnas nõnda märgatavalt tugevam, kui seda võiks vähem jõukate piirkondade SKP tasemeid ja ettevõtlusaktiivsust võrreldes prognoosida. See võiks pakkuda mõtteainet arengukavade koostajatele, kes on soovitud eesmärgina esile toonud suurema ettevõtlusaktiivsuse. Teisisõnu võiks kvantiteedi asemel rõhutada kvaliteeti ehk eesmärk võiks olla eelkõige ettevõtluse tulemuslikkuse, mitte ettevõtete arvu kasv.

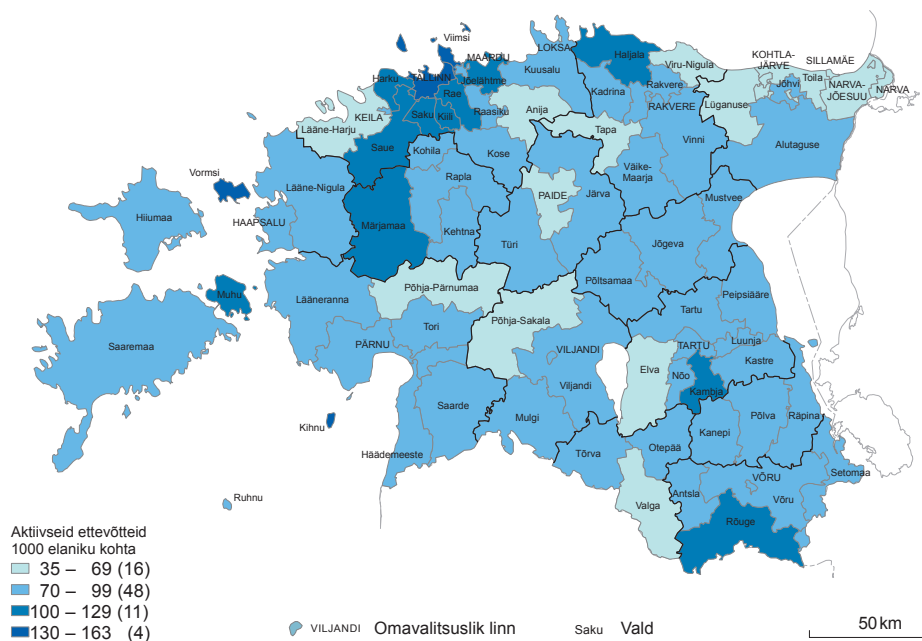
Noorte ettevõtjate osatähtsus ja üldine ettevõtlusaktiivsus Eesti omavalitsusüksustes ning nende seos omavalitsusüksuse näitajatega

Artikli eelnenud osades selgus, et suurem ettevõtlusaktiivsus on seotud majandusarenguga, kuid seose tugevus sõltub vaadeldava piirkonna arengutasemest. Artikli kolmandas osas pööratakse tähelepanu Eestile ja vaadeldakse, missugused näitajad on iseloomulikud suurema ettevõtlusaktiivsusega ning konkreetsemalt suurema noorte ettevõtlusaktiivsusega omavalitsusüksustele. Kuigi sarnast majandusarengu näitajat siin kasutada ei saa, sest SKP-d omavalitsusüksuste tasandil ei arvutata, on kasutatud omavalitsusüksuse üldiseid näitajaid, mis võimaldavad hinnata ja võrrelda piirkondade (majanduslikku) positsiooni.

Üldise ettevõtlusaktiivsuse näitajatest kasutatakse haldusreformijärgses omavalitsusüksuses registreeritud ning 2017. aastal aktiivselt tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjate ja äriühingute arvu omavalitsusüksuses registreeritud tuhande elaniku kohta. Siin on oluline rõhutada, et arvestatud on kõiki tegevusalasid. Noorte ettevõtjate näitaja on 18–26-aastaste (sündinud 1991–1999) registreeritud ettevõtjate (füüsilisest isikust ettevõtja või vähemalt 10-protsendilise osalusega äriühingu omanik) osatähtsus samas vanuses elanike seas, keda arvestatakse registrijärgse elukoha järgi.

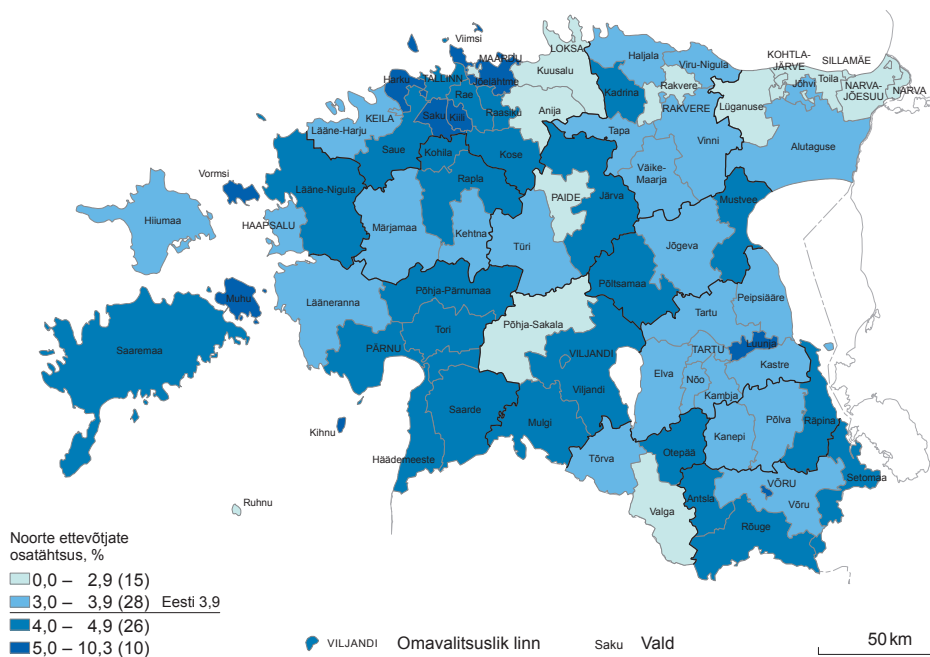
2017. aasta üldine ettevõtlusaktiivsus ja noorte ettevõtjate osatähtsus Eesti omavalitsusüksustes on kujutatud kaardil 2 ja 3. Suurima ettevõtlusaktiivsusega paistsid silma Kihnu ja Vormsi vald, esimeses on arvestuslikult 163 ning teises 148 aktiivset ettevõtet tuhande elaniku kohta. Suure ettevõtlusaktiivsusega on ka Tallinn ja selle lähiümbruse vallad. Noorte ettevõtjate osatähtsus on suurim Muhu ja Vormsi vallas, kus vähemalt kümnendik noortest tegutseb ettevõtjana. Suuremate omavalitsusüksustest paistsid ka siin suurima näitajaga silma Tallinna lähiümbruse vallad.

Kaart 2. Aktiivseid ettevõtteid tuhande elaniku kohta Eesti omavalitsusüksustes, 2017

Allikas: Statistikaamet

Kaart 3. Noorte (18–26-aastased) ettevõtjate osatähtsus samas vanuses elanike seas Eesti omavalitsusüksustes, 2017

Allikas: Statistikaamet

Korrelatsioonianalüüsiga tehti kindlaks näitajate vahelise seose suund ja tugevus. Üldise ettevõtlusaktiivsuse ja noorte ettevõtjate osatähtsuse vahel oli suhteliselt tugev positiivne korrelatsioon (Pearsoni korrelatsioonikordaja oli 0,69).

Esimene taustnäitajate rühm, mille korrelatsiooni ettevõtlusaktiivsuse näitajatega uuritakse, peegeldab omavalitsusüksuse ruumilisi omadusi: valla- või linnavalitsuse kaugust Tallinna kesklinnast ja omavalitsusüksuse asustustihedust. Ettevõtlust peetakse ääremaastumise ja perifeersetes piirkondades mahajäämusega võitlemise põhiteguriks. Järgmine taustnäitajate rühm iseloomustab omavalitsusüksuse elanike jõukust ning hõlmab palgatöötaja kuu keskmist brutotulu (nii üldist kui ka kuni 26-aastaste noorte tulu) ja kogutud füüsilise isiku tulumaksu elaniku kohta. Ettevõtlusaktiivsuse soodustamisel rõhutatakse sageli võitlust töötusega, seepärast on arvestatud ka töötuse näitajaid: üldist (16-aastaste kuni pensioniealiste) ja noorte (16–26-aastaste) registreeritud töötuse määra. Ettevõtlusaktiivsuse seotust piirkonna elanike haridusega näitab kõrg- või keskeriharidusega (omandatud keskerihariduse baasil) elanike osatähtsus. Peale selle uuritakse, kuidas on üldine ja noorte ettevõtlusaktiivsus seotud noorte (7–26-aastaste) osatähtsusega omavalitsusüksuse elanikkonnas.

Üldine ettevõtlusaktiivsus oli üsna tugevas positiivses seoses elaniku kohta kogutud füüsilise isiku tulumaksu (0,61) ja palgatöötaja kuu keskmise brutotuluga (0,59). Noorte palgatöötajate kuu keskmise brutotuluga statistiliselt olulist seost ei olnud. Ka noorte ettevõtjate osatähtsus oli positiivses, kuigi nõrgemas seoses kogutud füüsilise isiku tulumaksu (0,36) ja palgatöötaja kuu keskmise brutotuluga (0,38). Nõrk, kuid negatiivne seos oli ka noorte palgatöötajate kuu keskmise brutotuluga (–0,23). Seega oli ettevõtlusaktiivsus üldiselt ja noorte ettevõtjate osatähtsus seotud omavalitsusüksuse ning sealsete elanike rahalise jõukusega. Mida rohkem oli ettevõtteid elaniku kohta, seda jõukam oli omavalitsusüksuse rahvastik (ja vastupidi). Konkreetset noorte palgatöötajate sissetulekuga aga positiivset seost ei olnud. Kuigi võib olla, et piirkondades, kus noorte palgatase oli madalam, tegutses suhteliselt enam neist ettevõtjane, oli seos siiski liiga nõrk, et teha kindlaid järeldusi.

Kas ettevõtlusaktiivsus on aidanud võidelda töötusega? Üldine ettevõtlusaktiivsus oli negatiivselt (kuigi mitte tugevalt) seotud registreeritud töötuse määraga nii noorte (–0,39) kui ka 16-aastaste kuni pensioniealiste (–0,42) puhul. Seega kipub kõrgema registreeritud töötuse määraga piirkondades ettevõtlusaktiivsus olema väiksem (ja vastupidi). Ka noorte ettevõtjate osatähtsus oli registreeritud töötuse näitajatega negatiivselt seotud: noorte töötuse korral oli korrelatsioonikordaja –0,49 ja kõigil tööealistel –0,3. Seega, mida väiksem töötus, seda suurem kipub olema noorte ettevõtlusaktiivsus ehk teisisõnu, suure töötusega piirkondades oli ettevõtluses rakendust leidnud noorte osatähtsus suhteliselt väiksem. Hindamaks seda, kas noorte ettevõtlus on ravim (noorte) tööpuuduse vastu, nagu seda (arengu)dokumentides rõhutatakse, oleks tarvis analüüsida pikemat aegrida. Siiski, näiteks traditsiooniliselt kõrgeima üldise töötuse määraga piirkonnas Ida-Virumaal on ka ettevõtlusaktiivsus püsinud väikseim.

Üldise ettevõtlusaktiivsuse ja kõrg- või keskeriharidusega (omandatud keskerihariduse baasil) elanike osatähtsuse vahel oli nõrgem, kuid statistiliselt oluline positiivne seos (0,36). Kõrgemalt haritud rahvastikuga omavalitsusüksustes kipub ettevõtlusaktiivsus olema mõnevõrra suurem. Noorte ettevõtjate osatähtsuse ja hariduse näitaja vahel (statistiliselt) olulist korrelatsiooni polnud.

Noorte (7–26-aastaste) osatähtsus omavalitsusüksuse elanike seas ei olnud (statistiliselt) olulises korrelatsioonis ei üldise ettevõtlusaktiivsusega ega noorte ettevõtjate osatähtsusega.

Ääremaastumise ja perifeeria mahajäämuse kontekstis on oluline tähele panna, et omavalitsusüksuse ruumilised omadused – asustustihedus ja valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast – ei olnud oluliselt seotud ei üldise ega noorte ettevõtlusaktiivsusega. Seega tegeletakse ka väljaspool pealinna aktiivselt ettevõtlusega. Kindlasti on siin tähtis osa ka Eesti väiksusel: meie mõistes perifeeria pole (pealinnast) nõnda kauge ja ligipääsmatu kui mõnes muus riigis.

Arutelu

On selge, et ettevõtlus soodustab nii (majandus)kasvu kui ka arengut. Kuigi võib üsna veendunult väita, et väga väike ettevõtlusaktiivsus on probleem, ei saa raudkindlalt postuleerida, et väga suur ettevõtlusaktiivsus tähendaks suurt majanduslikku heaolu.

Siinne analüüs koosnes kolmest osast. Esimeses anti põgus ülevaade ettevõtja ja ettevõtluse olemusest ning mõne varasema ettevõtlusaktiivsust ja majandusarengut käsitlenud analüüsi järeldustest. Selgus, et ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu seos ei ole üheselt mõistetav, vaid olenevalt piirkonna majanduse arengutasemest tuleks seda mõtestada erinevalt. Majanduse ja ühiskonna arengu seisukohalt on oluline teha vahet, kas ettevõtjaks hakkamise tingib (pooleldi sunnitud) vajadus või on see hoopis võimalus.

Teises osas uuriti ettevõtlusaktiivsuse ja majandusarengu seost Euroopa Liidu piirkondades. Selgus, et näitajad olid positiivses korrelatsioonis. Samal ajal oli suurema majandusarenguga piirkondades seos nõrk. Eesti piirkonnad ei eristunud ülejäänud Euroopast ehk siis nende SKP tasemete juures oli ettevõtlusaktiivsus võrreldav sama jõukate piirkondade ettevõtlusaktiivsusega.

Kolmandas osas analüüsiti ettevõtlusaktiivsuse ja konkreetsemalt ka noorte ettevõtlusaktiivsuse seost piirkonna näitajatega Eesti omavalitsusüksustes. Selgus, et suurema üldise ettevõtlusaktiivsusega kipub kaasnema suurem noorte ettevõtlusaktiivsus (ja vastupidi). Nii üldine kui ka noorte ettevõtlusaktiivsus kipub olema suurem jõukamates, väiksem aga kõrgema noorte ja üldise registreeritud töötuse määraga omavalitsusüksustes. Üldine ettevõtlusaktiivsus on positiivselt seotud ka elanike haridusega.

Siinse analüüsi tulemusi tõlgendades on oluline pöörata tähelepanu sellele, et analüüsis kasutati üksnes ühe aasta andmeid (Euroopa puhul 2015., Eesti puhul 2017. aasta andmeid).

On küll erandeid, kuid üldjuhul ei kahelda ettevõtjate panuses majandusse. Panust võib mõõta nii loodud töökohtade, laekunud maksuraha, ühiskonnale võimaldatud kaupade ja teenuste järgi kui ka neid hõlmava lisandväärtuse näitajaga. Ohku jääb aga mitu küsimust. Kui paljud inimesed peaksid olema ettevõtjad? Kui suur on optimaalne ettevõtlusaktiivsus? Olgu näiteks olukord, kus ühel juhul eksisteerib 20 ühemehefirmat, teisel juhul aga üks ettevõtte, mis pakub tööd 20 hõivatule. Kuigi esimesel juhul on ettevõtlusaktiivsus suurem, kas see tähendab siis, et niisugune seis on eelistatum?

Dorani jt (2018) arvates ei piisa ettevõtlusaktiivsusest, et soodustada majanduskasvu, hoopis olulisemad on positiivsed hoiakud ettevõtluse suhtes samuti juba tegutsevate ettevõtjate kasvupüüdluste soodustamine. Kõik ettevõtlikud inimesed ei tegutse (ega peagi tegutsema) ettevõtluses. Ettevõtlikkus kui isikuomadus on juba väärtus. See näitab suhtumist: ettevõtlikud inimesed on valmis osalema nii tasustatud kui ka tasustamata tegevustes, on avatud uuendustele (sh ka valmis riskima) ja valmis otsima paremaid lahendusi. Ettevõtlikud inimesed viivad elu edasi nii riigi kui ka kogukonna tasandil. Seetõttu on ülioluline soodustada noorte hulgas ettevõtlikkust kui hoiakut.

Ettevõtluses osalemine aitab siduda noort piirkonnaga ning tegevused, mis aitavad noori perifeersetes suhteliselt kiirelt kahaneva ja vananeva rahvastikuga piirkondades säilitada, on ülitähtsad ning muutuvad üha kriitilisemaks. Omaette teema on see, millises elufaasis on kõige mõistlikum (nii inimese kui ka piirkonna või ühiskonna seisukohast) ettevõtlusesse siirduda: kas kohe pärast hariduse omandamist või oleks otstarbekas hankida enne töövõtjana kogemusi.

On selge, et igast ettevõtlusega alustajast ei saa edukat ettevõtjat. Paljud või koguni enamik kukuvad läbi. Nendel, kes hakkavad tegelema ettevõtlusega, on võimalus saada edukaks. Neil, kes seda ei tee, ei ole üldse niisugust väljavaadet.

Allikad

Ács, Z. (2006). How Is Entrepreneurship Good for Economic Growth? – *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, Vol 1, No 1, pp. 97–107.

Ács, Z. J., Szerb, L. (2010). *Global Entrepreneurship and the United States*. Small Business Administration, Office of Advocacy.

Ács, Z. J., Szerb, L., Lloyd, A. (2017). *The Global Entrepreneurship Index 2018*. The Global Entrepreneurship and Development Institute.

Bosma, N., Wennekers, S., Amorós, J. E. (2012). *Global Entrepreneurship Monitor, 2011 Extended Report: Entrepreneurs and Entrepreneurial Employees Across the Globe*. Global Entrepreneurship Research Association.

Doran, J., McCarthy, N., O'Connor, M. (2018). The role of entrepreneurship in stimulating economic growth in developed and developing countries. – *Cogent Economics & Finance*, Vol 6, No 1.

Eesti regionaalarengu strateegia 2014–2020. Tallinn: Siseministeerium.

Entrepreneurship at a Glance 2017. (2017). Paris: OECD Publishing.

Green Paper: Entrepreneurship in Europe. (2013). Commission of European Communities.

Kew, J., Herrington, M., Litovsky, Y., Gale, H. (2013). Generation Entrepreneur? The state of global youth entrepreneurship. *Global Entrepreneurship Monitor (GEM), Youth Business International (YBI)*.

Müller, S. (2013). *Entrepreneurship and Regional Development – A Systematic Literature Review*. – *Entrepreneurship and Regional Development: On the Interplay Between Agency and Context*. PhD thesis.

Naudé, W. (2013). *Entrepreneurship and Economic Development: Theory, Evidence and Policy*. Discussion Paper No. 7507. The Institute for the Study of Labor.

Pöder, A., Viira, A.-H., Värnik, R. (2017). Firm entries and exits in Estonian urban municipalities, urban hinterlands and rural peripheries 2005–2012. – *Journal of Baltic Studies*, Vol 48, No 3, pp. 285–307.

Singer, S., Šarlija, N., Pfeifer, S., Oberman Peterka, S. (2013). What makes Croatia a (non)entrepreneurial country? *GEM Croatia 2002–2011*. CEPOR.

Soldi, R., Cavallini, S. (2017). *Youth initiative: a framework for youth entrepreneurship*. European Union: European Committee of the Regions.

Sternberg, R., Wennekers, S. (2005). Determinants and Effects of New Business Creation Using Global Entrepreneurship Monitor Data. – *Small Business Economics*, Vol 24, No 3, pp. 193–203.

Supporting Youth in Entrepreneurship. (2014). Summary report of a policy development seminar organised by the OECD and the European Commission, Brussels, 22nd–23rd September 2014.

Wennekers, S., van Stel, A., Carree, M., Thurik, R. (2010). The Relationship between Entrepreneurship and Economic Development: Is It U-Shaped? – *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, Vol 6, No 3, pp. 167–237.

NOORTE OSALUS VABA AJATEGEVUSES JA NOORSOOTÕS

Marin Tasuja

Statistikaamet

Artikkel käsitleb noorte harjumusi ja võimalusi vaba aja sisustamisel ning noorsootöös osalemisel. Vaatluse all on noorte osalus kultuurielus, huvihariduses ja huvitegevuses. Välja tuuakse omavalitsusüksustes noortele pakutavad vaba aja veetmise ja noorsootöö võimalused.

Noorsootööst meil ja mujal

Noorsootöö hõlmab üsna laia tegevuste ja meetmete valdkonda, pakkudes noorte vaba aja veetmise võimalusi, toetades kaasamist ja noorte kodanikuaktiivsust. Laia käsitluse tõttu on noorsootööd sageli raske üheselt määratleda ja analüüsida. Noorsootöö definitsioon pole rahvusvaheliselt kokku lepitud. Samuti ei lähtu kõik riigid noorte defineerimisel ühesugustest vanusevahemikest. Noorsootöö käsitlus tuleneb igas riigis ajalooliselt välja kujunenud traditsioonidest ja üldisest riigikorraldusest. Euroopa Liidus võetakse üldiselt noorsootöö aluseks Peter Lauritzeni definitsioon, mille kohaselt on selle peamine eesmärk pakkuda noortele võimalusi oma tuleviku kujundamiseks. Noorsootöö on sotsiaalne, kultuuriline, hariduslik ja poliitiline tegevuskogum, kuhu kuuluvad üha enam ka sport ja noortele suunatud teenused. Noorsootöö kuulub koolivälise hariduse valdkonda, mida nimetatakse tavaliselt mitteformaalseks või informaalseks õppeks. Selle üldeesmärk on noorte lõimimine ja kaasamine ühiskonda. Samuti võib see olla suunatud noorte isiklikule ja sotsiaalsele arengule. (Lauritzen, 2008) Eestis on noorsootöö defineeritud kui tingimuste loomine noore ehk 7–26-aastase isiku mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel tegutseda väljaspool perekonda, tasemeharidust ja tööd.

Noorsootööd suunavad nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide arengukavad ja rahastamisprogrammid. Euroopa Liidu noorsoostrategia (ELi ..., 2009) on mõjutanud riiklikku noortepoliitikat Euroopa Liidu riikides alates selle rakendamisest 2010. aastal. Riikide eesmärgid kajastavad Euroopa Liidus üldiselt seatud eesmärged pakkuda noortele hariduses ja tööturul rohkem võrdseid võimalusi ning edendada noorte kodanikuaktiivsust, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust. Siiski rõhutavad riiklikud kavad noorsootöö mõningaid tahke sageli rohkem kui teisi ja noorsootöö võib kuuluda mitme õigus- või rahastamisvaldkonna alla. Enamikul riikidel on noorsootööd hõlmav spetsiaalne noorsootöö strateegia, tegevuskava või laiem noortestrategia.

Eestis reguleerivad noorsootööd mitu alusdokumenti. Noorsootöö korraldamise õiguslikud alused on sätestatud noorsootöö seadusega ja huvikooli seadusega ning noortevaldkonna arengut suunab „Noortevaldkonna arengukava 2014–2020“. Nende eesmärk on tagada noortele avarad arengu- ja eneseteostusvõimalused ning selle kaudu toetada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist. Arengukavaga rakendatavad meetmed suurendavad geograafiliselt erinevates oludes elavate noorte võimalusi saada osa kvaliteetsest noorsootööst ja parandada nende ligipääsu noorsootöö teenustele. Arengukava elluviimiseks on koostatud „Noortevaldkonna programm 2018–2021“.

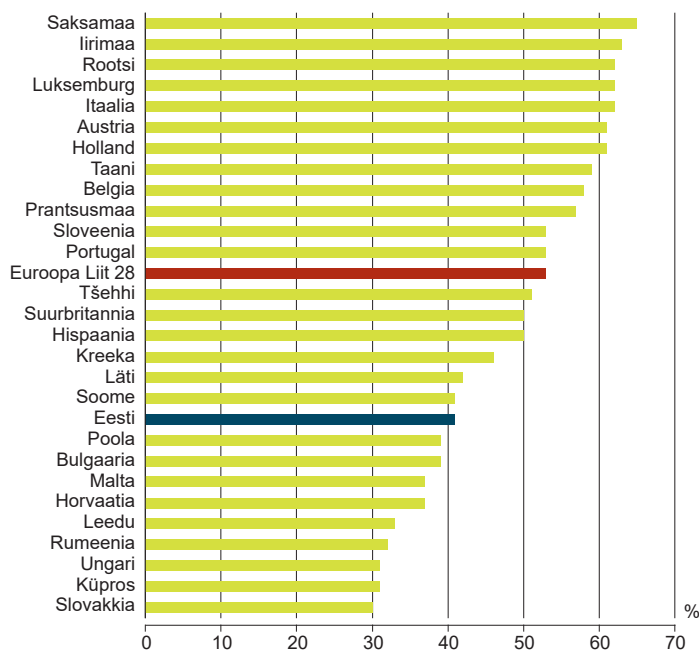
Euroopa Liidus puudub ühtne noorsootöö mõiste, seetõttu on raske hinnata niisuguse töö levikut noorte seas ja võrrelda eri riikides elavate noorte osalusaktiivsust. Peale definitsioonide paljususe on probleem ka lünklikud või puuduvad andmed noorsootöö mõne valdkonna kohta. Sellepärast kasutatakse noorsootöö ulatuse kaudseks hindamiseks ja riikide ühtsetel alustel võrdlemiseks noorte hulgas korraldatud küsitlusuuringuid.

2017. aastal toimunud eurobaromeetri noorte uuringu (Flash ..., 2018) andmetel oli üle poole (53%) Euroopa Liidu 15–30-aastastest noortest uuringule eelnenud aasta jooksul kaasatud mõne organisatsiooni¹ tegevusse (joonis 1). Võrreldes 2014. aastaga on noorte osalemisaktiivsus

¹ Spordiklubi, noorteklubi, vabaajaklubi või muu noorteorganisatsioon, kultuuriorganisatsioon, poliitiline organisatsioon või partei, kogukonna parandamisele suunatud kohalik organisatsioon, keskkonnavaldkonnas tegutsev organisatsioon, inimõiguste või globaalse arengu valdkonnas tegutsev organisatsioon, mõni muu mitteriiklik organisatsioon.

suurenenud. Aktiivsete noorte osatähtsus oli suurim Saksamaal (65%), Iirimaa (63%), Rootsis, Luksemburgis ja Itaalias (kõigis 62%) ning väikseim Slovakkias (30%), Küprosel ja Ungaris (mõlemas 31%). Eestis osales vähemalt ühe sellise organisatsiooni tegevuses 41% noortest. Noorte seas osutasid kõige populaarsemaks spordiklubid, kus oli käinud 29% Euroopa Liidu noortest, ja noorte- ning vabaajaklubid, mille tegevuses osales iga viies noor. Ka Eesti noorte hulgas oli osalus nende klubide tegevuses aktiivsem (vastavalt 21% ja 14% noortest). Uuringust selgus, et noorsootöö kättesaadavus ei ole kõigi noorte jaoks ühesugune. Eelkõige osalevad eespool nimetatud organisatsioonide tegevuses vähem just need noored, kellel võiks olla suurim võimalus noorsootööst kasu saada: noored, kes on vanemas vanuserühmas, elavad maapiirkondades, kuuluvad vähemusrühmadesse (nt puuetega noored), ei õpi ega tööta või on varakult haridustee katkestanud.

Joonis 1. Viimase 12 kuu jooksul vähemalt ühe organisatsiooni tegevuses osalenud 15–30-aastaste noorte osatähtsus, 2017

Allikas: Eurobaromeetri kiiruuring nr 455 „Euroopa noored“

Noorsootöö tähtsus ühiskonnas

Sellel, kuidas noored veedavad vaba aega, on märkimisväärne mõju nii noorte arengule kui ka kogukondadele, kus nad elavad. Erinevad huvialad ja aktiivsus kogukonnanälgus laiendab formaalhariduse võimalusi, avarab silmaringi, suurendab loovust, aitab noortel avastada oma andeid, omandada oskusi eluks ning neid arendada. Kuigi noorsootöö mõju ei pruugi olla alati otsene ja võib avalduda alles pikema aja vältel, on uuringud näidanud, et noorsootöös osalemine soodustab positiivsete isikuomaduste ja oskuste (näiteks kohusetundlikkus, esinemisoskus, suhtlemisoskus, enesekindlus, eesmärkide seadmine, rühmas töötamise oskus) arengut. (Dunne jt, 2014) Need omakorda on seotud edukusega koolis ja tööturul ning aitavad siluda sotsiaal-majanduslikust taustast tulenevat ebavõrdsust (Carneiro jt, 2007).

Noorsootöös osalemine pakub mitmekülgseid kogemusi, aitab luua suhtlusvõrgustikke ja toetab noorte üleminekut koolist tööturule, suurendades tööhõivevalmidust ning konkurentsivõimet tulevikus. Organiseeritud vaba aja veetmine võimaldab ennetada sotsiaalseid probleeme: see aitab

ära hoida haridustee katkemise ja noorte õigusrikkumisi. Peale indiviidi mõjutab noorsootöö ka sotsiaalsel sidusust ühiskonnas, soodustades põlvkondade suhtlust, arendades kohalikku elu ja pakkudes kokkusaamiskohti. (Dunne jt, 2014)

Noorsootööl on oluline roll alternatiivsete võimaluste pakkumisel haridustee katkestanud ja töötutele noortele. Noored on tööturule sisenedes teistest eearühmadest haavatavam asukorras ja seetõttu jäävad sagedamini töötuks või tiirlema ebakindlatele töökohtadele. Kuigi noorte töötuse määr on viimastel aastatel järjest langenud (2017. aastal oli 15–26-aastaste noorte töötuse määr 9,4%), on see siiski Eesti keskmisega võrreldes 1,6 korda kõrgem. Eriti haavatavad on tööturul madala haridustasemega, õppimise pooleli jättnud noored, kellel puuduvad erialaasused. Seetõttu on nende töötusrisk kõrge või nad töötavad sageli madalapalgalistel kohtadel. 2017. aastal oli 18–26-aastaste madala haridusega, õpinguid mittejätkavate noorte osatähtsus 11,7%. Noorsootöö pakub sellistele noortele võimaluse täiendada teadmisi ja mitte jääda tegevusetult istuma. Ka noortevaldkonna arengukavas rõhutatakse noorsootöö olulisust noorte kaasamise suurendamisel ja tööhõivevalmiduse parandamisel. Selle saavutamiseks soovitakse suurendada noorsootöö teenuste kättesaadavust, toetades piirkondlikku koostööd noorsootööteenuste osutamisel tõrjutusriskis noortele, suurendades tasuta noorsootöö kättesaadavust, arvestades kohalikus transpordikorralduses senisest enam noorsootöö teenustega ning rakendades haridusest ja tööturult eemale jäänud noorte jaoks tugimeetmeid.

Noorte võimalused veeta vaba aega ja osaleda noorsootöös pole aga kõikjal Eestis võrdsed. Kuigi 2017. aastal korraldatud noorte noorsootööga rahulolu uuring (Noorsootöös ..., 2018) tõi välja, et peamine põhjus, miks noorsootöös ei osaleta, on huvi- ja ajapuudus, on siiski märkimisväärselt palju noori, kes jäävad kõrvale praktilistel põhjustel (hind, kaugus, puuduv transport). Teistest piiratumad võimalused on sageli maapiirkondadest või geograafiliselt eraldatud piirkondadest pärit noortel. Huvikooli liigset kaugust ja raskusi sinna kohale jõudmisel tõid uuringus takistusena enim välja maal elavad noored (13–26-aastastest huvihariduses mitteosalenutest 29%). Tallinna ja suuremate ning väiksemate linnade noored nimetasid huvikooli halba asukohta kolm korda vähem. Majanduslikud põhjused tekitavad probleeme eelkõige vähemvõimekates omavalitsusüksustes, kus toimetulekuraskustes leibkondade osatähtsus on keskmisest suurem. Keskustest kaugemal paiknevates omavalitsusüksustes võib olla huvitegevuse ja muude võimaluste valik piiratud, mistõttu lisanduvad huvitegevuse hinnale tihti ka transpordikulud, mis raskendab veelgi selle kättesaadavust. Mida nooremad on lapsed, seda suurem osa raha- ja transpordikoormusest langeb lastevanematele. Huvikoolide ja -ringide suurt kaugust kodust ja koolist, kehva transpordiühendust ning ebasobivaid toimumisaegu tõid uuringus probleemidena välja eelkõige maal ja väikelinnades elavad lapsevanemad, märkides, et laste huviringidesse sõidutamine on nõudnud palju aega, energiat ja raha.

Noored on aktiivsed kultuuritarbijad

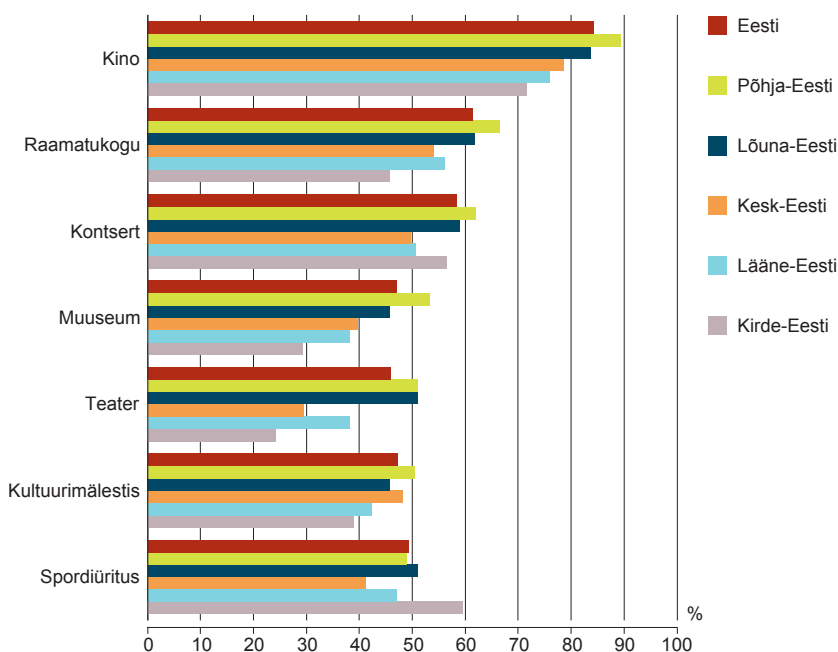
Kuigi üle poole noortest põhjendas noorsootöös mitteosalemist ajapuudusega, selgus aastail 2009–2010 Statistikaameti korraldatud ajakasutuse uuringust, et noored veedavad üsna suure osa päevast teleri ees. Kõige rohkem aega kulus sellele maapiirkondades, kus 10–26-aastased noored vaatasid telerit keskmiselt kaks tundi päevas. Suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Narva) seevastu oli noorte teleri ees veedetud aeg 40 minutit lühem. Linnanoortel aga kulus rohkem aega kultuuriasutuste külastamisele, sportimisele, arvutiga tegelemisele ja vaba aja tegevusega seotud liikumisele (nt trenni, kinno või sõbrale külla minek). See näitab ühelt poolt suuremat ajasurvet linnades, kus noortel on muu tegevuse ja kohustuste kõrvalt vähem aega niisama puhata ja telerit vaadata, teiselt poolt aga valikuvõimaluste puudumist maapiirkondades, kus mõnel pool polegi noortel muid võimalusi vaba aja sisustamiseks.

Noorte kultuuritarbimise erinevaid võimalusi ja eelistusi piirkonniti näitab ka Statistikaameti 2017. aastal korraldatud kultuuris osalemise uuring. 2017. aastal külastas 15–26-aastastest noortest 94% mõnd kultuuriasutust (nt raamatukogu, teater, kino, muuseum), kultuuriüritust (nt kontsert, käsitööüritus) või käis spordivõistlust vaatamas. Kultuurielus osalenud noorte osatähtsus oli

suurem Lääne- ja Põhja-Eestis (vastavalt 98% ja 96%) ning väiksem Kirde- ja Kesk-Eestis (mõlemas 87%). Lõuna-Eestis külastas kultuuriasutusi või -üritusi 94% noortest.

Konkurentsituult kõige populaarsem ajaveetmiskoht noorte hulgas oli kino, kus aasta jooksul oli käinud 84% noortest. Üsna palju külastati ka raamatukogusid (62% noortest). Ligi pooled noortest olid käinud aasta jooksul kontserdil, teatris, spordiüritusel või muuseumis. Märksa tagasihoidlikum oli noorte osalus mitmesugustel kirjandus- ja disainisündmustel, millest võttis osa vähem kui kümnendik noortest. Põhja- ja Lõuna-Eesti noored sattusid teistest rohkem nii kinno, raamatukokku, muuseumi kui ka teatrisse (joonis 2). Peamiselt on selle põhjus kultuuriasutuste ebaühtlane piirkondlik paiknemine. Kogu Eestis oli 2018. aasta algul iga tuhande 7–26-aastase noore kohta 0,9 muuseumi, kuid Kirde-Eestis oli see näitaja piirkondade väikseim, vaid 0,4 muuseumi. Samuti on osa asutusi (nt teatrid) pigem suuremates keskustes, neid on seal lihtsam külastada nii õppe-tegevuse käigus kui ka vabal ajal. Viimase aasta jooksul oli teatris käinud vaid neljandik Kirde-Eesti noortest, kuid Põhja- ja Lõuna-Eestis sattusid noored teatrisse kaks korda tõenäolisemalt. Kirde-Eesti eristus teistest piirkondadest aktiivsema spordiüritustel osalemise poolest: spordi-võistlust käis vaatamas 60% noortest ja see oli piirkonnas populaarsuselt kino järel teisel kohal.

Joonis 2. Kultuuriasutust või -üritust külastanud noorte osatähtsus 15–26-aastaste hulgas piirkonna* järgi, 2017

* NUTS-i 3. taseme piirkonnad: Põhja-Eesti (Harju maakond), Lõuna-Eesti (Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond), Kesk-Eesti (Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond), Lääne-Eesti (Hiiumaa, Lääne, Pärnu ja Saare maakond), Kirde-Eesti (Ida-Viru maakond).

Allikas: Statistikaamet

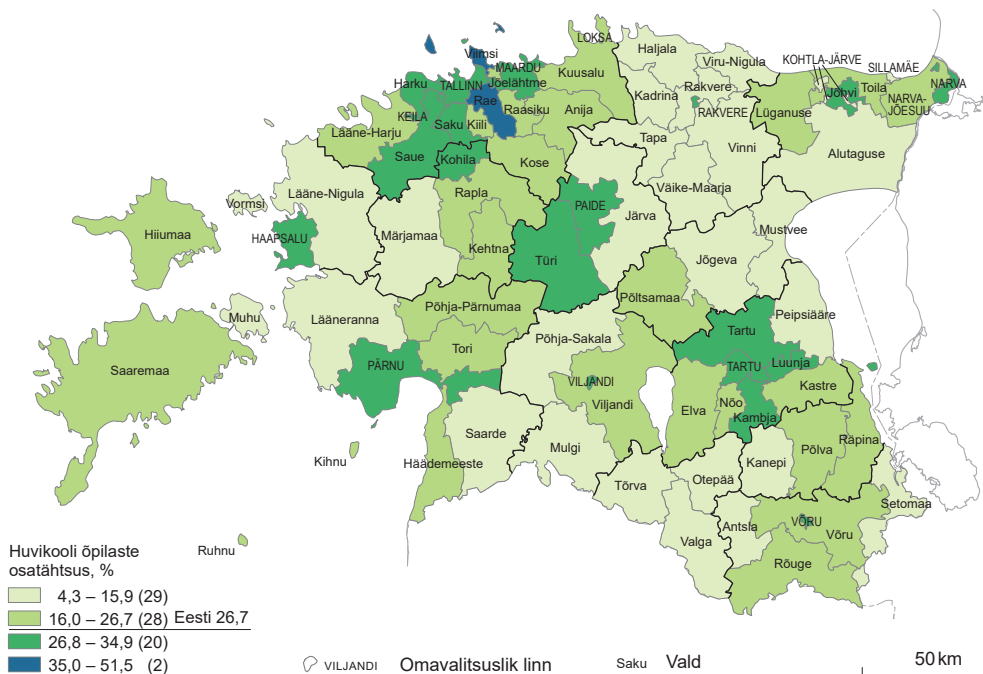
Huvikoolides õpib ligikaudu 27% noortest

2017. aastal valmis põhjalik haridus- ja teadusministeeriumi ülevaade osalusest noorsootöös (Sellio, 2017), mis käsitles noorsootööd riigi tasandil. Noorsootöö korraldamise eest vastutab kohalik omavalitsus, seega on oluline vaadata seda valdkonda ka piirkondlikus võrdluses. Järgnevalt antakse ülevaade noorsootöö võimalustest ja selles osalemisest omavalitsusüksustes.

Noorsootöö teenuseid osutavad huvikoolid, üldhariduskoolid, noortekeskused, noorteühingud, malevad, laagrid ja teised teenuse osutajad.

Huviharidus omandatakse huvikoolides õppekava alusel ja seda reguleerib huvikooli seadus. Huvikoolides osalevate noorte piirkondlik ülevaade tugineb Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) ja Statistikaameti rahvastikubaasi andmetele. Analüüsis on kasutatud 2017/2018. õppeaasta andmeid seisuga 10. november 2017. Huvikoolide õpilaste andmed on registris isikupõhised. Kui isik õpib mitmes huvikoolis, on ta huvihariduse statistikas arvestatud ühe õppijana. Kui isik õpib korraga mitmes eri õppevaldkonnas, on ta arvestatud kõigi omandatavate õppevaldkondade õpilasena. Huvikooli õppurite arvu ja osatähtsuse leidmisel on arvesse võetud ainult noored (7–26-aastased isikud 1. oktoobril 2017). Õppurite piirkondlik võrdlus lähtub huvikoolis õppivate noorte registrijärgsest elukohast 1. jaanuaril 2018, mitte aga huvikooli asukohast. Vaatluse all on seega omavalitsusüksuse territooriumil elavate noorte osalemine huvihariduses, olenemata sellest, kas nad käivad huvikoolis kodukohas või kuskil mujal Eestis.

Kaart 1. Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste noorte hulgas omavalitsusüksuse järgi, 2017/2018. õppeaasta

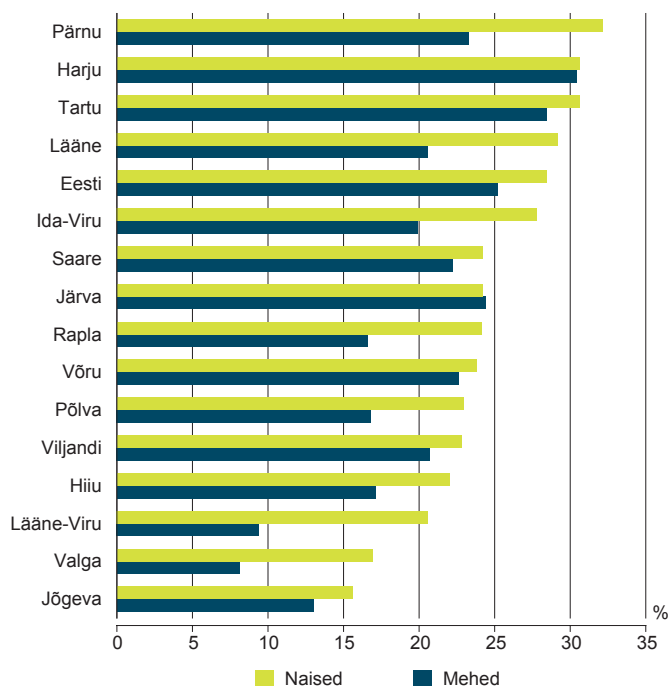
Allikas: EHIS, Statistikaamet

Hariduse infosüsteemi andmete kohaselt õppis 2017/2018. õppeaastal huvikoolides 72 981 noort ehk 26,7% kõigist 7–26-aastastest. Maakondlik võrdlus näitab, et kõige rohkem osalesid noored huvihariduses Harjumaal (30,5%), Tartumaal (29,5%) ja Pärnumaal (27,6%) ning kõige vähem Valgamaal (12,2%), Jõgevamaal (14,2%) ja Lääne-Virumaal (14,7%), mis annab aimdust huvikoolide kättesaadavusest nii geograafiliselt kui ka majanduslikult. Huvihariduses osaleti aktiivsemalt eelkõige suuremates linnades ja nendega piirnevates valdades (kaart 1). Teiste seast kerkis suure osalemisaktiivsuse poolest esile Viimsi vald, kus elavatest noortest iga teine (51,5%) õppis huvikoolis. Tallinna ümbruse valdadest osalesid usinasti huvihariduses veel Rae (44,4%), Saue (34,0%) ja Jõelähtme (33,6%) valla noored, kes peale oma elukoha huvikoolide võtsid tõenäoliselt osa ka õppetööst Tallinnas. Huvikoolides õppivate noorte osatähtsus oli suur ka mitmes linnas: Pärnus, Võrus, Narvas, Tartus ja Paides, kus huvihariduses osales ligikaudu iga kolmas noor.

Keskustest kaugemal paiknevates valdades oli noortel huvihariduses osalemise võimalusi vähem. Mustvee vallas elavatest noortest käis huvikoolis vaid 4,3%. Alla 10% jäi osalemismäär ka Väike-Maarja, Vormsi, Vinni, Haljala, Antsla, Järva ja Tõrva vallas.

Poiste ja tüdrukute huvihariduses osalemise aktiivsus oli kogu Eestis üsna sarnane: huvikoolis õppis 25,2% poistest ja 28,4% tüdrukutest. Sugude erinevused tulid rohkem ilmsiks, vaadeldes noori nende elukoha järgi (joonis 3). Enamikus maakondades oli tüdrukute osalemismäär kõrgem kui poistel, kuid Harju- ja Järvamaal oli poiste ning tüdrukute näitaja enam-vähem võrdne. Kõige rohkem erines poiste ja tüdrukute käitumine Lääne-Virumaal, kus tüdrukutest õppis huvikoolis iga viies (20,6%), aga poistest vaid iga kümnes (9,4%). Tüdrukud olid huvihariduses poistest tunduvalt aktiivsemad veel Pärnumaal, Läänemaal ja Valgamaal. Omavalitsüksuse tasandil tõusid huvihariduse soolise erinevuse poolest enam esile Kadrina, Lüganeuse, Toila ja Kuusalu vald ning Loksa ja Rakvere linn. Soolisi erinevusi võib kõnealustes piirkondades põhjustada seal pakutav huvitegevus, mis meeldib rohkem tüdrukutele.

Joonis 3. Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste noorte hulgas soo ja maakonna järgi, 2017/2018. õppeaasta

Allikas: EHIS, Statistikaamet

Populaarsemad õppevaldkonnad noorte hulgas olid sport ning muusika ja kunst. Spordikoolides õppis 2017/2018. õppeaastal 46 798 noort ehk 17,1% kõigist 7–26-aastastest. Muusika- ja kunstikoolide õpilasi oli 23 806 (8,7% noortest), üldkultuuri valdkonnas õppis 13 209 noort (4,8%), tehnikavaldkonnas 2350 noort (0,9%) ja loodusvaldkonnas 1668 noort (0,6%). Spordivaldkonnas õppijate osatähtsus oli kõige suurem Põhja-Eestis, seal elavatest noortest käis spordikoolis rohkem kui viiendik (21,6%), ning kõige väiksem Kirde- ja Kesk-Eestis, kus spordikoolis õppis alla kümnendiku noortest (vastavalt 9,4% ja 9,8%). Muusika ja kunsti õppimine oli keskmisest veidi enam levinud Kirde-Eestis (11,7%) ja Lääne-Eestis (11,1%) noorte hulgas. Valdavalt oli kõige populaarsem ala sport, kuid Valgamaa, Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa noorte huvikoolivalikute seas olid ülekaalus hoopis muusika ja kunsti õppesuunad. Muusika- ja kunstikoolides õppivate noorte enamik tuli eriti ilmekalt esile Kihnu, Lüganeuse, Viru-Nigula, Toila ja Kadrina vallas ning Loksa linnas, kus spordi valdkonnas osalemise määr jäi mõne protsendi piiresse, samal ajal kui muusika

ja kunstiga sai tegeleda vähemalt iga kümnes noor. Kõige aktiivsemalt harrastasid huvikoolides muusikat ja kunsti Kihnu noored: umbes viiendik selle väikevalla elanikest. Seevastu spordikoolid olid kõige populaarsemad Viimsi valla noorte seas, kellest 41,5% osales selle valdkonna huvikooli õppetöös.

Koolikohustuslikus eas ja vanemaid noori eraldi vaadates ilmneb, et huvikoolis õppimine on märksa levinum nooremas vanuserühmas. 7–16-aastastest õppis huvikoolis peaaegu pool (45,7%), 17–26-aastaste osalemise määr aga oli vaid 6,8%. Põhikooliealised noored osalesid huvihariduses kõige aktiivsemalt Harjumaal (51,6%). Seevastu Valgamaal õppis huvikoolis vaid 21,9%, Lääne-Virumaal 26,4% ja Jõgevamaal 28,0% noortest, kes olid 7–16-aastased. Omavalitsusüksuse tasandil paistsid osalemisaktiivsusega silma eelkõige suuremad linnad, linnalähedased vallad ja mõned väikesaared. Nii käis Viimsi valla põhikooliealistest huvikoolis 71,1%, Kihnu vallas 70,5%, Võru linnas 63,5%, Ruhnu vallas 60,0%, Pärnu linnas 59,2%, Rae vallas 58,5%, Paide linnas 54,8% ja Tallinnas 53,9%. Samal ajal oli keskustest kaugemal elavate noorte osalemisaktiivsus üpris madal. 7–16-aastased õppisid huvikoolis kõige harvemini Mustvee (7,9%), Väike-Maarja (11,6%), Vinni (11,8%), Haljala (13,0%), Vormsi (15,8%) ja Järva (16,8%) vallas ning Sillamäe linnas (16,8%). Vanemas rühmas oli huviharidus kõige populaarsem Tartumaal, kus veidi enam kui iga kümnes noor (10,9%) õppis huvikoolis. Kõige vähem osalesid 17–26-aastased huvihariduses Lääne-Viru-, Jõgeva- ja Valgamaal (kõigis ligikaudu 3%).

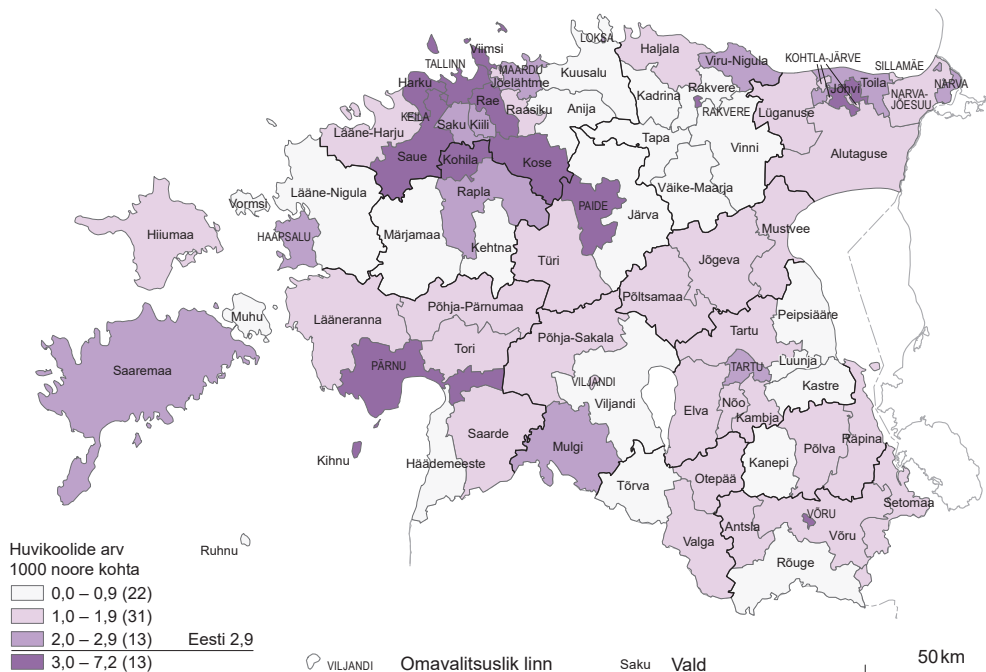
2017/2018. õppeaastal oli Eestis registreeritud 805 huvikooli² ehk 2,9 huvikooli tuhande noore kohta. Noortena on siin arvestatud kõiki neid, kes olid 7–26-aastased 1. jaanuaril 2018. Rohkem huvikoole oli eelkõige suuremates linnades ja nende lähiümbruses, kus ka võimalikke õppureid oli rohkem (kaart 2). Huvikoolide suure arvu poolest tõusis esile Tallinn, seal asus peaaegu pool kõigist huvikoolidest (387). Eestis aga oli ka üheksa omavalitsusüksust, kus polnud sel õppeaastal registreeritud ühtegi huvikooli (Kanepi, Kastre, Luunja, Lääne-Nigula, Muhu, Ruhnu, Rõuge, Vinni ja Vormsi vald). Vaid üks huvikool tegutses 20-s ja kaks huvikooli 11 omavalitsusüksuses. Rohkem kui 20 huvikooli oli peale Tallinna veel Tartus (66), Pärnus (43) ja Narvas (21), aga ka Viimsi vallas (22). Võttes arvesse omavalitsusüksuses elavate noorte arvu, oli huvikoole kõige rohkem Kihnu vallas, kus paiknes tuhande noore kohta 7,2 huvikooli. Suhteliselt rohkem oli huvikoole veel Paides (5,8), Võrus (5,2), Tallinnas (4,3) ja Pärnus (4,0) ning Viimsi (4,7), Rae (4,4), Harku (4,3) ja Jõhvi (4,0) vallas.

Huvikoolide vähesusele vaatamata osalesid Tartu lähivaldade noored huvihariduses üldiselt keskmisest aktiivsemalt. Näiteks Luunja vallas elavatest noortest käis huvikoolis 29,7% ja Kastre valla noortest 18,7%. Võib arvata, et nendes valdades elavad noored õppisid Tartu linnas või mujal oma elukohast kaugemal huvikoolis. Samasuguse seaduspärasusega paistsid peale Tartu ümbruse valdade silma veel Rõuge, Kuusalu ja Viljandi vald.

Mida jõukam on omavalitsusüksus, seda rohkem võiks seal elavatel noortel teoreetiliselt olla võimalusi noorsootööga tegelemiseks. Kui vaadata omavalitsusüksuseid 2017. aastal kogutud füüsilise isiku tulumaksu järgi, siis ilmneb, et teatud juhtudel peab see seaduspära paika (Pearsoni korrelatsioonikordaja oli 0,54). Huvikoolides õppivate noorte osatähtsus oli eelkõige suurem just Tallinnas, Tartus ja nende ümbruse jõukamates valdades. Erandina võib välja tuua mõned väiksemad Eesti saared (Ruhnu, Vormsi, Muhu) ja Haljala valla, kus 2017. aastal kogutud füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta oli Eesti keskmisest (749 eurot) suurem, kuid huvihariduses osalevate noorte osatähtsus üsna väike. Nimetatud saartel ei asunud ühtki huvikooli, seepärast on seal elavatel noortel asukoha tõttu ligipääs huviharidusele piiratum. Kuid saartel oma elukoha registreerinud inimesed võivad tööl käia mandril, mis omakorda võib suurendada kogutud tulumaksu nende elukohas. Ka ühe huvikooliga Haljala vald asub üsna kaugel suurematest keskustest. 2018. aastal Statistikaameti tehtud analüüsi järgi oli Haljala vallas vaid 39% inimestest hea ühistranspordi kättesaadavus (Äär, 2018; Statistikaameti kaardirakendus).

² Analüüs hõlmab kõiki hariduse infosüsteemis registreeritud huvikoole. Andmed erinevad Haridussilmas avaldatust (2017/2018. õppeaastal 651 huvikooli), sest seal kajastuvad ainult need huvikoolid, kus on 10. novembri seisuga hariduse infosüsteemis registreeritud vähemalt üks õppekava ning pedagoogide ja õppurite andmed on kinnitatud.

Kaart 2. Huvikoolide arv tuhande 7–26-aastase noore kohta omavalitsusüksuse järgi, 2017/2018. õppeaasta

Allikas: EHIS, Statistikaamet

Üldiselt on huvikoolides õppivate noorte osatähtsus väiksem vähemjõukates omavalitsusüksustes. Noorte võimalused huvihariduses osaleda olid keskmisest piiratumad näiteks Mustvee, Valga, Antsla ja Peipsiääre vallas ning Loksa, Sillamäe ja Kohtla-Järve linnas. Erand on siin Narva ja Narva-Jõesuu linn, kus huvikoolis käivate noorte osatähtsus oli suur, kuid füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta üks väiksemaid Eestis (vastavalt 450 ja 514 eurot). Ühelt poolt on raha puudumise korral võimalused noorsootöös osaleda piiratumad, teiselt poolt ongi noorsootöö üks eesmärgi suurendada sotsiaalset sidusust ja kaasata tõrjutusriskis noori. Kohalik omavalitsus saab suurendada noorsootöö kättesaadavust, toetades nii huvikoolis õppijaid kui ka huvikoole. Kogu Eestis kuulub umbes viiendik huvikoolidest munitsipaalomandusse, kuid Narva linnas on selliseid huvikoole 53%.

Kooli huviringis osaleb ligi 52% üldhariduskooli õpilastest

Erinevalt huvikoolis omandatavast haridusest ei pea huvitegevus põhinema õppekaval ja toimub tihti väljaspool huvikoole. Noorte huvitegevuses osalemisel on olulised üldhariduskoolid, millel on suurem roll just nooremate ja maapiirkondade õpilaste jaoks, kellele on kooli huviringid logistiliselt kättesaadavamad. Koolinoorte huvitegevuse ülevaade põhineb isikustamata andmetel, mis Eesti üldhariduskoolid on hariduse infosüsteemi esitanud. Mitmes huviringis käiv õpilane võib valdkonnapõhistes andmetes esineda mitu korda. Huviringides osalevate õpilaste andmed on esitatud kooli asukoha, mitte õpilase elukoha järgi.

Hariduse infosüsteemi andmete kohaselt osales 2017/2018. õppeaastal üldhariduskoolide huvitegevuses 78 063 koolinoort ehk veidi üle poole (51,8%) õpilastest. Piirkonniti analüüsides paistsid huviringis käivate õpilaste arvu poolest eelkõige silma paljude koolidega suuremad linnad: Tallinn (18 009 kooli huviringis osalejat), Tartu (7108), Pärnu (4463), Narva (2651) ja Viljandi (1639). Huvitegevuses osalejaid oli teistest enam ka Saaremaa (2787) ja Rae (1831) valla koolides.

Huviringidest osavõtjaid oli kõige vähem väiksematel saartel: Ruhnu, Vormsi, Kihnu ja Muhu valla koolides jäi huvitegevuses osalejate arv alla 100. Omavalitsusüksuste väga erineva suuruse tõttu peaks siin parema ülevaate saamiseks vaatama absoluutarvude kõrval ka suhtarve, kuid praegu ei ole seda tehtud, sest puudusid õpilaste arvud kooli asukoha alusel (hariduse ülevaates on andmed õpilaste elukoha alusel).

Huvikooli õpilaste seas oli kõige populaarsem valdkond sport, üldhariduskooli huviringides osalejad aga tegelesid rohkem muusika ja kunstiga. Muusika- ja kunstiringides osales 38 913 õpilast, spordiga tegeles kooli huviringis 22 201, üldkultuuriga (sh rahvuskoolid) 21 324, tehnikaga 9747 ja looduse valdkonnaga 4406 õpilast. Teiste valdkondadega võrreldes oli Põhja- ja Kesk-Eestis muusika- ning kunstiringides osalemine aktiivsem. Seevastu Kirde-Eesti koolinoored osalesid rohkem hoopis üldkultuuriringides. Omavalitsusüksustest oli muusika- ja kunstiringide õpilaste ülekaal suurim Võru ja Rakvere linna ning Türi, Viimsi ja Harku valla koolides. Spordiringides osalesid rohkem Vormsi, Narva-Jõesuu, Haljala, Nõo ja Setomaa valla koolide õpilased. Narva linna, Jõhvi ja Kihnu valla koolinoorte seas oli populaarseim üldkultuuri valdkond.

Eestis on üks avatud noortekeskus tuhande noore kohta

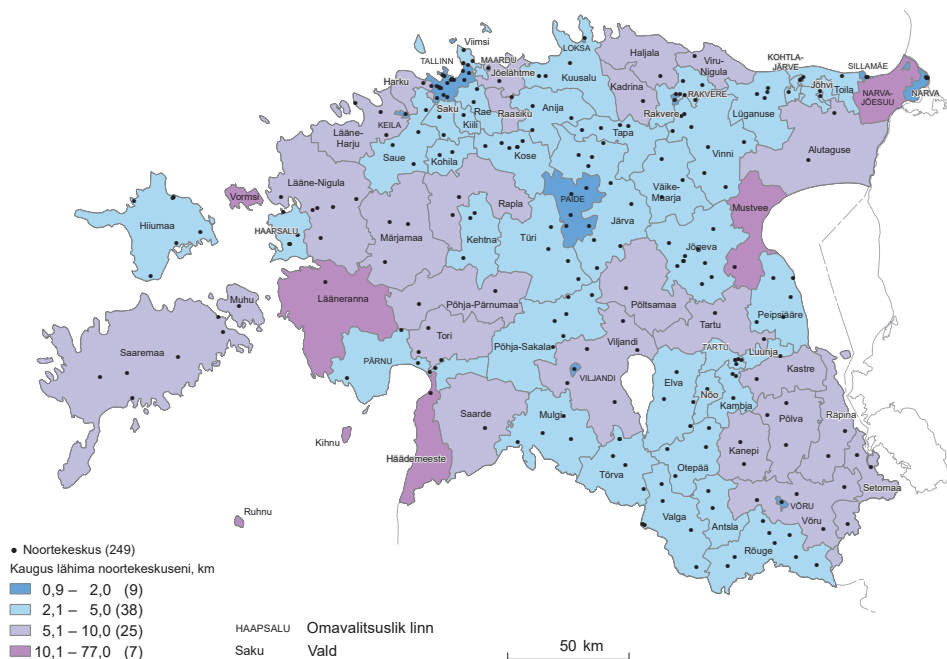
Suur osa noorsootööst tehakse avatud noortekeskustes, mis on asutatud noorte initsiatiivile toetudes, nende eelistustest lähtuvalt ning tegutsevad eelkõige noorte huve ja vajadusi silmas pidades. Noortekeskused lähtuvad oma töös avatud noorsootöö põhimõtetest, kus on keskne kontakttöö noortega, noortele suunatud tegevus ja arendava keskkonna loomine. (Mis ...)

Eesti Noorsootöö Keskuse andmetel tegutses Eestis 2017. aasta lõpus 280 avatud noortekeskust ehk keskmiselt üks keskus tuhande noore kohta (aluseks on võetud 7–26-aastaste arv 1. jaanuaril 2018). Noortekeskused olid jaotunud üsna ühtlaselt üle Eesti. Suuremates maakondades asus rohkem keskusi, kuid arvestades noorte arvu eri piirkondades, oli väiksemates maakondades noortekeskusi suhteliselt enam. Kõige rohkem tegutses avatud noortekeskusi Harjumaal (50), Tartumaal (29) ja Lääne-Virumaal (27) ning kõige vähem Hiiumaal (5), Saaremaal (9) ja Läänemaal (10). Omavalitsusüksustest paistsid noortekeskuste suure arvu poolest silma Tallinn (11) ning Järva (11), Jõgeva (10), Põhja-Sakala (9), Rapla (9) ja Saue (9) vald. Seevastu Eesti kolmel väikesaarel – Kihnu, Ruhnu ja Vormsi vallas – polnud ühtegi noortekeskust, üks keskus tegutses 16 omavalitsusüksuses ja kaks keskust 12 omavalitsusüksuses.

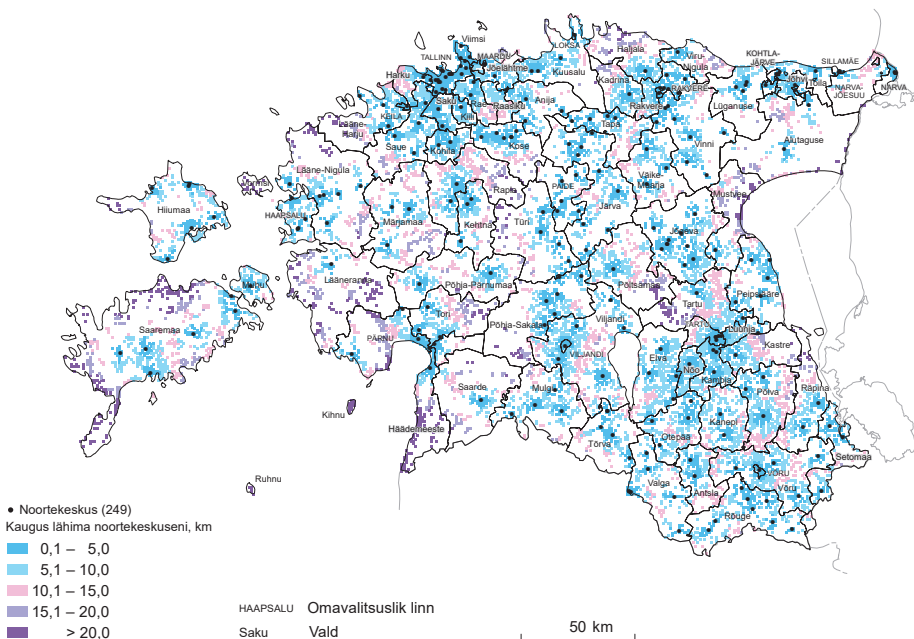
Noortekeskuste suhteline arv tuhande noore kohta oli väiksem eelkõige linnades. Tallinnas oli tuhande noore kohta vaid 0,1, Tartus, Viljandis, Narvas ja Kohtla-Järvel 0,3 ning Pärnus, Maardus, Võrus ja Keilas 0,4 keskust. Teenustele parema juurdepääsu tagamiseks peabki maapiirkondades olema noortekeskusi suhteliselt rohkem. Rõuge vallas oli tuhande noore kohta koguni 7,3 noortekeskust. Rohkem kui viis keskust tuhande noore kohta oli veel Rakvere, Järva, Peipsiääre, Põhja-Sakala, Lääne-Nigula ja Setomaa vallas.

Avatud noortekeskuste pakutud võimaluste kättesaadavust iseloomustab hästi keskuste paiknemine noorte elukohti arvestades. Ruumianalüüsis on leitud 7–26-aastaste noorte elukohtade kaugus (mööda teid) lähima noortekeskuseni. Leitud on kaugus igast hoonest, kus elab vähemalt üks noor. Keskmiste kauguste leidmisel ei ole arvestatud hoones elavate noorte arvu. Tulemuste põhjal noortekeskuste kättesaadavust hinnates peab arvestama, et Maa-ameti asukohaandmed on varasema seisuga (18. november 2016) kui eelnevalt kirjeldatud Eesti Noorsootöö Keskuse andmed. Uuemate andmete järgi on avatud uusi noortekeskusi (2017. aasta lõpuks 280, ruumianalüüsis aga 249), mis on kaasa toonud ka noorsootöö parema kättesaadavuse nendes piirkondades ja kogu Eestis.

Kaart 3. Lähima noortekeskuse keskmine kaugus 7–26-aastaste noorte elukohast omavalitsusüksuse järgi, 18.11.2016

Kaart 4. Lähima noortekeskuse keskmine kaugus 7–26-aastaste noorte elukohast ruutkilomeetri kohta, 18.11.2016

Allikas: Maa-amet, Statistikaamet

Lähima avatud noortekeskuse keskmine kaugus noorte elukohast on kaardil 3 kujutatud omavalitsusüksuse järgi (alates 2017. aasta oktoobrist kehtiva haldusjaotuse alusel, kuigi noortekeskuste andmed pärinevad 18. novembrist 2016) ja kaardil 4 ruutkaardina, kus iga ruudu pindala on üks ruutkilomeeter. 2016. aasta novembris tuli noortekeskusesse jõudmiseks keskmiselt läbida 4,2 kilomeetrit. Noortekeskusesse oli kõige lihtsam pääseda Põhja-Eesti noortel, kelle elukoha ja lähima keskuse vahele jäi keskmiselt kolm kilomeetrit. Lääne-Eesti noorte teekond lähima keskuseni oli aga kaks korda pikem (6,3 km). Seda mõjutasid eelkõige saartel elavate noorte võimalused. Ruhnu, Kihnu ja Vormsi saarel noortekeskused puudusid, seega tulnuks sealsetel noortel lähima keskuse külastamiseks läbida vastavalt 76, 30,3 ja 26,3 kilomeetrit. Lähim noortekeskus jäi rohkem kui kümne kilomeetri kaugusele ka Mustvee, Häädemeeste, Läänerranna, Narva-Jõesuu ja Alutaguse noorte elukohtadest. Kõige lähemal noortekeskustele elasid aga linnanoored. Loks, Sillamäe, Rakvere, Võru, Keila, Tallinna, Narva ja Viljandi noortel oli võimalus käia noortekeskuses, mis asus keskmiselt vähem kui kahe kilomeetri kaugusel nende kodust.

Suur osa laagritest ja malevatest on koondunud Lõuna-Eestisse

Üks noorsootöös osalemise koht on noorte püsi- või projektlaager. Laagrid pakuvad tervistava ja arendava puhkuse võimalusi seal toimuvate noorteprogrammide ja -projektide kaudu, kus saadakse ka iseseisva elu, suhtlemis- ja toimetulekukogemusi. (Noorte tervistav ...) Projektlaagrid tegutsevad aastas kuni 60 päeva ja osutavad teenust peamiselt ühes noorsootöö valdkonnas, püsilaagrite tegevus kestab kauem ja osutatav teenus on mitmekesisem.

Eesti Noorsootöö Keskuse andmetel osales „Noorte tervistava ja arendava puhkuse“ koondprojekti kaudu Eestis 2017. aastal riigi toel laagrites 31 561 noort. Riigilt toetust saanud püsi- ja projektlaagrites toimus aasta jooksul 111 laagrivahetust. Üle poole (54%) laagrivahetustest toimus Lõuna-Eestis, 18% Lääne-Eestis, 15% Põhja-Eestis ja 10% Kesk-Eestis. Kirde-Eestis oli toetust saanud laagreid vaid 3 (alla 3% kõikidest laagrivahetustest). Omavalitsusüksustest toimus enim laagreid Rõuge (8), Otepää (8), Viljandi (7) ja Põhja-Sakala (7) vallas. Laagrid toimusid 41 omavalitsusüksuses. Laagris osalemine ei ole piiratud üksnes kodumavalitsusega, ometi lihtsustavad kodule lähedamal paiknevad teenused vähemkindlustatud noorte osalemist noorsootöös.

Noortemalevad ühendavad noorsootöö ja töötamise. Noortemalev on noortele suunatud konkurentsi- võimet toetav projekt, mille kaudu noor saab esimese lepingulise töökogemuse, saab töösuhete ja -keskkonna ning karjääriplaneerimisega seotud teadmisi ning osaleb ühistevõimuses. (Malevad ...)

2017. aastal oli Eesti Noorsootöö Keskuse andmetel 4670 noorel võimalik osaleda riigi toetusega malevates (sh koondprojektist „Noortemalevad 2017“ ja Euroopa sotsiaalfondi programmist „Noorte töösuvi“ toetatud malevad). Aasta jooksul tegutses 73 riigilt toetust saanud malevarühma. Suurem osa malevaid toimus Lõuna-Eestis (42%) ja Põhja-Eestis (26%), Kesk-Eestis toimus 18%, Kirde-Eestis 10% ja Lääne-Eestis 4% malevatest. Enam kui pooltes (59%) omavalitsusüksustes oli vähemalt üks toetust saanud malevarühm. Kõige rohkem malevarühmi tegutses Otepää (6), Valga (5), Järva (4) ja Lääne-Harju (4) vallas. Mitte ühtegi malevarühma polnud Hiiumaal ega Läänemaal.

Noorteprojekte rahastatakse Eestis erinevatest programmidest, kuid praegune ülevaade kajastab neist vaid programmi „Erasmus+: Euroopa noored“. See on Euroopa Liidu programm aastateks 2014–2020, mille kaudu rahastatakse rahvusvahelisi haridus-, spordi- ja noorteprojekte. Noortega on seotud programmi järgmised eesmärgid: 1) noorte võtmepädevuste arendamine, noorte aktiivne tegutsemine Euroopa demokraatlikus elus, kultuuridevahelise dialoogi edendamine, sh solidaarsuse ja kaasatuse suurendamine, tööturu oskuste ja pädevuse arendamine; 2) noorsootöö kvaliteedi tõstmine, koostöö edendamine noorsootöö ja teiste valdkondade vahel (tööturg, haridus jm); 3) teadmuse- ja tõendus põhise noortepoliitika arengu toetamine, valdkonna poliitika kujundamine, mitteformaalse ja informaalise õppimise tunnustamine; 4) rahvusvahelise noorsootöö tugevdamine. (Erasmus+ ...)

Viimase kolme aasta jooksul (2016. aasta algusest 2018. aasta teise taotlusvooruni) on programmist „Erasmus+: Euroopa noored“ saanud toetust 138 noortevahetuse projekti (Noortevahetus ...), 116 Euroopa vabatahtliku teenistuse projekti (Vabatahtlik ...), 18 noorte osalusprojekti (Noorte

osalusprojektid ...) ja 7 rahvusvahelist noortealgatuse projekti (Rahvusvaheline ...). Euroopa vabatahtlik teenistus on suunatud noortele vanuses 17–30, ülejäänud tegevus aga vanuserühmale 13–30. Projektides osalejaid on nende aastate jooksul olnud rohkem kui 9000. Kõige enam noori on saanud osa noortevahetustest (4813 noort) ja noorte osalusprojektidest (3480). Vabatahtlikus teenistuses on osalenud 479 ja rahvusvahelises noortealgatuses 289 noort.

Piirkondlik võrdlus näitab, et toetust saanud projektid jagunevad 34 omavalitsusüksuse vahel, mis tähendab, et rohkem kui pooled (57%) omavalitsusüksused ei ole viimase kolme aasta jooksul programmi „Erasmus+: Euroopa noored“ toetust saanud. Kõige enam oli toetatud projekte suurimates linnades: Tallinnas 106 (osalejaid 4600), Tartus 43 (osalejaid 1508), Narvas 25 (osalejaid 716) ja Pärnus 11 (osalejaid 252). Valdadest oli esikohal Rõuge vald, kus sai toetust 11 projekti, milles osales 165 noort. Rohkem kui viis toetatud projekti oli veel Raasiku, Viimsi ja Hiiumaa vallas ning Paide linnas.

Kokkuvõte

Artiklis vaadeldi eri andmekogude ja küsitlusandmete põhjal noorte osalemist kultuurielus ja noorsootöös ning kajastati kohalike omavalitsuste pakutavaid noorsootöövõimalusi.

Peale kooli pakub noorsootöö olulise võimaluse ennast arendada ja proovile panna. Noorsootöös osalemine annab raskustes noortele võimaluse vähendada ebavõrdsete olude mõju ning pääseda sotsiaalsest tõrjutusest. Tähtis on, et võimalikult palju noori seda võimalust kasutaks. Kuigi Eesti noored osalevad noorsootöös järjest enam, on Euroopa Liidu teiste riikidega võrreldes nende aktiivsus keskmisest väiksem. Euroopa Liidu 15–30-aastastest noortest 53% oli aastal 2017 kaasanud mõne organisatsiooni korraldatud tegevusse, kuid Eestis oli selliseid noori 41%.

Teiste vanuserühmadega võrreldes on noored aktiivsed kultuuritarbijad: 15–26-aastastest olid peaaegu kõik (94%) külastanud aasta jooksul mõnd kultuuriasutust või -üritust. Kultuurielus osalesid rohkem Lääne- ja Põhja-Eesti ning vähem Kirde- ja Kesk-Eesti noored. Kõige rohkem eelistasid noored käia kinos ja raamatukogus. Kirde-Eesti noored paistsid silma teistest aktiivsema spordiürituste külastamisega.

Huvikoolides õppis 2017/2018. õppeaastal rohkem kui neljandik kõigist 7–26-aastastest noortest. Kõige populaarsem õppevaldkond oli sport. Huvihariduses osalesid aktiivsemalt suuremate linnade ja nende lähiümbruse noored. Väiksemates omavalitsusüksustes ja keskustest kaugemal oli noortel huvikoolis õppimiseks tunduvalt vähem võimalusi. Tuhande noore kohta oli kõige rohkem huvikooli Kihnu vallas, Paldiskis, Võrus, Tallinnas, Pärnus ning Tallinna ümbruse valdades. Üldhariduskoolide huviringides osales veidi üle poole õpilastest. Erinevalt huvikoolidest tegeleti huviringides rohkem muusika ja kunstiga.

Noorsootöö toimub peale huvikoolide ja huviringide ka avatud noortekeskustes, laagrites, malevates ning mujalgi. Eestis oli 2017. aasta lõpus 280 noortekeskust. Kuigi keskusi oli rohkem linnades, oli nende arv tuhande noore kohta suurem maapiirkondades. Sellele vaatamata oli keskuste teenuste kättesaadavus parem linnanoorde jaoks, kes elasid noortekeskustele keskmiselt lähemal. Laagris ja malevas osalemise võimalused olid 2017. aastal kõige rikkalikumad Lõuna-Eestis, sest sinna koondus 54% riigi toel toimunud laagrivahetustest ja 42% malevarühmadest.

Noorsootööd Eestis mõjutavad oluliselt piirkondlikud erinevused. Kuigi suur osa noori osaleb vähemalt ühes noorsootöö tegevuses, jäävad paljud majandusraskustes ja tömbekeskustest kaugemal elavad noored kõrvale või seisavad silmitsi osalustakistustega. Noortevaldkonna arengukava 2014–2020 üks näitaja on noorsootöö piirkondlik kättesaadavus, mida hinnatakse huvikoolide ja noortekeskuste suhtarvu põhjal. 2020. aastaks seatud sihttasemed (noori huvikooli kohta 400; noori noortekeskuse kohta 1000) on siinse analüüsi põhjal Eestis tervikuna juba saavutatud või isegi ületatud. Siiski on noorsootöö kättesaadavus piirkonniti erinev. Huvikoolide sihttase oli 2017/2018. õppeaastal saavutatud kolmes maakonnas (Harju, Pärnu, Järva) ja 18 omavalitsusüksuses. Noortekeskuste piirkondlik jaotus on ühtlasem: sihttasemini oli 2017. aasta lõpuks jõudnud 11 maakonda (kõik peale Harju, Ida-Viru, Tartu, Pärnu) ja 54 omavalitsusüksust.

Allikad

Carneiro, P., Crawford, C., Goodman, A. (2007). The Impact of Early Cognitive and Non-Cognitive Skills on Later Outcomes. London: Centre for the Economics of Education.

Dunne, A., Ulicna, D., Murphy, I., Golubeva, M. (2014). Working with young people: the value of youth work in the European Union. Brüssel: Euroopa Komisjon.

ELi noorsoostrategia: investeerimine ja mobiliseerimine. Uuendatud avatud koordineerimis-meetod noortega seotud väljakutsete ja võimaluste tarvis. (2009). Euroopa Komisjon.

Erasmus+. SA Archimedese noorteagentuur. (noored.ee)

Flash Eurobarometer 455. Report. European Youth. (2018). TNS Political & Social.

Lauritzen, P. (2008). Eggs in a Pan: Speeches, Writings and Reflections. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Malevad. Eesti Noorsootöö Keskus. (entk.ee)

Mis on noortekeskus? Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus. (ank.ee)

Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga. Uuringu lõppraport. (2018). Tartu: Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituut.

Noorte osalusprojektid. SA Archimedese noorteagentuur. (noored.ee)

Noorte tervistav ja arendav puhkus. Eesti Noorsootöö Keskus. (entk.ee)

Noortevahetus. SA Archimedese noorteagentuur. (noored.ee)

Rahvusvaheline noortealgatus. SA Archimedese noorteagentuur. (noored.ee)

Selliov, R. (2017). Osalus noorsootöös. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Statistikaameti kaardirakendus. Muud näitajad. Ühistranspordi kättesaadavus.

Vabatahtlik teenistus. SA Archimedese noorteagentuur. (noored.ee)

Äär, H. (2018). Kolmel inimesel neljast on ühistransport hästi kättesaadav nii linnas kui ka maal. (blog.stat.ee)

NOORED KOHALIKU OMAVALITSUSE VOLIKOGU VALIMISTEL

Kaja Sõstra

Statistikaamet

Noored saavad osaleda kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel volikokku kandideerides ja valimistel hääletades. Õigus hääletada kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel on vähemalt 16-aastastel ja volikokku saavad kandideerida vähemalt 18-aastased. Artiklis on uuritud noori kandidaate ja volikokku valitud noori 2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. Kandidaatide, volikogusse valitute ja üldise valimisaktiivsuse andmed pärinevad valimiste infosüsteemist ning võrdluseks on kasutatud riikliku statistika ja andmekogude andmeid.

Valimistest osavõtt

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised olid viimati 15. oktoobril 2017. Valimiste infosüsteemi andmetel kandideeris 79 kohaliku omavalitsuse 1729 volikogu kohale 11 804 inimest. Keskmiselt oli ühes omavalitsuses 22 volikogu kohta. Volikogu kohti oli kõige rohkem Tallinnas (79), Tartus (49) ja Pärnus (39), kõige vähem Ruhnu (7), Kihnu ja Vormsi vallas (mõlemas 9). Valimistel kandideeris 1,1% vähemalt 18-aastastest Eesti elanikest (rahvaarv seisuga 1. jaanuar 2018).

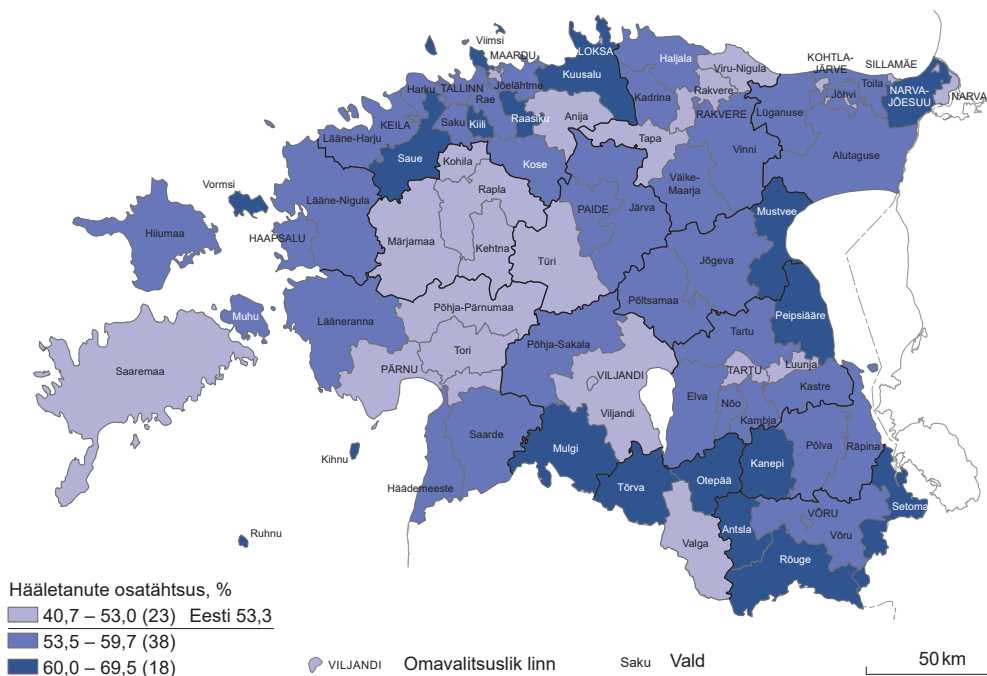
2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel said esimest korda hääletada 16- ja 17-aastased noored, kellele anti hääleõigus 2015. aastal Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadusega kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel valmisea langetamiseks. Hääleõiguslike inimeste arv suurenes selle tõttu 24 000 võrra. Euroopa Liidus on vaid üksikutes riikides hääleõigus alla 18-aastastel. Kõigil valimistel saavad hääletada 16–17-aastased Austrias ja Maltal, osaliselt on selles vanuses noortele antud hääleõigus Saksamaal, Šveitsis ja Suurbritannias Šotimaal. 17-aastastel on hääleõigus Kreekas. (Voting ...) Austrias tehtud uuringute kohaselt suurendas valmisea langetamine tõenäosust, et noortel tekib poliitika vastu huvi, mis säilib ka tulevikus (Zeglovits ja Zandonella, 2013).

Hääletamisest võttis 2017. aasta valimistel osa 53,3% nimekirjas olnud valijatest, mis oli tagasihoidlikum valimisaktiivsus kui 2015. aasta riigikogu valimistel (64,2%) ja 2013. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel (58,0%). Uus rekord sündis aga e-hääletusel: 31,7% hääletajatest kasutas elektroonilist kanalit. 2015. aasta riigikogu valimistel oli e-hääletajaid 30,5% ja 2014. aasta europarlamenti valimistel 31,3%. Kõige aktiivsemad e-hääletajad olid Hiiumaakonnas (43%) ja Harju maakonnas väljaspool Tallinna (40%), väikseim e-hääletajate osatähtsus oli Ida-Viru maakonnas (15%). E-hääletusel osales 1989 noort vanuses 16–17 aastat ja 12 503 valijat vanuses 18–24 aastat. (Elektroonilise ...)

Kõige aktiivsemalt võtsid valijad hääletamisest osa Vormsi, Ruhnu, Tõrva, Mustvee ja Kiili vallas, kus hääletanute osatähtsus oli üle 64% (kaart 1). Passiivsemad olid Kohtla-Järve, Loksa ja Narva linna valijad (alla 45%). Maakonniti olid valijad aktiivsemad Jõgevamaal ja kõige passiivsem oli valimistest osavõtt Ida-Virumaal (joonis 1).

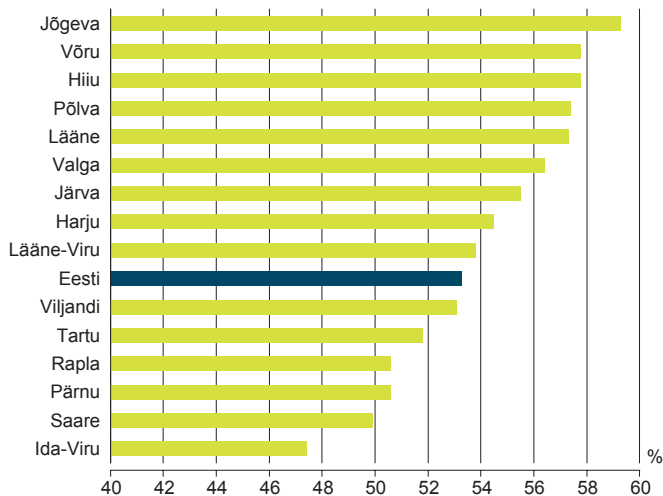
Noorte valimisaktiivsuse kohta ei ole võimalik valimiste infosüsteemist andmeid saada, kuid seda on püütud uurida küsitlustega. Kantar EMOR-i uuring 16–17-aastaste valimisaktiivsuse kohta näitas, et vastanutest käis hääletamas 59%. Uuringu tulemusi ei saa üldistada kõigile 16–17-aastastele, sest tavaliselt osalevad uuringutes aktiivsemad noored, kes käivad ka rohkem valimas. Uuringust selgus, et enamik 16–17-aastaseid eelistas hääletada valimisjaoskonnas, mitte elektroonilisi vahendeid kasutades. Hääletamas käinutest vaid viiendik kasutas e-hääletust. Infot valimiste kohta said noored kõige sagedamini sotsiaalmeedia vahendusel, kolmandik nii valimistel osalenud kui ka mitteosalenud noortest mainis sotsiaalmeediat infokanalina. Valimistel mitteosalenutest 25% tõi välja põhjusena huvi puudumise poliitika vastu, järgnesid ajapuudus (16%) ja pettumine poliitikas (11%). (Noorte ..., 2018)

Kaart 1. Hääletanute osatähtsus kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste nimekirjas olevate valijate hulgas, 15.10.2017

Allikas: valimiste infosüsteem

Joonis 1. Hääletanute osatähtsus kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste nimekirjas olevate valijate hulgas maakonna järgi, 15.10.2017

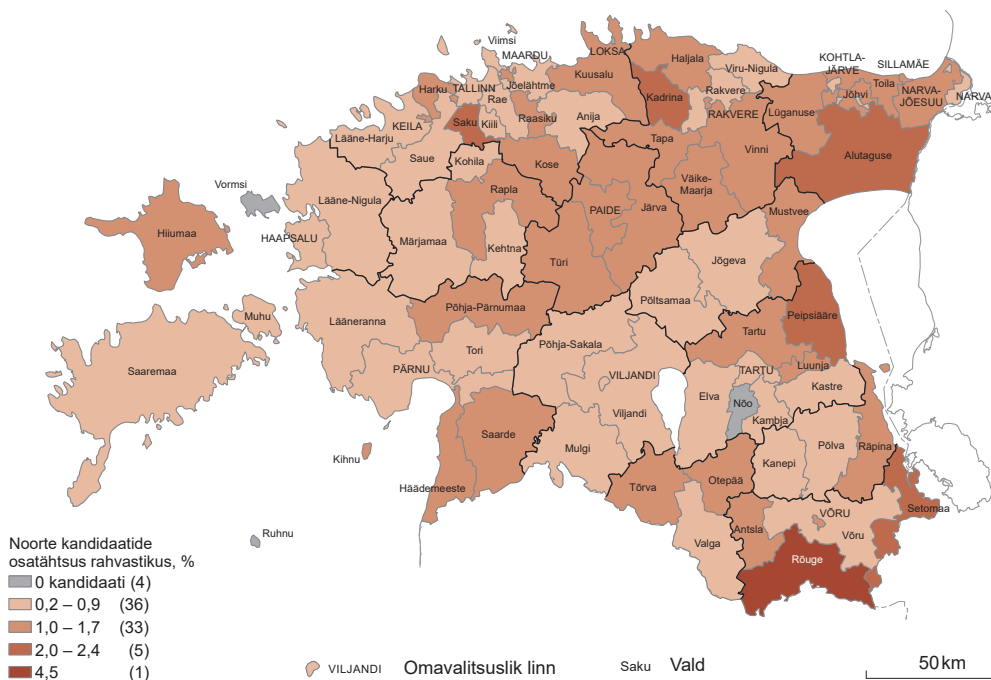

Allikas: valimiste infosüsteem

Noorte kandideerimisaktiivsus on vanematest vanuserühmadest väiksem

2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osales 75 omavalitsüksuses 771 kandidaati, kes olid valimispäeval noored ehk 18–26-aastased. Volikogu ühele kohale kandideeris keskmiselt 0,5 noort. Noorte kandidaatide osatähtsus samas vanuses rahvastikus (seisuga 1. jaanuar 2018) oli keskmiselt 0,6%, mis oli ligi kaks korda väiksem kui kõigi kandidaatide osatähtsus vähemalt 18-aastaste elanike hulgas. Seega oli noorte kandideerimisaktiivsus vanematest elanikest väiksem. Kõige suurem osa noortest kandideeris Rõuge, Kadrina, Setomaa, Saku, Alutaguse ja Peipsiääre vallas (kaart 2). Mitte ühtki noort kandidaati ei olnud Loksa linnas, Nõo, Ruhnu ja Vormsi vallas.

Kaart 2. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaatide osatähtsus 18–26-aastaste hulgas, 15.10.2017

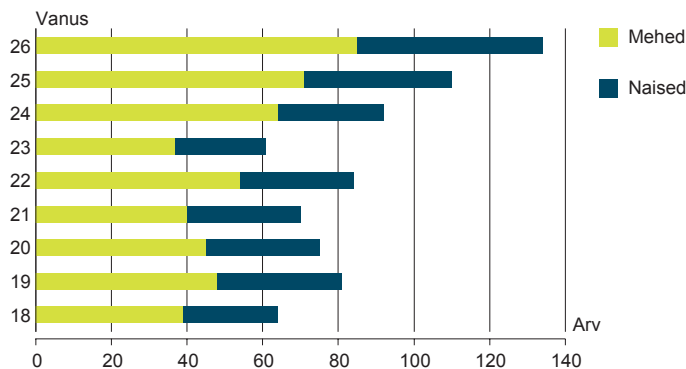

Allikas: valimiste infosüsteem, Statistikaamet

Kandideerinud noortest 483 ehk ligi kaks kolmandikku olid mehed ja 288 naised (37%). Vanuse kasvades üldiselt kandideerimisaktiivsus suureneb. Kõige rohkem oli 25- ja 26-aastaseid kandidaate, vastavalt 110 ja 134 (joonis 2). Ülejäänud vanused olid esindatud alla saja kandidaadiga. Naiste osatähtsus oli keskmisest suurem 18–21-aastaste ja 23-aastaste hulgas. Kõige suurem (43%) oli naiskandidaatide osatähtsus 21-aastaste hulgas.

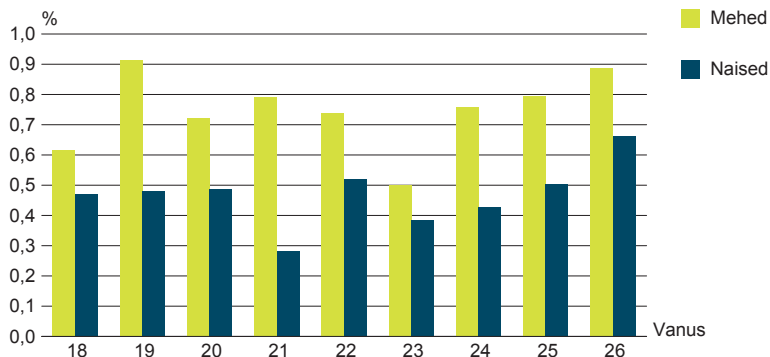
Kandideerimisaktiivsuse täpsemaks võrdlemiseks tasub vaadelda kandidaatide osatähtsust samas vanuses noorte hulgas, sest vanuserühmade arvukus oli erinev. Jooniselt 3 on näha, et kõige suurem oli kandidaatide osatähtsus 19- ja 26-aastaste meeste (0,9%) ning 26-aastaste naiste hulgas (0,7%). Maakonniti olid aktiivseimad noored Võru maakonnas, kus kandidaatide osatähtsus ületas neli korda kõige madalama aktiivsusega Harju ja Tartu maakonda (joonis 4). Kui vaadelda eraldi 18–21- ja 22–26-aastaseid, oli enamikus maakondades vanuserühmade aktiivsus sarnane või oli vanem vanuserühm aktiivsem. Erandlikud olid Lääne, Saare ja mönevõrra ka Hiiumaa maakond, kus 18–21-aastaste aktiivsus ületas märgatavalt 22–26-aastaste aktiivsust.

Joonis 2. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste noored kandidaadid vanuse ja soo järgi, 15.10.2017

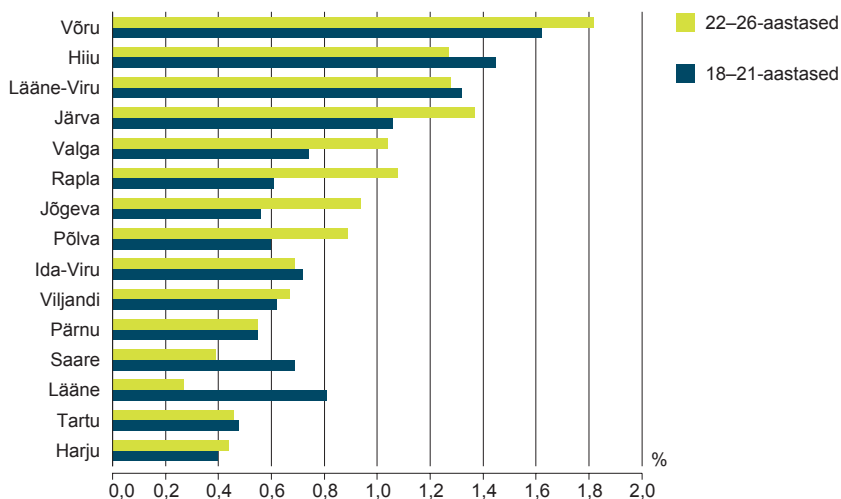
Allikas: valimiste infosüsteem

Joonis 3. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaatide osatähtsus noorte hulgas vanuse ja soo järgi, 15.10.2017

Allikas: valimiste infosüsteem, Statistikaamet

Joonis 4. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaatide osatähtsus noorte hulgas maakonna ja vanuserühma järgi, 15.10.2017

Allikas: valimiste infosüsteem, Statistikaamet

Noor kandidaat on eakaaslastest haritum ja tööturul aktiivsem

Kas ja mille poolest kohaliku omavalitsuse volikogu kandidaadid erinevad eakaaslastest? Selle selgitamiseks on võrreldud kandidaate kõigi sama vanuserühma noortega, vaadeldes nende haridustaset, aktiivsust õpingutes ja tööturul ning sõiduki olemasolu. Vanus on arvatatud valimispäeva, 15. oktoobri 2017. aasta seisuga, mille tõttu võivad tulemused mõnevõrra erineda teistes analüüsides esitatud tulemustest. Noori on vaadeldud kahes vanuserühmas: 18–21-aastased ja 22–26-aastased, et eristada noorem vanuserühm, kes põhiliselt veel õpivad, ja vanem vanuserühm, kes siirduvad juba tööturule.

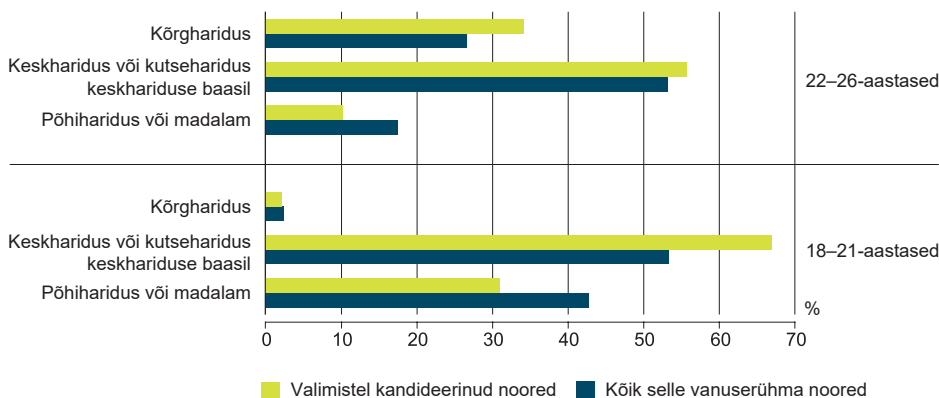
Omandatud haridustasemelt oli 18–21-aastastest kandidaatidest 69% vähemalt keskharidusega, mis ületas tunduvalt eakaaslaste üldist haridustaset (56% vähemalt keskharidusega). Kõrghariduse osatähtsus selles vanuserühmas on veel väike ja selle poolest kandidaadid eakaaslastest ei erine. 22–26-aastastest kandidaatidest oli 34% kõrgharidusega, mis oli 7,5 protsendipunkti rohkem kui samas vanuserühmas kokku (joonis 5).

Kõrgeim omandatud haridustase ei näita noorte haridustaseme kohta tervikpilti, sest suur osa noortest alles omandab haridust: 18–21-aastastest 58% ja 22–26-aastastest 24%. Kandidateerijad ka õppisid rohkem kui eakaaslased: 18–21-aastastest kandidaatidest õppis 73% ja vanemast rühmast 33%. Suurem oli erinevus kõrghariduse omandamisel: kandidateerijate hulgas oli 18–21-aastasteid kõrghariduse õppureid 16 protsendipunkti ja 22–26-aastaseid 9 protsendipunkti rohkem kui samas vanuserühmas üldiselt (joonis 6).

Õppurite suurest osatähtsusest hoolimata on volikogu kandidaadid eakaaslastest aktiivsemad ka tööturul (joonis 7). Noorema vanuserühma kandidaatidest 74% oli 2017. aasta jooksul teinud lühemat või pikemat aega palgatööd (kõigist noortest 65%) ja vanemast rühmast 88% (eakaaslastest 76%). Nooremas vanuserühmas oli suurem osatähtsus lühiajalisel töötamisel (1–9 kuud). Vanemas rühmas aga oli enamik töötamisi pikaajalised (10–12 kuud) ja ka kandidaatide ning kõigi noorte erinevus joonistus kõige selgemalt välja pikaajalistes töösuhetes.

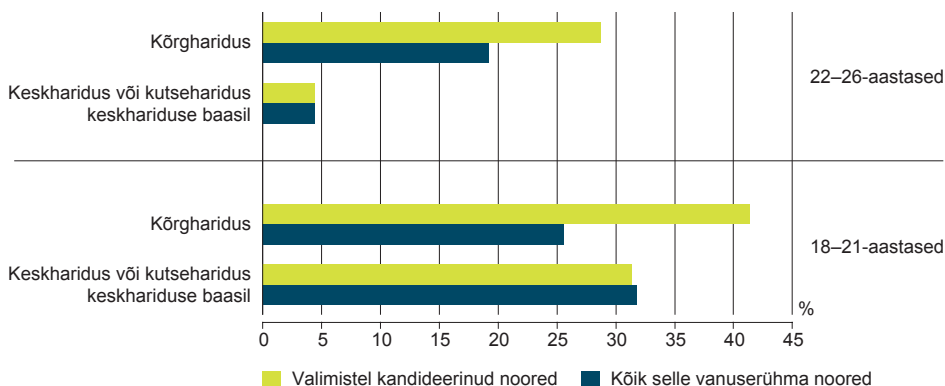
Üsna tavapärane on, et noored töötavad ka õpingute ajal. Nooremas vanuserühmas ei olnud olulisi erinevusi kandidaatide ja eakaaslastest õppurite töötamises. Üle poole (56%) 22–26-aastastest kandidaatidest töötas õpingute ajal 10–12 kuud aastas. Kogu selles vanuserühmas aga oli õpin-gute ajal pidevalt töötajaid 40%.

Joonis 5. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandideerinud noorte ja kõigi noorte kõrgeim omandatud haridustase vanuserühma järgi, 1.01.2018

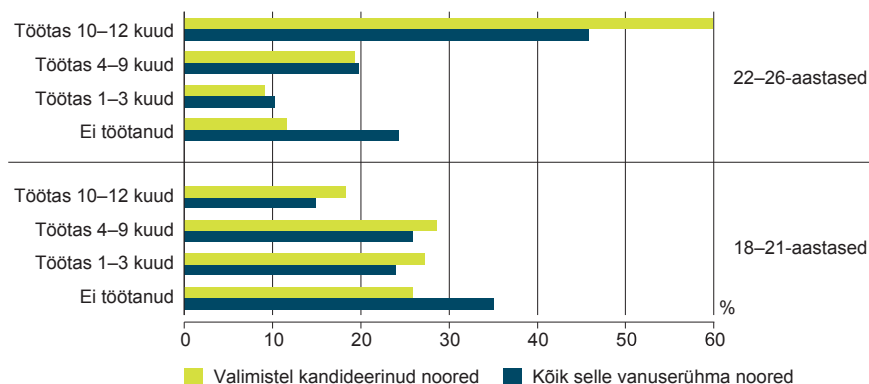
Allikas: valimiste infosüsteem, Statistikaamet

Joonis 6. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandideerinud noorte ja kõigi noorte osalus tasemehariduses vanuserühma järgi, 2017/2018. õppeaasta

Allikas: valimiste infosüsteem, Eesti hariduse infosüsteem, Statistikaamet

Joonis 7. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandideerinud noorte ja kõigi noorte töötamine vanuserühma järgi, 2017

Allikas: valimiste infosüsteem, töötamise register, maksukohustuslaste register, Statistikaamet

Noored kandidaadid on aktiivsed ka ettevõtluses. 14 kandidaati (1,8%) oli 2017. aasta jooksul tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana. Samas vanuserühmas tervikuna oli füüsilisest isikust ettevõtjate osatähtsus 0,6%. Isikliku sõiduki omanikuna olid kandidaadid samuti eakaaslastest eespool. Nooremas vanuserühmas olulisi erinevusi veel polnud, aga 22–26-aastaste hulgas oli liisitud või isiklikus omandis sõiduk kolmandikul kandidaatidest, võrdluseks on samas vanuserühmas üldiselt 22% sõidukiomanikke.

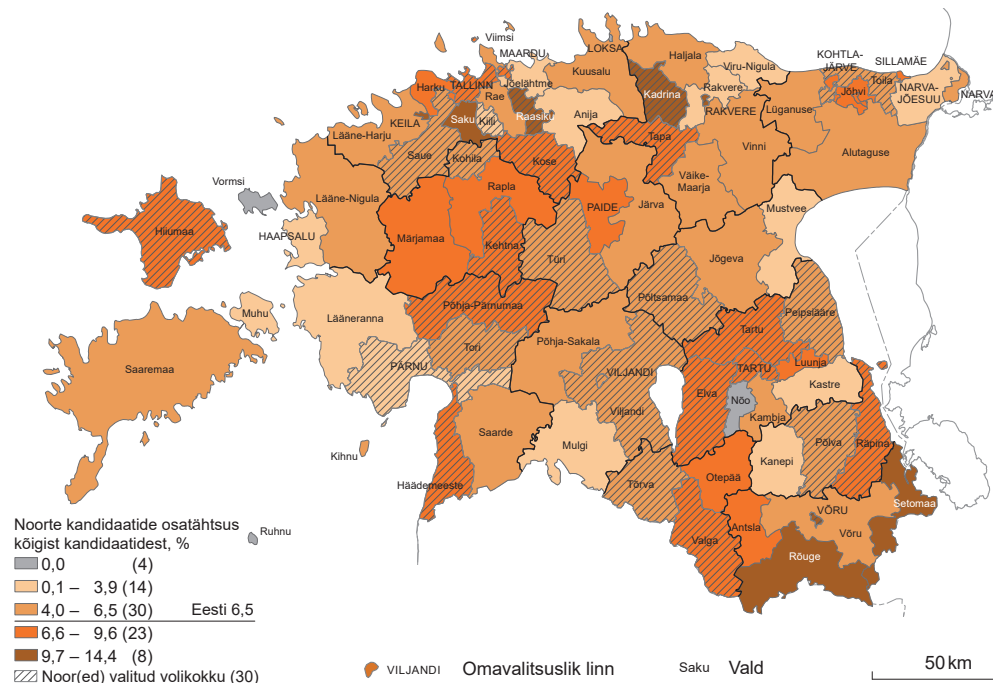
Kohaliku omavalitsuse volikogudesse valiti 37 noort

Noori oli kõigi 2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaatide hulgas 6,5% (kaart 3). Kõige aktiivsemalt kandideerisid noored Saku, Rõuge, Setomaa, Raasiku, Kadrina vallas ja Võru, Keila, Rakvere linnas, kus neid oli üle 10%. Volikogu ühele kohale kandideeris kõige rohkem noori Tallinnas (1,5), Rakvere linnas (1,1) ja Võru linnas (1,0).

Noortest kandidaatidest osutus kohalikel valimistel valituks 37: mehi 27 ja naisi 10. Noorte volikogu liikmete sooline jaotus on sarnane volikogu kõigi liikmete omaga. Praxisel uuringust selgus, et 79 kohaliku omavalitsuse volikogu liikmete hulgas oli 69% mehi ja 31% naisi (Osila jt, 2019).

Noored osutusid valituks 30 kohaliku omavalitsuse volikogusse, mis tähendab, et 49 volikogus ei ole mitte ühtegi noort liiget. 25 volikogus on üks noor volikogu liige, Tartu linna-, Tõrva valla-, Türi linna- ja Viljandi vallavolikogus on kaks noort liiget ning Viljandi linnavolikogus neli noort. Maakonniti olid valimistel noored kõige edukamad Viljandi maakonnas, kus volikogu liikmeteks valiti ligi 20% noortest kandidaatidest. Teistes maakondades jäi see osatähtsus alla 10%. Lääne ja Saare maakonnas ei pääsenud ükski noor kohalikku volikokku.

Kaart 3. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste 18–26-aastaste kandidaatide osatähtsus kõigi kandidaatide hulgas ja noorte osutamine valituks, 15.10.2017

Allikas: valimiste infosüsteem

Noorte teekond kohalikku volikokku: Viljandi linnavolikogu näide

Viljandi linna noored olid 2017. aasta kohalikel valimistel kõige edukamad: linnavolikokku pääses neli liiget, kes olid valimispäeval kuni 26-aastased. See andis idee uurida Viljandi noortelt volikogu liikmetelt kandideerimise ja volikogu töö kohta, et mõista paremini, kuidas on kulgenud noorte tee poliitikani ja volikokku. Järgneva ülevaate koostamiseks avaldasid oma arvamust volikogu kolm noort liiget: sotsiaaldemokraatide ridades kandideerinud Kris Süld (sündinud aastal 1995) ja Juhan-Mart Salumäe (1991) ning reformierakondlane Risto Kaljurand (1994). Vastuste põhjal ei saa teha üldistusi kõigi noorte kandidaatide kohta, kuid nende kolme inimese arvamused aitavad avada noorte mõttemaailma ja volikokku kandideerimise põhjuseid.

Noori toob volikokku soov oma kodukandi heaks midagi ära teha

Valimistel kandideerimise otsuseni olid noored jõudnud erinevaid teid pidi. Ühise joonena saab välja tuua kõigi soovi teha midagi oma kodulinna heaks. Kris Süld oli Viljandis tegutsenud aktiivse noore inimesena saanud pakkumisi mitmelt erakonnalt. Ta otsustas selle erakonna kasuks, kus oli kõige rohkem temaga sarnaselt mõtlevalid inimesi, kellega koos linna arendada. Juhan-Mart Salumäe, kes oli juba ühe koosseisu volikogus olnud ja kandideeris teist korda, on perekondliku tausta tõttu olnud volikogu tööga noorest east kursis, sest ka tema vanemad on kuulunud

linnavolikokku. Juba põhikooli ajal kuulus Salumäe Viljandi noortevolikogu koosseisu ja linnavolikokku kandideerimine oli loogiline järgmine samm. Pärast esimest nelja aastat volikogus tundis ta vajadust veel ühe koosseisu kohalikus poliitikas osaleda, sest oli piisavalt eesmäärke, mille poole püüelda. Ka Risto Kaljurand kandideeris juba teist korda. Ta peab ennast ettevõtlikuks inimeseks, kes tahab ise panustada juhtimisse, mitte lasta teistel ennast juhtida. Kaljurand ei pääsenud esimesel korral volikokku, kuid see ei mõjutanud uuesti kandideerimise otsust, sest tal on eesmärk liikuda poliitikas edasi lähtuvalt oma maailmavaatest, teadmistest, kogemustest ja ideedest.

Valiku, millise erakonna liikmena ennast teostada, on noored teinud juba varakult õpilase või tudengina. Valiku alus on olnud erakonna väärtuste kooskõla noore enda põhimõtetega. Risto Kaljurand alustas Reformierakonnas tegevust juba õpilasena 2011. aastal, kui liitus koos sõpradega Viljandi haridusmessil Reformierakonna noortekoguga. Juhan-Mart Salumäe liitus Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga 2011. aastal vastse tudengina. Kris Süld ei kuulu praegu erakonda, kuid toetab sotsiaaldemokraatlikke väärtusi.

Vastuseks küsimusele, kas esimest korda hääletanud 16–17-aastased valijad aitasid kaasa noorte pääsemisele volikogudesse, arvasid kõik vastajad, et kindlasti on noorte valijate suuremal osatähtsusele oluline roll ka noorte pääsemisel volikogusse, sest sageli valitakse tuttavaid või sõpru. Samuti on noorel valijal lihtsam samastada end noorema kandidaadiga. Õpetajana töötanud Juhan-Mart Salumäe kommenteeris pikemalt, et uuris pärast valimisi noorte valimisaktiivsust. Tema hinnangul oli see Viljandis umbes 50%, mis on sarnane üldise valimisaktiivsusega. Noorte valimisaktiivsus võiks olla suurem, kuid pole ka murettekitavalt väike. Ta tõi välja, et aktiivsete ja energiliste noorte poolt hääletavad ka vanemad inimesed, eriti väiksemates kogukondades, kus aktiivsel inimesel on lihtsam silma paista. Mitu eakat inimest oli pärast valimisi Salumäele öelnud, et olevat andnud oma hääle talle.

Kõik vastanud kasutasid sotsiaalmeediat valimisreklaamiks ja suunasid selle põhiliselt noorema poolsetele valijatele. Vaid Salumäe nimetas, et ta kasutas erinevaid kanaleid, sest tema sihtrühm oli laiem. Ta kasutas välireklaami, sotsiaalmeediat, meeneid ja otsekontakte, et peale noorte pääseda ligi ka teistele valijarühmadele.

Noored seisavad volikogus eakaaslaste huvide eest

Viljandi linnavolikogu kolme noore liikme ühine eesmärk on jälgida, et noortega seotud eelnõud oleksid kooskõlas noorte vajadustega.

Risto Kaljuranna eesmärk on edendada noorte esindust noortevolikogu kaudu. Noortevolikogu tundus ja tähelepanu volikogu töös on suurenenud ning mõjutanud mitut olulist otsust linnas (jalgpallistaadioni renoveerimine, tenniseväljaku tähtsus jne). Tema jaoks on tähtis teema ka välijõusaalide rajamine kõikidesse linnaosadesse, sest vaba ja kõigile avatud sportimisvõimalus on terve alus maast madalast.

Põhjalikumalt kirjeldab oma eesmärgi volikogu töös Juhan-Mart Salumäe. Kui ta 2013. aastal sai volikogu liikmeks, siis oli peamine eesmärk see, et noortel oleks ka otsuste kujundamisel oma osa. Kõige südamelähedasem teema on Salumäe jaoks haridus, mistõttu jälgib ta volikogus haridusega seotud küsimusi suurema tähelepanuga. Kvaliteetne haridus paneb aluse kogukonna terviklikule arengule. Samuti tegutseb ta selle nimel, et saavutada otsustamisel huvirühmade suurem kaasatus. Viljandis on suurenenud nii kogukonna aktiivsus volikogu eelnõude kohta arvamuse avaldamisel kui ka kodanikualgatuste arv ja käivitunud kaasava eelarve protsess. Salumäe soovib olla tasakaalustav jõud volikogus ja aidata linnal ajaga kaasas käia.

Noori peab kindlasti kaasama poliitikasse

Neli noort liiget Viljandi linnavolikogus on kõige suurem noorte esindatus volikogudes. Volikogu noored liikmed arvasid, et noorte suur esindatus on tingitud sellest, et Viljandis on palju asjalikke ja ettevõtlikke noori, kes korraldavad üritusi ja on väga mitmekülgsed. Nad mõistavad, et noorte tegemisi soodustava linna arendamiseks on vaja ka ise juhtimises kaasa lüüa. Mitme noore liikme valimine volikokku on tingitud sellest, et erakondade liidrid on osanud märgata aktiivseid noori inimesi ja nende potentsiaali kaasata. Esimesena teadvustas 2013. aastal Sotsiaaldemokraatlik

Erakond vajadust noori rohkem esile tõsta. 2017. aasta valimistel, kui ka valimisiga oli langetatud, hakkasid teisedki erakonnad mõtlema noorte suuremale esindatusele.

Kõik vastajad olid kindlad, et kui volikokku kuulub mitu noort, aitab see kaasa noorte vajaduste paremale arvestamisele otsuste langetamisel: hõlmatud on noorte erinevad sihtrühmad, samuti on noored kaasatud saadikurühmadesse, kus nad saavad alata diskussiooni ja tuua teist-sugust vaadet. Viljandis on ka aktiivne noortevolikogu, mis on linnavolikogu ajutine komisjon.

Leiti, et noori peab kindlasti rohkem kaasama poliitikasse, siis tekiks ka noorema põlvkonna seas huvilised, kes meie riiki, kultuuri ja keelt edasi kannaks. Noored saavad kujundada poliitika paremat mainet. Aktiivsed koolinoored võiksid otsida mõttekaaslast ja testida nende peal oma ideid. Noored peaksid julgelt arvamust avaldama ja oma arvamuse ning maailmavaate eest ka seisma. Nad võiksid käia ringi lahtiste silmadega ja märgates lahendamist vajavaid probleeme, pakkuda ideid ning astuda samme lahenduse poole. Erakonnad ja volikogu ei ole ainus tegutsemisvõimalus, on ka vabaühendused, noortekogud ja muud kanalid. Otseselt omavalitsuse juhtimises osalemiseks on vaja aga tegutseda erakonnas. Aktiivne peaks olema kogu aeg, mitte ainult valimiste eel, sest usaldus inimese vastu tekib pikema aja jooksul.

Esimesed kogemused saab noortevolikogus

Kuigi kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandideerimise õigus tekib noortel 18-aastaseks saades, saavad nad noorte osaluskogude kaudu juba varem kohalikus elus kaasa lüüa. Maakondlik noortekogu annab noortele võimaluse osaleda otsustusprotsessis ja kaitsta oma huve maakondlikul tasandil. Kohaliku omavalitsuse noortevolikogu tegutseb valla- või linnavolikogu juures noortega seotud küsimustes nõuandva koguna. Noortevolikogu liikmed võivad olla 13–26-aastased, kelle elukoht on registreeritud või kes õpivad konkreetse omavalitsusüksuse territooriumil. (Osaluskogud ...) Siinkohal peab arvestama, et 2017. aasta oktoobris toimus haldusreform, mis kaotas senisel kujul maavalitsused ja muutis paljude omavalitsusüksuste piire. Tulemused kajastavad aasta lõpu seis, seega võib arvata, et osaluskogude hulk oli alles muutumas.

Eestis oli 2017. aasta lõpus 9 maakondlikku noortekogu, kuhu kuulus kokku 125 noort. Maakondlik noortekogu puudus Harjumaal, Hiiumaal, Jõgevamaal, Raplamaal, Saaremaal ja Viljandimaal. Noortevolikogud tegutsesid 27 valla- ja linnavolikogu juures ning seal osales 376 noort vanuses 13–26. Kõige rohkem noortevolikogusid oli Harjumaal (7). Väiksematest maakondadest tegutses rohkem noortevolikogusid Võrumaal (4), Viljandimaal (3) ja Järvamaal (2), neis maakondades puudus noortevolikogu ainult ühes vallas. Hiiumaa ainsas vallas tegutses samuti noortevolikogu. Raplamaal, Jõgevamaal ja Põlvamaal 2017. aasta lõpus noortevolikogusid ei tegutsenud.

Kokkuvõte

Noorte ühiskondlikku aktiivsust näitab nende osalus kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. 2017. aasta oktoobris kandideeris valimistel 771 noort (6,5% kandidaatidest). Noorte kandideerimisaktiivsus oli keskmisest väiksem: 18–26-aastastest kandideeris valimistel 0,6%, kõigist vähemalt 18-aastastest elanikest aga 1,1%. Kõige suurem osa noortest kandideeris Rõuge, Kadrina, Setomaa, Saku, Alutaguse ja Peipsiääre vallas. Mitte ühtki noort kandidaati ei olnud Loksa linnas, Nõo, Ruhnu ja Vormsi vallas. Maakonniti olid aktiivseimad noored Võru maakonnas (1,7%), kus kandidaatide osatähtsus ületas neli korda kõige väiksema aktiivsusega Harju (0,4%) ja Tartu maakonda (0,5%). Noortest kandidaatidest ligi kaks kolmandikku olid mehed. Vanuse kasvades kandideerimisaktiivsus üldiselt suureneb. Kõige suurem oli kandidaatide osatähtsus samas vanuses noortest 19- ja 26-aastaste meeste (0,9%) ning 26-aastaste naiste hulgas (0,7%).

Kohaliku omavalitsuse volikogu kandidaatide analüüs näitas, et aktiivse eluhoiakuga inimesed jõuavad tegutseda mitmel rindel ja on väga mitmekülgsed. Noored kandidaadid paistsid silma eakaaslastest kõrgema haridustaseme ja aktiivsema osalemisega õpingutes. Omandatud haridustasemelt oli 18–21-aastastest kandidaatidest 69% vähemalt keskharidusega, mis ületas tunduvalt eakaaslaste üldist haridustaset (56% vähemalt keskharidusega). 22–26-aastastest

kandidaatidest oli 34% kõrgharidusega, mis oli 7,5 protsendipunkti rohkem kui samas vanuserühmas kokku. Noorema vanuserühma kandidaatidest õppis 73% (kõigist sama vanuserühma noortest 58%) ja vanemas vanuserühmas 33% (kõigist 24%).

Noored kandidaadid olid eakaaslastest aktiivsemad ka tööturul. 18–21-aastastest kandidaatidest oli 2017. aasta jooksul teinud lühemat või pikemat aega palgatööd 74% (kõigist samas vanuserühmas noortest 65%) ja 22–26-aastastest 88% (eakaaslastest 76%). Õpingute kõrval töötamisega paistsid noored kandidaadid samuti eakaaslaste hulgas silma. 22–26-aastastest kandidaatidest üle poole (56%) töötas õpingute kõrval 10–12 kuud aastas. Kogu selles vanuserühmas oli õpingute kõrval pidevalt töötajaid 40%.

Noortest kandidaatidest osutus 30 kohalikku volikogusse valituks 37: mehi 27 ja naisi 10. Kokkuvõttes ei ole 49 volikogus mitte ühtegi noort liiget. 25 volikogus on üks noor volikogu liige, Tartu linna-, Tõrva valla-, Türi linna- ja Viljandi vallavolikogus on kaks noort liiget ning Viljandi linnavolikogus neli noort. Viljandi linnavolikogu kolme noore liikme intervjuudest selgus, et nad valutavad südant kodukandi arengu pärast. Nad soovivad, et noored leiaksid ka väiksemates kohtades tegevust ega lahkuks suurematesse keskustesse.

Allikad

Elektroonilise hääletamise statistika. Valimised Eestis. (valimised.ee)

Noorte valimiskäitumise uuring KOV valimiste kontekstis. (2018). Tallinn: Kantar Emor.

Osaluskogud. Eesti Noorteühenduste Liit. (enl.ee)

Osila, L., Anniste, K., Pulk, M. (2019). Naiste ja meeste roll kohalikes omavalitsustes ja volikogudes. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Zeglovits, E., Zandonella, M. (2013). Political interest of adolescents before and after lowering the voting age: the case of Austria. – *Journal of Youth Studies*, 16(8), pp. 1084–1104.

Voting age. – Wikipedia.

LASTEGA PEREDE TOIMETULEK JA HEAOLU

Kadri Raid

Statistikaamet

Viimastel aastakümnetel on perekondade struktuur ja stabiilsus märkimisväärselt muutunud. Varem elas tihtipeale koos mitu põlvkonda ja seetõttu oli peredes rohkem liikmeid ning ühtlasi ka neid, kes seisis hea perekonna toimetuleku eest. Peresisesed rollid oli võimalik jaotada kõigi peres olevate täiskasvanute vahel ja kõik andsid oma panuse pere toimimisse. Seega oli pere justkui majandamisüksus, mida hoidis paljuski koos solidaarsus (Beck ja Beck-Gernsheim, 2002).

Individualiseerumisega muutus aga solidaarsusel põhinev perekond hoopis valikulisemaks suhteks (Beck ja Beck-Gernsheim, 2002). Perekonda ei käsitletud enam ühtse üksusena, vaid peres muutusid üha olulisemaks iga liikme soovid ja vajadused (*ibid.*). Ühtlasi kadus perekonna kui majandamisüksuse roll ja praegu elab rohkem kui kaks põlvkonda koos pigem harva. See kõik on kaasa toonud perekonna tüüpide paljususe. Enam pole üheselt selge, kes kuulub perekonda, sest ei kehti traditsioonilised definitsioonid, mis määravad peresideme, nagu abielu ja sugulus-sidemed (Raid, 2018). See aga tähendab, et perekond moodustatakse üha enam isiklike suhete ja eelistuste põhjal. Isegi ühe leibkonna lastel võib olla erinev arusaam oma perekonnast. See toob peresuhetesse teatava voolavuse ja ebakindluse. Seega tuleb peresuhete hoidmisele pühendada rohkem aega, sest midagi ei saa võtta iseenesestmõistetavalt (Beck ja Beck-Gernsheim, 2002).

Muutunud ühiskonnas on lastega perede toimetulek üha olulisem. Pere toimetuleku eest vastutavad täiskasvanud ehk lapsevanem(ad), vastutus on eriti suur üksikvanemaga peredes. Lapsed kui pereliikmed ei saa enda olukorda muuta ja sõltuvad täiskasvanutest, nende töekspidamistest ja võimalustest (Lepik 2018). Riik kui seadusandja ja ühiskondlikku korraldust kujundav institutsioon saab aidata luua tingimusi perede toimetuleku parandamiseks, pakkudes peresid toetavaid meetmeid (*ibid.*).

Artikli eesmärk on anda ülevaade Eesti lastega perede¹ toimetulekust. See on väga oluline, sest just lastest sõltub, missugune ühiskond on tulevikus. Ühiskonna sidususe tagamiseks on elanike piisav toimetulek tähtis ja selle tagamine on omaette proovikivi nii riigile kui ka kohalikele omavalitsustele. Seetõttu tuleb välja selgitada, millistes valdkondades on vaja rohkem toetust ja millega on kõik hästi. Siinses ülevaates analüüsitakse lastega leibkondade toimetulekut maakonna ja omavalitsusüksuse tasandil. Lastega perede toimetuleku hindamiseks kasutatakse aastast ekvivalentnetosissetulekut, vaesuse määra ja eri toetuste saajate andmeid.

Metoodika

Leibkondade, sissetuleku ja vaesuse andmed pärinevad Eesti sotsiaaluuringust. Seda isiku-uuringut tehakse igal aastal ja selle eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetuleku jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset tõrjutust. Artiklis kasutatakse 2017. aasta uuringu andmeid. Kuna sissetuleku ja vaesuse andmed arvutatakse sissetuleku aasta järgi, kajastavad 2017. aastal kogutud andmed eelnenud kalendriaasta olukorda. Uuringu andmeid saab esitada ainult maakonna kaupa, sest valikuuring ei võimalda detailsemat analüüsi. Maakonnad on esitatud enne 2017. aasta oktoobrit kehtinud haldusjaotuse järgi. Analüüsis on võrreldud lastega perede andmeid kogu elanikkonna omadega.

Peretoetuste (üksikvanema lapse toetus, kolmanda ja iga järgmise lapse eest makstav toetus) andmed pärinevad sotsiaalkaitse infosüsteemist (SKAIS). Toetuse saajate arv on esitatud 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Peretoetuste piirkondlikus analüüsis kasutatud elukohaandmed pärinevad Statistikaameti rahvastikubaasist seisuga 1. jaanuar 2018. Peretoetuste andmed on esitatud omavalitsusüksuseta 2017. aasta oktoobris kehtima hakanud haldusjaotuse järgi.

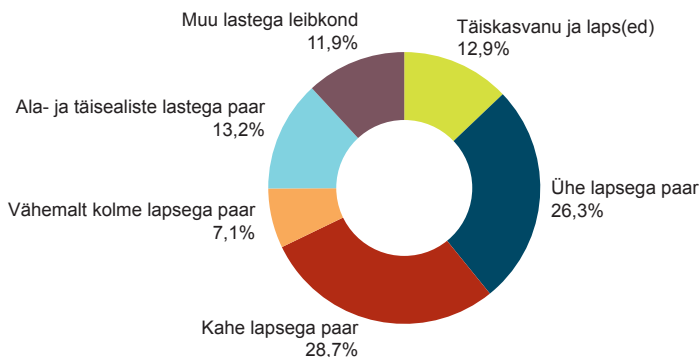
¹ Artiklis kasutatakse termineid „perekond“ ja „leibkond“ sünonüümidena.

Toimetulekutoetuste üldandmed on esitatud Sotsiaalministeeriumi kokkuvõtte põhjal. Üldandmetes on piirkondlike kokkuvõtete tegemisel lähtutud sellest, milline kohalik omavalitsus toimetulekutoetust maksis. Alaealiste lastega perekondadele makstud toimetulekutoetuste analüüsimiseks on ühendatud sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) 2017. aasta andmed Statistikaameti rahvastiku baasiga (seisuga 1. jaanuar 2018). Alaealiseks loeti kõik 1. jaanuaril 2018 alla 18-aastased, kes kuulusid Statistikaameti andmetel Eesti püsielanike hulka. Siin on piirkondliku võrdluse alus alaealise registreeritud elukoht. Kõik toimetulekutoetuste kohta esitatud andmed kajastavad 2017. aasta jooksul rahuldatud toimetulekutoetuse taotlusi ja on esitatud 2017. aasta oktoobris kehtima hakanud haldusjaotuse järgi.

Millistes leibkondades lapsed elavad?

Eestis oli 2017. aastal natuke üle 153 000 alaealiste lastega² leibkonna, kus elas kokku 578 700 inimest, sh natuke alla 250 000 lapse. Lastega leibkondade osatähtsus oli kõigi leibkondade hulgas 25,6%. Jooniselt 1 on näha, et lastega leibkondade hulgas oli rohkem kahe (43 900) ja ühe lapsega (40 200) paare. Ala- ja täisealiste lastega paaride leibkondi oli 20 200 ning üksikvanema ja lapse või laste leibkondi 19 700. Kõige vähem oli vähemalt kolme lapsega paaride leibkondi (10 900). Kui vaadelda leibkondade arvu kõrval ka leibkonnaliikmete arvu, siis kõige rohkem oli inimesi kahe lapsega paaride (175 700) ja ühe lapsega paaride (120 500) leibkonnas. Kõige vähem oli inimesi aga täiskasvanu ja lapse või laste ehk üksikvanema leibkonnas (47 300).

Joonis 1. Lastega leibkonnad tüübi järgi, 2017

Allikas: Statistikaamet

Rohkem kui pooled lapsed Eestis kasvasid abielus vanematega leibkonnas, kuid võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on abielus vanematega elavate laste osatähtsus Eestis väiksem.³ Nimelt on Eesti Euroopa Liidus selle näitajaga tagant poolt kolmas. Vabaabielus vanematega elas ligi kolmandik lastest, mis on Euroopa Liidu keskmisest üle kahe korra rohkem. Üksikvanema leibkonnas kasvavate laste osatähtsus oli Eestis umbes sama suur kui Euroopa Liidus keskmiselt. Seega iseloomustab Eesti lastega leibkondi väiksem abielus vanematega ja suurem vabaabielus vanematega leibkondade osatähtsus.

Lastega leibkondade toimetulek

Majandusliku toimetuleku hindamiseks kasutatakse tihti ekvivalentnetosissetulekut. See on leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga (igale leibkonnaliikmele on olenevalt tema vanusest määratud tarbimiskaal), arvestades leibkonna ühist tarbimist. Ühe leibkonna kõikide liikmete ekvivalentnetosissetulek on võrdne.

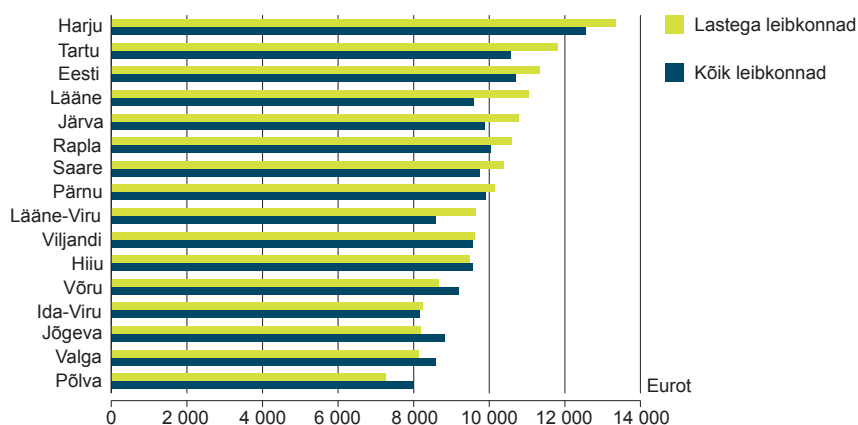
² Laps on alaealine vanuses 0–17 aastat.

³ Eurostatis avaldatud andmed, mida Eestis kogutakse Eesti sotsiaaluuringuga (ESU).

Eestis oli 2016. aastal kõigi elanike ekvivalentnetosissetulek keskmiselt 10 698 eurot aastas. Lastega leibkondades oli see suurem – 11 347 eurot. Kogu Eesti elanike keskmist ekvivalentnetosissetulekut vähendab suurel määral üksi elavate vähemalt 65-aastaste inimeste väike sissetulek, mis oli rohkem kui poole väiksem kõigi lasteta leibkondade ekvivalentnetosissetulekust. Lastega leibkondade seas oli suurem ekvivalentnetosissetulek ühe (12 587 eurot) ja kahe lapsega (12 538 eurot) paaridel. Eesti keskmisega samaväärne oli vähemalt kolme lapsega paaride (10 641 eurot) sissetulek. Lastega muud tüüpi leibkondade ekvivalentnetosissetulek oli natuke väiksem (10 195 eurot). Võrreldes ülejäänud lastega leibkondadega oli väikseim ekvivalentnetosissetulek üksikvanema leibkondades (8953 eurot).

Ekvivalentnetosissetulek erineb piirkonniti võrdlemisi palju (joonis 2). Suurem oli sissetulek Harju (13 351 eurot) ja Tartu maakonna (11 821 eurot) lastega leibkondades. Üle 11 000 euro oli lastega leibkondade aastane ekvivalentnetosissetulek veel ka Lääne maakonnas (11 054 eurot). Enamikus Eesti maakondades jäi lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek 9000 ja 11 000 euro vahele. Alla 9000 euro oli ekvivalentnetosissetulek Lõuna-Eestis (v.a Tartu maakonnas) ja Ida-Viru maakonnas. Kõige väiksem oli lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek Põlva maakonnas – 7270 eurot. Seega erineb lastega leibkondade aastane ekvivalentnetosissetulek maakonniti ligi kaks korda. Märkimisväärne on, et kui enamikus Eesti maakondades oli lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek suurem kui maakonna üldine näitaja, siis Lõuna-Eestis (v.a Tartu ja Viljandi maakonnas) oli see vastupidi. Valga, Võru, Jõgeva ja Põlva maakonnas oli lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek aastas 440 kuni 730 eurot väiksem kui piirkonna üldine.

Joonis 2. Kõigi ja lastega leibkondade aastane ekvivalentnetosissetulek maakonna järgi, 2016

Allikas: Statistikaamet

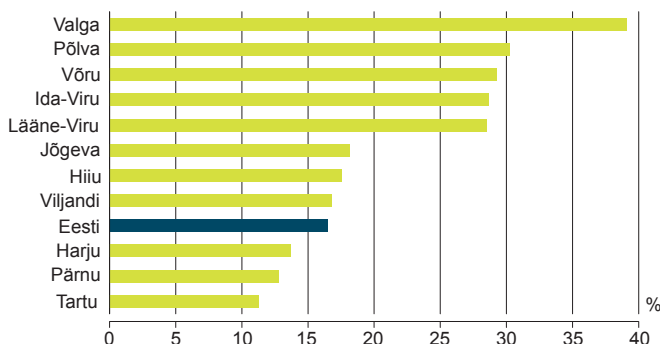
Vaesus lastega leibkondades

Peale sissetuleku suuruse on oluline ka see, kuidas need ühiskonnas jagunevad. Sissetulekute jagunemist näitavad absoluutse ja suhtelise vaesuse määr. Absoluutse vaesuse määr näitab absoluutse vaesuse piirist väiksema ekvivalentnetosissetulekuga isikute osatähtsust. Absoluutse vaesuse piir Eestis on arvestuslik elatusmiinimum ehk inimesele vajalike elatusvahendite väikseim kogus, mis katab tema peamised igapäevased vajadused. 2016. aastal oli Eestis ühe liikme-ga leibkonna arvestuslik elatusmiinimum 200 eurot. Elatusmiinimumi suurus arvutatakse esimese täiskasvanud leibkonnaliikme kohta. Teise ja iga järgmise täiskasvanud leibkonnaliikme tarbimine moodustab sellest 70% ja alla 14-aastase lapse oma 50%. Eestis oli 2016. aastal absoluutse vaesuse määr 3,2% ja lastega leibkondades oli see 3,1%.

Suhtelise vaesuse määr näitab suhtelise vaesuse piirist allpool oleva ekvivalentnetosissetuleku-
ga isikute osatähtsust. Suhtelise vaesuse piir on 60% riigi ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.
2016. aastal, mil suhtelise vaesuse piir oli 468 eurot, elas Eestis suhtelises vaesuses 21,0% elanikest. Lasteta leibkondade suhtelise vaesuse määr oli 25,7%. Kõige suurem oli suhteline vaesus
ükski elavatel vähemalt 65-aastastel inimestel (78,5%) ja kõige väiksem lasteta alla 65-aastastel
paaridel (12,2%). Lastega leibkondadest elas suhtelises vaesuses 15,1%. Kõrgeim oli suhteli-
se vaesuse määr üksikvanema leibkondades (28,7%), madalaim ühe lapsega paaridel (11,2%).
Teistes lastega leibkondades jäi suhtelise vaesuse määr 13% ja 17% vahele.

Eesti ligi 250 000 lapsest elas 2016. aastal suhtelises vaesuses 40 900 ehk 16,5%. 0–2-aastas-
test elas suhtelises vaesuses 12,4%, 3–6-aastastest 17,3% ja 7–17-aastastest 17,4%. Maa- ja
linnaliste asulate vaesuses elavate laste osatähtsus märgatavalt ei erinenud. Linnalistes asulates
elas suhtelises vaesuses 16,0% ja maa-asulates 17,5% lastest. Kõige kõrgem oli laste suhteli-
se vaesuse määr Kirde-Eestis (28,7%) ja kõige madalam Lääne-Eestis (11,5%). Põhja-Eestis oli
laste suhtelise vaesuse määr 13,7% ning Kesk- ja Lõuna-Eestis vastavalt 18,3% ja 18,7%. Kuigi
kõige halvem tundub olevat olukord Kirde-Eestis, siis suhtelises vaesuses elavate laste määra
maakonniti vaadeldes ilmnes, et suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus oli suur ka paljudes
Lõuna-Eesti maakondades (joonis 3). Piirkonna üldist näitajat langetas märgatavalt Tartu maakon-
na madalam suhtelise vaesuse määr (11,3%). Valga maakonnas elas suhtelises vaesuses 39,1%
lastest, samuti oli nende osatähtsus suur ka Põlva (30,3%) ja Võru maakonnas (29,3%).

Joonis 3. Laste suhtelise vaesuse määr maakonna järgi, 2016*

* Väikese valimi tõttu ei saa välja tuua suhtelises vaesuses laste määra Järva, Lääne, Rapla ja Saare maakonnas.

Allikas: Statistikaamet

Toetused lastega peredele

Lastega perede heaolu ja toimetulekut mõjutavad ka peretoetused. Toimetulek on üldiselt kee-
rulisem üksikvanema ja lasterikastes peredes (Laste ja perede ...). Peretoetustest vaadeldakse
üksikvanema lapse toetuse ning kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse saajaid, et saada teada,
millistes omavalitsusüksustes elab rohkem vähemalt kolme lapsega ja üksikvanema peresid. Siin
tuleb arvestada, et absoluutarvud sõltuvad ka piirkonna üldisest vastavat tüüpi elanike arvust.
Seega, piirkondades, kus elab rohkem inimesi, on ka ootuspäraselt suurem hulk vastavate toe-
tuste saajaid. Parema võrreldavuse huvides on peale absoluutarvude vaadeldud ka nimetatud
toetuse saajate osatähtsust kõigi lapsetoetuse saajate hulgas igas omavalitsusüksuses.

Lapsetoetust on igal perel õigus saada lapse sünnist kuni tema 16-aastaseks saamiseni ja lapse
õppimise korral kuni tema 19-aastaseks saamiseni. Kui peres kasvab vähemalt kolm last, kelle
eest on määratud lapsetoetus, siis on alates kolmandast lapsest toetus 100 eurot lapse kohta
kuus (Lapsetoetus ...). Sotsiaalkaitse infosüsteemi andmetel oli Eestis kolmandale ja igale järgmi-

sele lapsele makstava toetuse saajaid 2017. aasta lõpus 19 070⁴. Kõige enam oli neid Harjumaal (7683), kus 57% nendest elas Tallinnas. Suurem oli niisuguste perede hulk ka Tartumaal (2622) ja nendest 60% elas Tartu linnas. Kõige vähem oli toetuse saajaid Hiiumaal (130 peret) ja Läänemaal (321 peret).

Eestis oli lapsetoetuse saajate hulgas kolmanda ja iga järgmise lapse toetust saavate perede osatähtsus 12,1%. Kaardil 1 on esitatud toetuse saajate osatähtsus omavalitsusüksustes. Kõige suurem oli kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse saajate osatähtsus Rõuge (22,2%), Vormsi (21,9%), Anija (21,7%), Põhja-Sakala (21,5%) ja Järva (21,4%) vallas. Suhteliselt kõige vähem oli neid aga Tallinnas (8,3%) ja Ida-Virumaal (Sillamäel 8,8%, Narvas 8,9%, Jõhvi vallas 9,0% ja Kohtla-Järvel 9,3%). Ida-Virumaa ja Harjumaa olid ainsad maakonnad, kus kolmanda ja iga järgmise lapse eest makstava toetuse saajate osatähtsus oli Eesti keskmisest väiksem. Kaardilt on näha, et just Kesk- ja Lõuna-Eestis elas võrdlemisi palju kolmanda ja järgmise lapse toetuse saajaid. Samal ajal oli Lõuna-Eestis suurem suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus ja väiksem lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek.

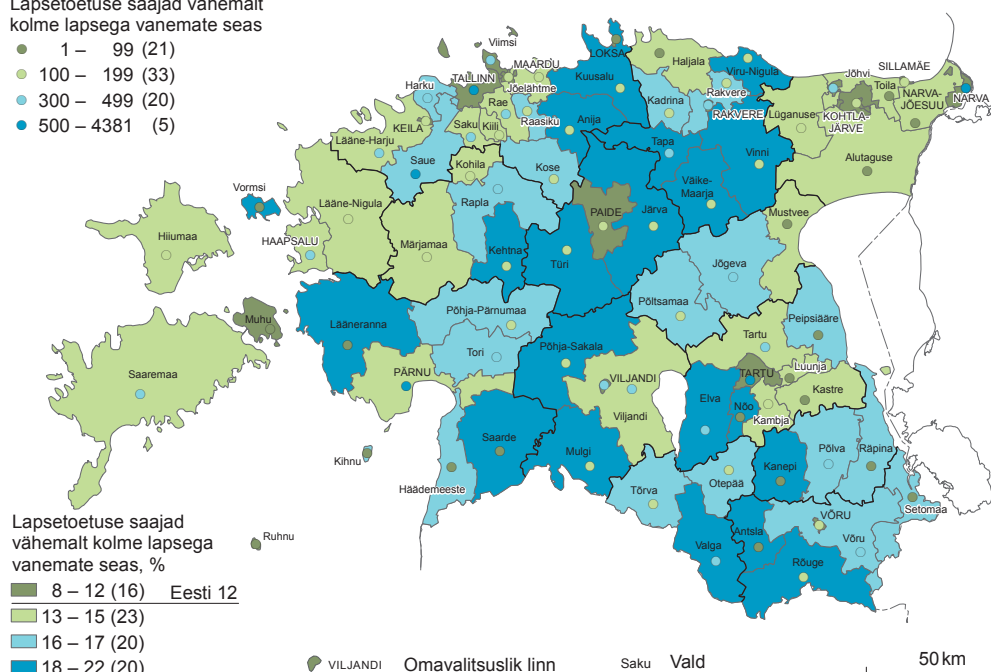
Kaart 1. Kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse saajad omavalitsusüksuse järgi, 31.12.2017

Lapsetoetuse saajad vähemalt kolme lapsega vanemate seas

- 1 – 99 (21)
- 100 – 199 (33)
- 300 – 499 (20)
- 500 – 4381 (5)

Lapsetoetuse saajad vähemalt kolme lapsega vanemate seas, %

- 8 – 12 (16) Eesti 12
- 13 – 15 (23)
- 16 – 17 (20)
- 18 – 22 (20)

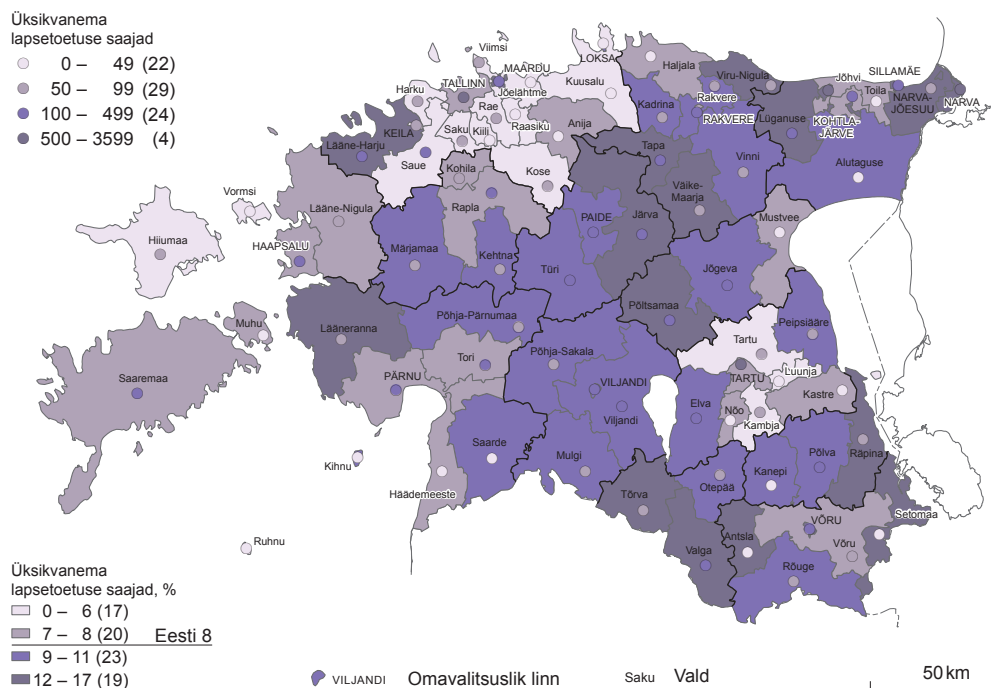
Allikas: SKAIS, Statistikaamet

⁴ Analüüsis leitud toetuse saajate arv erineb 94 inimese võrra Sotsiaalministeeriumi koostatud ja statistika andmebaasis avaldatud andmetest, mille järgi oli 2017. aasta detsembri lõpus 19 164 kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse saajat. Vahe on tõenäoliselt tingitud eri ajal tehtud registriväljavõtetest. Samuti erinevad maakondlikult avaldatud näitajad, sest siin analüüsis on lähtutud 2017. aasta oktoobrist kehtivast haldusjaotusest, senine statistika aga on koostatud eelmiste halduspiiride alusel.

Üksikvanematel, kelle lapse sünniaktis ei ole andmeid lapse isa kohta või kelle lapse teine vanem on ametlikult tagaotsitav, on võimalik taotleda üksikvanema lapse toetust (Üksikvanema ...). Seda toetust tuleb eraldi taotleda ning seetõttu kajastab järgnev ülevaade vaid taotluse esitanud ja toetust saavaid üksikvanemaid, mitte kõiki üksi last kasvatavaid vanemaid. Sotsiaalkaitse infosüsteemi andmetel oli 2017. aasta lõpus Eestis üksikvanema lapse toetuse saajaid 12 839⁵. Kõige enam ehk 4705 inimest oli Harjumaal, neist 75% elas Tallinnas. Rohkem oli üksikvanema toetuse saajaid ka Ida-Virumaal (2215), neist 47% elas Narvas ja 26% Kohtla-Järvel. Vähe oli selle toetuse saajaid aga Läänemaal (186), kus nendest 67% elas Haapsalus. Kõige vähem oli üksikvanema toetuse saajaid Hiiumaal (51).

Eestis sai üksikvanema lapse toetust 8,1% kõigist lapsetoetuse saajatest (kaart 2). Kõige suurem oli üksikvanema lapse toetuse saajate osatähtsus Ida-Virumaa linnades (Sillamäel 17,3%, Narvas 16,1%, Kohtla-Järvel 15,4%, Narva-Jõesuus 14,4%), samuti Valga (16,1%) ja Lüganeuse vallas (14,2%). Ida-Virumaal ja Valgamaal oli suurem ka suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus. Suurematest omavalitsusüksustest paistsid väikese näitajaga silma Harjumaa vallad, eriti Rae (2,6%), Viimsi (2,9%), Harku (3,1%) ja Kiili vald (3,4%).

Kaart 2. Üksikvanema lapse toetuse saajad omavalitsusüksuse järgi, 31.12.2017

Allikas: SKAIS, Statistikaamet

Toimetulekutoetused

Toimetulekutoetus on riigi rahaline abi puuduses inimestele ja seda maksab kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja

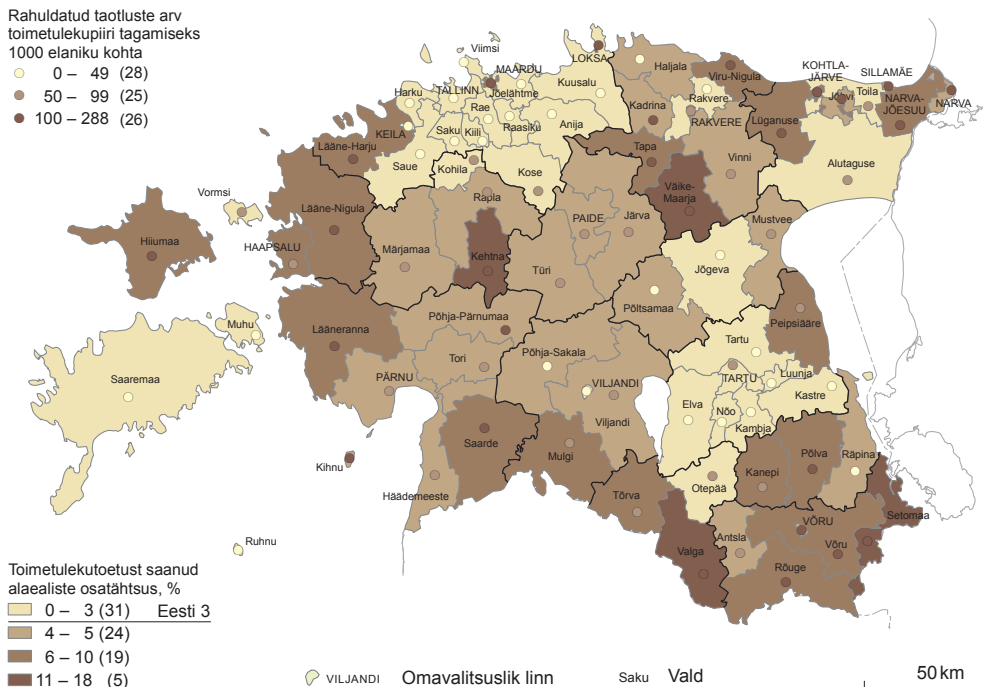
⁵ Analüüsis leitud toetuse saajate arv erineb 18 inimese võrra Sotsiaalministeeriumi koostatud ja statistika andmebaasis avaldatud andmetest, mille järgi oli 2017. aasta detsembri lõpus 12 857 üksikvanema lapse toetuse saajat. Vahe on tõenäoliselt tingitud eri ajal tehtud registriväljavõtetest. Samuti erinevad maakondlikult avaldatud näitajad, sest siin analüüsis on lähtutud 2017. aasta oktoobrist kehtivast haldusjaotusest, senine statistika aga on koostatud eelmiste halduspiiride alusel.

puuduse leevendamise abinõud on osutunud ebapiisavaks. Toimetulekutoetuse arvestamise alus on üksi elava inimese või perekonna kõigi liikmete eelmise kuu netosissetulek, jooksva kuul tasuda tulevad eluasemekulud ja toimetulekupiir. 2017. aastal oli üksi elava inimese või perekonna esimese liikme toimetulekupiir 130 eurot kuus. Toimetulekupiiri suuruse kehtestab Riigikogu riigieelarves. Toimetulekupiiri kehtestamisel lähtutakse minimaalsetest tarbimiskuludest (toit, riided ja jalanõud ning muud kaubad ja teenused esmavajaduste rahuldamiseks). (Toimetulekutoetus ...)

2017. aastal maksti Eestis toimetulekutoetust 14 056 perekonnale, sh sai vähemalt üks kord toimetulekutoetust 4342 lastega perekonda. See tähendab, et toimetulekutoetust saanud perekondadest ligi kolmandikus (30,9%) elas vähemalt üks alaealine. Kõigist lastega toimetulekutoetuse saajatest viiendikul oli vaja toimetulekutoetust iga kuu.

Ühes perekonnas võib olla üks või mitu last, seega on parema üldpildi saamiseks oluline vaadelda peale perekondade arvu ka laste arvu. 2017. aastal vähemalt korra toimetulekutoetust saanud peredes elas kokku 8335 last. See hõlmas 3,3% kõikidest 2018. aasta alguses Eestis elanud lastest. Omavalitsusüksuste võrdluses oli toimetulekutoetust saanud laste osatähtsus kõigi alla 18-aastaste elanike hulgas kõige suurem Loksa linnas (17,8%) ja Kehtna vallas (16,0%) (kaart 3). Rohkem kui 10% lastest sai toimetulekutoetust veel Setomaa (14,3%), Väike-Maarja, Valga (mõlemas 12,5%) ja Lääneranna vallas (10,3%). Ühelegi lastega perele ei olnud toimetulekutoetust määratud Vormsi ja Ruhnu vallas. Väga väike oli toimetulekutoetust saanud laste osatähtsus mitmes Harju- ja Tartumaa omavalitsusüksuses: alla 1% jäi see Kiili, Rae, Viimsi, Harku, Raasiku, Kambja, Luunja ja Saku vallas.

Kaart 3. Toimetulekutoetused omavalitsusüksuse järgi, 2017

Allikas: STAR, Sotsiaalministeerium, Statistikaamet

Laste toimetulek on tihedalt seotud piirkonna üldise toimetulekuga. Seega, mida rohkem on omavalitsusüksuses rahuldatud toimetulekutoetuse taotlusi tuhande elaniku kohta, seda suurem osa lastest elab ka toetust saanud peredes. Korrelatsioonanalüüs näitas, et ühtlasi oli suurem toimetulekutoetust saavate laste osatähtsus negatiivselt seotud kogutud füüsilise isiku tulumaksu

suurusega elaniku kohta (Pearsoni korrelatsioonikordaja oli $-0,61$), palgatöötaja kuu keskmise brutotuluga ($-0,58$) ja kõrgharidusega elanike osatähtsusega ($-0,52$) ning positiivselt seotud registreeritud töötuse määraga ($0,49$). Teisisõnu, omavalitsusüksustes, kus oli elanike sissetulek väiksem, haridustase madalam ja töötus suurem, elas suhteliselt rohkem lapsi toimetulekutoetust vajavas peres.

Kokkuvõte ja järeldused

Eestis elas 2017. aastal 153 000 lastega leibkonda, kus kasvas ligi 250 000 last. Lastega leibkondade heaolu ja toimetulek sõltub suurel määral leibkonna tüübist ja elamispiirkonnast. Suurim ekvivalentnetosissetulek on ühe või kahe lapsega paaridel, väiksem üksikvanema leibkonnas. Piirkonniti võib lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek erineda ligi kaks korda. Suurem on ekvivalentnetosissetulek Tartu ja Harju maakonnas, väiksem aga Põlva, Valga, Jõgeva ja Ida-Viru maakonnas. Märkimisväärne on, et kui enamikus Eesti maakondades on lastega leibkondade ekvivalentnetosissetulek suurem kui selle maakonna üldine, siis Lõuna-Eestis (v.a Tartu ja Viljandi maakonnas) on see vastupidi. See tähendab, et lastega leibkonnad on piirkonnas halvemas olukorras. Seda kinnitas ka laste suhtelise vaesuse määr maakonniti. Kui Eestis elas 2016. aastal suhtelises vaesuses 16,5% lastest, siis Valga maakonnas oli neid 39,1%, Põlva maakonnas 30,3% ja Võru maakonnas 29,3%. Kõrge oli suhtelises vaesuses elavate laste määr ka Lääne- (28,7%) ja Ida-Virumaal (28,5%). Kõige madalam oli suhtelises vaesuses elavate laste määr Tartu maakonnas – 11,3%.

Lastega perede toetused on olulised leibkondade toimetuleku toetamiseks. Seda eriti nende perede puhul, kelle toimetulek võib olla keerulisem. Selleks, et saada ülevaadet, millistes omavalitsusüksustes elab rohkem suuremaid ja üksikvanema peresid, vaadeldi peretoetuste hulgast kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse ning üksikvanema lapse toetuse saajaid. Kolmanda ja iga järgmise lapse toetuse saajaid oli suhteliselt rohkem Lõuna- ja Kesk-Eestis. Üksikvanema lapse toetuse saajaid oli rohkem Lõuna- ning Kirde-Eestis. Just nendes piirkondades oli lastega peredes kõrgem ka suhtelise vaesuse määr ja väiksem ekvivalentnetosissetulek. Ka toimetulekutoetust saavaid lapsi oli enam just Lõuna-Eestis ja Eesti äärealadel. Olukord oli kõige parem Harju ja Tartu maakonnas. Laste toimetuleku ja heaolu parandamiseks on oluline pöörata rohkem tähelepanu Eesti äärealadele ja Lõuna-Eestile, sest keskustest (nt Harju ja Tartu maakond) eemal asuvates piirkondades on ka toimetulek keerulisem. Lapsed kui pereliikmed ei saa enda olukorda muuta ja sõltuvad täiskasvanutest. Riik saab aga aidata luua tingimusi perede toimetuleku toetamiseks.

Allikad

Beck, U., Beck-Gernsheim, E. (2002). Individualization. London: SAGE Publication.

Lapsetoetus. Sotsiaalkindlustusamet. (sotsiaalkindlustusamet.ee)

Laste ja perede arengukava 2012–2020. Tallinn: Sotsiaalministeerium.

Lepik, O. (2018). Sotsiaalkaitseminister: Lastega perede toimetulek ja heaolu on riigi prioriteet.

Raid, K. (2018). Pereloom – traditsioonilisest mudelist valikuvõimaluste rohkuseni. – Eesti Statistika Kvartalikirj nr 3, lk 4–8.

Toimetulekutoetus. Sotsiaalministeerium. (sm.ee)

Üksikvanema lapse toetus. Sotsiaalkindlustusamet. (sotsiaalkindlustusamet.ee)

NOORTE SURMAD

Mihkel Servinski, Koit Meres

Statistikaamet

Iga surm, eelkõige noore inimese surm, on tragöödia. Iga samm, mis aitab kas või üht tragöödiat vältida, on põhjendatud.

Statistilist analüüsi ja absoluutarve silmas pidades pole Eestis noorte surmasid palju. Noorte surmade detailsem statistiline käsitus on seetõttu keeruline. Aegrida näitab selgeid trende, aga vähe- ne juhtumite arv aegrea taga sunnib küsima, kas üldistused nende põhjal on ikka piisavalt põhjen- datud. Statistiliselt korrektne lahendus on jätta sellisel juhul üldistus tegemata. Autorid on valinud teise tee: esitatakse oma tähelepanekud ega pretendeerita absoluutsele tõele. Olemasolevad andmed annavad piisavalt alust, et püstitada vähemalt hüpotees. Juhuslike sündmuste mõju tasandamiseks on statistilises analüüsis kasutatud paljude, kuid mitte kõigi näitajate korral libiseva keskmise meetodit¹.

Noorsootöö seaduse § 3 kohaselt on „noor seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik“ ja ka selles artiklis on kõnealusest määratlusest lähtutud. Noortest rääkides tuleb arvestada, et tegemist ei ole homogeense vanuserühmaga. Kooliteed alustav laps ei ole kindlasti oma huvidelt, käitumiselt, vajadustelt, elukogemuselt sarnane 26-aastase täiskasvanud inimesega, kes suure tõenäosusega on lõpetanud esmase haridustee ja suundunud tööturule ning sageli juba loonud oma pere, kuhu loodetavasti on sündinud ka mõni laps.

Elada jäänud aastad

Üldteada on, et inimesed elavad järjest vanemaks. Sellega kaasneb vanemaealiste osatähtsuse suurenemine, mida võimendab ka sündide arvu vähenemine. Rahvastiku vananemises nähakse probleemi. Kardetakse, et praegune sotsiaalsüsteem pole uues demograafilises olukorras jätku- suutlik. Kauem elamine aga on tegelikult inimühiskonna arengu suurimaid edulugusid, mida liht- salt tuleb oskuslikult kasutada.

Joonisel 1 on kujutatud Eesti 7- ja 26-aastaste noorte elada jäänud aastad² ajavahemikus 1989–2017. Mõlemas vanuserühmas vähenes kõnealuse ajavahemiku algaastatel märgatavalt meeste elada jäänud aastate arv. Naiste elada jäänud aastate arv vähenes mõlemas vanuserüh- mas aastatel 1993 ja 1994. Pärast 1994. aastat saab rääkida nii meeste kui ka naiste elada jäänud aastate arvu pidevast suurenemisest. Kindlasti on see positiivne nähtus Eesti arengus. Nii 7- kui ka 26-aastaste meeste elada jäänud aastate arv on 1994. ja 2017. aasta võrdluses suurenenud naistega võrreldes rohkem kui kolme aasta võrra kiiremini, kuid ka 2017. aastal elaksid nii 7- kui ka 26-aastased naised meestest hinnanguliselt ligikaudu 8,5 aastat kauem.

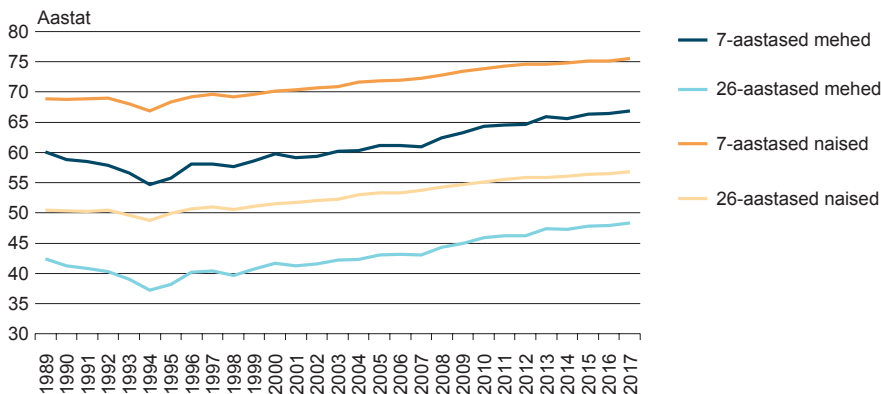
Elada jäänud aastate piirkondlik võrdus on 2016/2017. aasta³ kohta, vanuserühmi on vaadeldud viie aasta kaupa: 5–9-aastased (joonis 2) ja 25–29-aastased (joonis 3). Mõlemas vanuserühmas ilmnemise võrdlemise sarnased piirkondlikud erisused. Keskmiselt kõige kauem elavad hinnangu kohaselt inimesed Tartu maakonnas ja kõige vähem Ida-Viru maakonnas. Kahe maakonna vahe mõlemas vanuserühmas oli hinnanguliselt 4,4 aastat. Tuleb rõhutada, et kuigi piirkondlikud erisu- sed elada jäänud aastate korral on olemas, on meeste ja naiste elada jäänud aastate erisused oluliselt suuremad: igas maakonnas jääb naistel mõlemas vanuserühmas elada oluliselt kauem kui meestel.

¹ Libisev keskmine on statistilise rea mingist arvust järjestikustest elementidest arvutatud keskmine, tavaliselt aritmeetiline keskmine, mille iga järgmine väärtus arvutatakse libiseva summa alusel, mille leidmisel nihkutakse lähtereas ühe elemendi võrra edasi. Näiteks on aasta 2000 näitaja väärtus leitud nii, et aastate 1999, 2000 ja 2001 väärtused on liidetud ja siis jagatud 3-ga. Aegrea 2000–2016 leidmisel on arvestatud aastate 1999–2017 väärtusi.

² Elada jäänud aastate arv on mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutu.

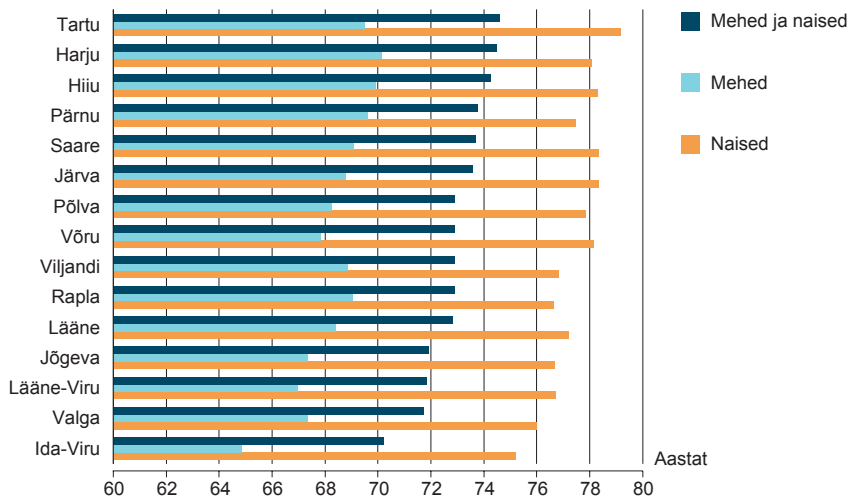
³ Elada jäänud aastad leitakse kindlate arvutustega rahvastiku ja surmade struktuuri alusel. Elanike ja surmade väikese arvu korral on igal üksikisikule suur kaal. Nende mõju vähendamiseks (ja näiliselt ebalooiliste kõikumiste kaotamiseks) arvutatakse maakondlikud näitajad ainult topeltaastate kohta. Arvutuskäik on rahvusvaheliselt kokku lepitud, et tagada andmete võrreldavus.

Joonis 1. Noorte elada jäänud aastad vanuse ja soo järgi, 1989–2017

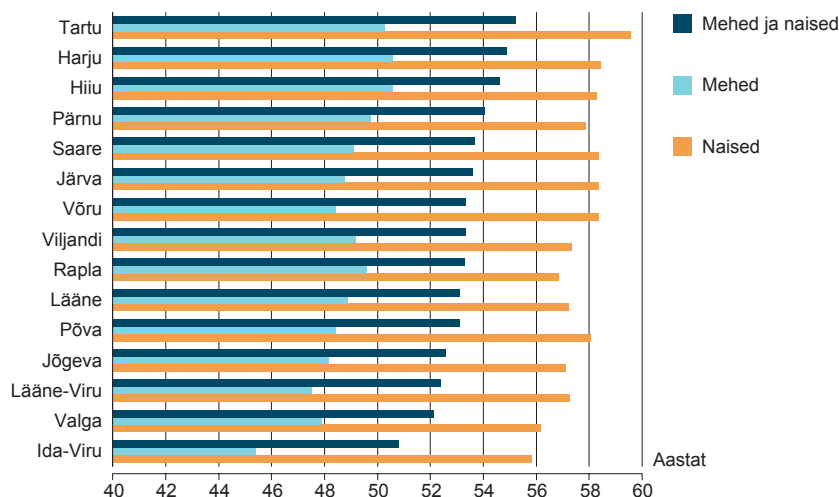

Allikas: Statistikaamet

Joonis 2. Noorte (5–9-aastased) elada jäänud aastad maakonna ja soo järgi, 2016/2017

Allikas: Statistikaamet

Joonis 3. Noorte (25–29-aastased) elada jäänud aastad maakonna ja soo järgi, 2016/2017

Allikas: Statistikaamet

Tervena elada jäänud aastad

Peale elada jäänud aastate on rahvastiku arengu oluline näitaja ka tervena elada jäänud aastate arv⁴. Joonisel 4 on kujutatud tervena elada jäänud aastate näitaja dünaamika Eestis 5–9-aastaste ja 25–29-aastaste hulgas soo järgi aastail 2004–2017. Kõigis rühmades on sel ajal olnud areng üsna sarnane. Selgub, nii nagu elada jäänud aastate näitaja korralgi, et naised elavad tervena kauem kui mehed. Huvitavad on kaks asjaolu.

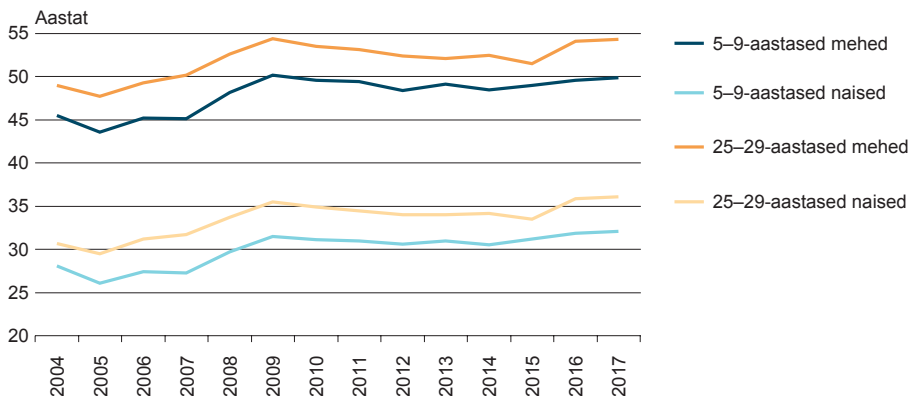
- Aastatel 2005–2009 tervena elada jäänud aastate arv hinnanguliselt suurenes, pärast seda aga vähenes meestel aastani 2014 ja naistel aastani 2015.
- Naistel on elada jäänud aastate arv ja tervena elada jäänud aastate arv oluliselt suurem kui meestel, kuid naiste ja meeste elada jäänud aastate arvu vahe on tunduvalt suurem kui tervena elada jäänud aastate vahe ehk „haigena elatud“ aeg on naistel pikem kui meestel.

Sünnimomendil tervena elada jäänud aastate piirkondlikke erinevusi on vaadeldud maakondade kaupa 2016/2017. aasta seisuga (joonis 5).⁵ Nimetatud näitaja maakondlikud erinevused olid suured, veel suurem aga oli elada jäänud aastate näitaja erinevus (täpselt samu vanuserühmi ei õnnestunud võrrelda): Saare maakonnas oli sünnimomendil tervena elada jäänud aastaid kõige rohkem ehk peaaegu 60, Põlva maakonnas aga kõige vähem ehk ligikaudu 47. Kõikides maakondades jääb naistel tervena elada rohkem kui meestel, aga mitmes maakonnas on see vahe minimaalne: Võru, Saare ja Järva maakonnas alla ühe aasta. Tartu maakonnas on naiste ja meeste sünnimomendil tervena elada jäänud aastate vahe hinnanguliselt kõige suurem: üle üheksa aasta.

⁴ Tervena elada jäänud aastad on keskmine aastate arv, mida inimene tõenäoliselt elab igapäevategevuste piiranguteta, kui suuremus ja rahvastiku tervise näitajad jääksid samaks.

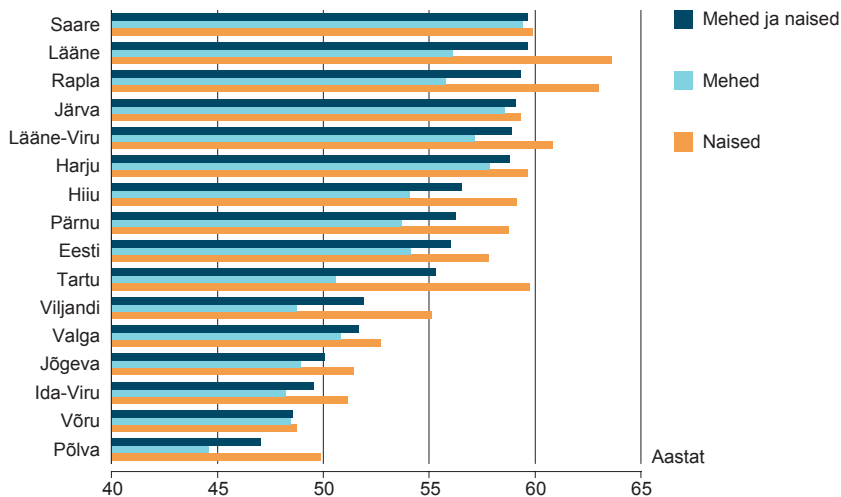
⁵ Tervena elada jäänud aastate näitaja arvutatakse rahvusvahelise meetodika järgi, mille kohaselt on arvutamise keskne komponent valikuuringuga saadud hea tervisega inimeste osatähtsus. Analüüsides tervena elada jäänud aastate maakondlikke erisusi, tuleb kindlasti arvestada valikuuringu võimalike probleemidega: mõnikord saab kindla teadmise asemel rääkida pigem hüpoteetilisest suurest erinevusest, sest alati ei ole maakondades statistiliseks üldistuseks kõigis rühmades piisavalt palju vastajaid.

Joonis 4. Noorte tervena elada jäänud aastad vanuserühma ja soo järgi, 2004–2017

Allikas: Statistikaamet

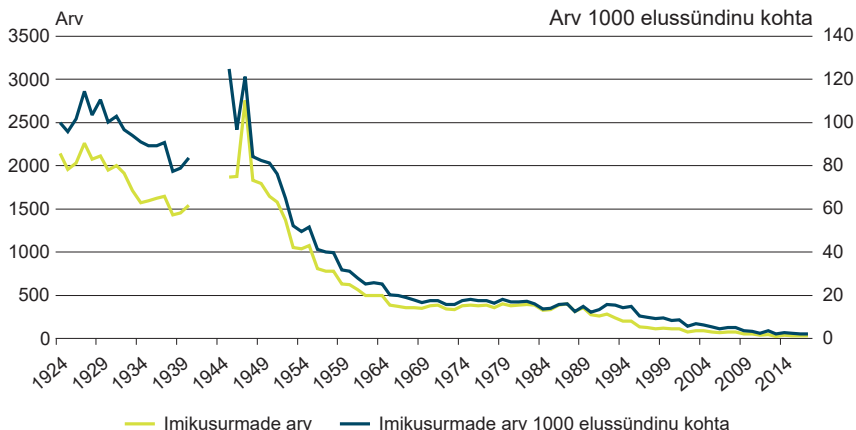
Joonis 5. Tervena elada jäänud aastad sünnimomendil maakonna ja soo järgi, 2016/2017

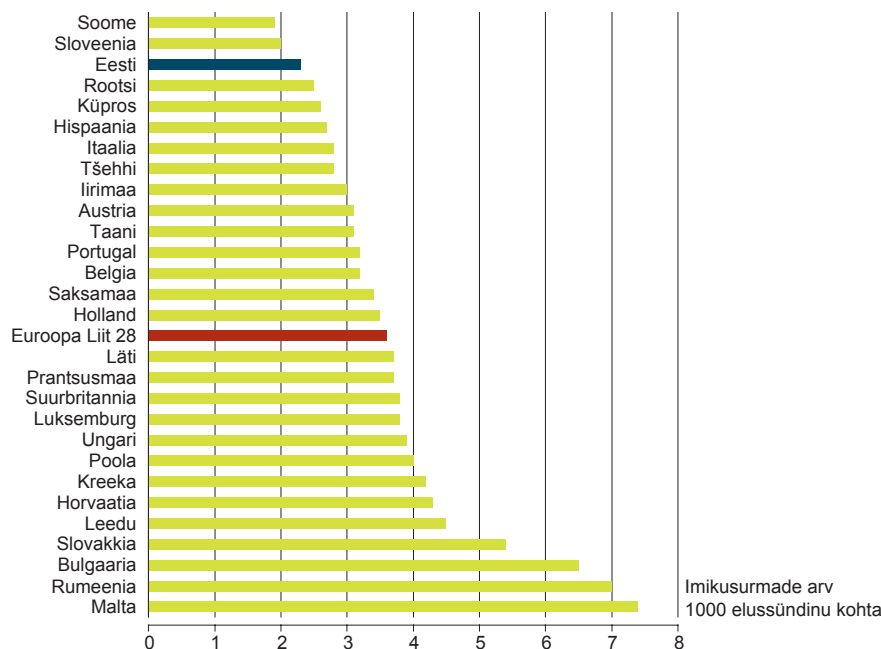
Allikas: Statistikaamet

Imikusurmad

Suremusstatistika olulisemaid näitajaid on imikusuremus. Imikuid ehk alla-aastaseid lapsi ei peeta selle artikli definitsiooni kohaselt noorteks, kuid imikusuremus on riigi sotsiaalse arengu üks oluline näitaja. Noorte surmade hindamisel on oluline mõista riigi kogu sotsiaalsüsteemi arengutaset. Imikusuremuse vähenemine näitab, et Eesti riigi sotsiaalsüsteem on muutunud järjest tulemusrikkamaks. See on kindlasti üks oluline põhjus noorte suremuse vähenemises, millest järgnevalt juttu tuleb. Joonisel 6 on kujutatud imikusuremuse näitajad Eestis aastatel 1924–2017. Katkestus aegreas neljakümnendate alguses on tingitud andmete puudumisest. Tegemist on näitajaga, mille üle Eesti võib uhkust tunda (joonis 7).

Joonis 6. Imikusuremus Eestis, 1924–1940 ja 1945–2017

Allikas: Statistikaamet

Joonis 7. Imikusuremus Euroopa Liidus, 2016

Allikas: Statistikaamet Eurostati andmete alusel

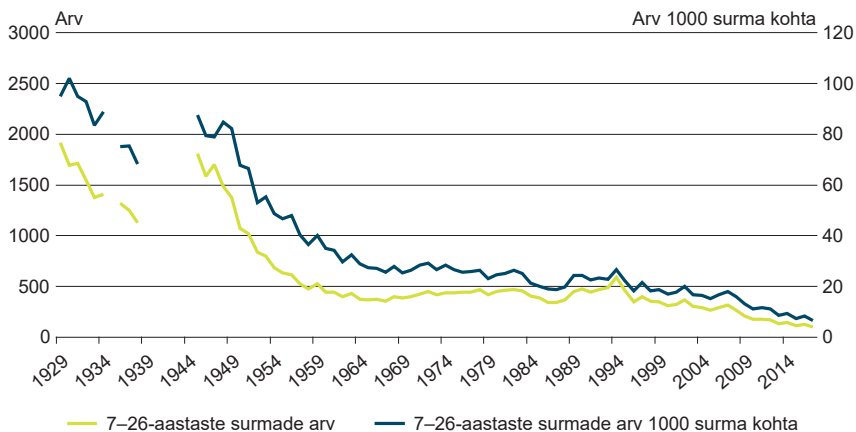
Noorte suremusnäitajad soo ja vanuse järgi

Järgnevalt on vaadeldud veel üht pikaajalist trendi. Joonisel 8 on kujutatud kaks graafikut: 7–26-aastaste surmade arv Eestis ja 7–26-aastaste surmade arv tuhande surma kohta Eestis. Mõlemad graafikud algavad aastaga 1929 ja ulatuvad aastani 2017. Graafikul on küll kaks katkestust andmete puudumise tõttu, kuid see ei sega trendi jälgimist. Mõlema näitaja trendid on sarnased. Enne Teist maailmasõda langes noorte suremus Eestis kiiresti. Sõja ajal näitaja tõusis,

kuid pärast sõda algas taas kiire langus, kuni 1960. aastate keskel muutus stabiilseks. Viimasel 15 aastal saab rääkida küll mitte pidevast, aga siiski selgest aeglasest langustrendist.

1988. aastal oli Eestis 18 551 surma, sh 7–26-aastaste surmasid 367 ehk 19,8 noorte surma tuhande surma kohta. 2017. aastal olid arvud vastavalt 15 543 ning 101 ja 6,5.

Joonis 8. Noorte suremus Eestis, 1929–1934, 1936–1938 ja 1945–2017

Allikas: Statistikaamet

Järgnevalt on vaadeldud põhjalikumalt 7–26-aastaste vanuserühma. Kuidas on muutunud suremuse näitaja aastail 1999–2017? See on väga mitmepalgeline vanuserühm: kooli läinud lapsest sirgub nooruk, kes lõpetab õpingud ja siirdub tööturule. Juhuslike sündmuste mõju vähendamiseks on käsitluses kasutatud kolmeaastaste ajavahemike keskmist.

Joonisel 9 on soo järgi kujutatud surmade arv 100 000 elaniku kohta kogu 7–26-aastaste vanuserühmas. Vaadeldud ajavahemikul on noorte meeste ja naiste suremus muutunud erinevalt: pikajärgse lineaarse trendi järgi on meeste suremus vähenenud oluliselt kiiremini kui naistel. Naiste suremuse vähenemine on üsna väike. Märkimisväärselt on vähenenud meeste ja naiste suremuse erinevus. Seda võib pidada positiivseks. Noorte suremus pole vähenenud pidevalt. Noorte meeste suremus suurenes aastail 2004–2007 ja seejärel on vähenenud pidevalt. Noorte naiste suremus suurenes aastail 2005–2007 ja seejärel vähenes 2011. aastani, kui algas taas suurenemine.

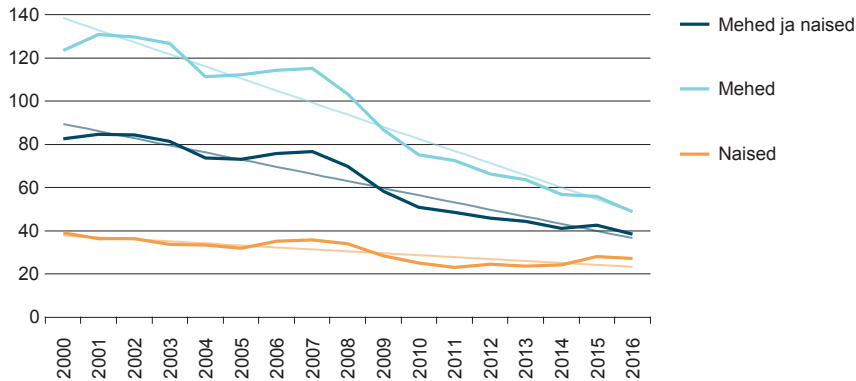
Noorte suremuse aegreal on nähtavad seosed majandustsükliga. Tavakäsitluse järgi on majanduskasvu ajal inimestel ja ühiskonnal rohkem raha elukeskkonna parandamiseks, sportimiseks, arstiabi kättesaadavuse parandamiseks jne, mis kõik peaks suurendama tervena elatud aastate arvu ja vähendama suremust. Statistika aga näitab vastupidist.

Joonisel 9 on kujutatud noorte suremusstatistika ning joonisel 10 Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP), elada jäänud aastate ja tervena elatavate aastate muutus võrreldes eelneva aastaga. Elada jäänud aastad ja SKP on arvutatud objektiivsete näitajate alusel ja tervena elatavad aastad elanike subjektiivset tervisehinnangut (igapäevatoimingutega hakkamasaamist) summeerides.

Elada jäänud aastate arv on kõnealusel ajal stabiilselt suurenenud: 18 aasta keskmine suurenemine oli 0,6% aastas, sellest eristusid selgelt majanduskriisi aastad (2008 – 1,5%, 2009 – 1,2%, 2010 – 0,9%). Majanduskriisi mõjus väga positiivselt ka tervena elatavatele aastatele: 2008. aastal oli tõus 5,4% ja 2009. aastal 3,5%. Noorte suremuse muutus majandustsükli muutumisel on kooskõlas kogu rahvastiku suremuse ja tervena elatavate aastate muutusega. Täpsemalt on vaja uurida põhjuseid, miks majanduse kiire tõusuga kaasneb noorte suremuse suurenemine (elada jäänud aastate arvu suurenemine pidurdub) ja majanduskriisi ajal noorte suremus väheneb (elada jäänud aastate ja tervena elatavate aastate arv suureneb kiiresti). Võib oletada riskikäitumise

muutumist: buumi ajal tundub kõik õnnestuvat ja seetõttu võetakse liigseid riske ega pöörata eriti tähelepanu oma tervisele. Majanduskriis sunnib olema ettevaatlikum, kaalutlevam ja rohkem pingutama, mis avaldub tervise- ja suremusnäitajate üldises järsus paranemises.

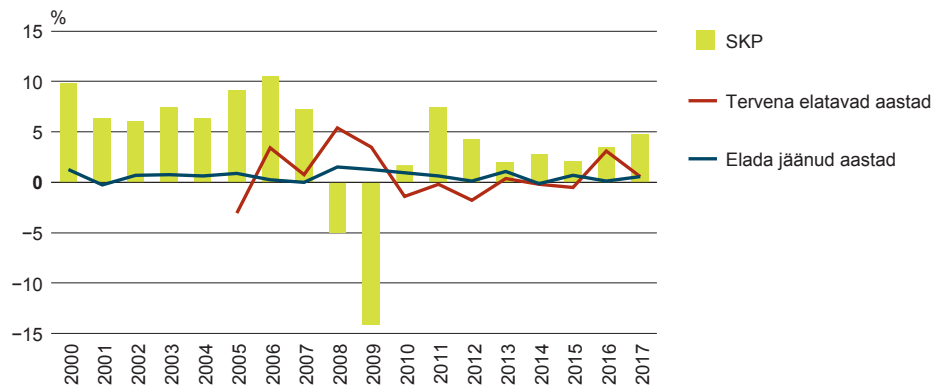
Joonis 9. Noorte (7–26-aastased) surmade arv 100 000 samas vanuses inimese kohta soo järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

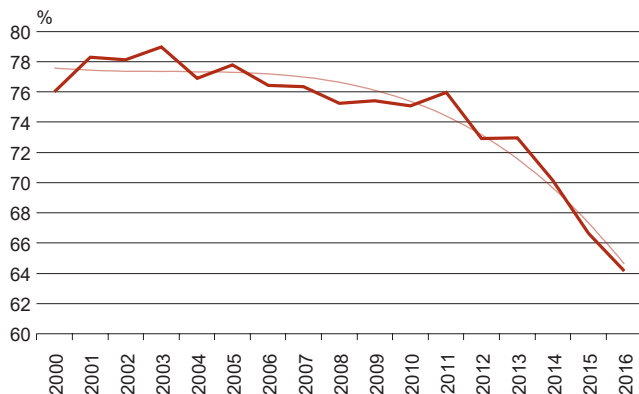
Allikas: Statistikaamet

Joonis 10. SKP, elada jäänud aastad ja tervena elatavad aastad sünnimomendil: muutus võrreldes eelneva aastaga, 2000–2017

Allikas: Statistikaamet

7–26-aastaste noorte surmadest rääkides on oluline rõhutada, et meeste osatähtsus kogu vanuserühma surmades on võrreldes naistega märkimisväärselt suurem, kuigi praegusel kümnendil väheneb selgelt (joonis 11).

Joonis 11. Meeste surmade osatähtsus kõigis 7–26-aastaste surmades, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

Joonistel 12–14 on võrdlevalt kujutatud noorte surmasid eluaastate kaupa. Võrreldud on aastaid 2000 ja 2016 ehk vaadeldava aegrea esimest ja viimast aastat. Selline võrdlus näitab positiivseid muutusi noorte suremusstatistikas: 7–26-aastaste hulgas on iga eluaasta korral surmade arv 100 000 inimese kohta vähenenud ja rääkida saab isegi väga olulisest vähenemisest, näiteks üle 18-aastaste, 8-aastaste, 9-aastaste ja 14-aastaste hulgas (joonis 12). Oluline on tähele panna meeste (joonis 13) ja naiste (joonis 14) suremusnäitaja suurt erinevust alates vanusest 20 aastat. Eriti suur oli see aastal 2000.

7–26-aastaste suremusnäitaja aegrida aastail 2000–2016 on kujutatud joonistel 15–17 valitud vanuserühmade kaupa. Meeste ja naiste võrdluse lihtsustamiseks on surmade arvu vertikaalskaala kõigil joonistel sama pikk: 300 surma aastas. Jooniste põhjal võib öelda, et suremusnäitaja ei muutu aastate jooksul lineaarselt ja seetõttu ei pruugi ainult kaht võrdlusaastat valides saada õiget tervikpilti suremusnäitaja muutumisest. Vanuse suurenemisega suureneb suremise tõenäosus ja seega suureneb ka surmade arv 100 000 inimese kohta vanemates vanuserühmades. Kõnealuse teema korral see üldiselt nii ka on (joonis 15). Kas aga on loogiline suremusnäitaja järsk suurenemine 12–16-aastaste ja 17–21-aastaste võrdluses? Kindlasti pole tegemist ettemääratud paratamatuse, vaid pigem probleemiga.

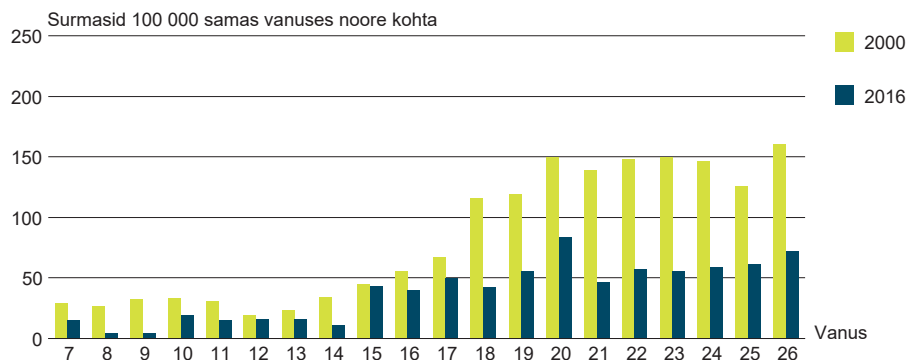
Joonisel 16 on kujutatud noorte meeste suremus vanuserühmade kaupa. Näha on, et üleminekul lapseeas täiskasvanuikka suureneb suremus järsult. Kahe noorema vanuserühma keskmine surmade arv aastas jääb aastatel 2000–2016 alati alla viiekümne, samal ajal kui kahe vanema vanuserühma surmade arv on kogu ajavahemiku jooksul oluliselt, s.t mitu korda suurem.

Kõnealusel juhul võib näha järgmisi seoseid:

- murranguhetk (aastad 2008–2009) langeb kokku majanduskriisiga;
- põlvkondlik erinevus: isikud, kes vaadeldud ajavahemiku esimestel aastatel olid nooremas vanuserühmas, on nüüd vanemas ja nende käitumine erineb varasemast.

Naiste suremus noores eas (joonis 17) on meestega võrreldes oluliselt väiksem, üleminekul täiskasvanuikka on sujuvam. Kahe vanema rühma suremus oli 2000. aastate algul võrdne, aga majandusbuumi ja -languse ajal suurenes 22–26-aastaste suremus, samal ajal kui 17–21-aastaste suremus vähenes. Viimastel aastatel on naiste suremusnäitajad märgatavalt muutunud. Aastatel 2000–2011 oli igal aastal suremus 22–26-aastaste naiste hulgas suurem kui 17–21-aastaste naiste hulgas. Aastatel 2012 ja 2014–2016 oli olukord juba teistsugune: naiste suremus 17–21-aastaste hulgas oli suurem kui 22–26-aastaste hulgas. Suuremate arvude korral saaksime väita, et tegemist on statistiliselt olulise muutusega, aga praegu saame püstitada hüpoteesi, et kasvamas on varasemaga võrreldes oluliselt teistsuguse mõtlemise ja käitumisega põlvkond.

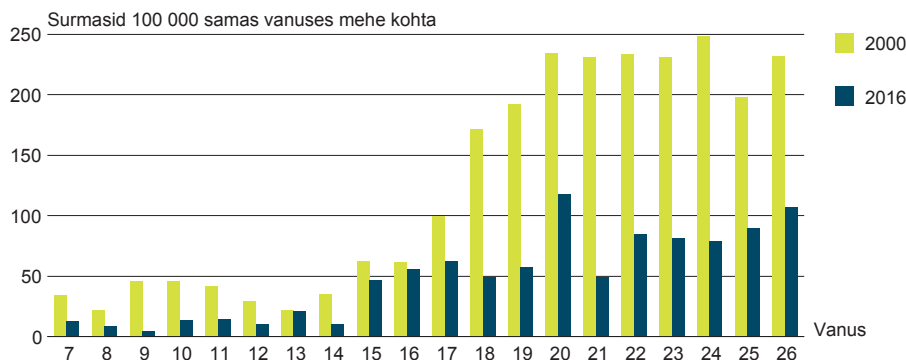
Joonis 12. Noorte suremus vanuse järgi, 2000 ja 2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

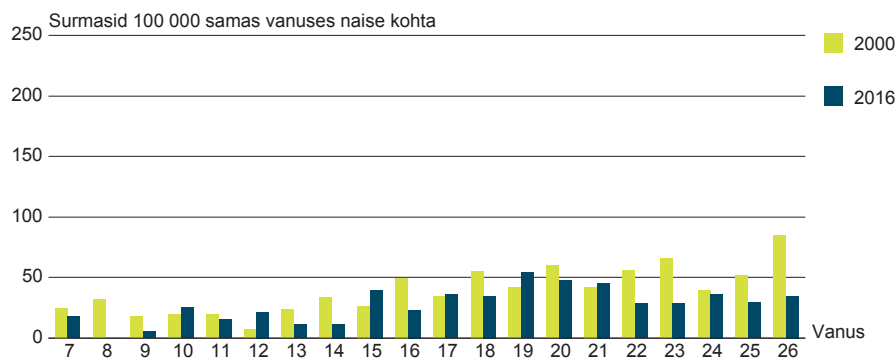
Joonis 13. Noorte meeste suremus vanuse järgi, 2000 ja 2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

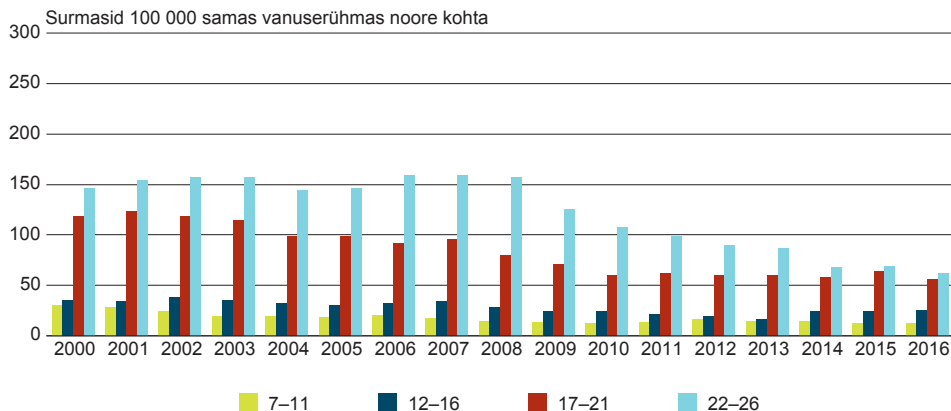
Joonis 14. Noorte naiste suremus vanuse järgi, 2000 ja 2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

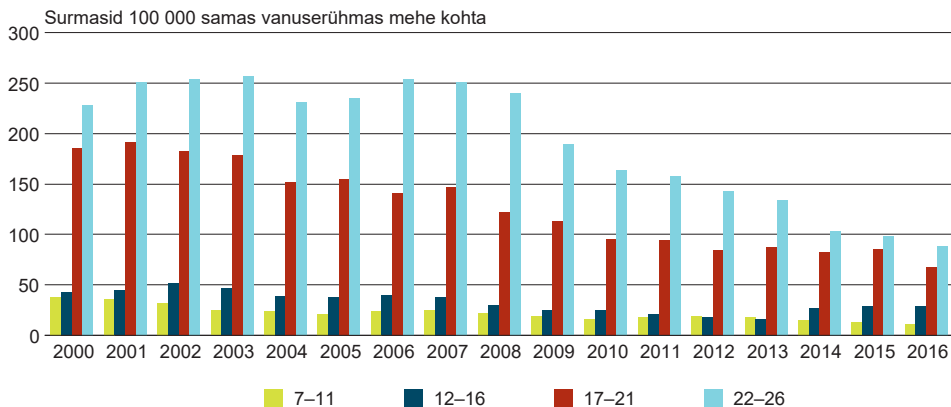
Joonis 15. Noorte suremus vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

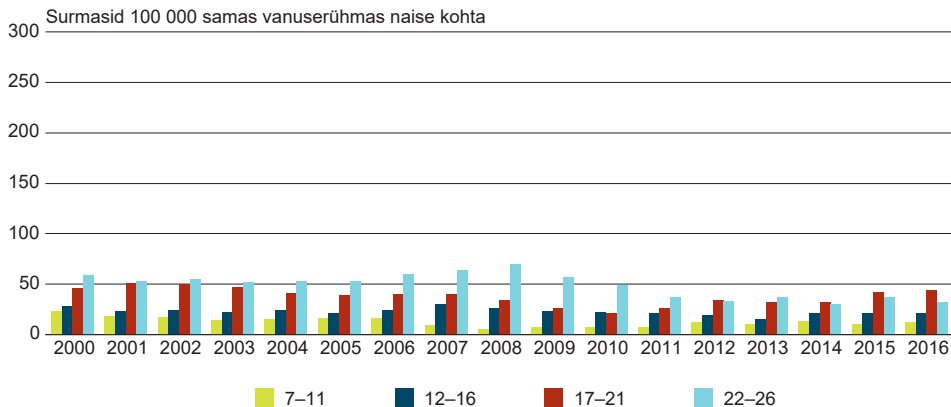
Joonis 16. Noorte meeste suremus vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

Joonis 17. Noorte naiste suremus vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

Surma põhjused

Rahvusvaheline haiguste klassifikaator (RHK-10,1992) jaotab surma põhjused kuueteistkümmesse suurde rühma. Loomulikult erineb nende põhjuste esinemine noorte surmades üldise surmastatistikaga võrreldes. Rahvusvaheliselt peetakse kõiki noorte surmasid enneaegseteks ehk välditavateks. Vältitavad surmad jagatakse omakorda kaheks: ennetatavad ja raviga välditavad. Ennetatavad on kõige üldisemalt nakkushaigustest ja õnnetustest põhjustatud surmad.

Edaspidi on käsitletud õnnetusjuhtumi, mürgistuse ja trauma tagajärjel saabunud ehk vägivaldseid surmasid, mille põhjuste struktuur RHK-10 järgi on liigitatud järgmiselt:

- õnnetusjuhtum (sh sõidukiõnnetus, juhuslik kukkumine, juhuslik uppumine, suitsu, tule ja leekide toime, ülemäärase loodusliku külma toime, juhuslik mürgistus);
- enesetapp;
- rünne;
- ebaselge tahtlusega sündmus.

Surma põhjuste käsitlemisel on kõigepealt kasutatud Statistikaameti riikliku statistika tabeleid, kus andmed on esitatud 5–29-aastaste vanuserühma kohta. See erineb küll mõnevõrra noorsootöö seaduses ja siin artiklis määratletud noorte vanusest (7–26 aastat), kuid surma põhjuste struktuuris ei põhjusta see erinevus märkimisväärsed muutusi ega mõjuta analüüsi.

Nii noorte meeste kui ka naiste levinuimad surma põhjused olid õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad ehk vägivaldne surm. 2017. aastal suri seetõttu peaaegu 70% noortest meestest ja peaaegu 50% naistest. Ajavahemikul 2000–2017 oli peamiste ehk vägivaldsete surmade osatähtsus lineaarfunktsiooni järgi kerges languses (joonis 18), naiste suremust iseloomustav näitaja langes meeste omast veidi kiiremini.

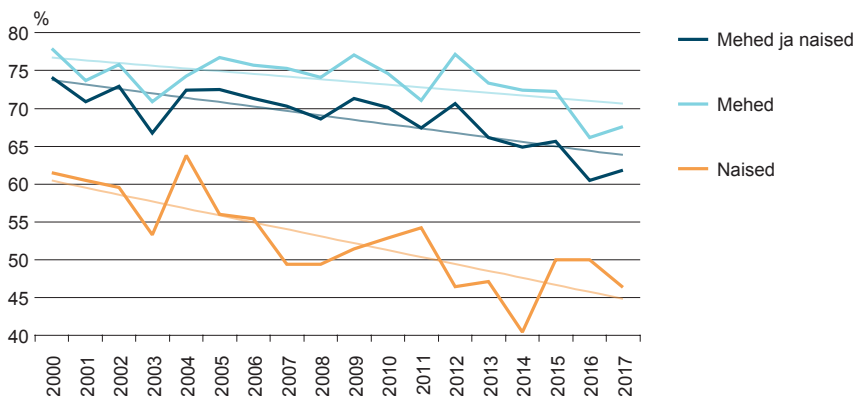
Joonistel 19–21 on kujutatud vägivaldsete surmade osatähtsus ja joonistel 22–24 enesetappude osatähtsus kõigi 12–26-aastaste noorte surmade hulgas vanuserühmade kaupa. Joonistel 19–24 ei ole esitatud andmeid 7–11-aastaste kohta, sest kõnealuses vanuserühmas on surmasid nii vähe, et ka suuri mõõndusi tehes ei olnud mõistlik neid graafikul kujutada. Andmed on avaldatud artiklile lisatud tabelites 2 ja 3.

Vaatamata juhuslikkuse suurele mõjule vägivaldsete surmade osatähtsuses, mida ilmestab trendijoonte kõikumine graafikutel, on kõnealuseid surmasid ka kõige parematel aastatel kõikides vanuserühmades piisavalt palju, et sellele nähtusele tähelepanu pöörata.

Nähtub, et enamikul aastatel on vägivaldsete surmade osatähtsus nooremates vanuserühmades väiksem ja 17–21-aastaste ning 22–26-aastaste hulgas sisuliselt võrdne. Optimistlikult võib väita, et vägivaldsete surmade osatähtsus väheneb veidi kõikides vanuserühmades (joonised 19–21).

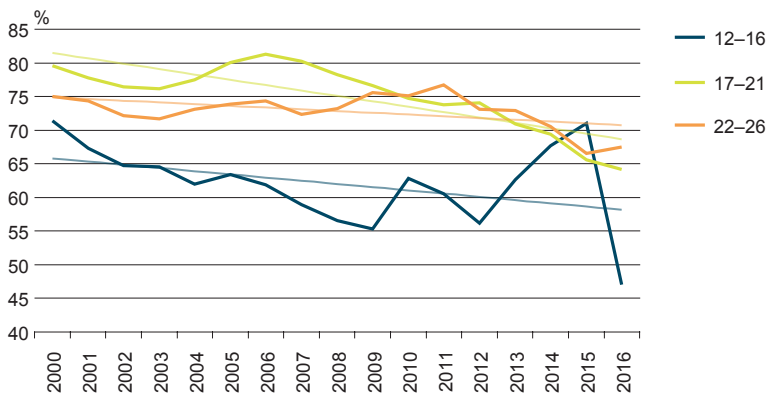
Enesetappude korral osatähtsuse langustrendist rääkida ei saa. Viimastel aastatel tuleb pigem rääkida kasvutrendist. Kasv on tingitud enesetappude osatähtsuse suurenemisest noorte meeste surmapõhjuste hulgas. Naistel enesetappude osatähtsus väheneb.

Joonis 18. Vägivaldsete surmade osatähtsus kõigis 5–29-aastaste surmades soo järgi, 2000–2017

Allikas: Statistikaamet

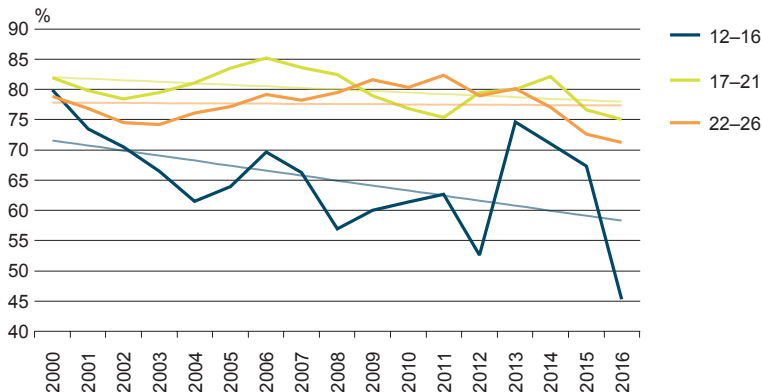
Joonis 19. Vägivaldsete surmade osatähtsus kõigis noorte surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

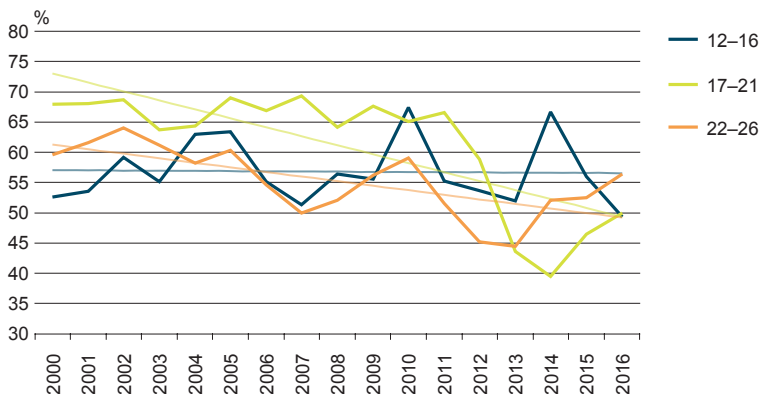
Joonis 20. Vägivaldsete surmade osatähtsus kõigis noorte meeste surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

Joonis 21. Vägivaldsete surmade osatähtsus kõigis noorte naiste surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

Enesetappusid oli arvukselt vähem kui vägivaldseid surmasid. Käesoleva sajandi jooksul on kahes vanemas vanuserühmas suurenenud meestel ja naistel kokku enesetappude osatähtsus kõigi surmade hulgas viiendikult neljandikule (vastavalt 19% ja 25%), 12–16-aastastel on enesetappude osatähtsus natuke vähenenud: 2000. aastal 19% ja 2016. aastal 15% (joonis 22). Viimase 8–10 aasta jooksul aga on kõigis kolmes vanuserühmas enesetappude osatähtsus surma põhjusena suurenenud (vanuserühmas 22–26 isegi kahekordseks: vastavalt 12% ja 25%).

Meeste enesetappude (joonis 23) graafik sarnaneb eelnevaga: see on U-kujuline ning nähtub, et vaadeldud ajavahemiku alguses ja lõpus on enesetappude osatähtsus suurem ning keskel määrgatavalt väiksem. Selles üldpildis on vaja rõhutada kaht erisust. Esiteks, 17–21-aastaste hulgas on tegemist selge enesetappude tõusutrendiga, kus ajavahemiku alguse viiendik surmapõhjustest (21%) on lõpuks kasvanud kolmandik (33%). Teiseks, 12–16-aastaste U-kujuline graafik on viimase kolme-nelja aastaga teinud pöörde ja läinud järsku langusesse (vastavalt 33% ja 15%).

Naistel on enesetappude osatähtsus kõigis nende surmades (joonis 24) väga ebaühtlane, mis on selgelt seotud enesetappude väikese arvuga. Viimaste aastate tõus mahub varasemate kõikumiste piiridesse ja pikema aja trend on langev.

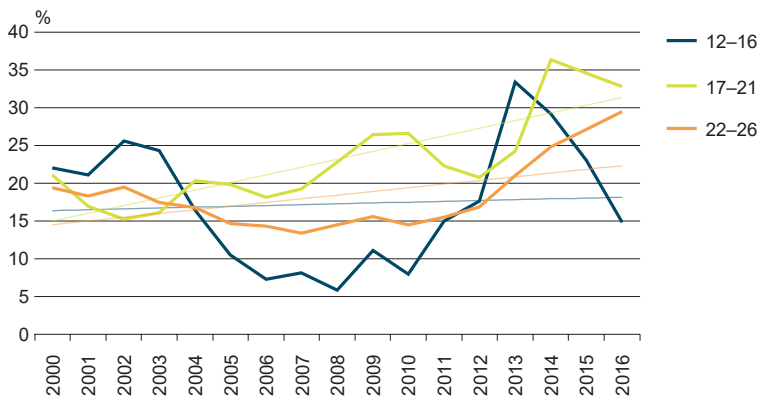
Joonis 22. Enesetappude osatähtsus kõigis noorte surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

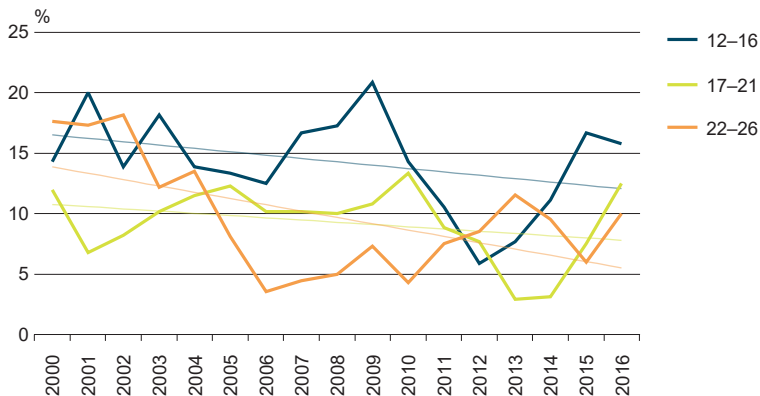
Joonis 23. Enesetappude osatähtsus kõigis noorte meeste surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

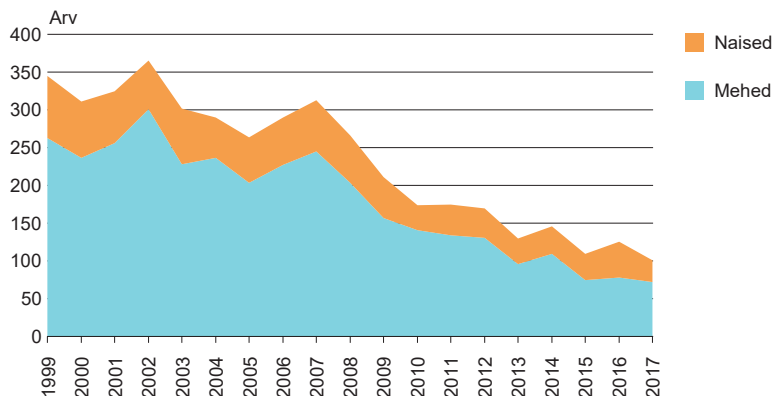
Joonis 24. Enesetappude osatähtsus kõigis noorte naiste surmades vanuserühma järgi, 2000–2016*

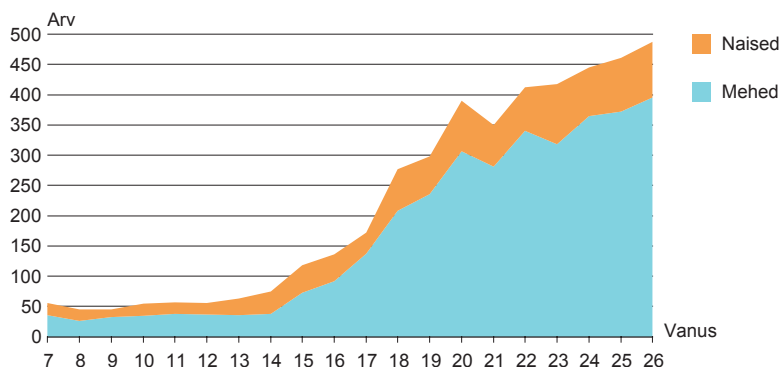
* Kolme aasta libisev keskmine.

Allikas: Statistikaamet

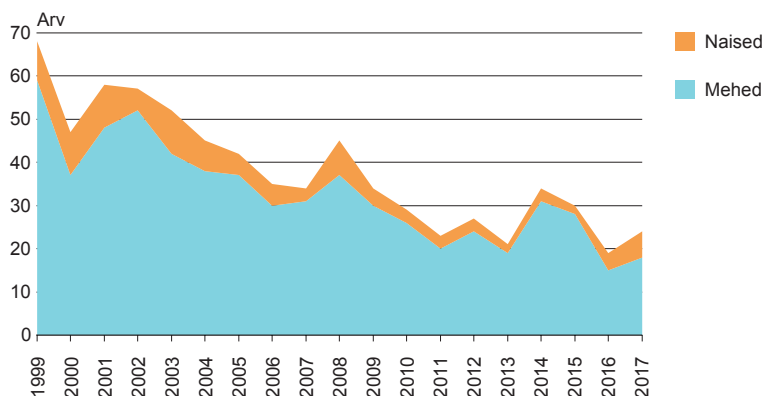
Aastail 1999–2017 suri Eestis 7–26 aasta vanuses 4414 noort inimest, kellest 3396 olid mehed ja 1018 naised. Samal ajavahemikul sooritas Eestis enesetapu 724 noort, kellest 622 olid mehed ja 102 naised. Need ei ole väikesed arvud! Rahvusvahelise käsitluse kohaselt on tegemist välditava surmadega. Positiivsena saab välja tuua, et nii noorte surmade koguarv kui ka enesetappude arv väheneb (joonised 25 ja 27), aga 101 noorte surma aastal 2017, millest 24 olid enesetapud, on siiski liiga palju. Näiteks võib võrdluseks nimetada, et 2017. aastal hukkus Eestis liikluses 79 ja tulekahjudes 39 inimest. Joonised 26 ja 28, kus noorte surmad ja enesetapud ajavahemikul 1999–2017 on esitatud eluaastate kaupa, sunnivad tõsiselt küsima, kas Eestis on suudetud lapsed eluraskusteks piisavalt ette valmistada.

Joonis 25. Noorte (7–26-aastased) surmade arv soo järgi, 1999–2017

Allikas: Statistikaamet

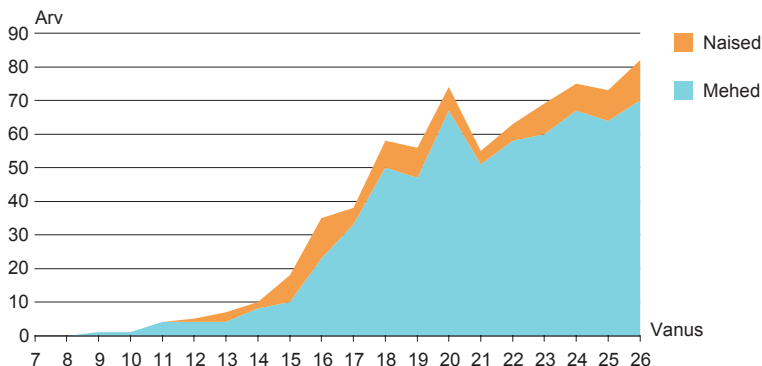
Joonis 26. Noorte surmade arv vanuse ja soo järgi, 1999–2017

Allikas: Statistikaamet

Joonis 27. Noorte (7–26-aastased) enesetappude arv soo järgi, 1999–2017

Allikas: Statistikaamet

Joonis 28. Noorte enesetappude arv vanuse ja soo järgi, 1999–2017

Allikas: Statistikaamet

Kokkuvõte

Noorena on selles kogumikus ja artiklis üldiselt määratletud 7–26-aastased inimesed. Rahvusvaheliselt peetakse kõiki noorte surmasid enneaegseteks ehk välditavateks. Aastatel 1999–2017 suri Eestis 4414 noort, sh 3396 meest ja 1018 naist. Samal ajavahemikul sooritasid Eestis noored 724 enesetappu (622 meest ja 102 naist). Jaotades noorte surmad aastate, omavalitsusüksuste, täpsemate surmapõhjuste jm alusel, on arvud statistilises mõttes väikesed, kokku aga on peaaegu 4500 välditavat surma suur arv.

- Eestis suureneb elada jäänud aastate arv ja tervena elada jäänud aastate arv. Mõlema näitaja piirkondlikud erisused on Eestis märkimisväärsed.
- Imikusuremus, mis on riigi sotsiaalse arengu olulisemaid näitajaid, väheneb Eestis ja on jõudnud sellisele tasemele, et võime uhkust tunda ka rahvusvahelises võrdluses. Tegemist on saja-aastase Eesti Vabariigi ühe suurema edulooga. Sarnane on ka noorte surmade osatähtsuse trend kõigi surmade hulgas, seegi illustreerib positiivselt Eesti arengut.
- Noorte surmade arvus 100 000 noore kohta on aastatel 2000–2016 oluliselt vähenenud meeste ja naiste suremusnäitaja erinevus, sest meeste suremusnäitaja on vähenenud. Naiste on see olnud suhteliselt stabiilne pikema aja jooksul. Kas see tähendab, et naiste suremusnäitaja korral on tegemist „loomuliku loodusliku fooniga“ ehk piiriga, kust vähenemine pole enam ootuspärane? Loodetavasti see nii ei ole.
- Koos meeste suremusnäitaja vähenemisega on vähenenud ka noorte meeste surmade osatähtsus noorte surmades, siiski on see oluliselt suurem naiste surmade osatähtsusest.
- Üsna loogiline on, et vanusega suureneb ka suremusnäitaja. Kas aga on loogiline, et 12–16-aastaste ja 17–21-aastaste võrdluses suremusnäitaja järsult suureneb? Viimastel aastatel peamiselt meestel. Kas naiste käitumine on muutumas? Millega seletada olukorda, et viimastel aastatel on naiste suremus 17–21-aastaste hulgas suurem kui 22–26-aastaste hulgas (joonis 17)?
- Enamiku noorte surmadest moodustavad vägivaldsed surmad. Pikaajalises vaates on tegemist langeva trendiga. Noorte naiste kõigi surmade hulgas oli 2017. aastal vägivaldsete surmade osatähtsus alla 50%.
- Aastail 1999–2017 vähenes noorte surmade ja enesetappude arv. Kumbki trend ei olnud pidev. Tõsiasi, et noorte surmade arv suureneb järsult alates 15. eluaastast, sunnib küsima, kas oleme suutnud noored iseseisvaks eluks hästi ette valmistada.

Tabel 1. Noorte surmade arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Mehed ja naised

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	5	7	9	8	5	6	4	5	13	12	13	29	29	29	23	28	33	34	24	29
2000	7	5	5	7	5	0	5	11	7	8	16	18	20	32	26	32	23	24	29	31
2001	3	2	5	6	10	6	5	5	8	15	12	23	22	27	32	28	33	28	21	34
2002	6	1	6	1	5	4	5	4	8	15	11	24	37	35	34	45	28	30	36	30
2003	2	3	1	4	7	3	9	9	8	14	8	19	25	23	23	25	19	34	31	35
2004	1	2	0	3	2	3	5	3	10	7	15	18	29	22	25	30	28	29	18	40
2005	7	4	2	1	3	5	3	1	7	10	16	21	11	26	16	35	21	28	30	17
2006	1	4	4	1	1	6	1	5	9	12	15	18	21	24	22	23	32	31	38	22
2007	3	1	2	1	3	4	5	4	5	10	5	18	15	32	19	37	33	40	38	38
2008	2	5	1	3	0	3	2	8	7	4	13	22	12	23	28	22	33	23	26	29
2009	3	0	1	0	1	0	4	2	3	2	2	8	14	18	13	14	28	32	29	37
2010	1	2	2	3	0	2	1	3	5	5	6	11	9	17	15	10	13	19	31	19
2011	1	2	0	3	3	4	5	4	4	2	4	9	11	19	17	15	13	15	22	22
2012	1	1	1	2	2	1	1	0	2	0	6	10	8	13	9	19	18	22	23	31
2013	5	3	2	2	2	3	1	1	2	4	7	6	5	9	12	12	14	13	14	13
2014	1	1	2	1	2	0	1	6	4	2	6	8	9	9	16	13	20	13	16	16
2015	3	0	0	5	0	0	3	3	5	7	6	6	7	8	6	6	10	4	15	16
2016	2	1	1	1	4	1	1	1	6	4	5	7	8	15	8	12	9	17	9	14
2017	2	1	1	2	2	5	2	0	5	3	6	2	6	9	5	7	9	9	11	14
KOKKU	56	45	45	54	57	56	63	75	118	136	172	277	298	390	349	413	417	445	461	487

Mehed

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	3	3	6	4	3	5	1	2	11	7	8	23	25	26	19	23	25	30	19	20
2000	3	3	5	5	5	0	3	6	4	2	13	12	17	25	22	26	19	22	21	24
2001	3	0	3	6	6	5	3	3	5	11	10	19	17	20	28	23	26	23	19	26
2002	4	0	4	1	3	3	3	3	8	12	9	18	31	25	29	41	20	28	31	28
2003	1	2	1	3	4	1	5	4	7	9	7	12	19	19	19	24	16	23	25	27
2004	1	1	0	2	2	2	2	2	8	5	15	17	23	17	19	26	21	23	16	35
2005	4	2	2	1	0	4	1	1	3	7	13	15	9	19	13	26	19	23	26	16
2006	1	1	3	0	1	5	1	2	4	10	13	14	17	19	19	16	25	26	31	19
2007	2	1	1	1	3	3	2	0	3	9	4	15	11	24	15	29	26	35	29	32
2008	2	5	0	3	0	1	1	5	2	1	11	15	11	19	21	17	26	19	20	25
2009	2	0	0	0	1	0	3	2	2	0	2	7	11	15	11	12	16	22	21	30
2010	0	2	2	1	0	1	1	2	2	4	5	11	7	15	13	9	11	14	24	17
2011	1	1	0	2	3	3	3	1	1	0	2	6	9	16	13	10	12	14	18	19
2012	1	1	0	1	2	1	0	0	1	0	5	5	7	11	5	16	13	18	19	25
2013	3	1	2	0	1	1	1	0	1	4	4	3	4	6	10	12	11	12	12	8
2014	1	1	2	1	1	0	1	3	1	1	5	7	6	7	14	12	11	12	14	10
2015	1	0	0	2	0	0	2	1	3	5	4	4	5	6	3	5	10	3	12	9
2016	0	1	1	0	2	1	1	1	3	3	3	3	2	11	4	8	6	11	6	11
2017	2	1	0	1	1	1	1	0	3	2	4	2	4	6	3	6	5	7	9	14
KOKKU	35	26	32	34	38	37	35	38	72	92	137	208	235	306	280	341	318	365	372	395

Tabel 1. Noorte surmade arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Naised

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	2	4	3	4	2	1	3	3	2	5	5	6	4	3	4	5	8	4	5	9
2000	4	2	0	2	0	0	2	5	3	6	3	6	3	7	4	6	4	2	8	7
2001	0	2	2	0	4	1	2	2	3	4	2	4	5	7	4	5	7	5	2	8
2002	2	1	2	0	2	1	2	1	0	3	2	6	6	10	5	4	8	2	5	2
2003	1	1	0	1	3	2	4	5	1	5	1	7	6	4	4	1	3	11	6	8
2004	0	1	0	1	0	1	3	1	2	2	0	1	6	5	6	4	7	6	2	5
2005	3	2	0	0	3	1	2	0	4	3	3	6	2	7	3	9	2	5	4	1
2006	0	3	1	1	0	1	0	3	5	2	2	4	4	5	3	7	7	5	7	3
2007	1	0	1	0	0	1	3	4	2	1	1	3	4	8	4	8	7	5	9	6
2008	0	0	1	0	0	2	1	3	5	3	2	7	1	4	7	5	7	4	6	4
2009	1	0	1	0	0	0	1	0	1	2	0	1	3	3	2	2	12	10	8	7
2010	1	0	0	2	0	1	0	1	3	1	1	0	2	2	2	1	2	5	7	2
2011	0	1	0	1	0	1	2	3	3	2	2	3	2	3	4	5	1	1	4	3
2012	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	5	1	2	4	3	5	4	4	6
2013	2	2	0	2	1	2	0	1	1	0	3	3	1	3	2	0	3	1	2	5
2014	0	0	0	0	1	0	0	3	3	1	1	1	3	2	2	1	9	1	2	6
2015	2	0	0	3	0	0	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1	0	1	3	7
2016	2	0	0	1	2	0	0	0	3	1	2	4	6	4	4	4	3	6	3	3
2017	0	0	1	1	1	4	1	0	2	1	2	0	2	3	2	1	4	2	2	0
KOKKU	21	19	13	20	19	19	28	37	46	44	35	69	63	84	69	72	99	80	89	92

Tabel 2. Noorte vägivaldsete surmade arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Mehed ja naised

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	5	4	5	7	4	4	2	5	12	10	12	21	25	25	18	21	25	28	17	20
2000	4	4	2	5	2	0	4	5	7	6	12	15	19	25	18	22	22	18	21	22
2001	1	2	1	6	6	4	2	3	5	14	11	18	14	18	26	24	22	22	14	26
2002	3	0	3	0	3	1	3	4	7	12	8	17	30	27	28	38	18	20	30	18
2003	1	0	0	1	3	2	5	2	8	11	5	15	20	18	16	19	14	25	18	23
2004	1	2	0	2	1	3	3	1	6	6	11	14	20	19	20	25	20	23	11	27
2005	2	2	1	1	2	3	1	1	5	7	15	20	9	16	11	28	19	21	21	13
2006	0	3	2	1	1	4	1	3	6	7	14	12	20	20	17	17	24	21	25	17
2007	2	0	2	1	2	2	3	2	4	6	5	11	12	26	15	25	27	27	28	29
2008	1	2	0	0	0	2	1	3	3	3	11	16	9	19	21	15	23	17	20	21
2009	3	0	0	0	1	0	2	0	3	2	1	7	11	15	10	12	19	27	18	28
2010	0	1	0	2	0	1	0	2	2	4	4	8	7	14	9	10	11	15	22	16
2011	0	1	0	2	1	3	5	1	3	1	3	7	8	16	12	9	10	12	12	16
2012	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	5	8	6	11	3	18	14	16	16	24
2013	3	1	0	1	0	2	1	0	1	2	4	6	4	6	8	8	8	11	11	9
2014	1	1	0	0	1	0	1	5	3	1	4	5	6	7	10	6	11	12	13	10
2015	1	0	0	3	0	0	3	2	3	2	5	4	4	5	5	4	9	3	12	10
2016	1	0	1	0	3	1	0	0	4	2	3	5	4	8	6	9	3	12	4	8
2017	0	0	1	1	0	0	0	0	4	3	2	0	6	5	4	5	7	6	8	8
KOKKU	30	23	19	34	31	33	37	39	86	99	135	209	234	300	257	315	306	336	321	345

Tabel 2. Noorte vägivaldsete surmade arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Mehed

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	3	3	4	4	3	4	1	2	11	6	7	17	23	24	16	19	21	25	14	16
2000	2	3	2	3	2	0	3	3	4	1	11	11	16	18	17	18	18	18	16	19
2001	1	0	1	6	5	4	2	2	2	10	9	14	11	13	24	20	17	19	12	22
2002	2	0	2	0	2	1	2	3	7	10	6	14	26	21	24	34	15	19	26	17
2003	1	0	0	1	2	0	4	1	7	7	5	11	15	15	14	18	13	18	15	19
2004	1	1	0	1	1	2	1	0	6	4	11	14	17	15	16	23	15	19	10	24
2005	2	1	1	1	0	2	0	1	2	5	12	14	7	15	10	22	18	17	19	13
2006	0	1	1	0	1	4	1	2	3	5	12	10	16	17	16	15	19	19	21	14
2007	1	0	1	1	2	2	1	0	2	6	4	10	9	21	14	22	22	25	25	26
2008	1	2	0	0	0	1	1	2	1	0	9	13	8	16	16	13	20	15	18	18
2009	2	0	0	0	1	0	1	0	2	0	1	6	10	13	10	11	12	19	15	23
2010	0	1	0	0	0	1	0	1	1	3	3	8	5	13	8	9	11	12	19	14
2011	0	1	0	1	1	2	3	0	1	0	2	4	6	15	10	6	10	12	10	14
2012	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	4	5	5	10	2	16	10	15	14	22
2013	2	0	0	0	0	1	1	0	0	2	3	3	4	5	6	8	8	10	10	8
2014	1	1	0	0	1	0	1	3	1	0	4	5	6	7	8	6	7	12	11	8
2015	1	0	0	1	0	0	2	0	1	2	4	4	4	4	3	3	9	2	10	6
2016	0	0	1	0	2	1	0	0	2	2	1	3	1	5	4	6	3	8	3	8
2017	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	1	0	4	5	3	5	3	6	6	8
KOKKU	21	14	13	19	24	26	24	20	56	65	109	166	193	252	221	274	251	290	274	299

Naised

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	2	1	1	3	1	0	1	3	1	4	5	4	2	1	2	2	4	3	3	4
2000	2	1	0	2	0	0	1	2	3	5	1	4	3	7	1	4	4	0	5	3
2001	0	2	0	0	1	0	0	1	3	4	2	4	3	5	2	4	5	3	2	4
2002	1	0	1	0	1	0	1	1	0	2	2	3	4	6	4	4	3	1	4	1
2003	0	0	0	0	1	2	1	1	1	4	0	4	5	3	2	1	1	7	3	4
2004	0	1	0	1	0	1	2	1	0	2	0	0	3	4	4	2	5	4	1	3
2005	0	1	0	0	2	1	1	0	3	2	3	6	2	1	1	6	1	4	2	0
2006	0	2	1	1	0	0	0	1	3	2	2	2	4	3	1	2	5	2	4	3
2007	1	0	1	0	0	0	2	2	2	0	1	1	3	5	1	3	5	2	3	3
2008	0	0	0	0	0	1	0	1	2	3	2	3	1	3	5	2	3	2	2	3
2009	1	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	1	2	0	1	7	8	3	5
2010	0	0	0	2	0	0	0	1	1	1	1	0	2	1	1	1	0	3	3	2
2011	0	0	0	1	0	1	2	1	2	1	1	3	2	1	2	3	0	0	2	2
2012	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	3	1	1	1	2	4	1	2	2
2013	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	3	0	1	2	0	0	1	1	1
2014	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	0	0	2	0	4	0	2	2
2015	0	0	0	2	0	0	1	2	2	0	1	0	0	1	2	1	0	1	2	4
2016	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2	2	3	3	2	3	0	4	1	0
2017	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	2	0	1	0	4	0	2	0
KOKKU	9	9	6	15	7	7	13	19	30	34	26	43	41	48	36	41	55	46	47	46

Tabel 3. Noorte enesetappude arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Mehed ja naised

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	0	0	0	0	0	0	0	2	4	4	6	5	6	7	4	5	7	7	5	6
2000	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	2	4	8	3	4	3	3	5	3	7
2001	0	0	0	1	1	1	1	0	0	4	3	5	2	2	7	5	7	7	5	7
2002	0	0	1	0	0	0	2	2	1	6	1	3	3	3	5	8	3	5	9	5
2003	0	0	0	0	1	0	2	1	1	5	1	1	4	5	4	6	3	7	7	4
2004	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	3	4	3	8	4	4	2	6	2	5
2005	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	4	7	1	4	2	6	6	1	5	4
2006	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	4	5	2	3	2	5	6	1	2
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	3	0	6	3	4	1	4	5	5
2008	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	4	3	3	6	6	1	5	4	4	5
2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5	2	5	1	2	3	5	3	6
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	2	3	5	2	1	3	1	4	3
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	5	6	1	3	1	2	1	1
2012	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	4	3	5	4	5
2013	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2	1	2	1	3	4	2	1	2
2014	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	3	2	3	2	4	0	3	2	6	5
2015	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	3	1	4	2	2	2	4	2	3	3
2016	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	3	0	1	2	2	2	2	4
2017	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3	2	2	3	4	2	3	3
KOKKU	0	0	1	1	4	5	7	10	18	35	38	58	56	74	55	63	69	75	73	82

Mehed

VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	0	0	0	0	0	0	0	2	4	3	4	4	4	7	4	5	6	7	4	5
2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	7	3	4	3	2	5	2	5
2001	0	0	0	1	1	1	1	0	0	4	2	4	2	2	7	4	4	7	4	4
2002	0	0	1	0	0	0	1	2	1	5	1	3	3	2	4	7	3	5	9	5
2003	0	0	0	0	1	0	1	1	1	3	1	1	3	5	3	6	3	5	5	3
2004	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	4	3	5	4	3	2	4	2	5
2005	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	6	1	4	2	5	5	1	5	4
2006	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	3	4	2	3	2	5	5	1	2
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	4	3	4	1	4	5	5
2008	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	4	3	2	6	5	1	5	3	4	3
2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	5	1	2	3	5	2	5
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	5	2	1	3	1	3	3
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	6	1	3	1	2	1	1
2012	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	3	2	5	3	5
2013	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	2	1	3	4	1	1	2
2014	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	3	2	3	2	4	0	3	2	6	3
2015	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	3	1	4	2	2	2	4	1	3	3
2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	1	2	2	2	4
2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1	3	2	2	2	3
KOKKU	0	0	1	1	4	4	4	8	10	23	33	50	47	67	51	58	60	67	64	70

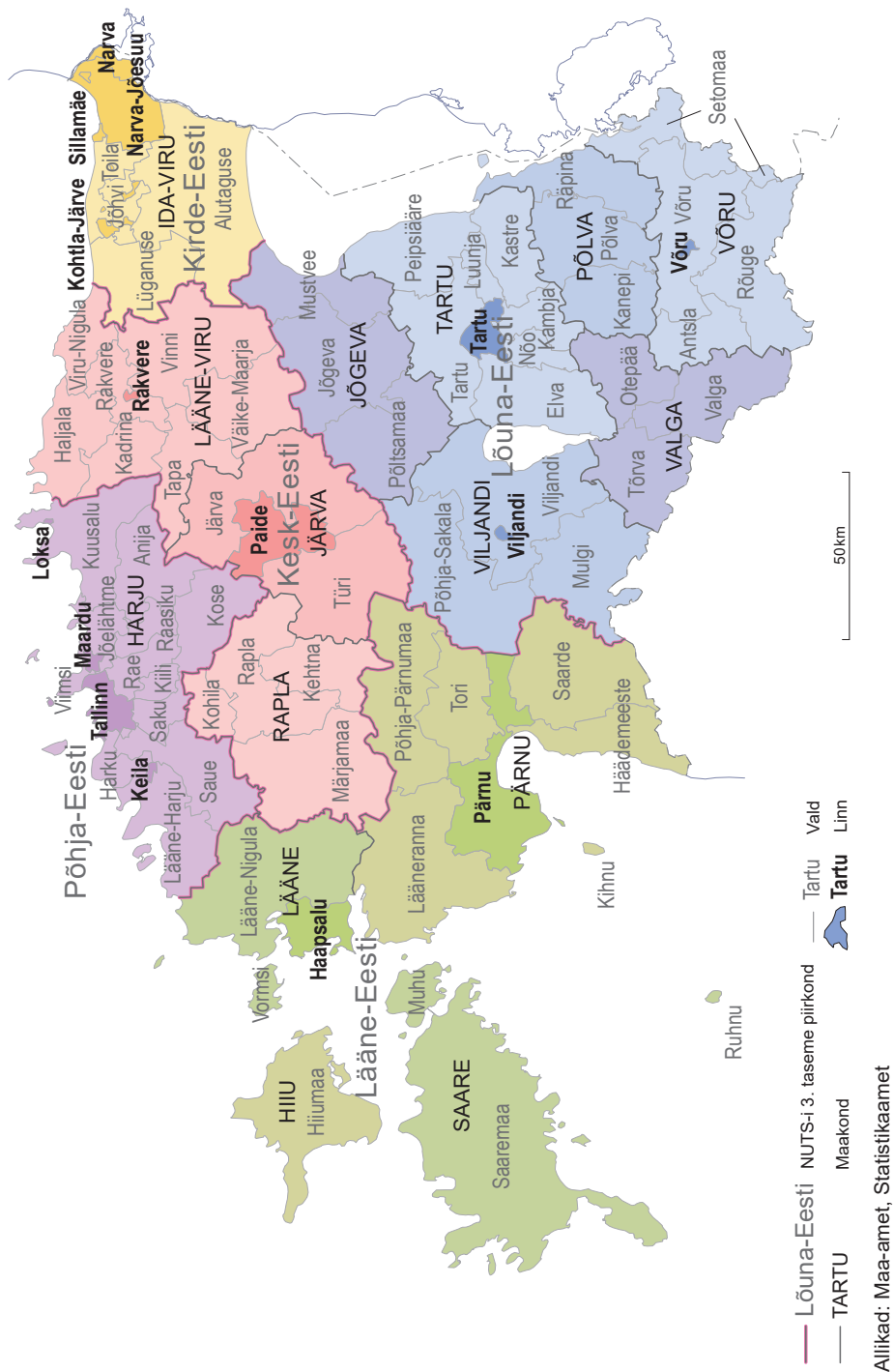
Tabel 3. Noorte enesetappude arv Eestis soo ja vanuse järgi, 1999–2017

Naised

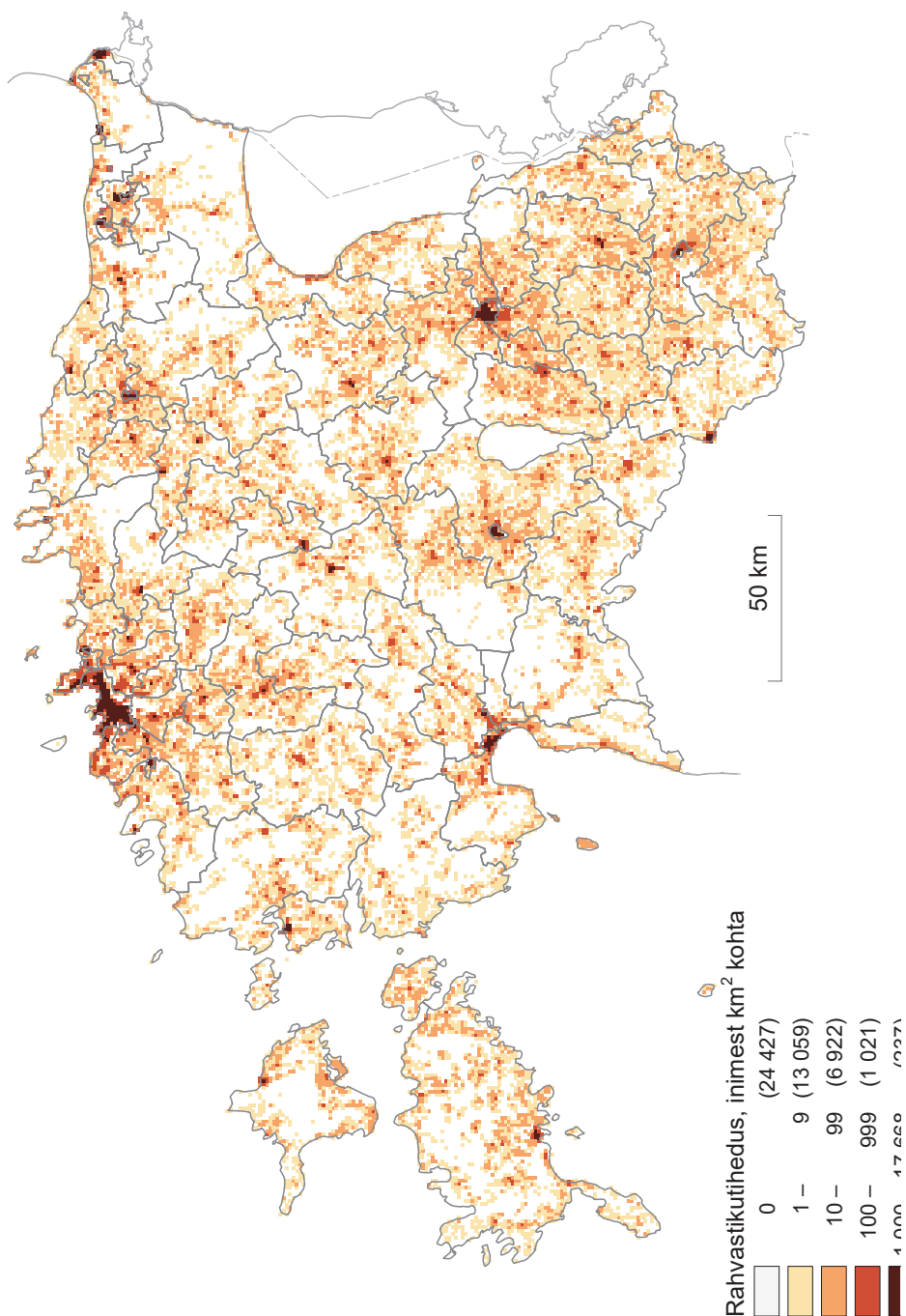
VANUS	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1999	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	0	0	0	1	0	1	1
2000	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0	0	1	0	0	0	1	0	1	2
2001	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	3	0	1	3
2002	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
2003	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	2	2	1
2004	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	2	0	0
2005	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0	1	0	2
2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
2012	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0
2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
2015	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	2	0	1	0
KOKKU	0	0	0	0	0	1	3	2	8	12	5	8	9	7	4	5	9	8	9	12

LISA 1. KAARDID

Eesti omavalitsusüksused, maakonnad ja NUTS-i 3. taseme piirkonnad, 2018

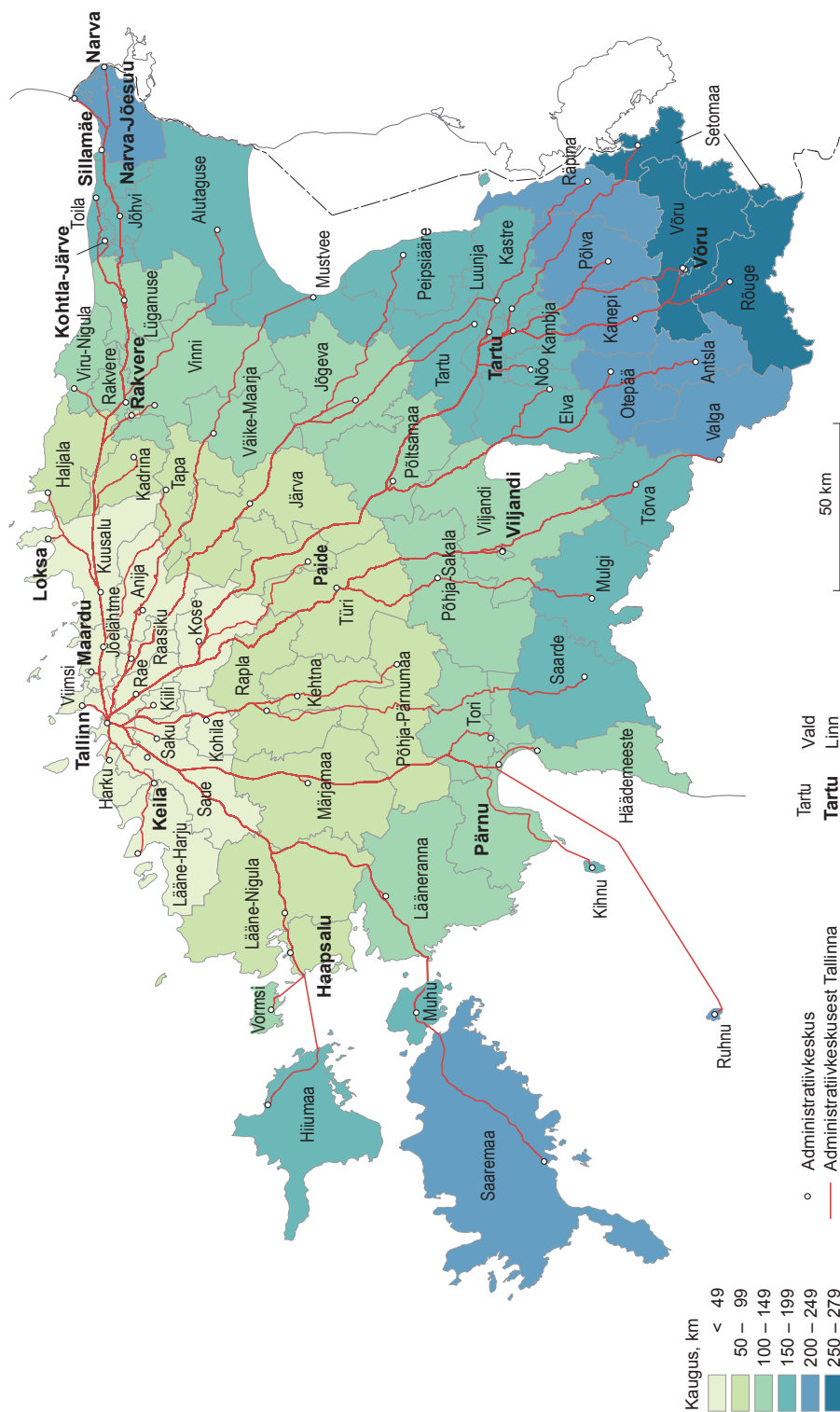

Eesti rahvastikutihedus, 1.01.2017

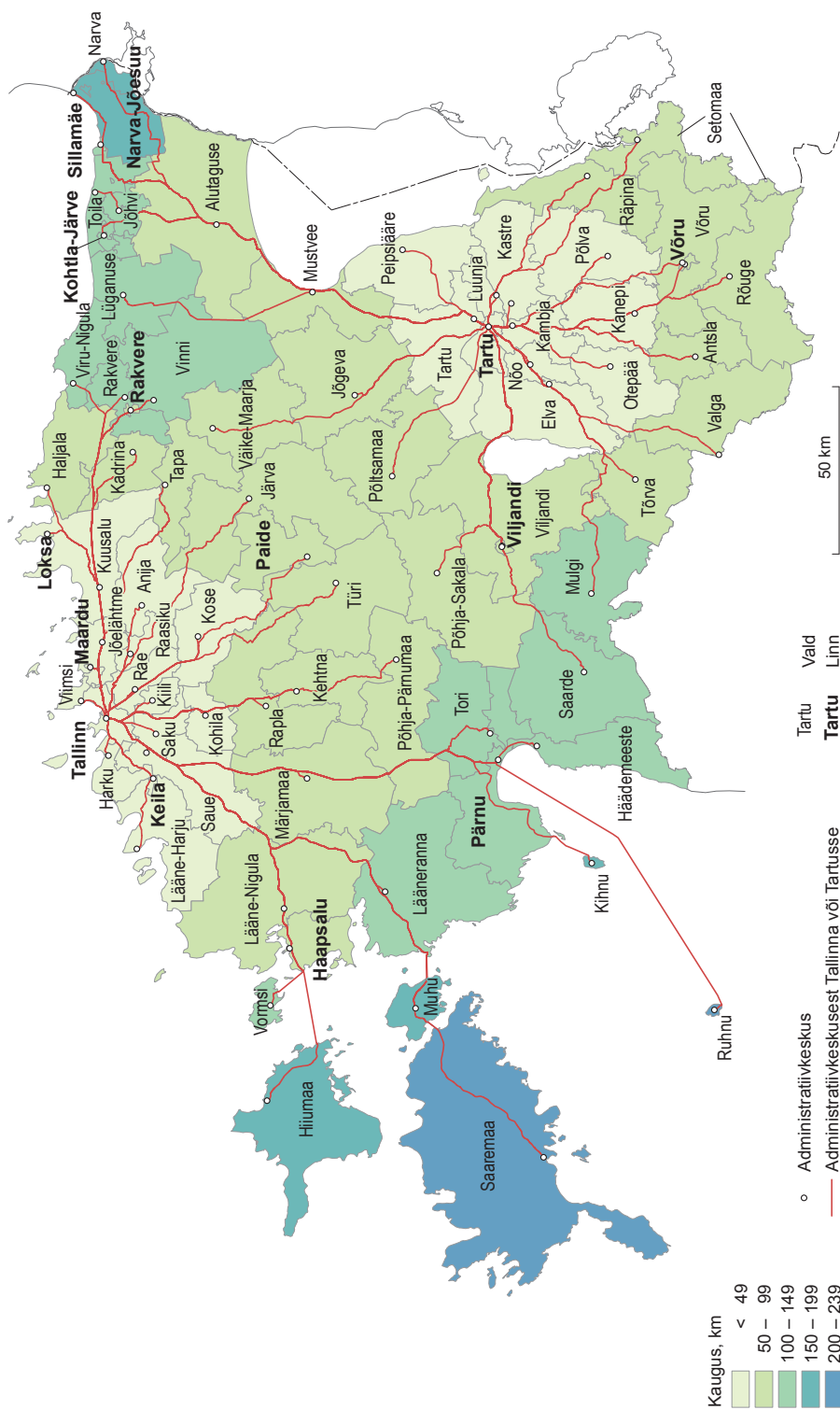
Allikas: Statistikaamet

Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, 28.03.2018

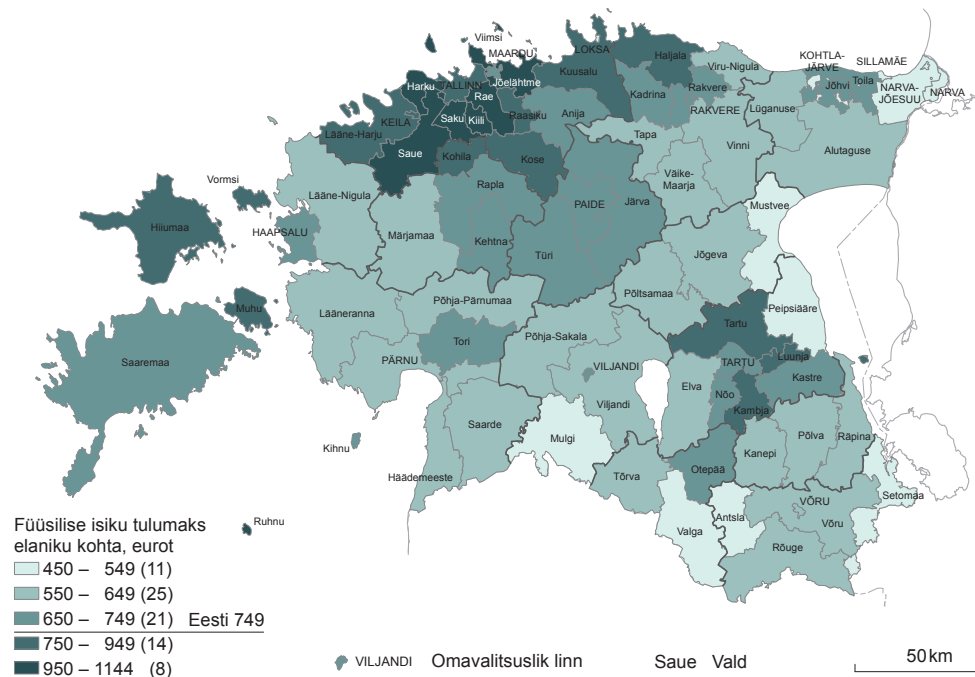

Allikad: Maa-amet, Statistikaamet

Valla- või linnavalitsuse kaugus lähimast keskusest (Tallinn või Tartu), 28.03.2018

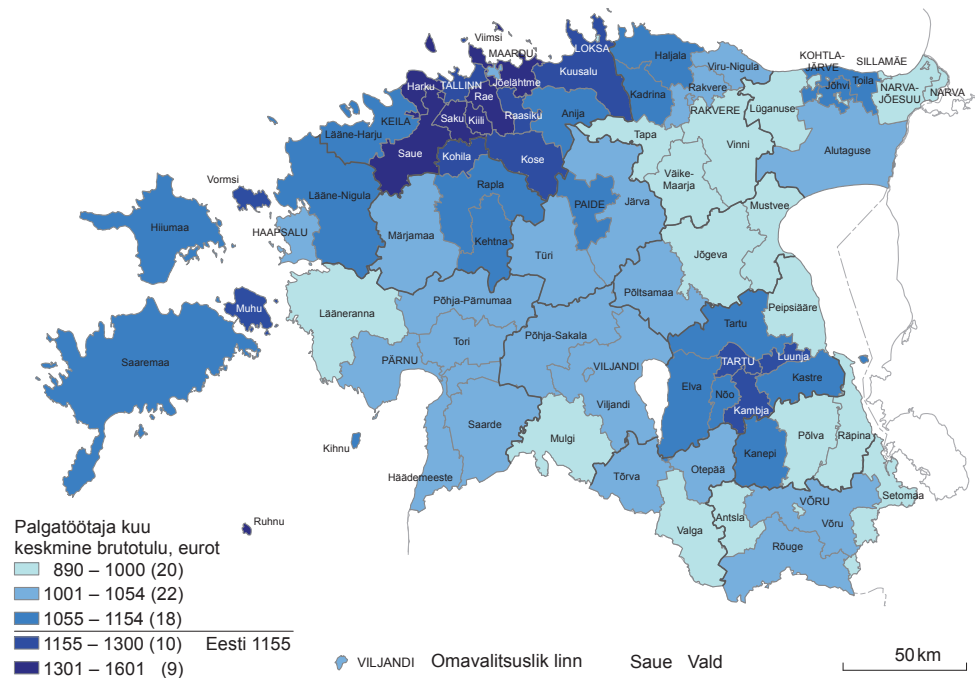

Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, 2017

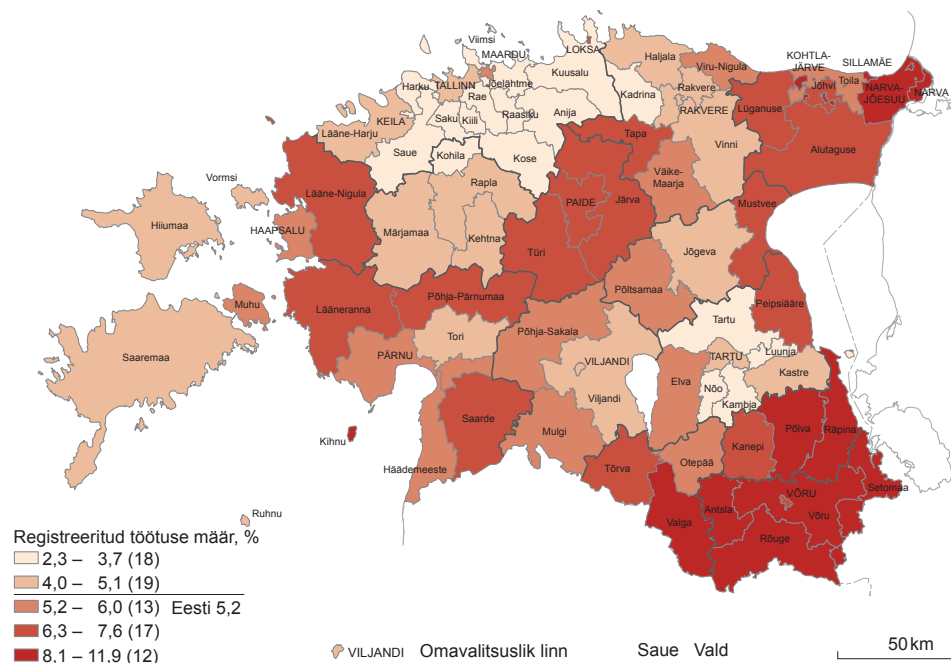
Allikad: Statistikaamet Rahandusministeeriumi andmete alusel

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, 2017

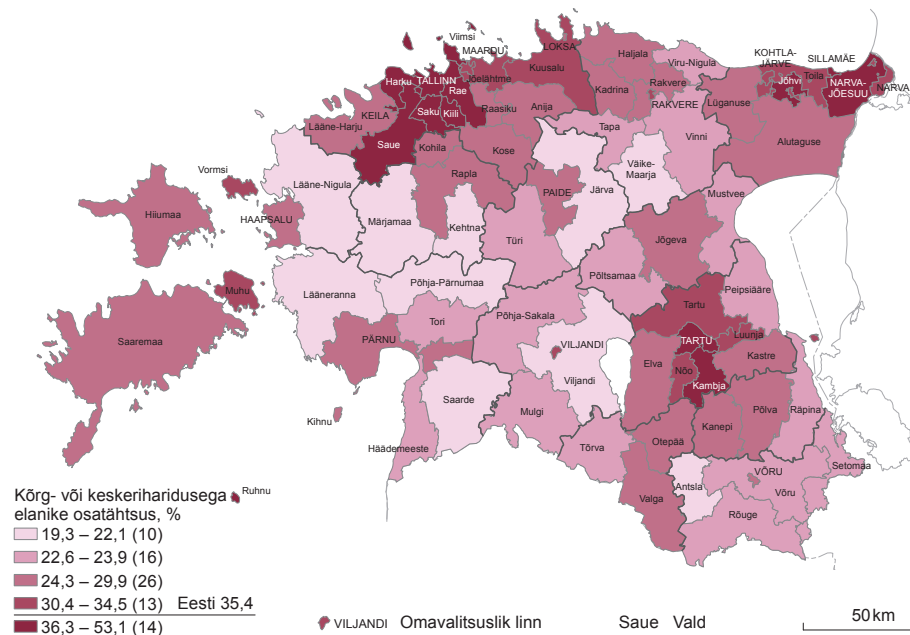
Allikad: Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet

Registreeritud töötute osatähtsus registreeritud tööjõus (16-aastased kuni pensioniealised), 31.12.2017

Allikad: EMPIS, TÖR, Statistikaamet

Kõrg- või keskeriharidusega elanike osatähtsus vähemalt 17-aastaste vanuserühmas, 1.01.2018

Allikas: Statistikaamet

LISA 2. OMAVALITSUSÜKSUSTE PORTRÉED

ALUTAGUSE VALD (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **1458,63** km²

Pindalalt **2.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4818**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–156**

Rahvaarvult **65.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 899

Noorte arvult **71.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 18,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–34** inimest,
sh siserände saldo **–28** ja välisrände saldo **–6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **2417** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **910** eurot (Eestis 906 eurot)

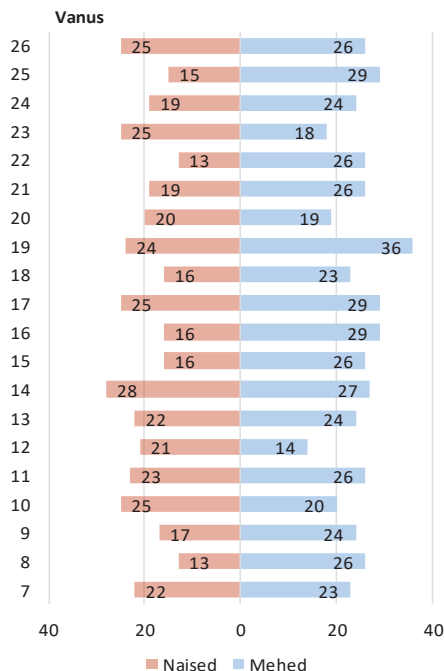
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,1** (Eestis 2,9)

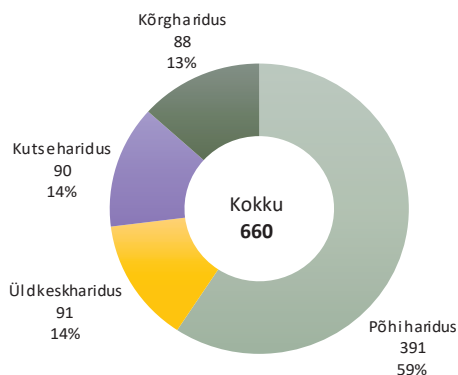
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,2**
(Eestis 1,0)

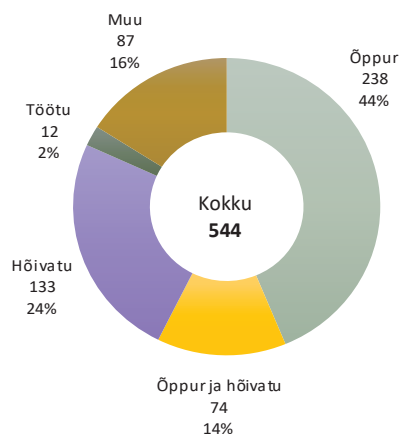
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

ANIJA VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **532,97** km²

Pindalalt **36.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6145**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–38**

Rahvaarvult **51.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1241

Noorte arvult **53.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–12** inimest,
sh siserände saldo **–18** ja välisrände saldo **+6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1292** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **932** eurot (Eestis 906 eurot)

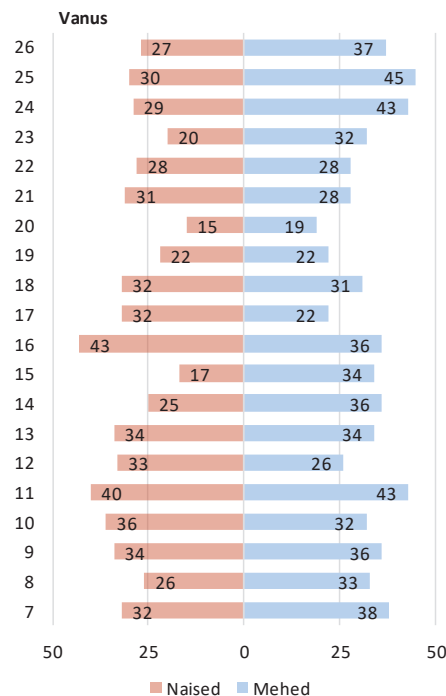
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

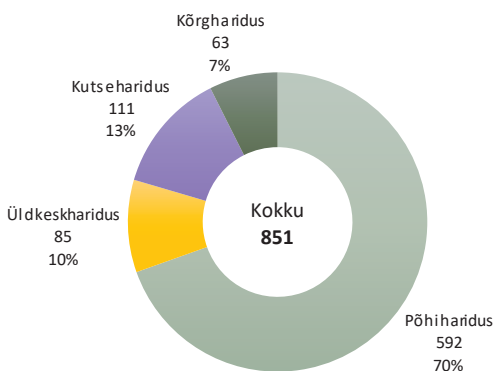
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,4**
(Eestis 1,0)

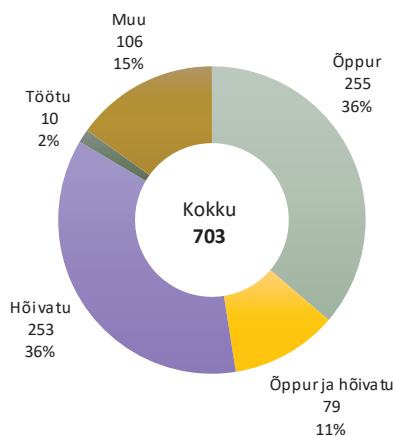
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

ANTS LA VALD (VÖRU MAAKOND)

Pindala: **410,52** km²

Pindalalt **46.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4514**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **−80**

Rahvaarvult **70.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 986

Noorte arvult **67.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **−11** inimest,
sh siserände saldo **−2** ja välisrände saldo **−9**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1212** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **922** eurot (Eestis 906 eurot)

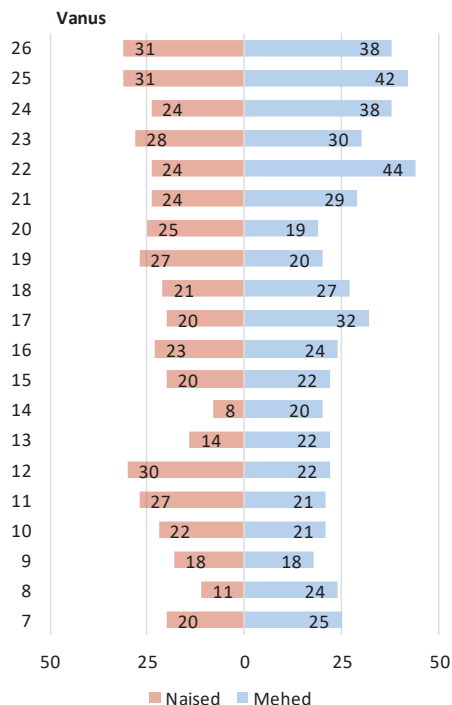
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,0** (Eestis 2,9)

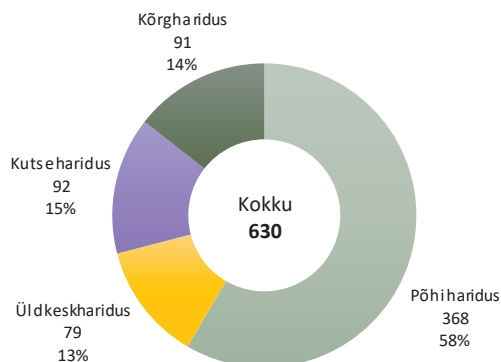
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,0**
(Eestis 1,0)

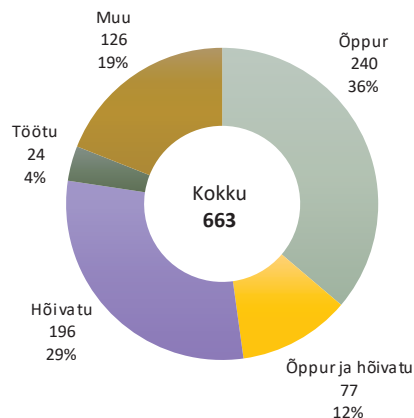
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

ELVA VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **732,27** km²

Pindalalt **23.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **14 418**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–239**

Rahvaarvult **14.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3182

Noorte arvult **14.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–32** inimest,
sh siserände saldo **–29** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1293** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **892** eurot (Eestis 906 eurot)

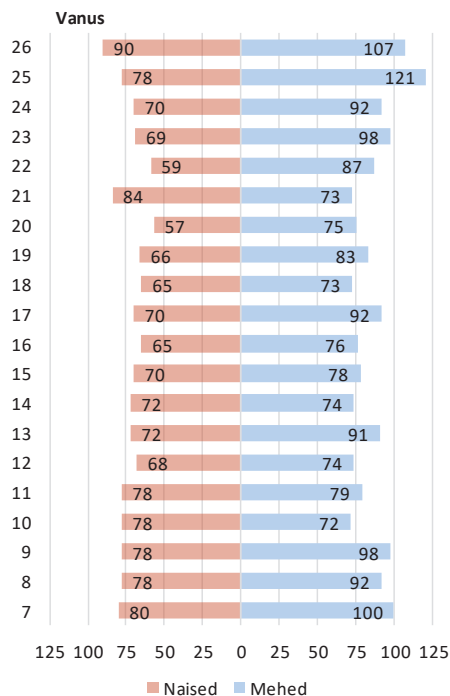
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

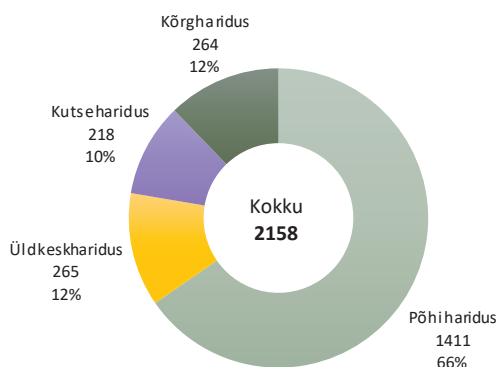
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **5**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,6**
(Eestis 1,0)

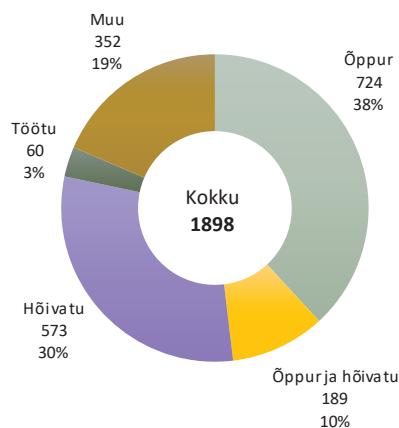
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

HAAPSALU LINN (LÄÄNE MAAKOND)

Pindala: **271,82** km²

Pindalalt **52.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **13 142**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–249**

Rahvaarvult **20.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2697

Noorte arvult **19.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–62** inimest,
sh siserände saldo **–67** ja välisrände saldo **+5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1198** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **862** eurot (Eestis 906 eurot)

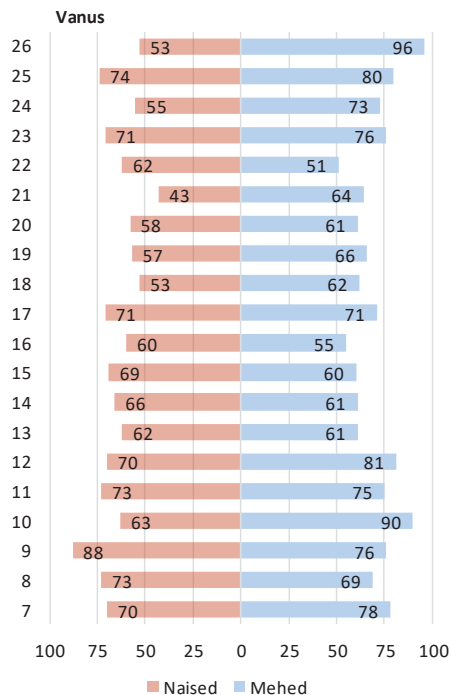
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **7**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,6** (Eestis 2,9)

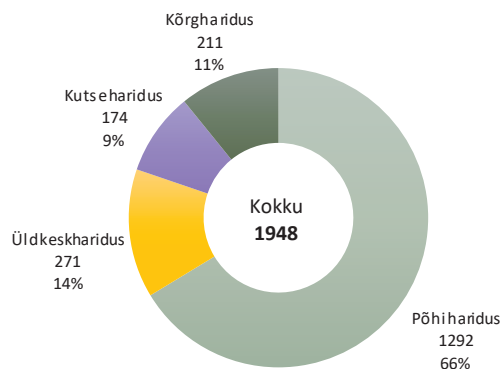
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,1**
(Eestis 1,0)

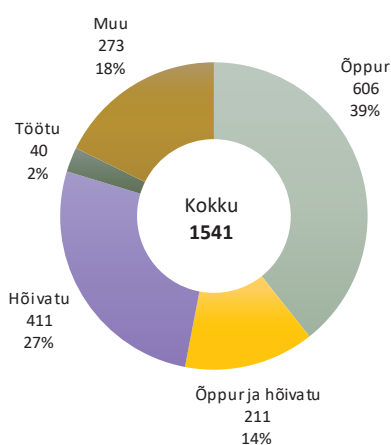
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

HALJALA VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **549,09** km²

Pindalalt **35.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4319**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–69**

Rahvaarvult **72.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 826

Noorte arvult **72.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–15** inimest,
sh siserände saldo **–10** ja välisrände saldo **–5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1241** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **1005** eurot (Eestis 906 eurot)

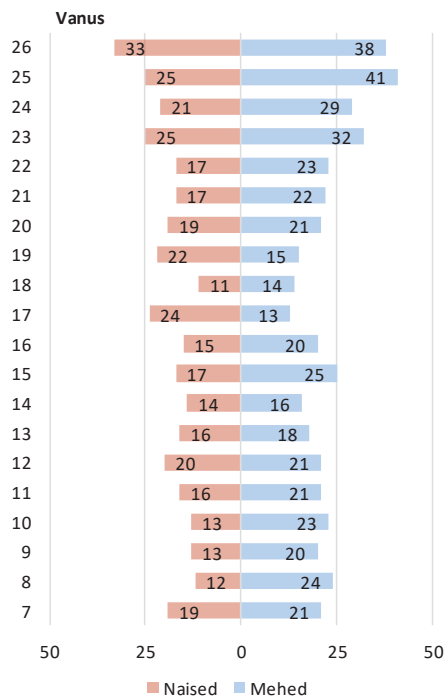
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

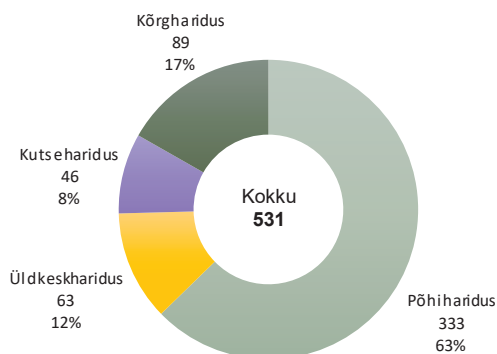
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,2**
(Eestis 1,0)

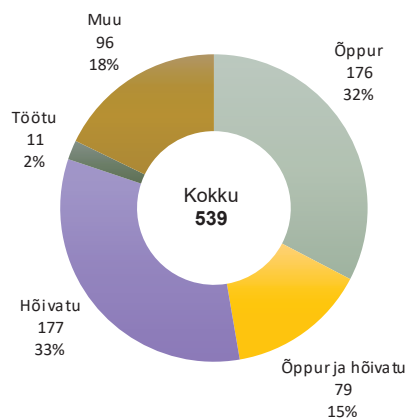
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

HARKU VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **159,02** km²

Pindalalt **61.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **14 123**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+667**

Rahvaarvult **15.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3454

Noorte arvult **11.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 24,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–39** inimest,
sh siserände saldo **–32** ja välisrände saldo **–7**

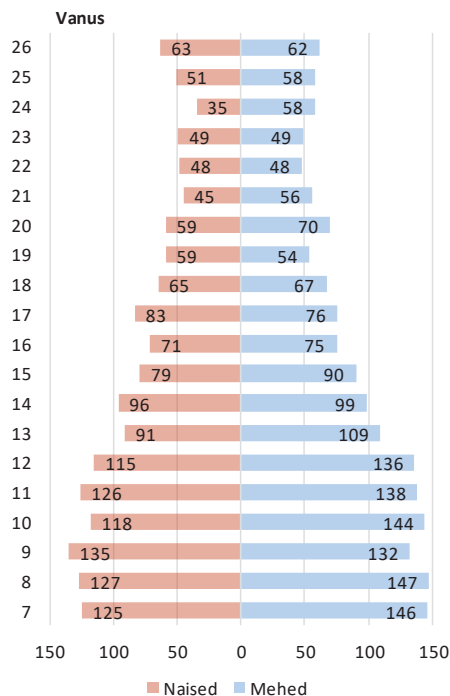
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1574** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **930** eurot (Eestis 906 eurot)

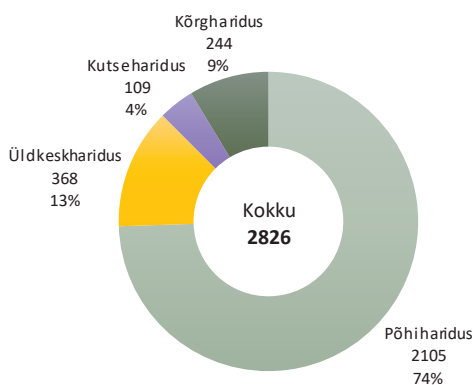
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **15**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,3** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,6**
(Eestis 1,0)

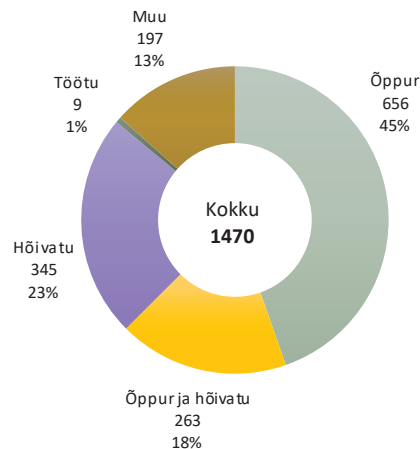
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

HIIUMAA VALD (HIIU MAAKOND)

Pindala: **1032,44** km²

Pindalalt **11.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **9387**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+39**

Rahvaarvult **35.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1843

Noorte arvult **36.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,6% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+31** inimest,
sh siserände saldo **+26** ja välisrände saldo **+5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1323** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **965** eurot (Eestis 906 eurot)

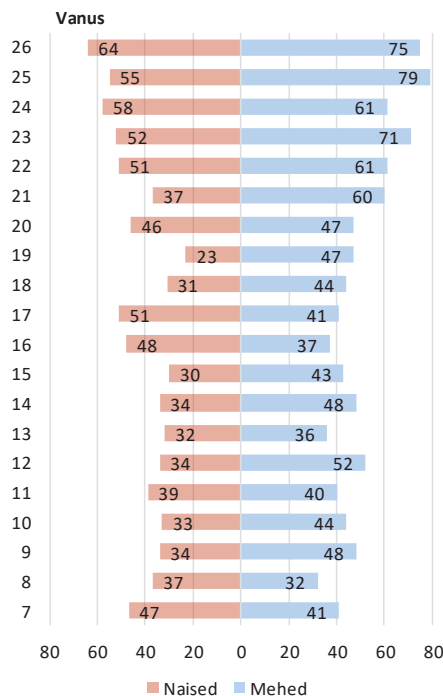
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

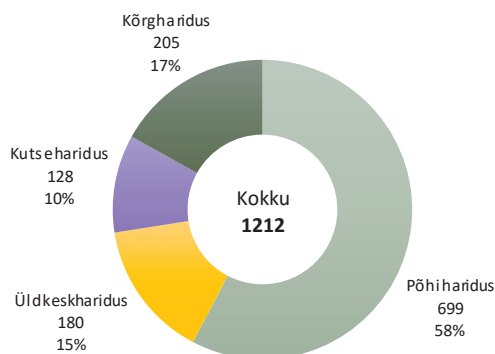
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **5**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

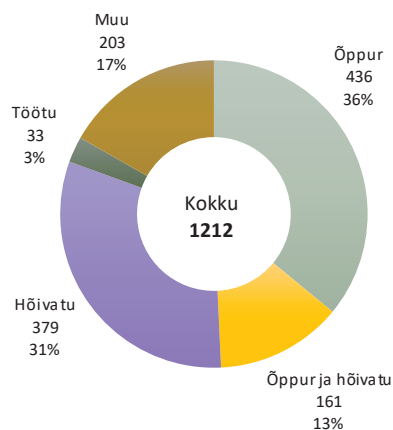
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

HÄÄDEMEESTE VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **494,33** km²

Pindalalt **41.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4862**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–12**

Rahvaarvult **64.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1108

Noorte arvult **60.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–3** inimest,
sh siserände saldo **+9** ja välisrände saldo **–12**

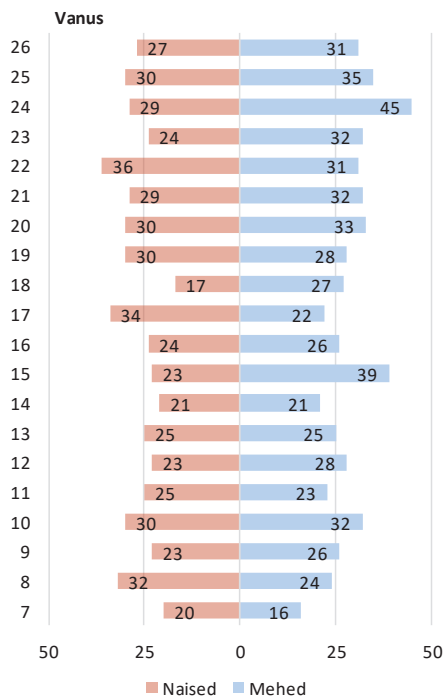
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1191** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **916** eurot (Eestis 906 eurot)

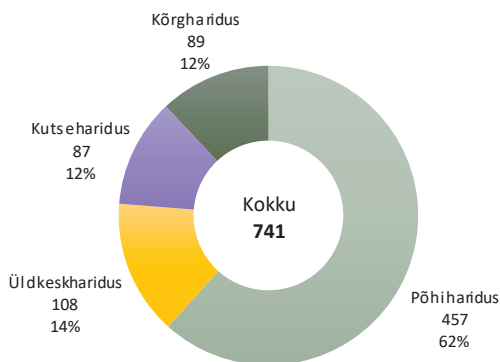
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,9** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,8**
(Eestis 1,0)

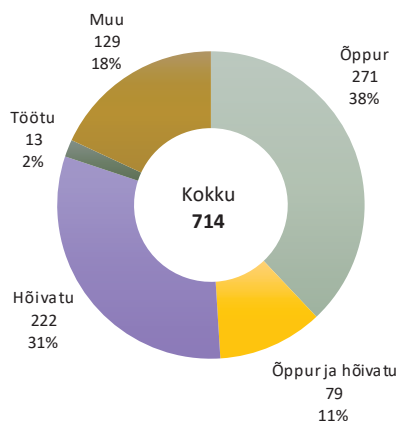
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

JÕELÄHTME VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **211,41** km²

Pindalalt **55.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6333**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+238**

Rahvaarvult **49.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1333

Noorte arvult **49.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+11** inimest,
sh siserände saldo **+12** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1538** eurot (Eestis 1340 eurot)

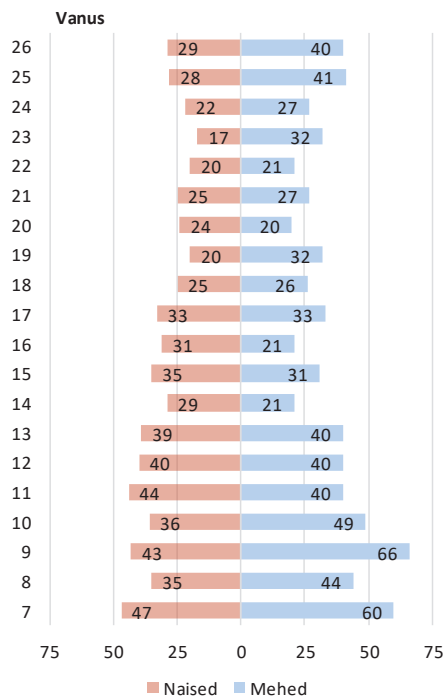
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **859** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

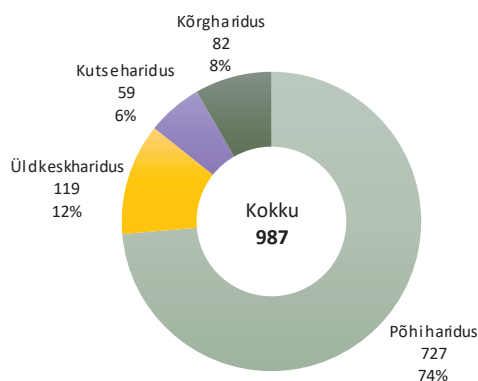
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,3** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,8**
(Eestis 1,0)

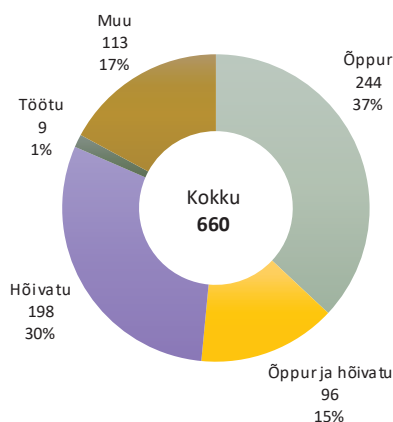
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

JÕGEVA VALD (JÕGEVA MAAKOND)

Pindala: **1039,66** km²

Pindalalt **10.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **13 679**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–418**

Rahvaarvult **18.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3051

Noorte arvult **16.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–34** inimest,
sh siserände saldo **–25** ja välisrände saldo **–9**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1291** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **854** eurot (Eestis 906 eurot)

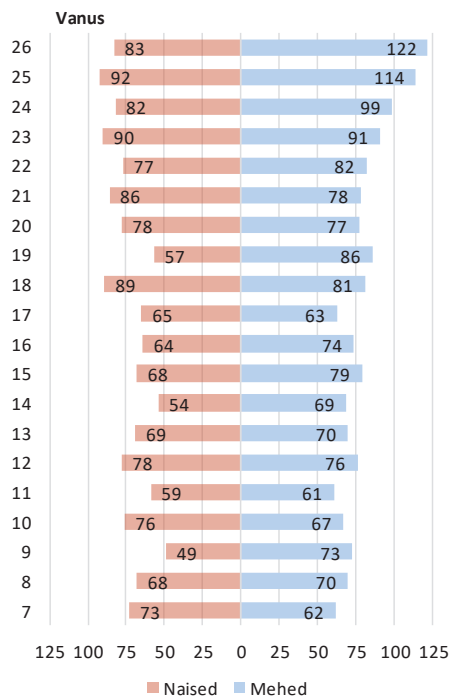
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

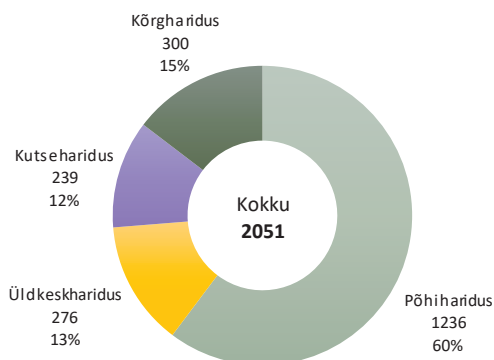
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **10**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,3**
(Eestis 1,0)

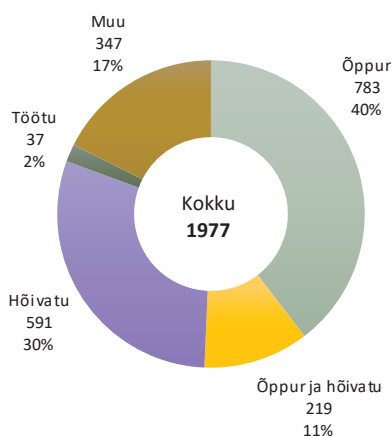
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

JÕHVI VALD (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **123,91** km²

Pindalalt **65.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **11 924**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+138**

Rahvaarvult **24.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1992

Noorte arvult **34.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 16,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–56** inimest,
sh siserände saldo **–47** ja välisrände saldo **–9**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1100** eurot (Eestis 1340 eurot)

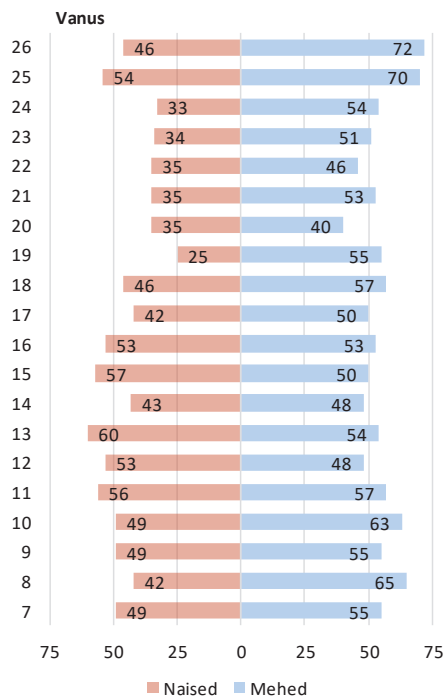
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **950** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **8**

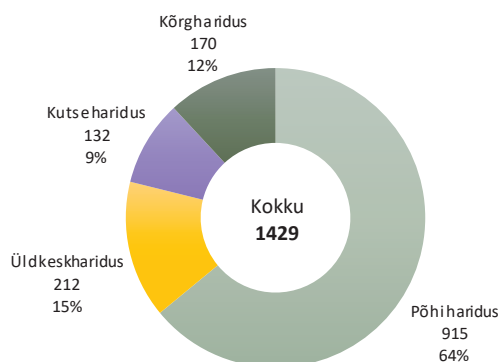
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,0** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,5**
(Eestis 1,0)

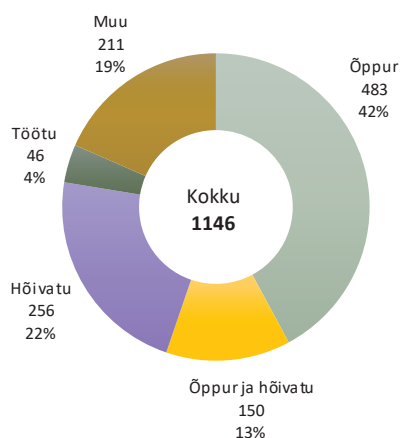
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

JÄRVA VALD (JÄRVA MAAKOND)

Pindala: **1222,81** km²

Pindalalt **6.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **8984**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–303**

Rahvaarvult **36.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1936

Noorte arvult **35.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–28** inimest,
sh siserände saldo **–31** ja välisrände saldo **+3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1469** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **919** eurot (Eestis 906 eurot)

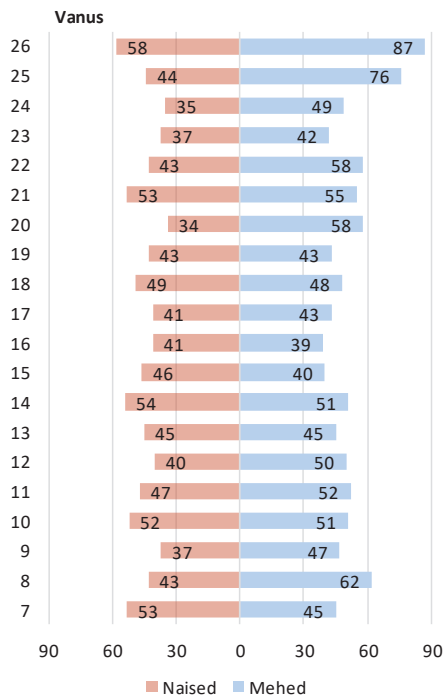
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,5** (Eestis 2,9)

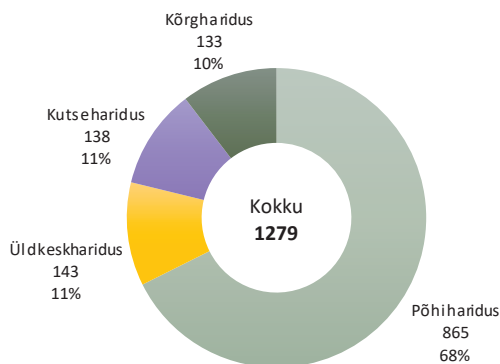
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **11**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,7**
(Eestis 1,0)

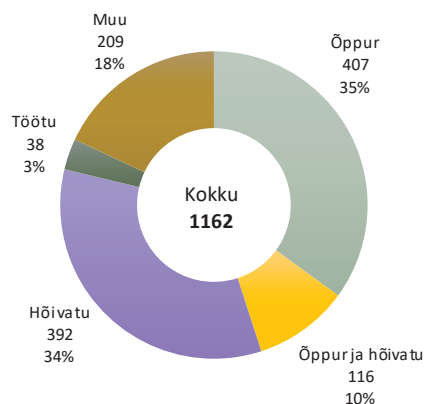
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KADRINA VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **353,92** km²

Pindalalt **48.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4908**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+12**

Rahvaarvult **63.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1160

Noorte arvult **57.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,6% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–26** inimest,
sh siserände saldo **–23** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1174** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **967** eurot (Eestis 906 eurot)

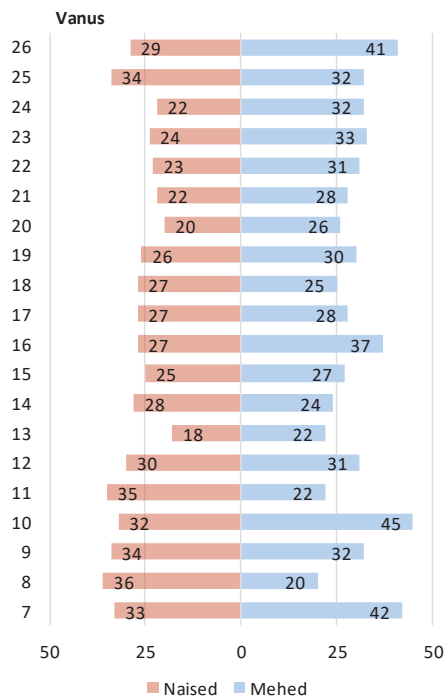
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,9** (Eestis 2,9)

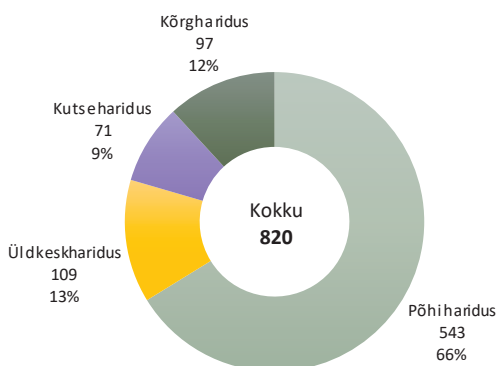
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,9**
(Eestis 1,0)

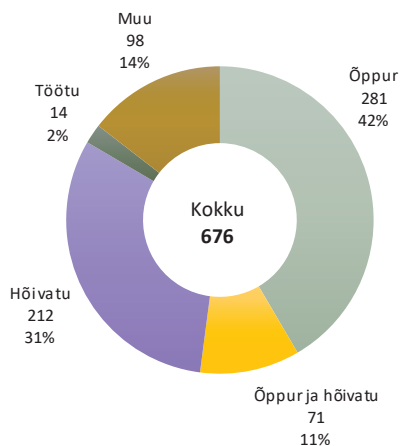
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KAMBJA VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **275,12** km²

Pindalalt **51.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **10 409**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+743**

Rahvaarvult **31.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2497

Noorte arvult **24.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 24,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+64** inimest,
sh siserände saldo **+64** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1329** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **847** eurot (Eestis 906 eurot)

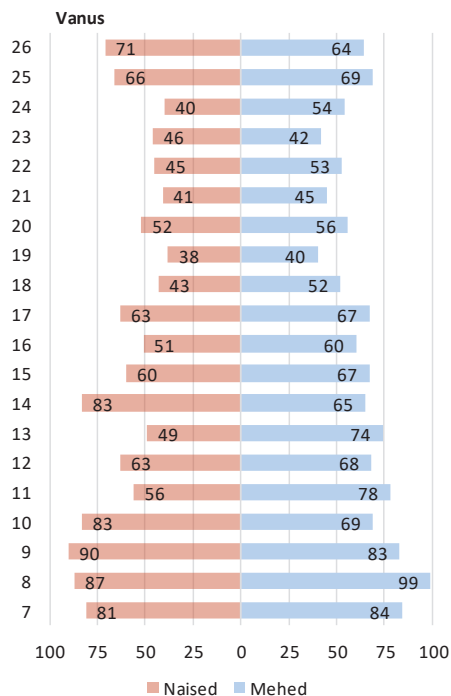
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

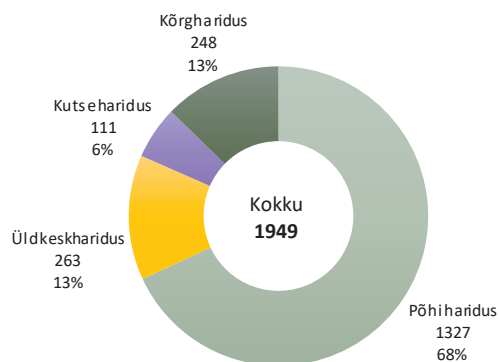
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,8**
(Eestis 1,0)

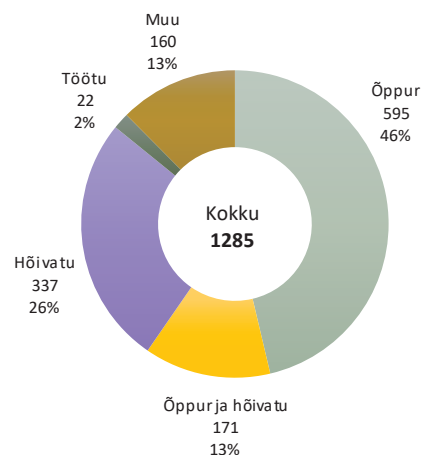
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KANEPI VALD (PÕLVA MAAKOND)

Pindala: **524,68** km²

Pindalalt **38.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4803**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–5**

Rahvaarvult **66.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 917

Noorte arvult **70.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–22** inimest,
sh siserände saldo **–17** ja välisrände saldo **–5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1271** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **872** eurot (Eestis 906 eurot)

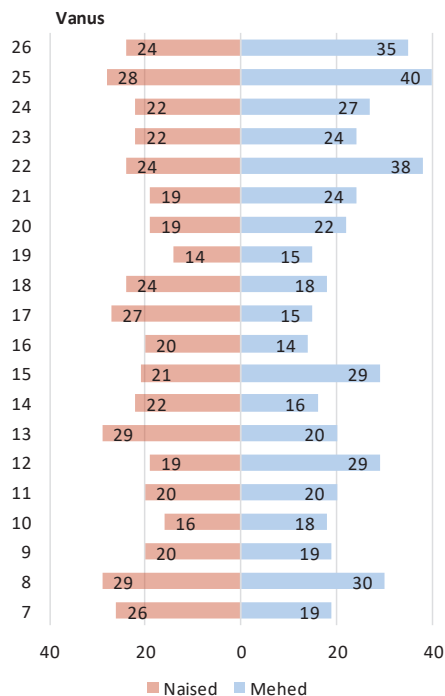
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

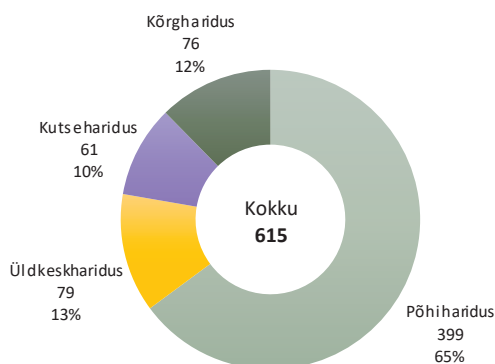
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,3**
(Eestis 1,0)

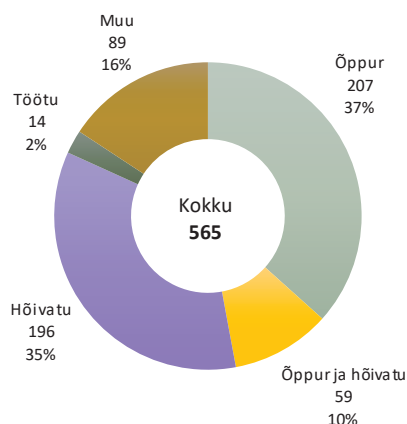
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KASTRE VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **492,74** km²

Pindalalt **42.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5085**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+356**

Rahvaarvult **61.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1127

Noorte arvult **58.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–16** inimest,
sh siserände saldo **–20** ja välisrände saldo **+4**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1239** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **898** eurot (Eestis 906 eurot)

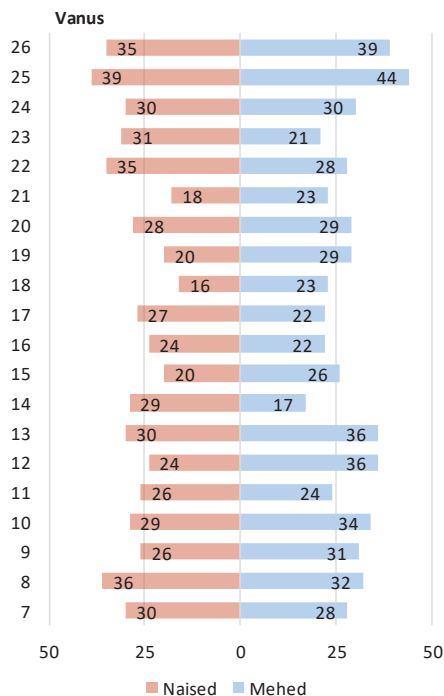
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

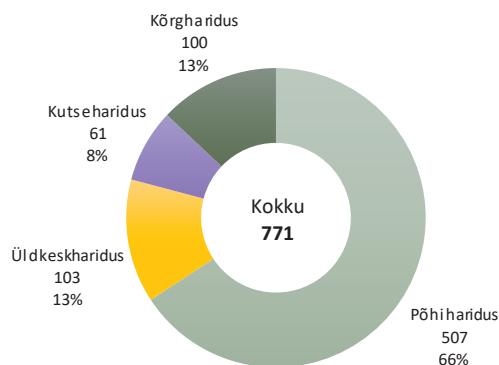
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

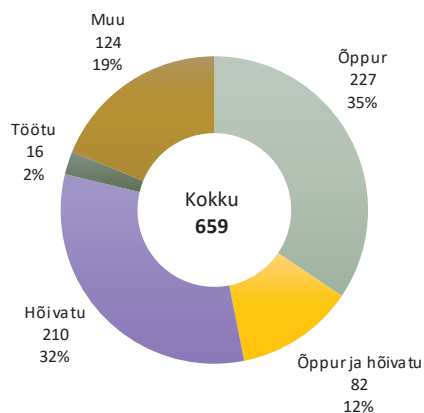
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KEHTNA VALD (RAPLA MAAKOND)

Pindala: **511,97** km²

Pindalalt **40.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5535**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–126**

Rahvaarvult **55.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1211

Noorte arvult **54.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–4** inimest,
sh siserände saldo **–2** ja välisrände saldo **–2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1370** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **916** eurot (Eestis 906 eurot)

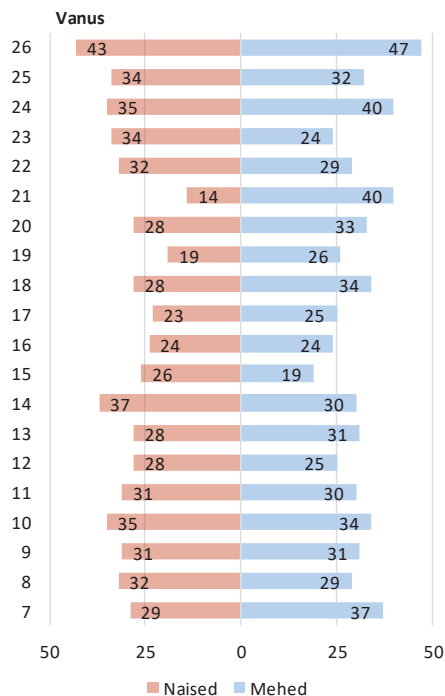
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

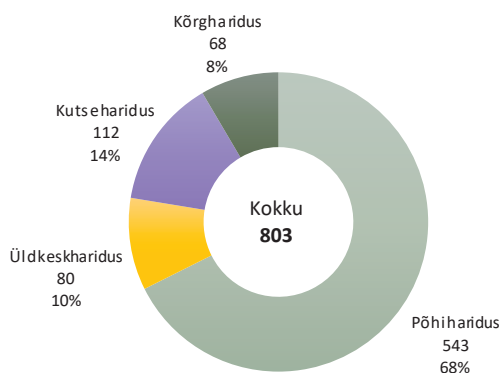
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,5**
(Eestis 1,0)

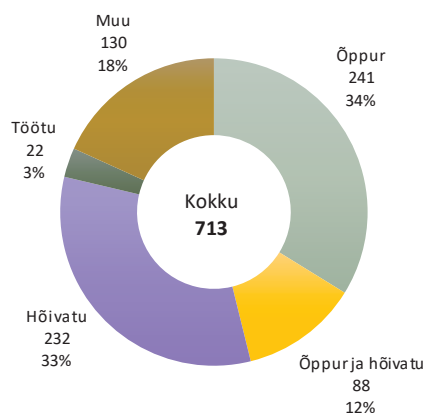
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KEILA LINN (HARJU MAAKOND)

Pindala: 11,22 km²

Pindalalt 77. omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **9775**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+198**

Rahvaarvult 33. omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2249

Noorte arvult 29. omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–16** inimest,
sh siserände saldo **–10** ja välisrände saldo **–6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1524** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **975** eurot (Eestis 906 eurot)

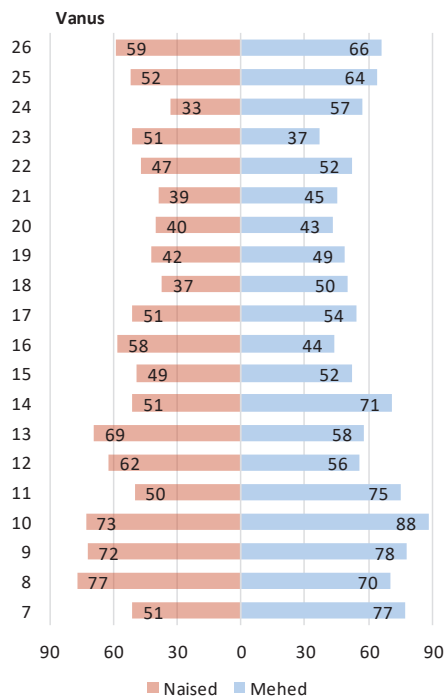
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,2** (Eestis 2,9)

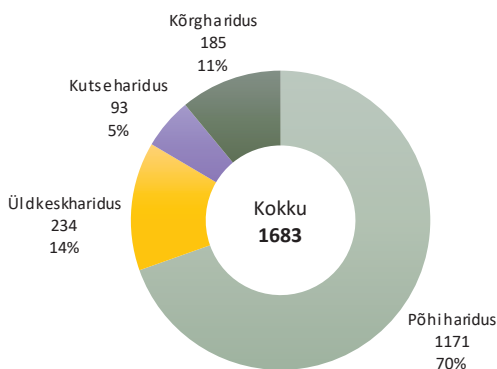
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,4**
(Eestis 1,0)

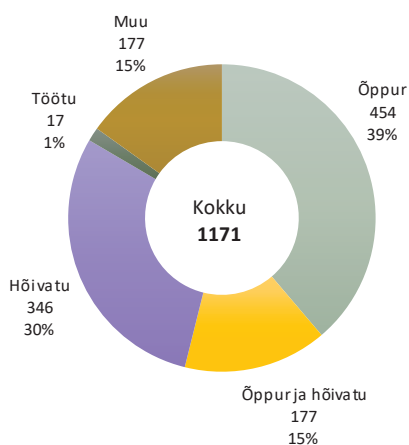
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KIHNU VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **17,33** km²

Pindalalt **72.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **685**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+3**

Rahvaarvult **77.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 138

Noorte arvult **77.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–1** inimest,
sh siserände saldo **0** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1510** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **900** eurot (Eestis 906 eurot)

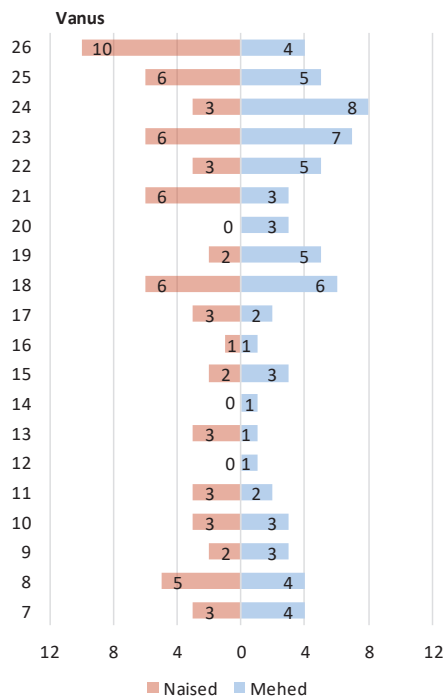
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **7,2** (Eestis 2,9)

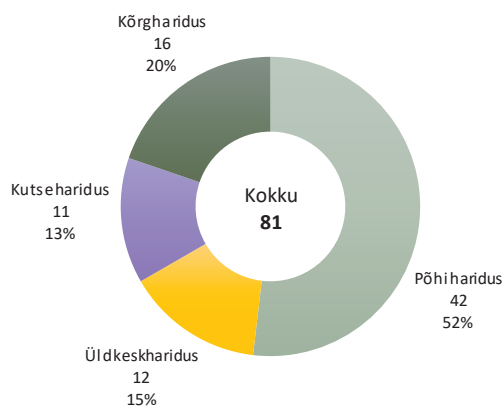
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **0**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0**
(Eestis 1,0)

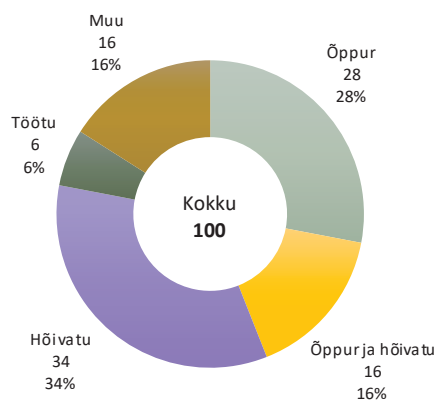
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KIILI VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **100,38** km²

Pindalalt **66.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5252**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+307**

Rahvaarvult **60.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1387

Noorte arvult **47.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 26,4% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+7** inimest,
sh siserände saldo **+6** ja välisrände saldo **+1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1565** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **895** eurot (Eestis 906 eurot)

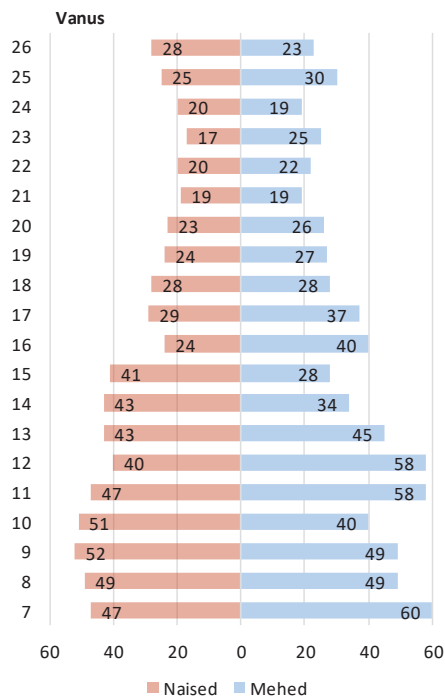
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **4**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,9** (Eestis 2,9)

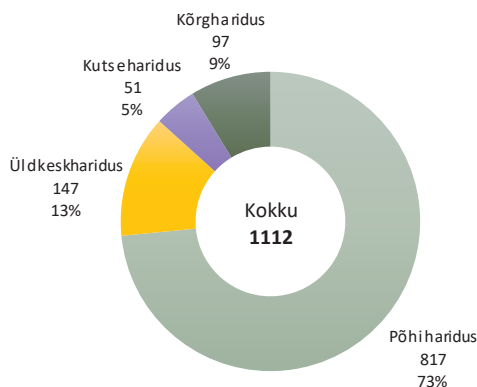
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,7**
(Eestis 1,0)

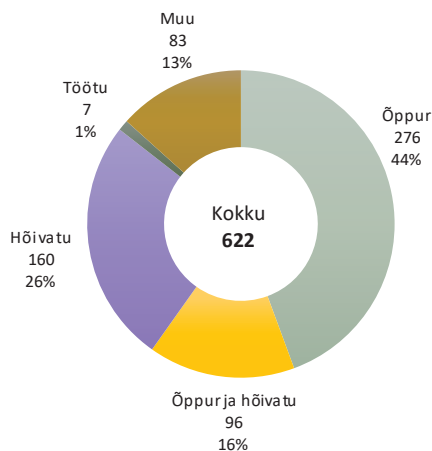
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KOHILA VALD (RAPLA MAAKOND)

Pindala: **230,11** km²

Pindalalt **54.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6949**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+179**

Rahvaarvult **44.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1604

Noorte arvult **41.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–16** inimest,
sh siserände saldo **–15** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1291** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **967** eurot (Eestis 906 eurot)

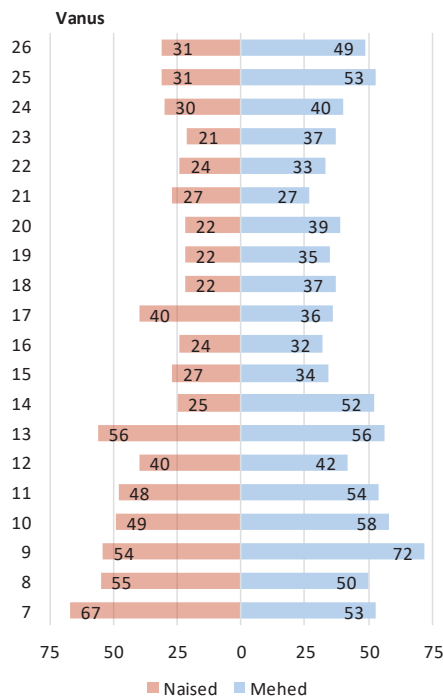
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **3,1** (Eestis 2,9)

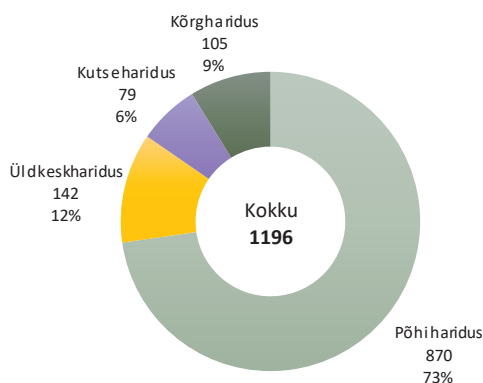
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,9**
(Eestis 1,0)

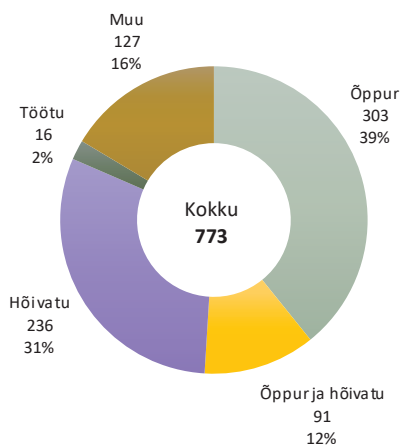
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KOHTLA-JÄRVE LINN (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **39,34** km²

Pindalalt **70.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **34 394**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–1408**

Rahvaarvult **5.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 6132

Noorte arvult **6.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 17,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–152** inimest,
sh siserände saldo **–154** ja välisrände saldo **+2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1082** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **841** eurot (Eestis 906 eurot)

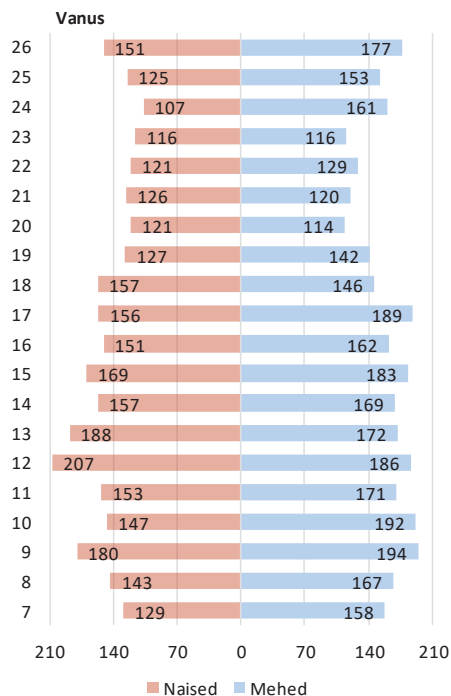
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **7**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,1** (Eestis 2,9)

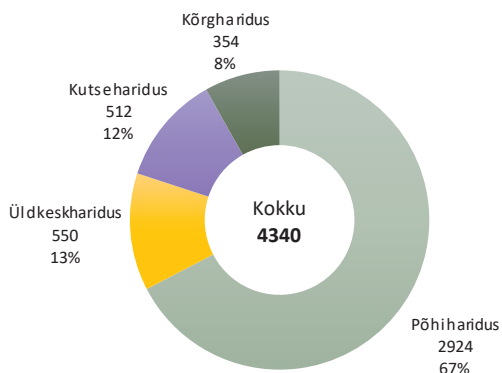
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,3**
(Eestis 1,0)

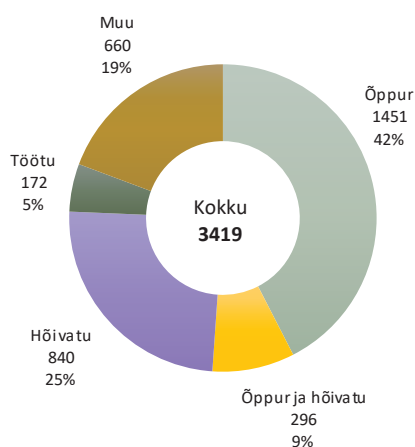
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KOSE VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **532,81** km²

Pindalalt **37.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **7110**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+44**

Rahvaarvult **42.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1636

Noorte arvult **40.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–20** inimest,
sh siserände saldo **–18** ja välisrände saldo **–2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1281** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **1010** eurot (Eestis 906 eurot)

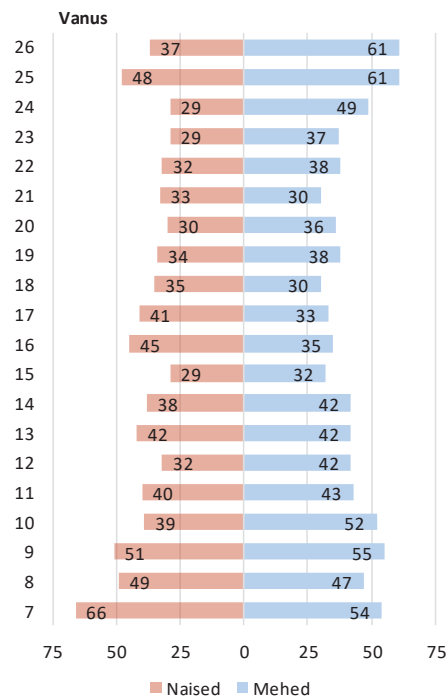
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **3,1** (Eestis 2,9)

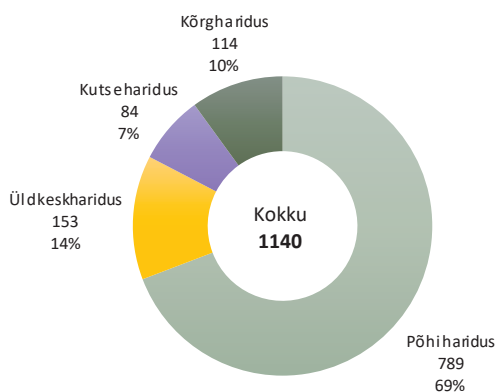
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **5**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,1**
(Eestis 1,0)

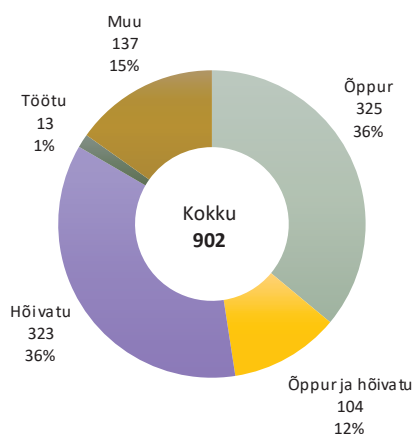
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

KUUSALU VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **709,50** km²

Pindalalt **24.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6451**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–45**

Rahvaarvult **47.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1397

Noorte arvult **45.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–9** inimest,
sh siserände saldo **–11** ja välisrände saldo **+2**

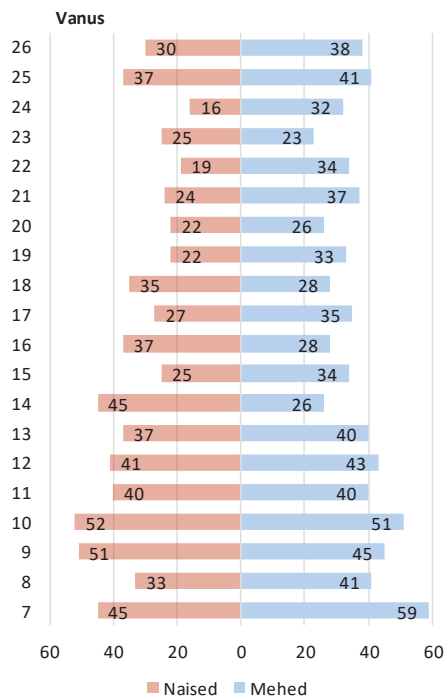
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1394** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **951** eurot (Eestis 906 eurot)

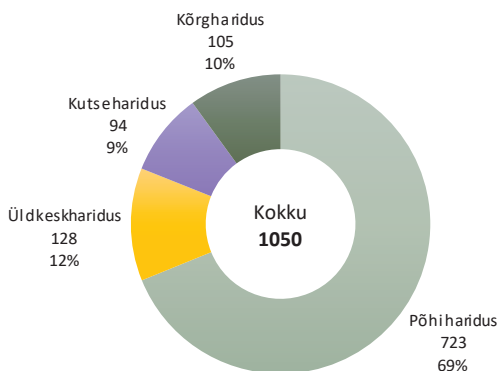
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,7** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,1**
(Eestis 1,0)

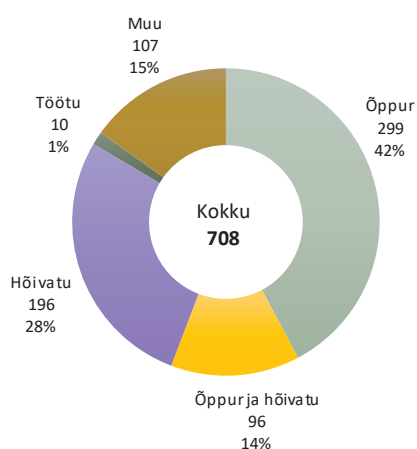
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LOKSA LINN (HARJU MAAKOND)

Pindala: **3,82** km²

Pindalalt **79.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **2568**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–66**

Rahvaarvult **75.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 402

Noorte arvult **75.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 15,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–23** inimest,
sh siserände saldo **–19** ja välisrände saldo **–4**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1280** eurot (Eestis 1340 eurot)

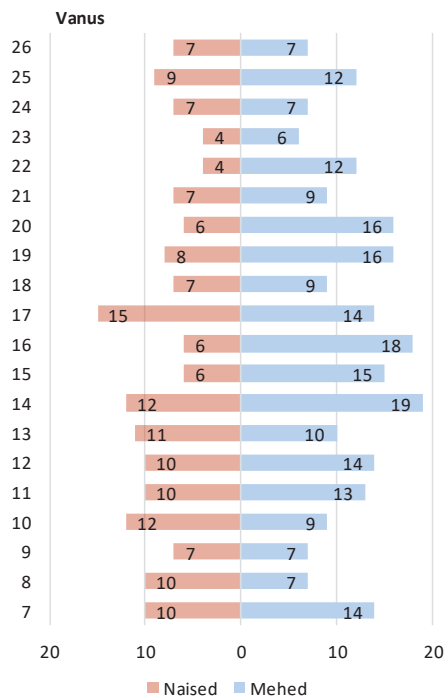
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **905** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

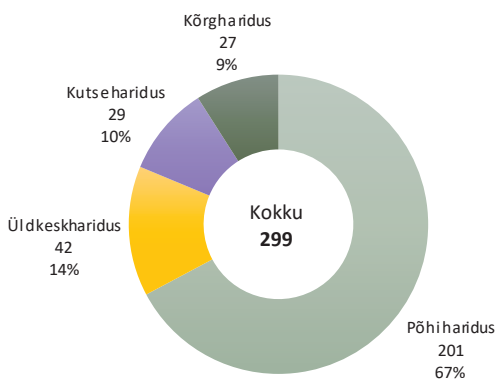
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,5** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,5**
(Eestis 1,0)

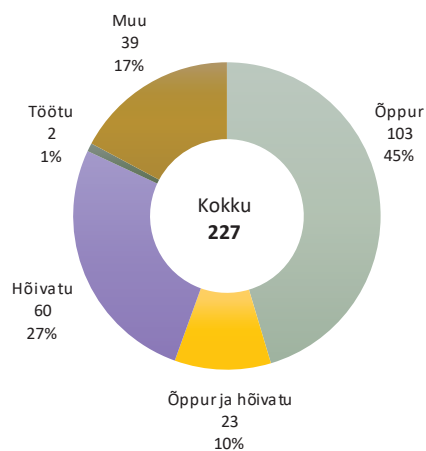
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LUUNJA VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **131,79** km²

Pindalalt **64.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4449**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+449**

Rahvaarvult **71.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1099

Noorte arvult **61.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 24,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+54** inimest,
sh siserände saldo **+55** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1164** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **811** eurot (Eestis 906 eurot)

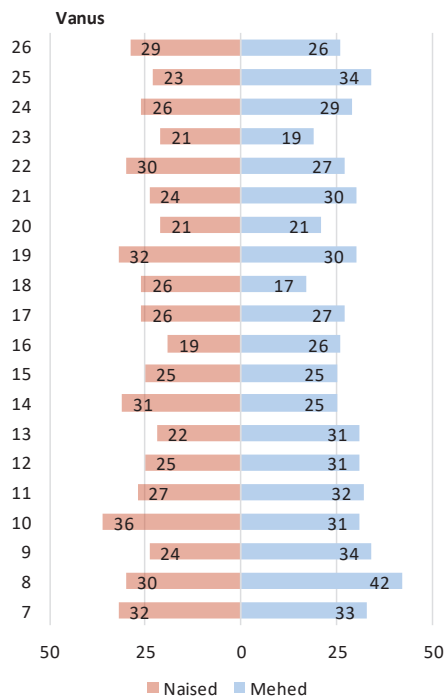
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

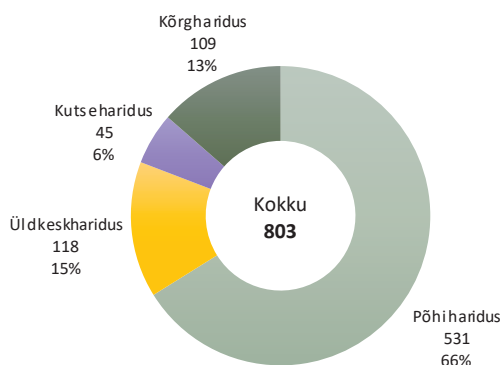
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,8**
(Eestis 1,0)

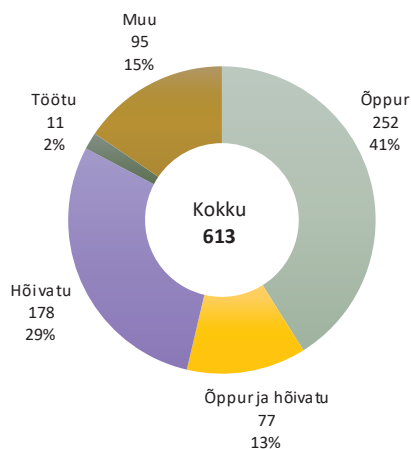
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LÄÄNE-HARJU VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **645,71** km²

Pindalalt **29.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **12 568**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–59**

Rahvaarvult **22.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2546

Noorte arvult **22.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–58** inimest,
sh siserände saldo **–51** ja välisrände saldo **–7**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1265** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **917** eurot (Eestis 906 eurot)

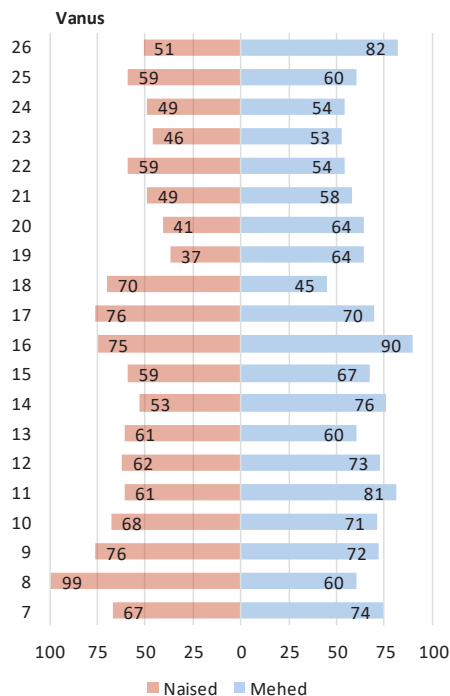
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

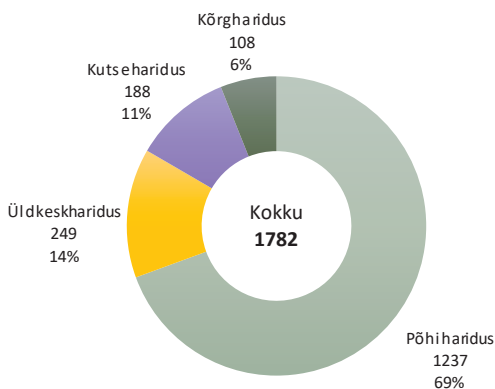
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,2**
(Eestis 1,0)

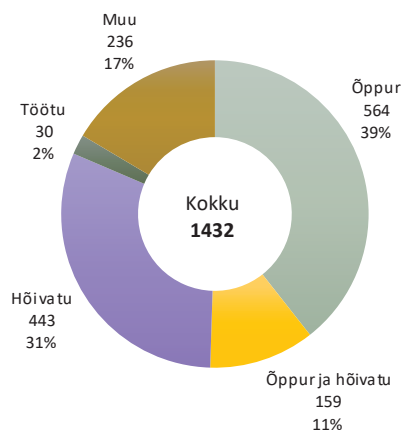
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LÄÄNE-NIGULA VALD (LÄÄNE MAAKOND)

Pindala: **1448,77** km²

Pindalalt **3.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **7097**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **0**

Rahvaarvult **43.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1358

Noorte arvult **48.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–10** inimest,
sh siserände saldo **–10** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1511** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **923** eurot (Eestis 906 eurot)

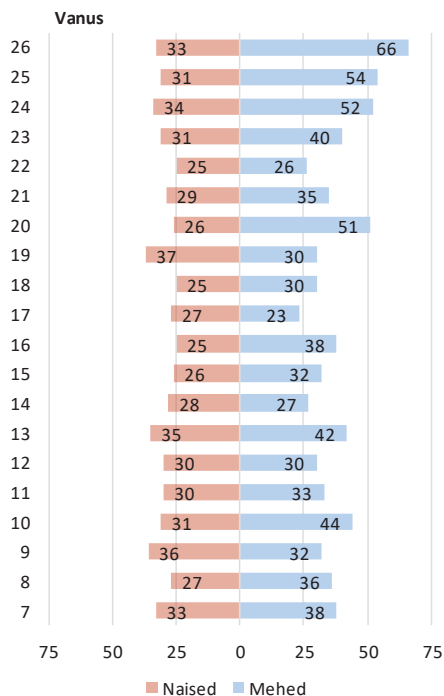
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

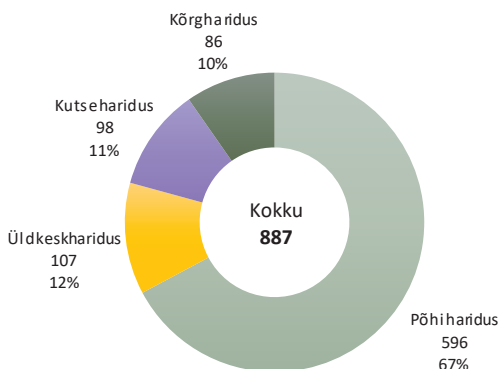
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **7**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,2**
(Eestis 1,0)

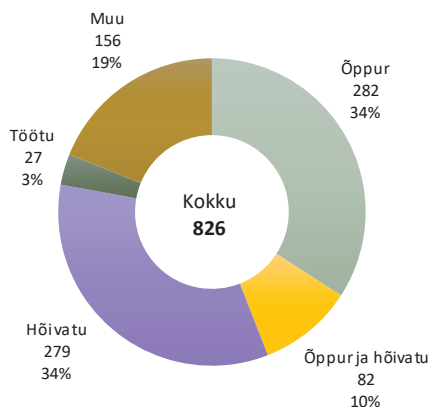
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LÄÄNERANNA VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **1362,67** km²

Pindalalt **5.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5382**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–187**

Rahvaarvult **59.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1049

Noorte arvult **64.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–22** inimest,
sh siserände saldo **–21** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1382** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **905** eurot (Eestis 906 eurot)

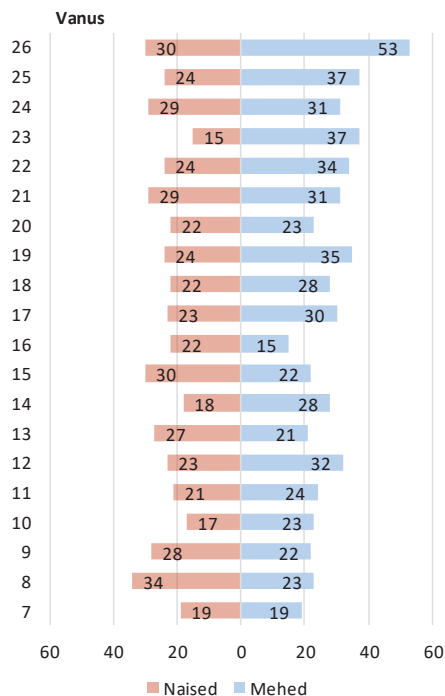
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,9** (Eestis 2,9)

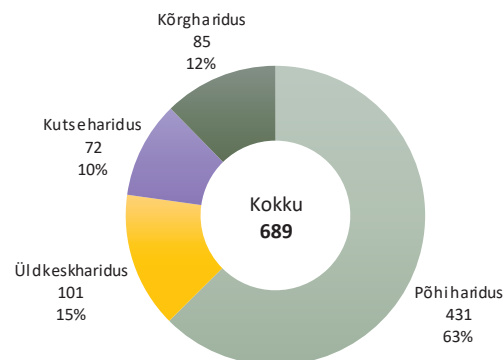
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,9**
(Eestis 1,0)

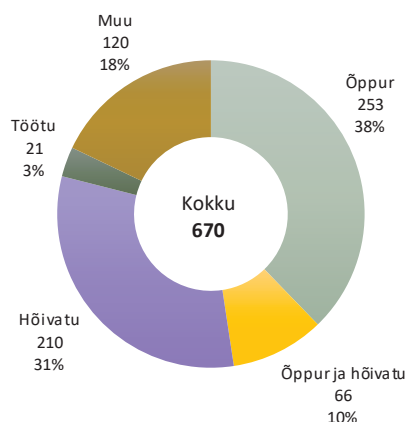
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LÜGANUSE VALD (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **598,63** km²

Pindalalt **33.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **8743**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–475**

Rahvaarvult **37.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1509

Noorte arvult **42.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 17,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–58** inimest,
sh siserände saldo **–53** ja välisrände saldo **–5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1165** eurot (Eestis 1340 eurot)

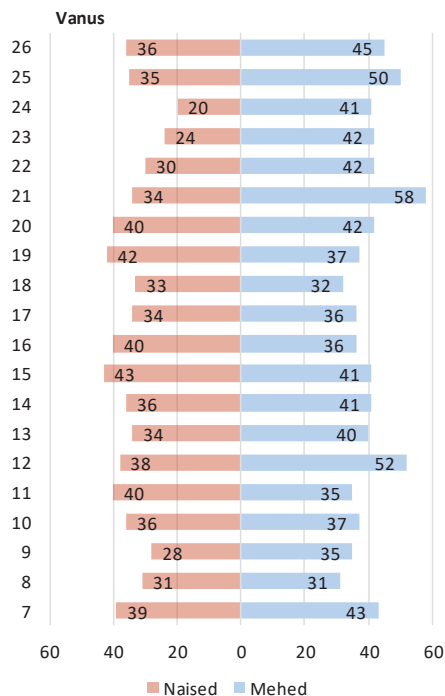
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **921** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

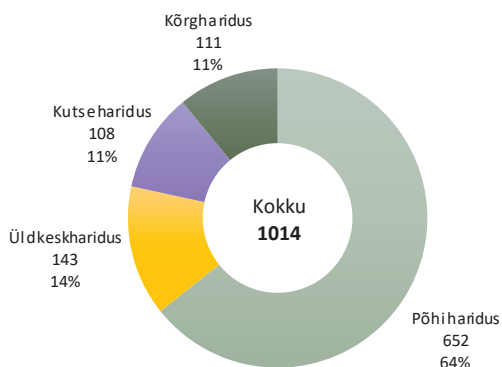
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,3** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

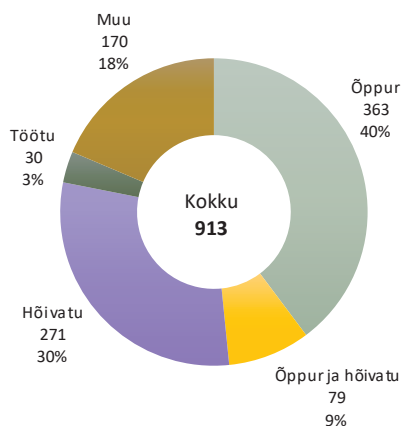
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

MAARDU LINN (HARJU MAAKOND)

Pindala: **23,44** km²

Pindalalt **71.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **15 189**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+61**

Rahvaarvult **13.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2651

Noorte arvult **20.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 17,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+20** inimest,
sh siserände saldo **+23** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1154** eurot (Eestis 1340 eurot)

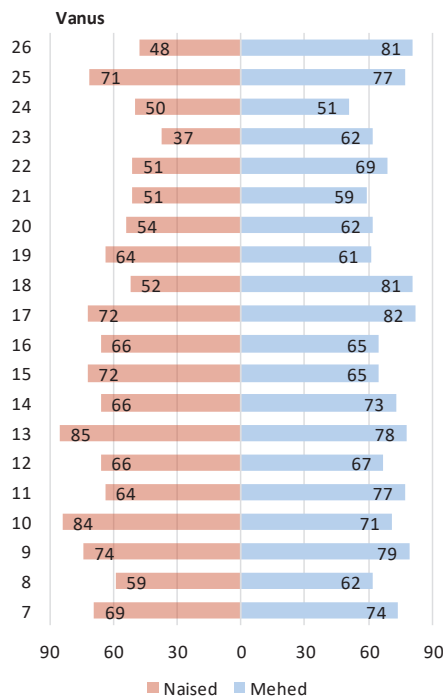
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **802** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

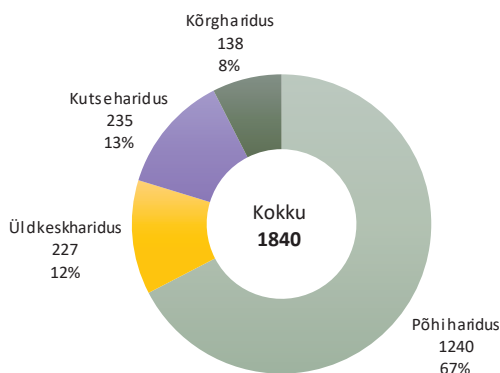
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,9** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,4**
(Eestis 1,0)

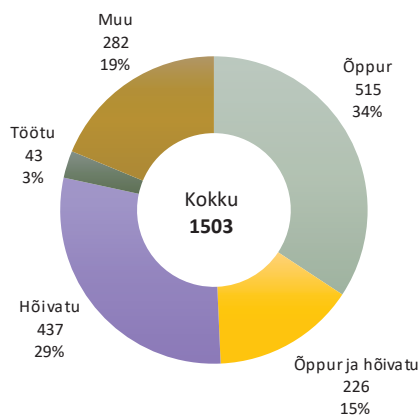
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

MUHU VALD (SAARE MAAKOND)

Pindala: **207,91** km²

Pindalalt **56.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **1885**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+83**

Rahvaarvult **76.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 300

Noorte arvult **76.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 15,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+10** inimest,
sh siserände saldo **+7** ja välisrände saldo **+3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1209** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **856** eurot (Eestis 906 eurot)

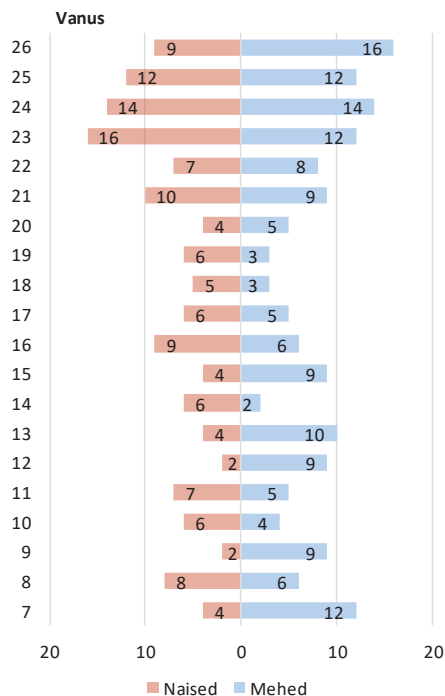
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

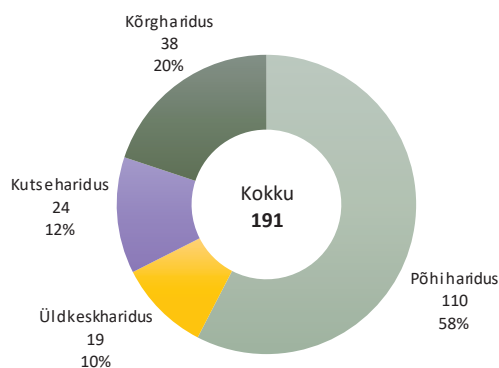
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,3**
(Eestis 1,0)

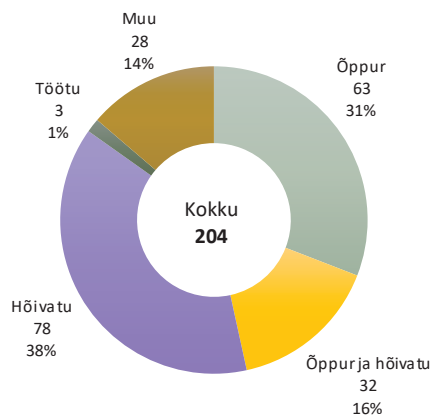
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

MULGI VALD (VILJANDI MAAKOND)

Pindala: **880,73** km²

Pindalalt **18.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **7506**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–255**

Rahvaarvult **41.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1478

Noorte arvult **43.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–12** inimest,
sh siserände saldo **–7** ja välisrände saldo **–5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1293** eurot (Eestis 1340 eurot)

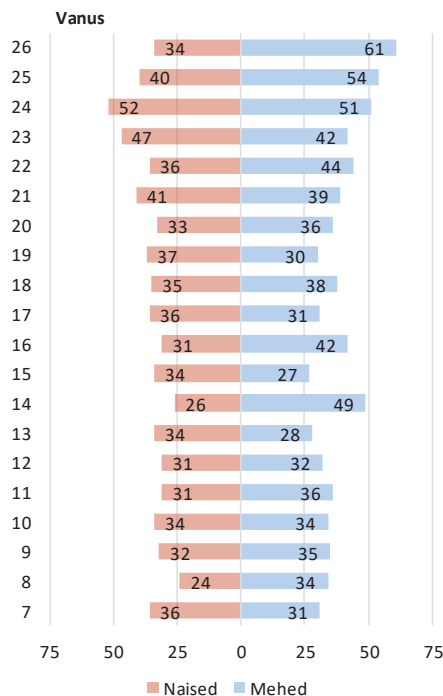
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **906** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **4**

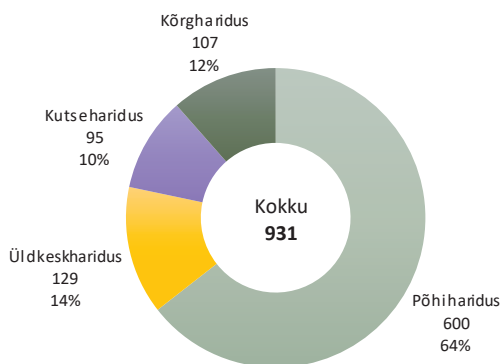
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,7** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

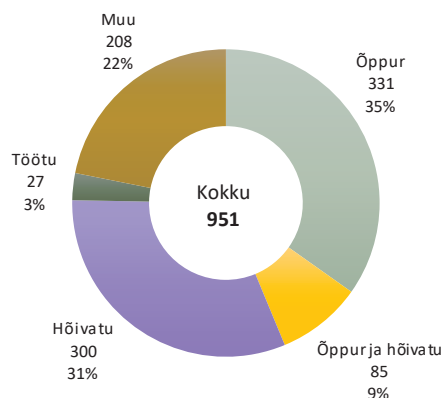
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

MUSTVEE VALD (JÕGEVA MAAKOND)

Pindala: **615,64** km²

Pindalalt **31.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5537**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–146**

Rahvaarvult **54.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1006

Noorte arvult **66.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 18,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–23** inimest,
sh siserände saldo **–23** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1407** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **891** eurot (Eestis 906 eurot)

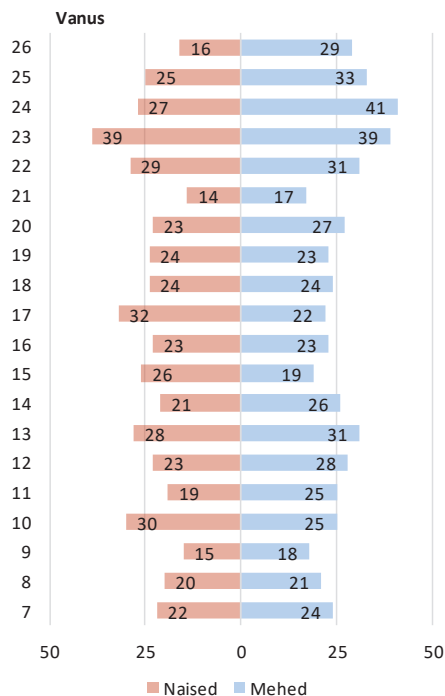
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,0** (Eestis 2,9)

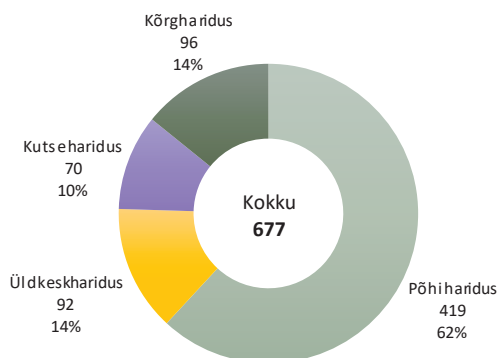
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **4,0**
(Eestis 1,0)

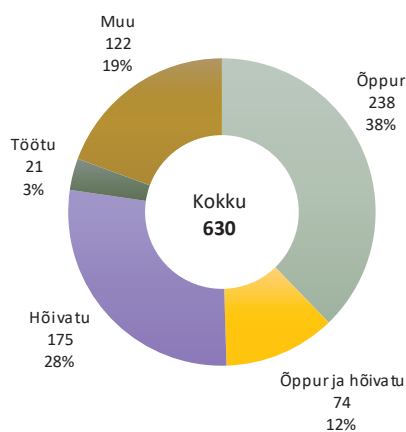
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

MÄRJAMAA VALD (RAPLA MAAKOND)

Pindala: **1163,52 km²**

Pindalalt **7.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **7613**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–191**

Rahvaarvult **40.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1673

Noorte arvult **39.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–32** inimest,
sh siserände saldo **–23** ja välisrände saldo **–9**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1259** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **896** eurot (Eestis 906 eurot)

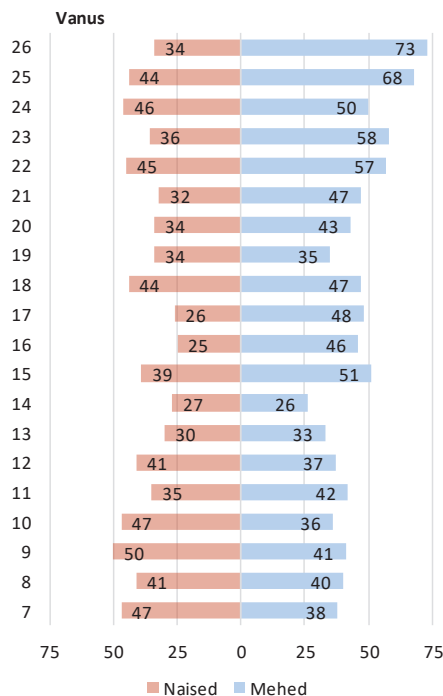
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,6** (Eestis 2,9)

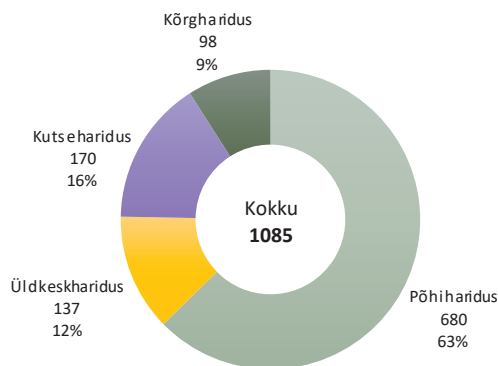
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,4**
(Eestis 1,0)

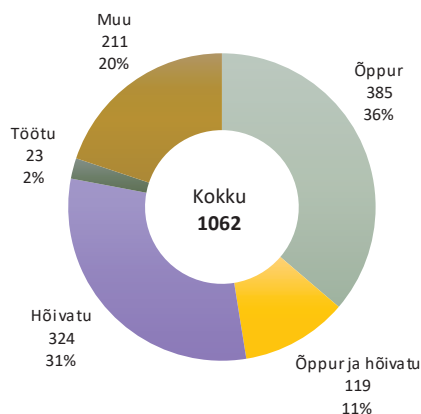
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

NARVA LINN (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **68,72** km²

Pindalalt **69.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **56 103**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–2101**

Rahvaarvult **3.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 10 036

Noorte arvult **4.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 17,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–273** inimest,
sh siserände saldo **–228** ja välisrände saldo **–45**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1009** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **762** eurot (Eestis 906 eurot)

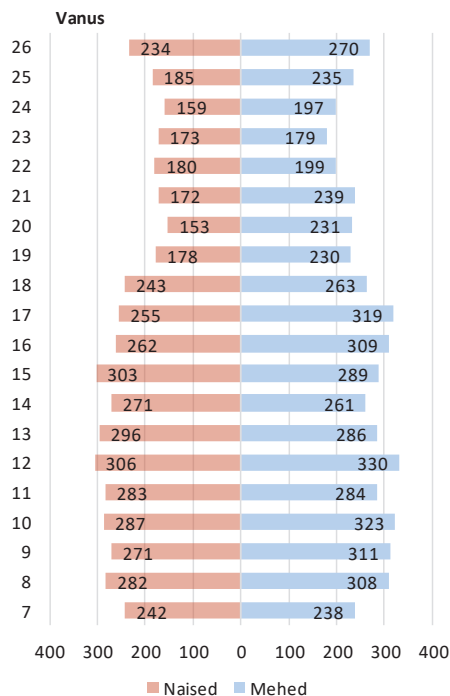
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **21**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,1** (Eestis 2,9)

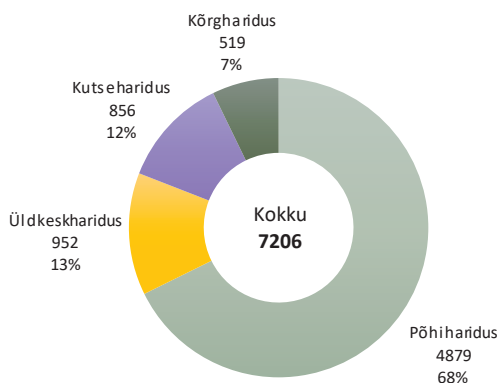
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,3**
(Eestis 1,0)

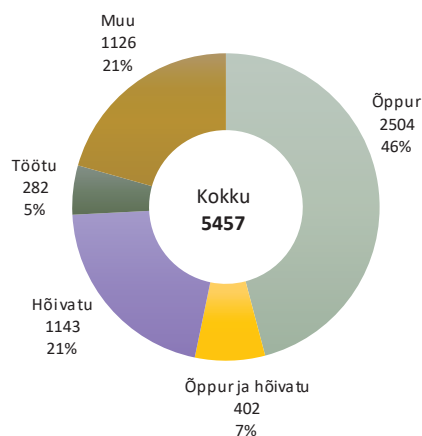
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

NARVA-JÕESUU LINN (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **404,66** km²

Pindalalt **47.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4562**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+117**

Rahvaarvult **69.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 773

Noorte arvult **73.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 16,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–26** inimest,
sh siserände saldo **–28** ja välisrände saldo **+2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1648** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **815** eurot (Eestis 906 eurot)

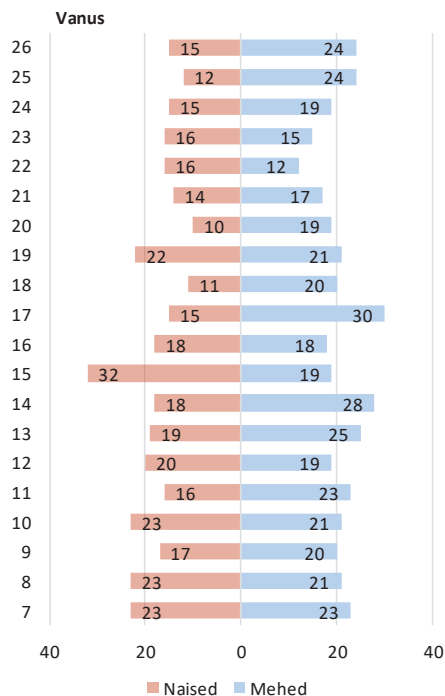
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,3** (Eestis 2,9)

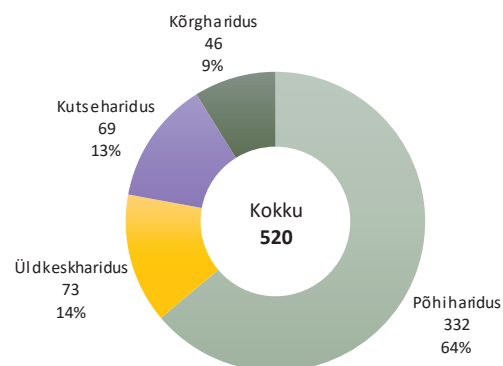
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,3**
(Eestis 1,0)

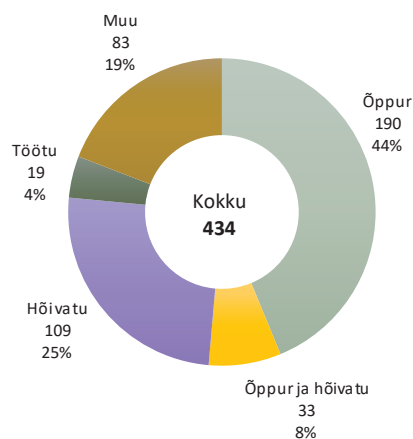
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

NÕO VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **169,11** km²

Pindalalt **59.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4213**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+291**

Rahvaarvult **73.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1032

Noorte arvult **65.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 24,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+21** inimest,
sh siserände saldo **+18** ja välisrände saldo **+3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1165** eurot (Eestis 1340 eurot)

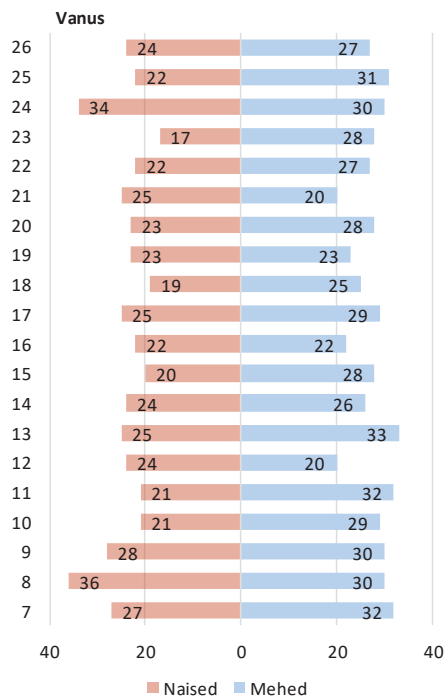
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **859** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

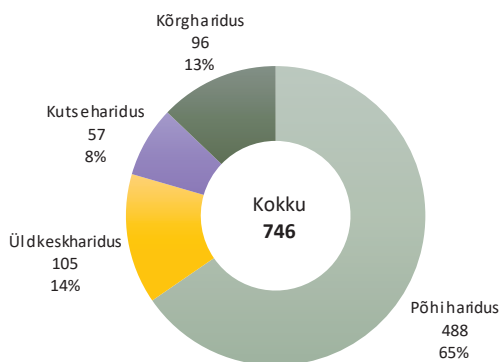
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,9** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,0**
(Eestis 1,0)

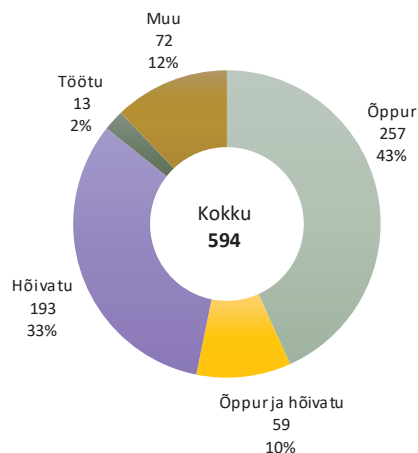
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

OTEPÄÄ VALD (VALGA MAAKOND)

Pindala: **520,21** km²

Pindalalt **39.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6495**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–176**

Rahvaarvult **46.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1388

Noorte arvult **46.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,4% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–9** inimest,

sh siserände saldo **–9** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta

2017. aastal: **1269** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu

2017. aastal: **835** eurot (Eestis 906 eurot)

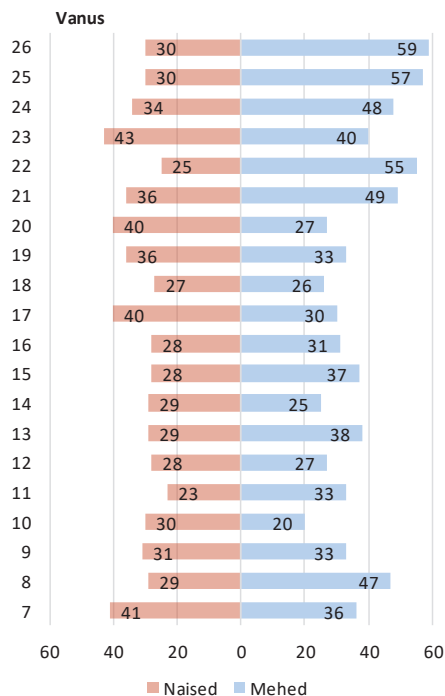
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,4** (Eestis 2,9)

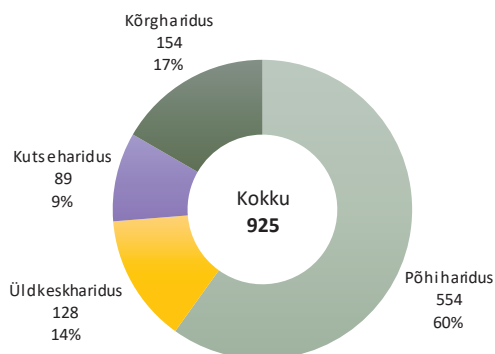
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,9**
(Eestis 1,0)

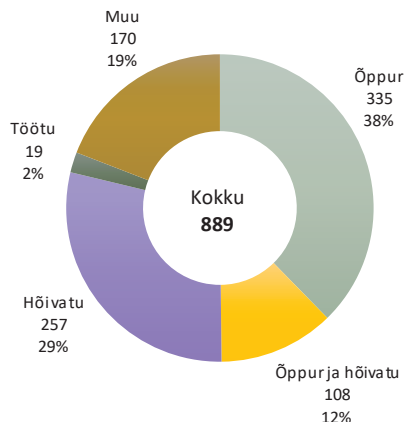
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PAIDE LINN (JÄRVA MAAKOND)

Pindala: **442,87** km²

Pindalalt **45.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **10 759**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–32**

Rahvaarvult **29.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2246

Noorte arvult **30.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–63** inimest,
sh siserände saldo **–63** ja välisrände saldo **0**

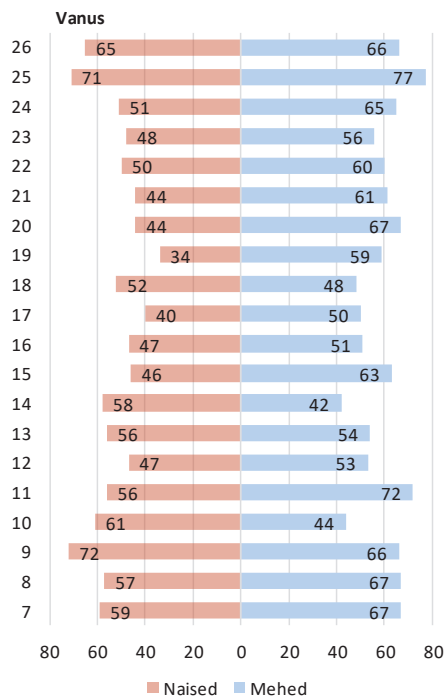
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1284** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **913** eurot (Eestis 906 eurot)

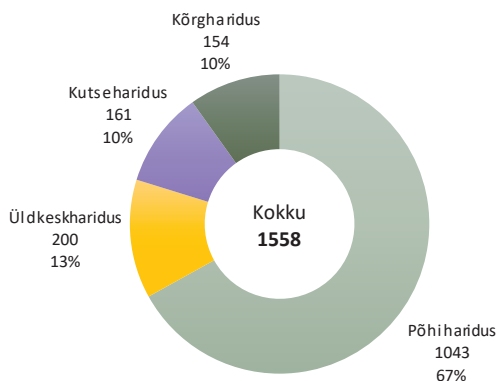
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **13**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **5,8** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **6**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

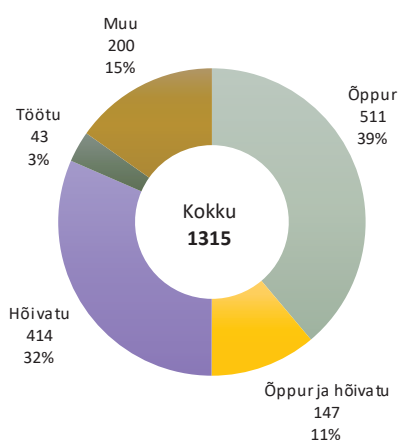
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PEIPSIÄÄRE VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **652,16** km²

Pindalalt **27.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5506**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–176**

Rahvaarvult **56.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1083

Noorte arvult **63.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–35** inimest,
sh siserände saldo **–32** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1299** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **911** eurot (Eestis 906 eurot)

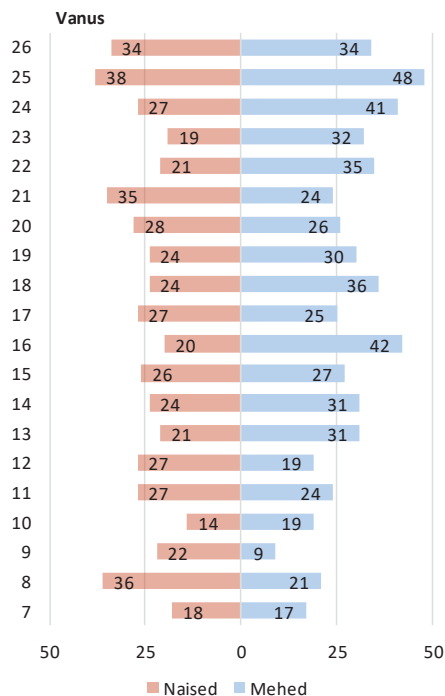
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,9** (Eestis 2,9)

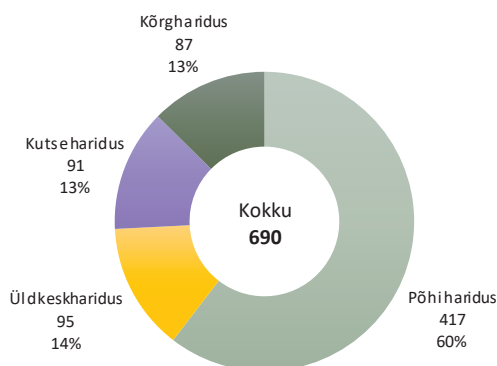
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **6**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,5**
(Eestis 1,0)

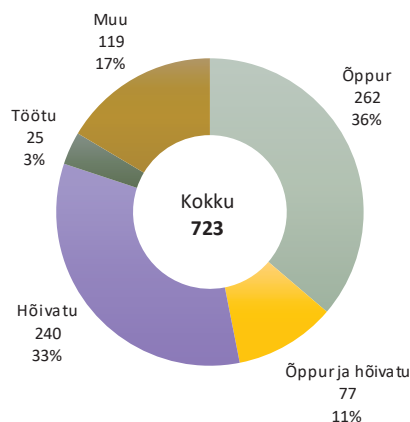
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PÕHJA-PÄRNUMAA VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **1010,53** km²

Pindalalt **13.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **8289**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–217**

Rahvaarvult **38.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1678

Noorte arvult **38.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–21** inimest,
sh siserände saldo **–25** ja välisrände saldo **+4**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1368** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **901** eurot (Eestis 906 eurot)

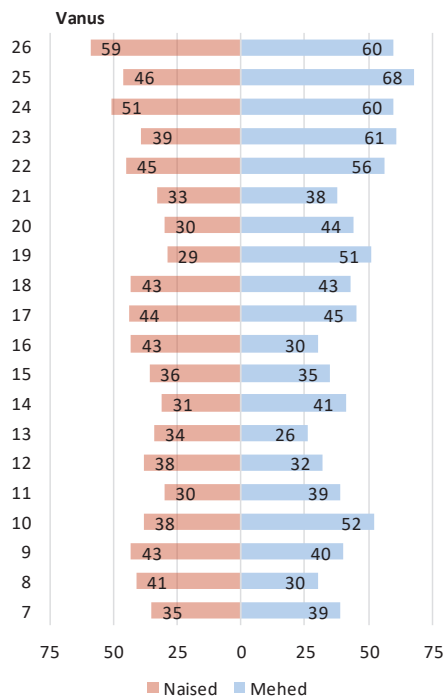
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,8** (Eestis 2,9)

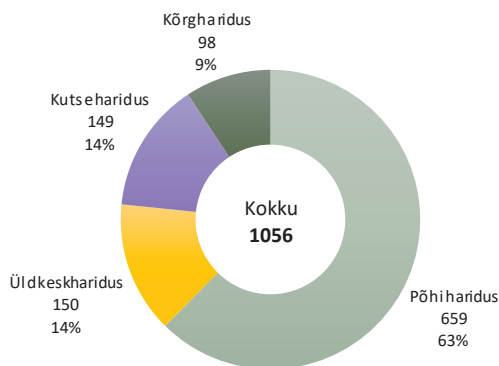
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,8**
(Eestis 1,0)

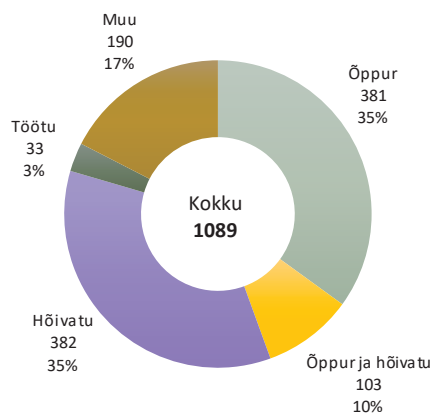
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PÕHJA-SAKALA VALD (VILJANDI MAAKOND)

Pindala: **1153,00** km²

Pindalalt **8.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **8066**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–176**

Rahvaarvult **39.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1734

Noorte arvult **37.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–18** inimest,
sh siserände saldo **–21** ja välisrände saldo **+3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1301** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **961** eurot (Eestis 906 eurot)

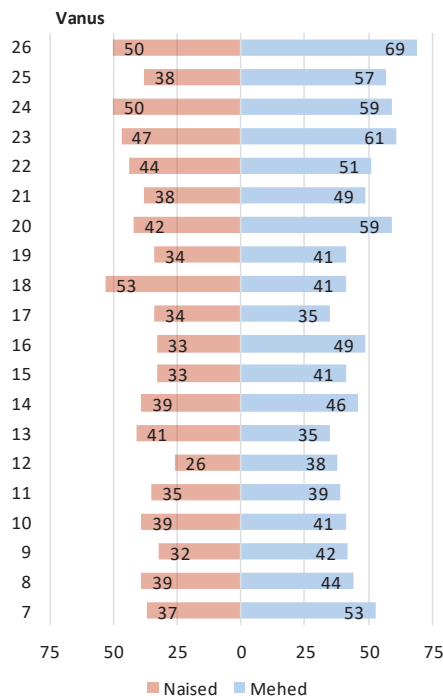
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

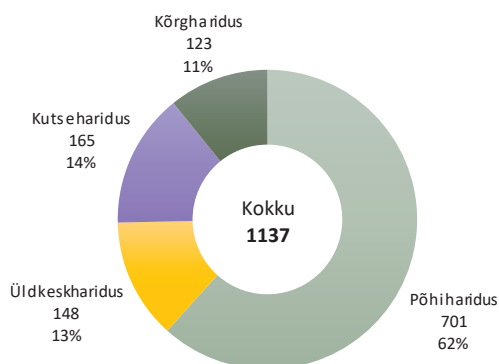
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **9**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,2**
(Eestis 1,0)

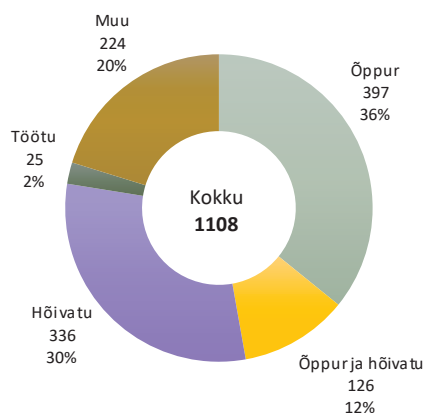
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PÕLTSAMAA VALD (JÕGEVA MAAKOND)

Pindala: **889,56** km²

Pindalalt **17.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **9903**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–295**

Rahvaarvult **32.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2146

Noorte arvult **32.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–31** inimest,
sh siserände saldo **–23** ja välisrände saldo **–8**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1360** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **943** eurot (Eestis 906 eurot)

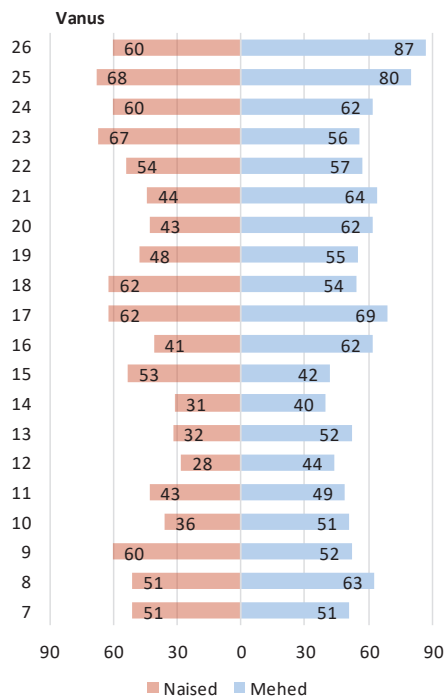
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,4** (Eestis 2,9)

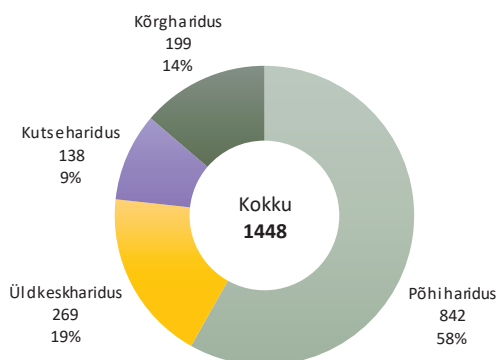
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,5**
(Eestis 1,0)

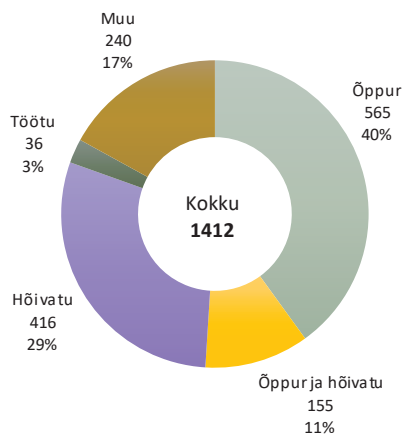
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PÕLVA VALD (PÕLVA MAAKOND)

Pindala: **705,89** km²

Pindalalt **25.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **14 084**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–294**

Rahvaarvult **16.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3077

Noorte arvult **15.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–46** inimest,
sh siserände saldo **–36** ja välisrände saldo **–10**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1280** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **869** eurot (Eestis 906 eurot)

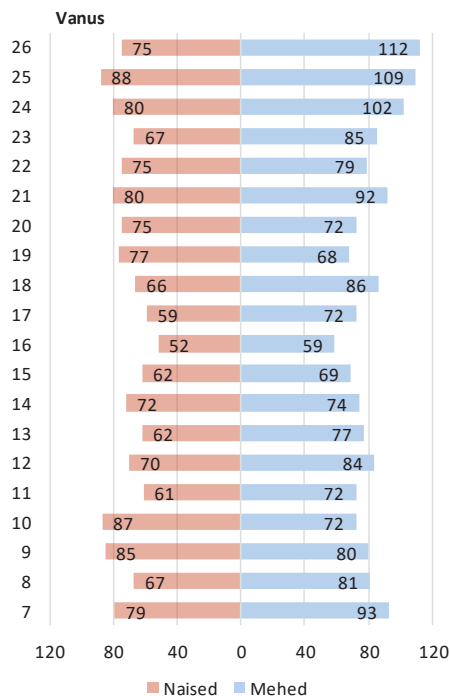
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **5**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

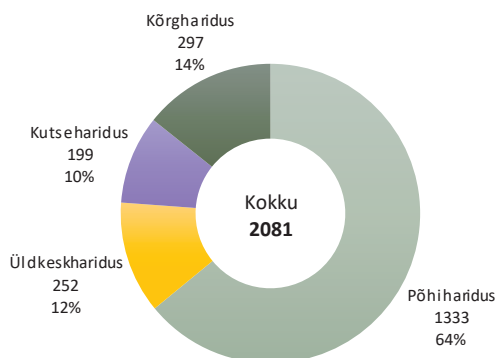
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **5**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,6**
(Eestis 1,0)

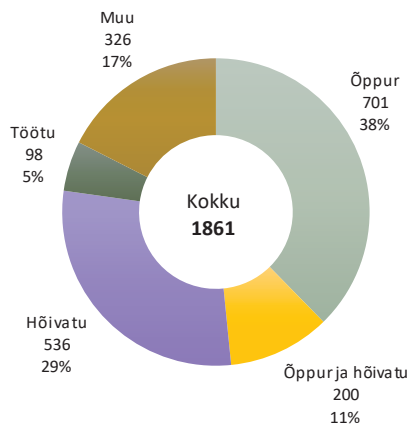
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

PÄRNU LINN (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **857,94** km²

Pindalalt **20.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **50 403**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–294**

Rahvaarvult **4.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 10 731

Noorte arvult **3.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–93** inimest,
sh siserände saldo **–94** ja välisrände saldo **+1**

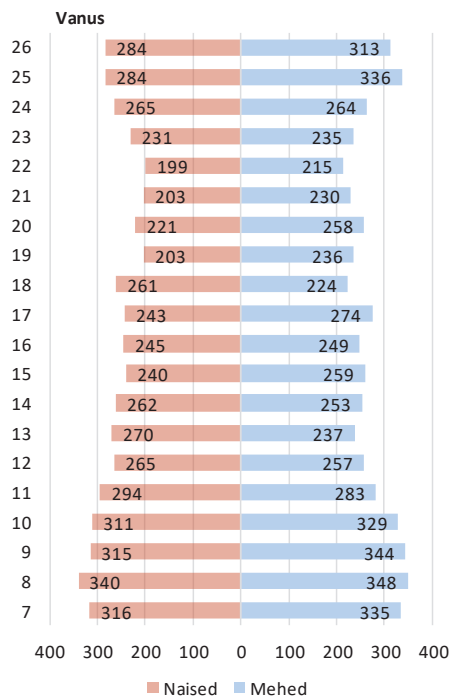
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1330** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **849** eurot (Eestis 906 eurot)

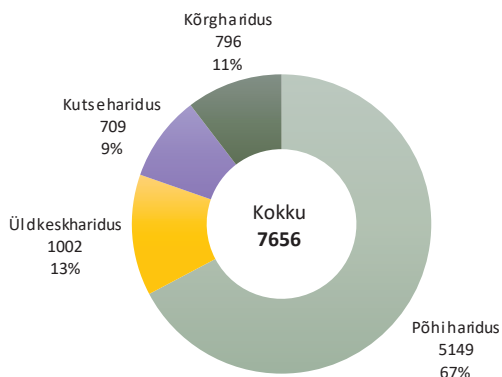
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **43**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,0** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,4**
(Eestis 1,0)

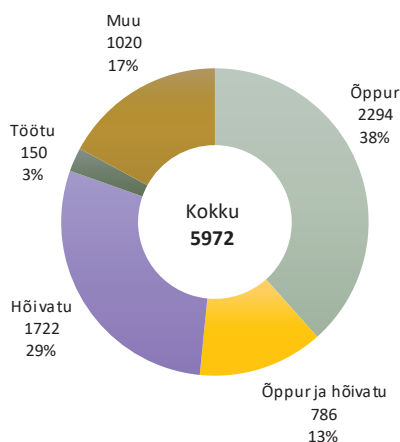
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RAASIKU VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **158,95** km²

Pindalalt **62.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4990**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+365**

Rahvaarvult **62.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1179

Noorte arvult **56.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,6% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–25** inimest,
sh siserände saldo **–23** ja välisrände saldo **–2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta 2017.
aastal: **1352** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **904** eurot (Eestis 906 eurot)

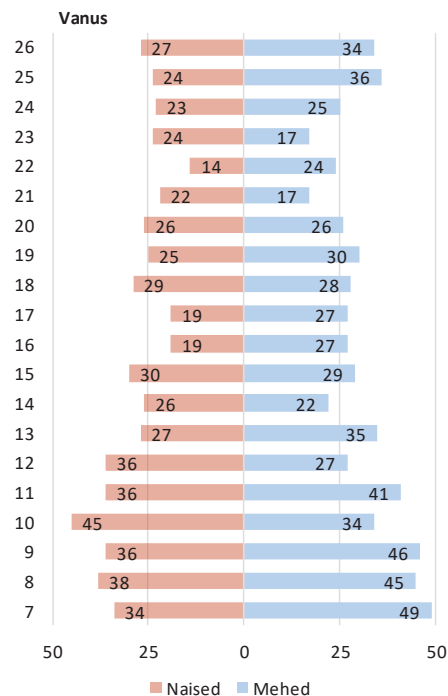
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,7** (Eestis 2,9)

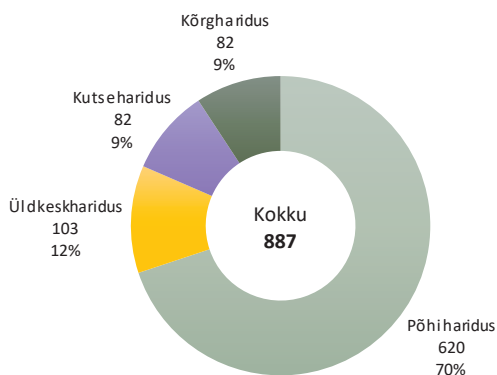
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,7**
(Eestis 1,0)

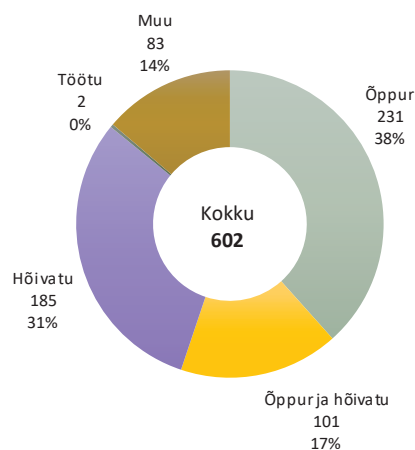
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RAE VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **206,78** km²

Pindalalt **57.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **17 766**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+1972**

Rahvaarvult **9.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 4120

Noorte arvult **9.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+82** inimest,
sh siserände saldo **+90** ja välisrände saldo **–8**

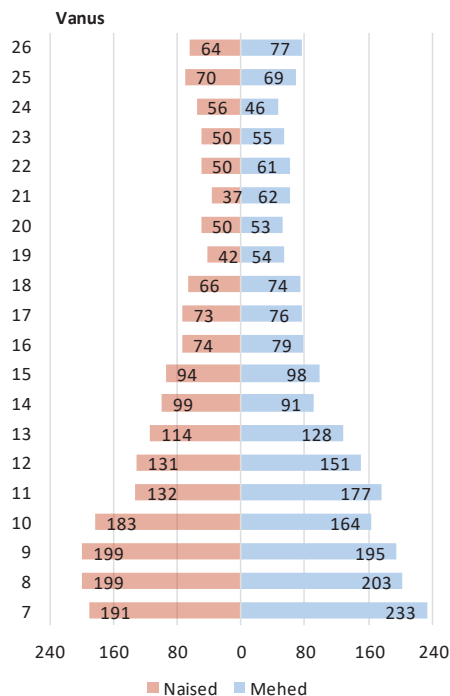
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1672** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **967** eurot (Eestis 906 eurot)

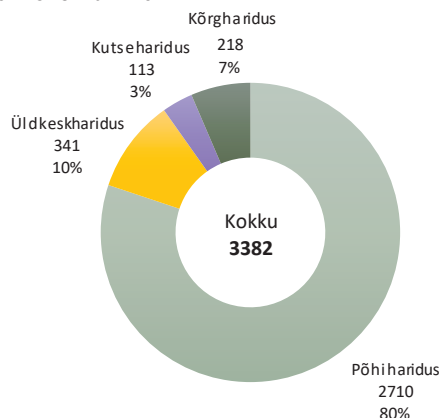
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **18**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,4** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,5**
(Eestis 1,0)

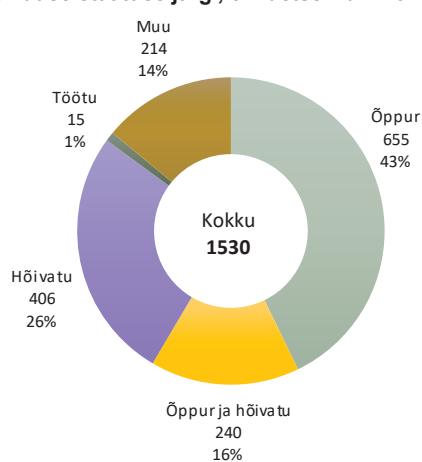
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RAKVERE LINN (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **10,75 km²**

Pindalalt **78.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **15 413**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–334**

Rahvaarvult **12.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3413

Noorte arvult **13.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–78** inimest,
sh siserände saldo **–90** ja välisrände saldo **+12**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1179** eurot (Eestis 1340 eurot)

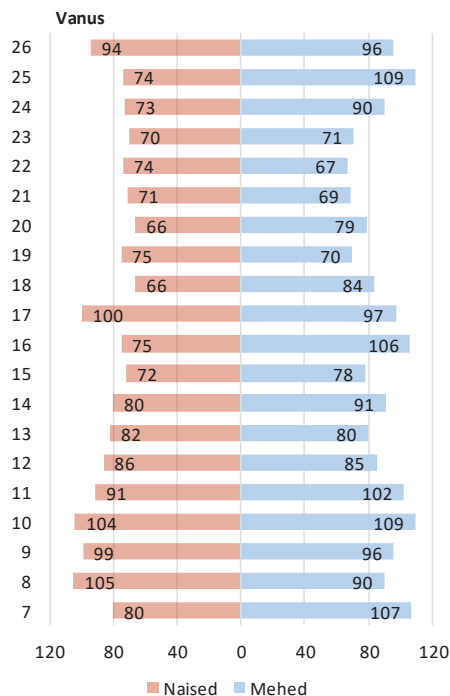
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **885** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **11**

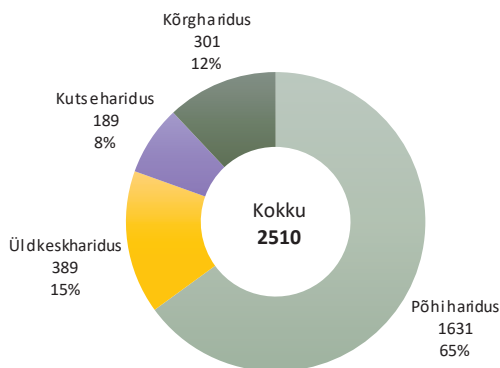
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **3,2** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,6**
(Eestis 1,0)

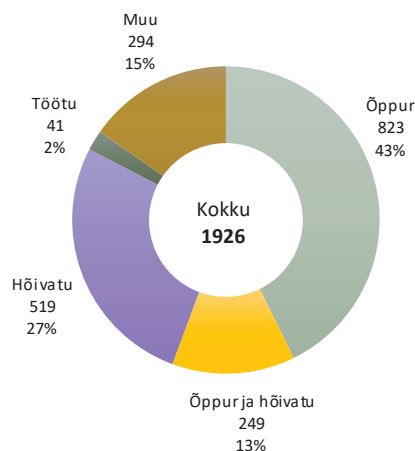
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RAKVERE VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **294,66** km²

Pindalalt **50.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5503**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+23**

Rahvaarvult **57.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1197

Noorte arvult **55.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **−9** inimest,
sh siserände saldo **−2** ja välisrände saldo **−7**

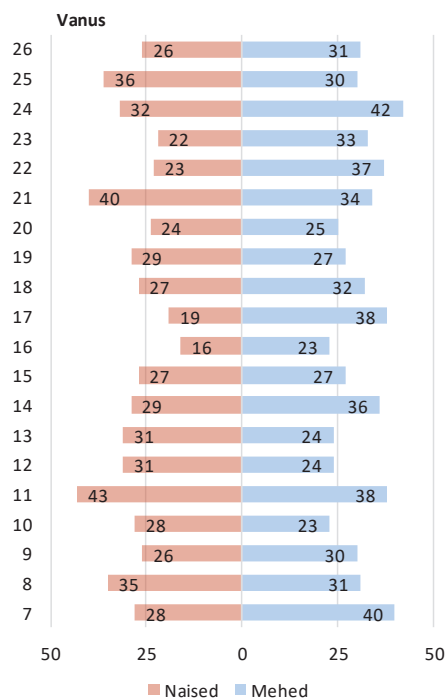
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1208** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **954** eurot (Eestis 906 eurot)

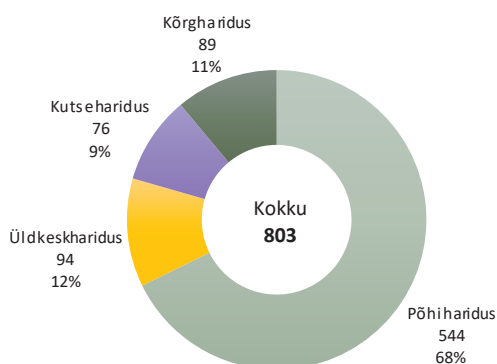
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **7**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,8**
(Eestis 1,0)

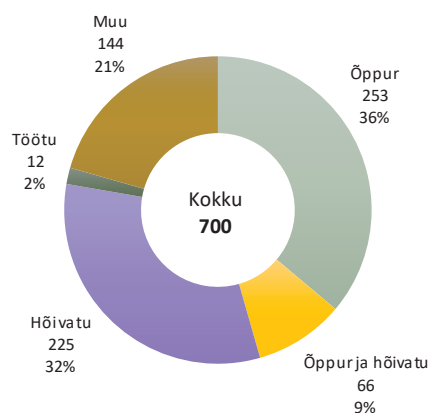
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RAPLA VALD (RAPLA MAAKOND)

Pindala: **859,46** km²

Pindalalt **19.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **13 202**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–102**

Rahvaarvult **19.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2897

Noorte arvult **18.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–56** inimest,
sh siserände saldo **–53** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1335** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **944** eurot (Eestis 906 eurot)

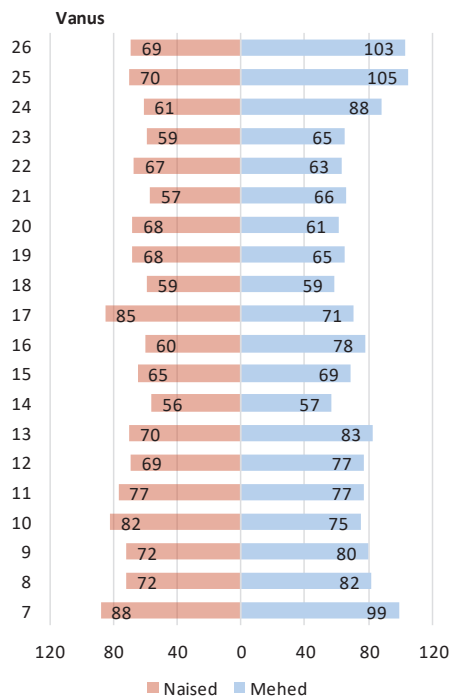
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **6**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,1** (Eestis 2,9)

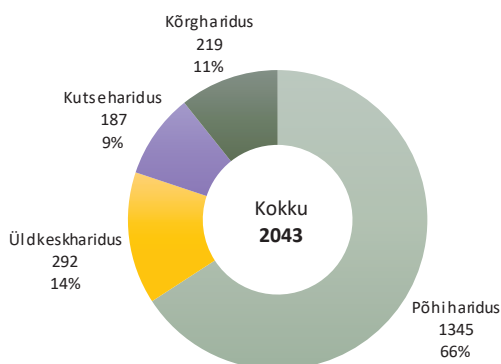
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **9**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,1**
(Eestis 1,0)

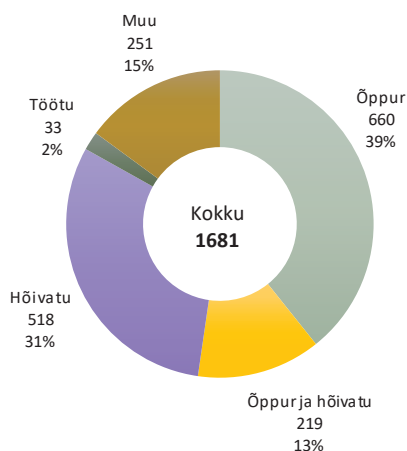
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RUHNU VALD (SAARE MAAKOND)

Pindala: **11,90** km²

Pindalalt **75.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **141**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+3**

Rahvaarvult **79.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 21

Noorte arvult **79.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 14,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+6** inimest,
sh siserände saldo **+4** ja välisrände saldo **+2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **2579** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **1187** eurot (Eestis 906 eurot)

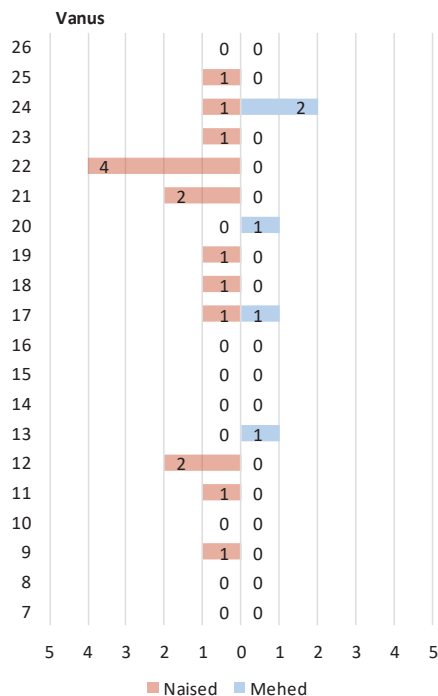
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

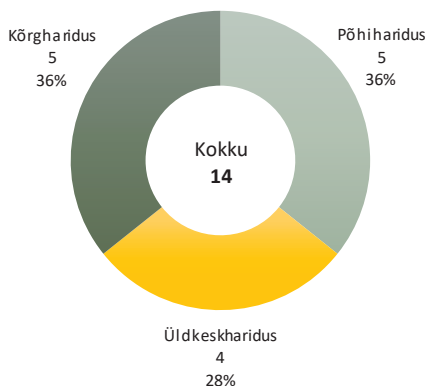
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **0**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0**
(Eestis 1,0)

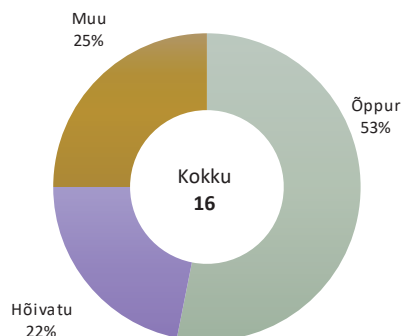
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017*

* Andmekaitse põhimõtte tõttu ei avaldata eraldi staatuseid „õppur ja hõivat“ (jagatud õppurite ja hõivatute vahel) ning „töötu“ (lisatud staatusele „muu“).

RÕUGE VALD (VÕRU MAAKOND)

Pindala: **933,22** km²

Pindalalt **16.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5435**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–201**

Rahvaarvult **58.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1089

Noorte arvult **62.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–9** inimest,
sh siserände saldo **–9** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1469** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **886** eurot (Eestis 906 eurot)

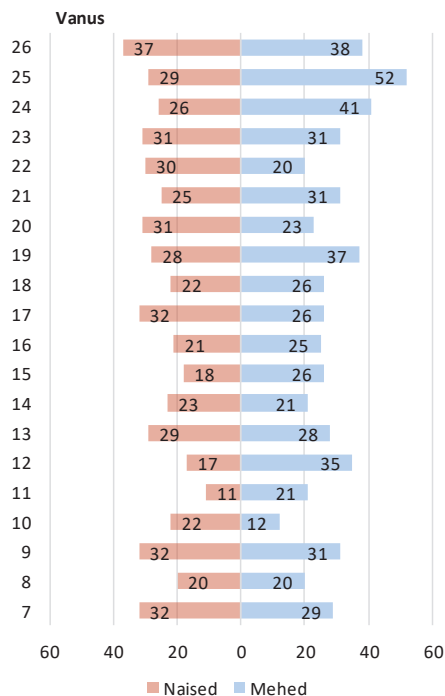
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

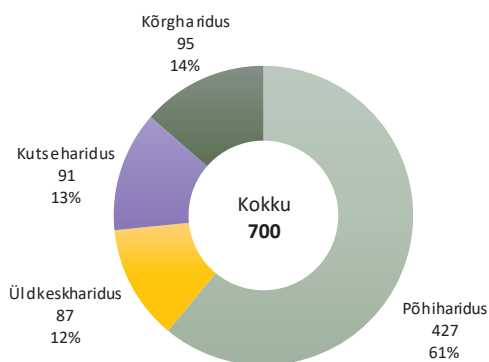
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **8**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **7,3**
(Eestis 1,0)

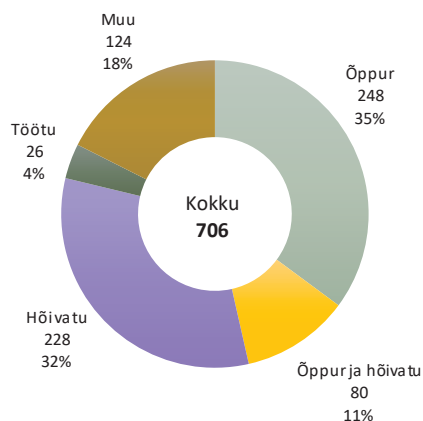
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

RÄPINA VALD (PÕLVA MAAKOND)

Pindala: **592,77** km²

Pindalalt **34.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6403**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–182**

Rahvaarvult **48.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1275

Noorte arvult **51.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–27** inimest,
sh siserände saldo **–24** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1161** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **891** eurot (Eestis 906 eurot)

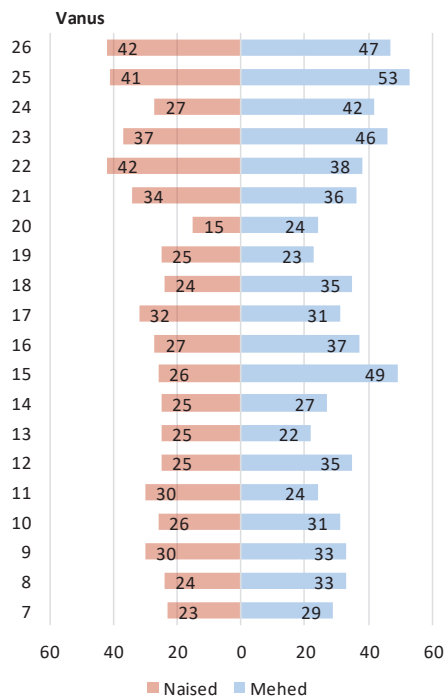
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

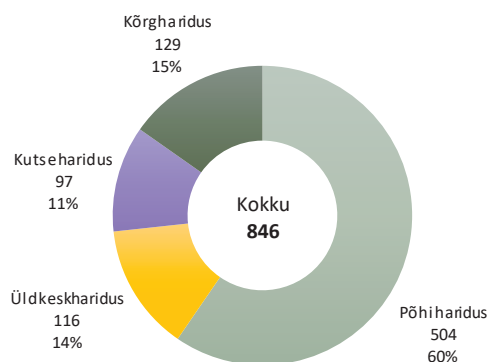
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,4**
(Eestis 1,0)

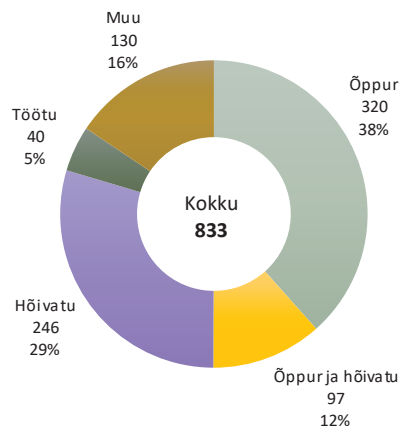
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SAARDE VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **1064,80** km²

Pindalalt **9.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4636**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–201**

Rahvaarvult **68.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 924

Noorte arvult **69.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–37** inimest,
sh siserände saldo **–35** ja välisrände saldo **–2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1246** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **954** eurot (Eestis 906 eurot)

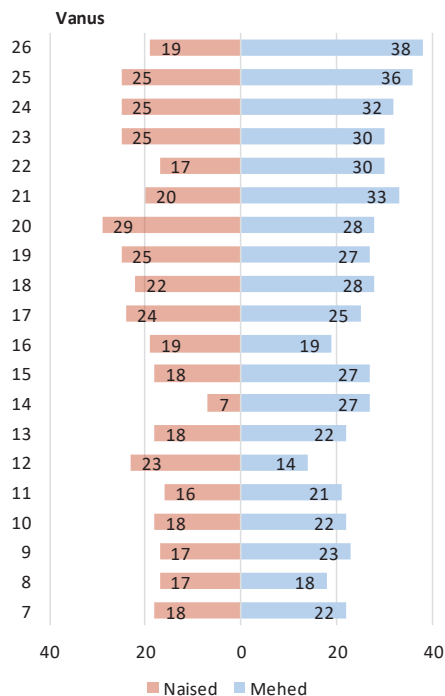
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,1** (Eestis 2,9)

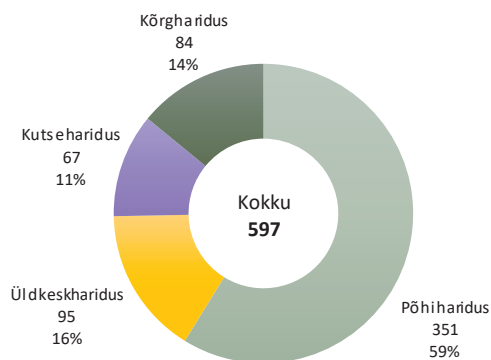
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,1**
(Eestis 1,0)

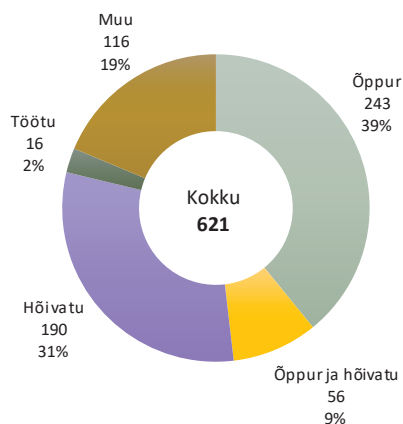
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SAAREMAA VALD (SAARE MAAKOND)

Pindala: **2717,83** km²

Pindalalt **1.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **31 205**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–336**

Rahvaarvult **6.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 6287

Noorte arvult **5.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–44** inimest,
sh siserände saldo **–39** ja välisrände saldo **–5**

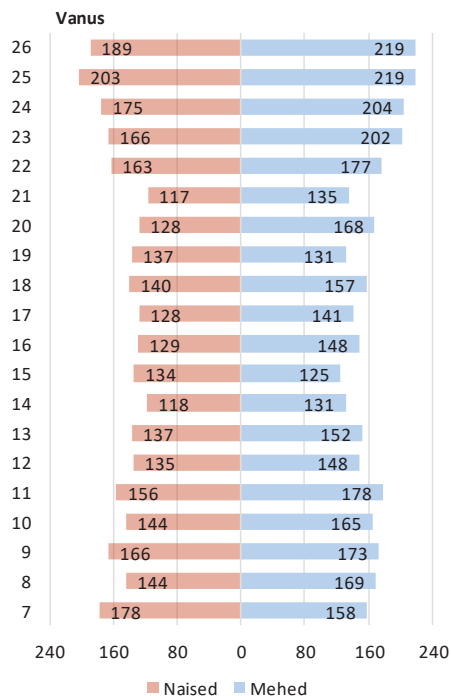
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1354** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **915** eurot (Eestis 906 eurot)

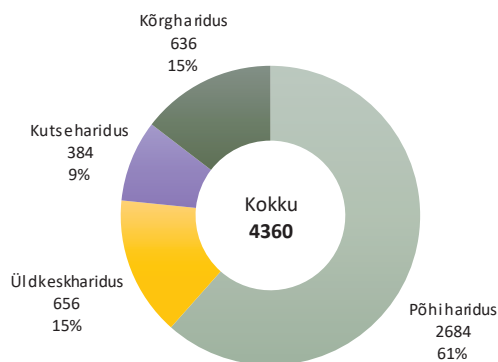
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **13**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,1** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **8**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,3**
(Eestis 1,0)

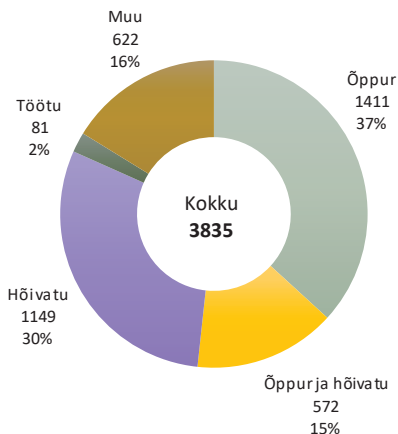
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SAKU VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **170,45** km²

Pindalalt **58.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **9742**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+466**

Rahvaarvult **34.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2456

Noorte arvult **26.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 25,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+24** inimest,
sh siserände saldo **+32** ja välisrände saldo **–8**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1538** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **947** eurot (Eestis 906 eurot)

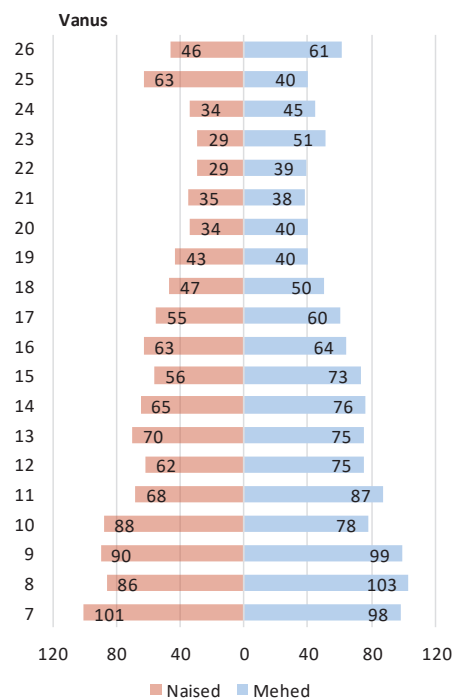
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **6**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,4** (Eestis 2,9)

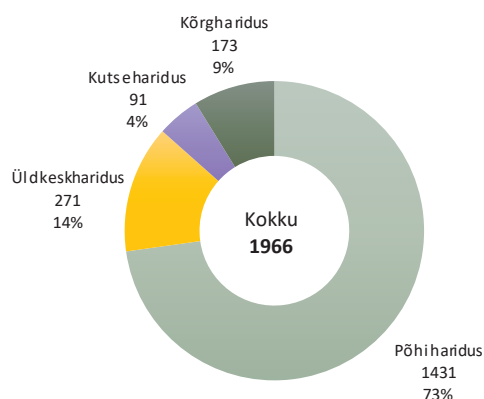
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,8**
(Eestis 1,0)

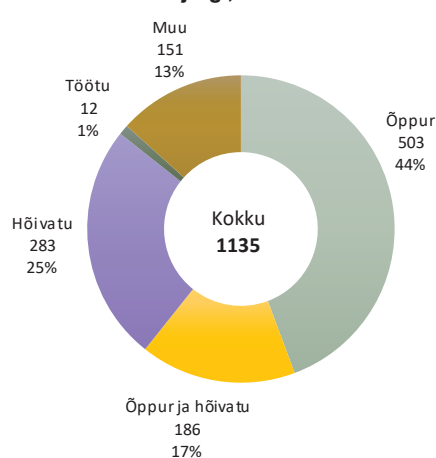
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SAUE VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **627,61** km²

Pindalalt **30.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **21 406**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+504**

Rahvaarvult **7.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 5014

Noorte arvult **7.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,4% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–63** inimest,
sh siserände saldo **–56** ja välisrände saldo **–7**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1473** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **920** eurot (Eestis 906 eurot)

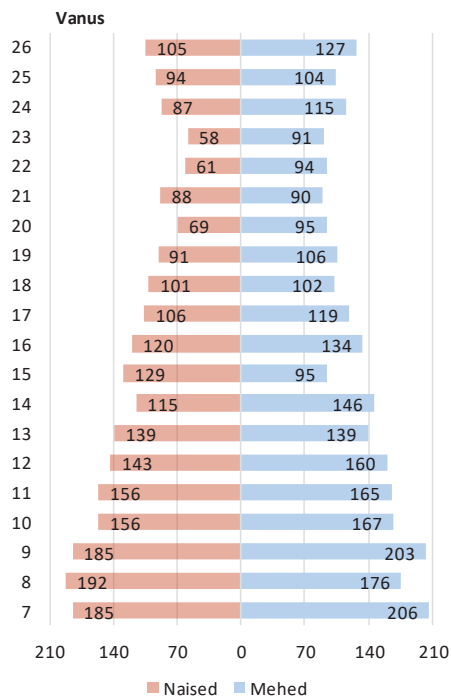
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **18**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **3,6** (Eestis 2,9)

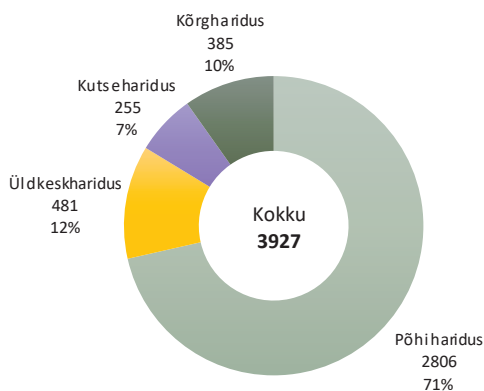
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **9**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,8**
(Eestis 1,0)

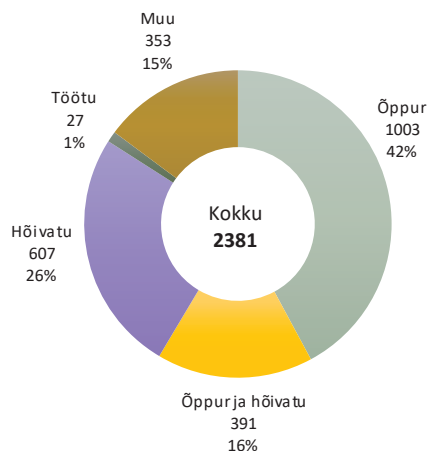
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SETOMAA VALD (VÖRU MAAKOND)

Pindala: **463,10** km²

Pindalalt **44.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **3369**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–69**

Rahvaarvult **74.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 590

Noorte arvult **74.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 17,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+11** inimest,
sh siserände saldo **–6** ja välisrände saldo **+17**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1408** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **833** eurot (Eestis 906 eurot)

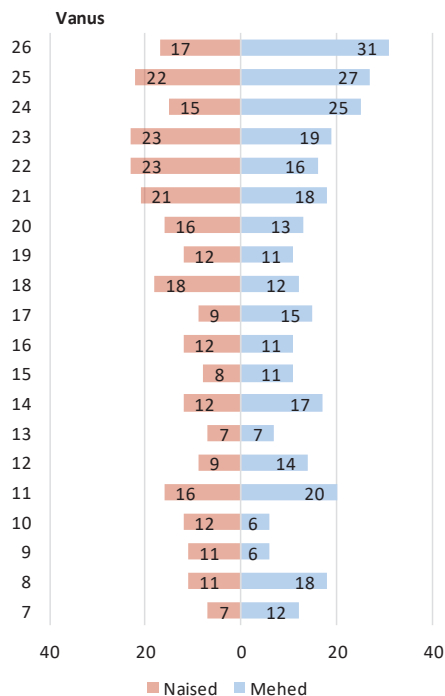
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,7** (Eestis 2,9)

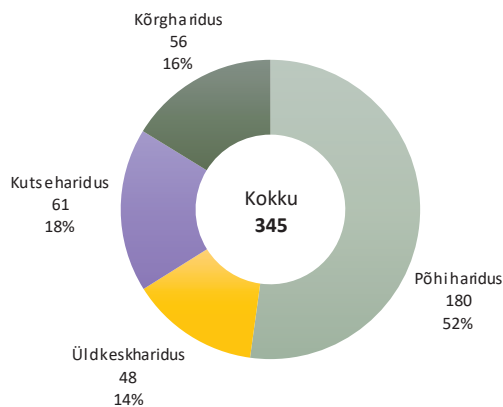
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,1**
(Eestis 1,0)

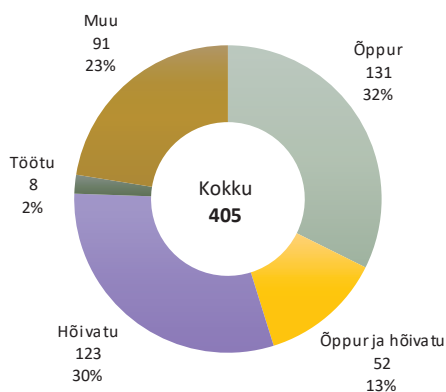
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

SILLAMÄE LINN (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: 11,88 km²

Pindalalt 76. omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: 12 989

Rahvaarvu muutus 2016–2018: –697

Rahvaarvult 21. omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2144

Noorte arvult 33. omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 16,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: –68 inimest,
sh siserände saldo –50 ja välisrände saldo –18

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: 1050 eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: 857 eurot (Eestis 906 eurot)

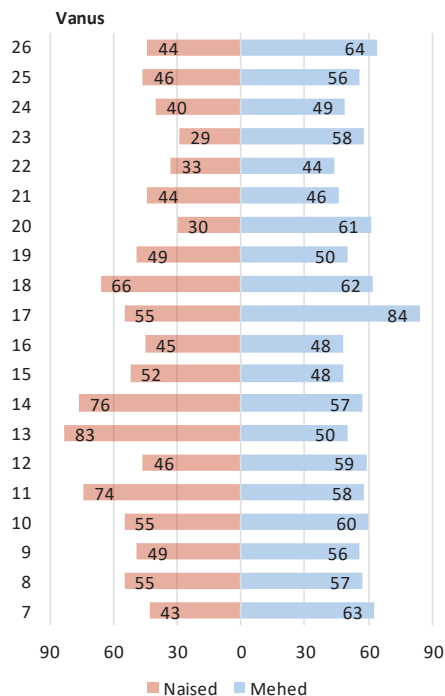
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: 3

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: 1,4 (Eestis 2,9)

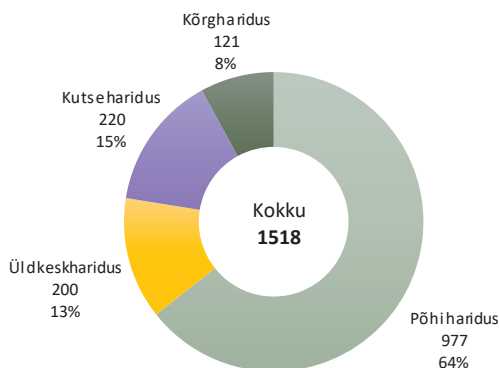
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: 1

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: 0,5
(Eestis 1,0)

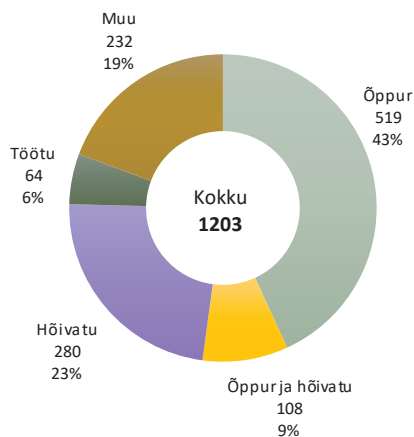
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TALLINN (HARJU MAAKOND)

Pindala: **159,37** km²

Pindalalt **60.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **430 805**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+7385**

Rahvaarvult **1.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 89 089

Noorte arvult **1.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,7% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+2476** inimest,
sh siserände saldo **+1755** ja välisrände saldo **+721**

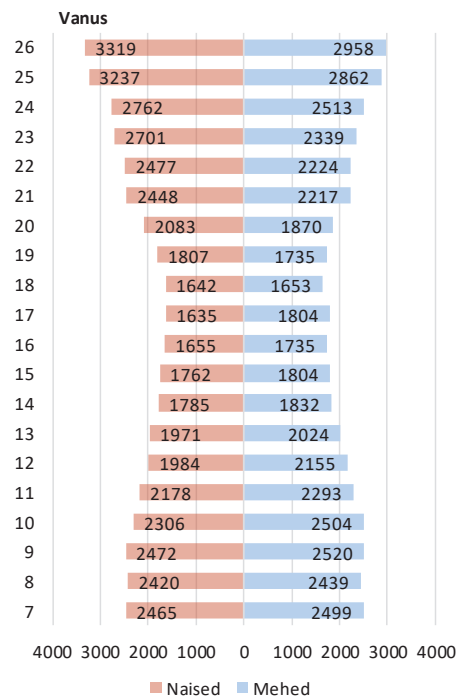
Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1403** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **933** eurot (Eestis 906 eurot)

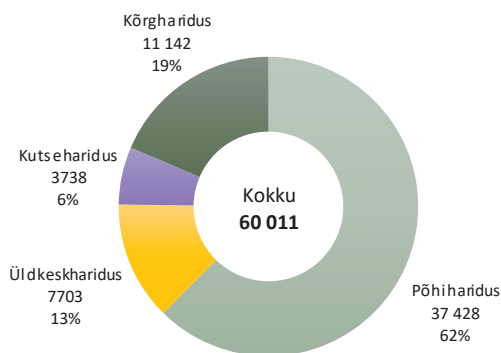
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **387**
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,3** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **11**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,1**
(Eestis 1,0)

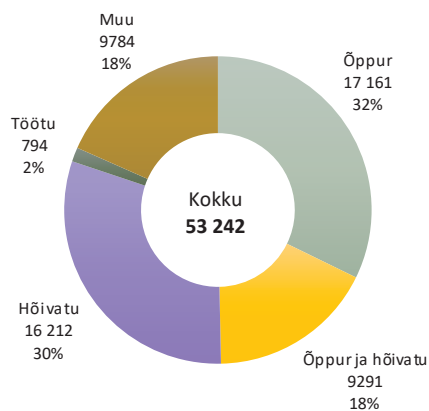
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TAPA VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **479,66** km²

Pindalalt **43.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **11 049**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–349**

Rahvaarvult **26.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2368

Noorte arvult **28.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,4% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+13** inimest,
sh siserände saldo **+16** ja välisrände saldo **–3**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1201** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **878** eurot (Eestis 906 eurot)

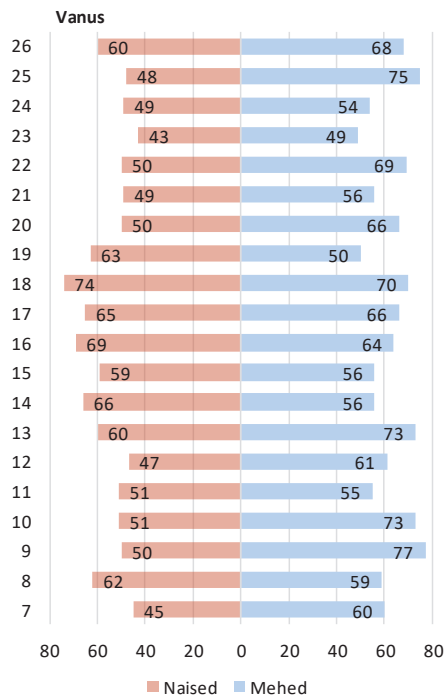
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

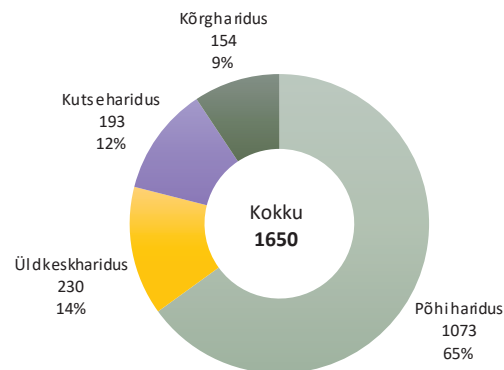
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,3**
(Eestis 1,0)

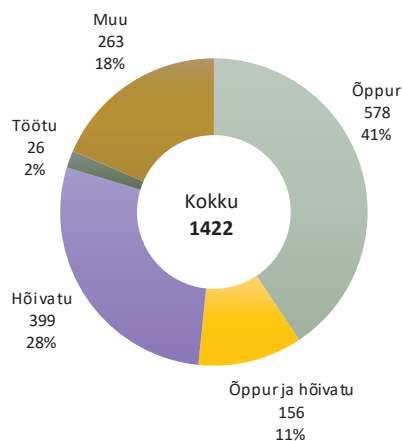
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TARTU LINN (TARTU MAAKOND)

Pindala: **153,99** km²

Pindalalt **63.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **96 506**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+294**

Rahvaarvult **2.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 22 693

Noorte arvult **2.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 23,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+562** inimest,
sh siserände saldo **–161** ja välisrände saldo **+723**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1432** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **848** eurot (Eestis 906 eurot)

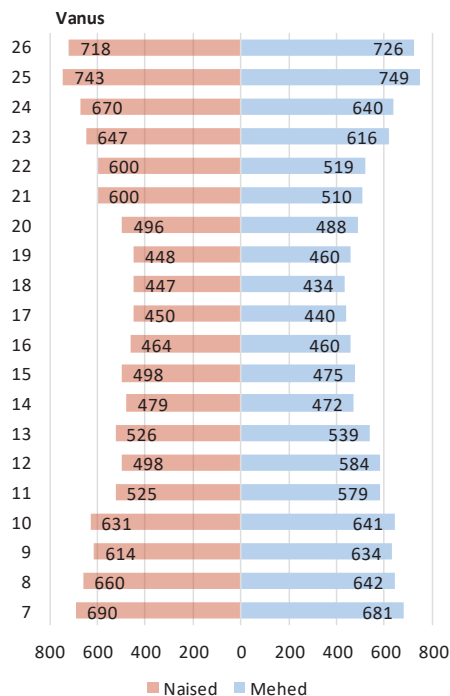
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **66**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,9** (Eestis 2,9)

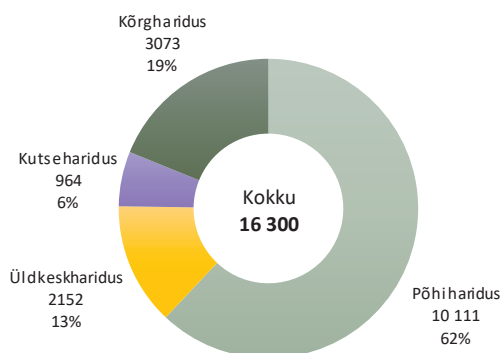
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **6**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,3**
(Eestis 1,0)

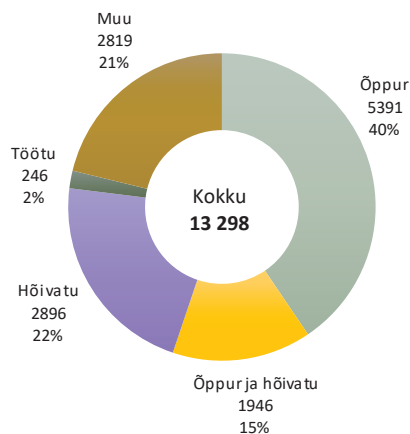
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TARTU VALD (TARTU MAAKOND)

Pindala: **742,12** km²

Pindalalt **22.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **10 536**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+585**

Rahvaarvult **30.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2402

Noorte arvult **27.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+50** inimest,
sh siserände saldo **+46** ja välisrände saldo **+4**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1368** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **875** eurot (Eestis 906 eurot)

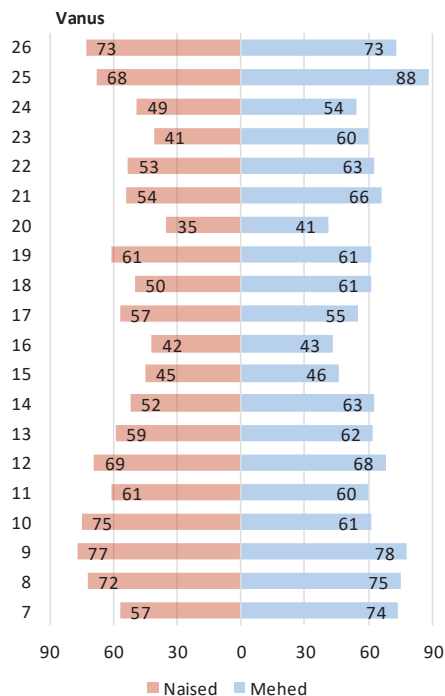
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

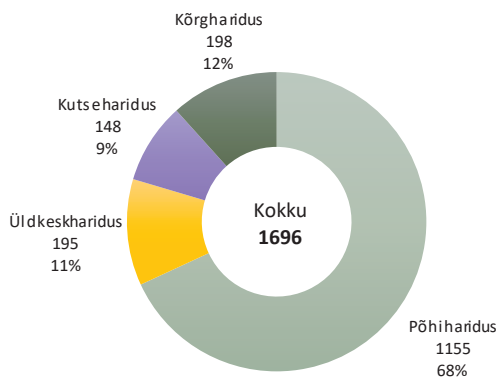
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,7**
(Eestis 1,0)

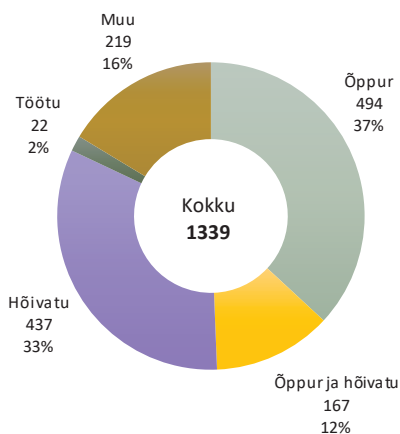
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TOILA VALD (IDA-VIRU MAAKOND)

Pindala: **265,78** km²

Pindalalt **53.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **4733**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–86**

Rahvaarvult **67.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 953

Noorte arvult **68.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,1% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–21** inimest,
sh siserände saldo **–21** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1398** eurot (Eestis 1340 eurot)

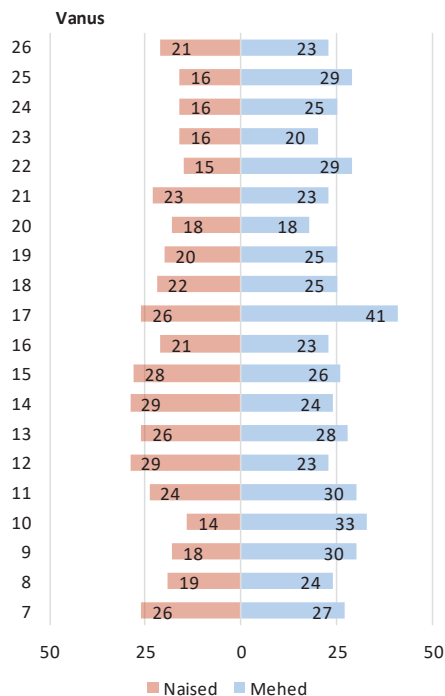
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **1008** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

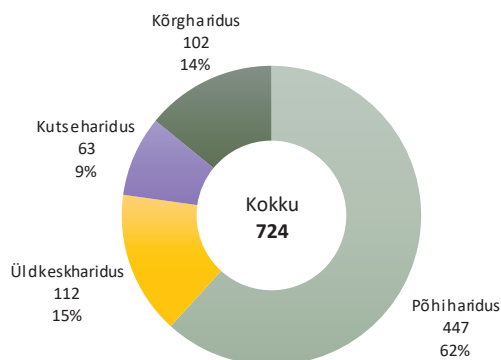
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,1** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **2**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,1**
(Eestis 1,0)

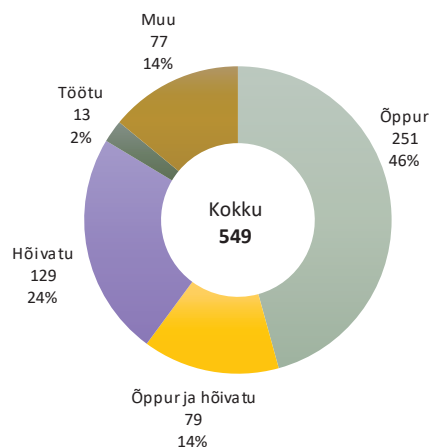
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TORI VALD (PÄRNU MAAKOND)

Pindala: **611,13** km²

Pindalalt **32.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **11 499**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–28**

Rahvaarvult **25.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2553

Noorte arvult **21.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **0** inimest,
sh siserände saldo **–5** ja välisrände saldo **+5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1185** eurot (Eestis 1340 eurot)

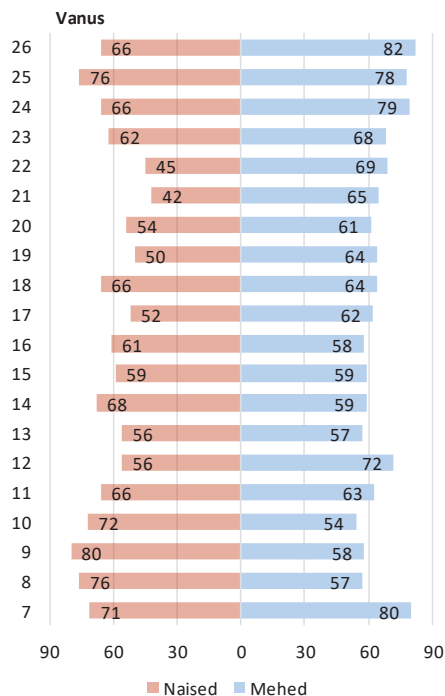
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **879** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

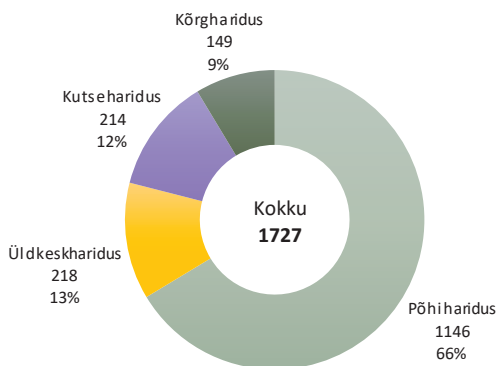
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,6**
(Eestis 1,0)

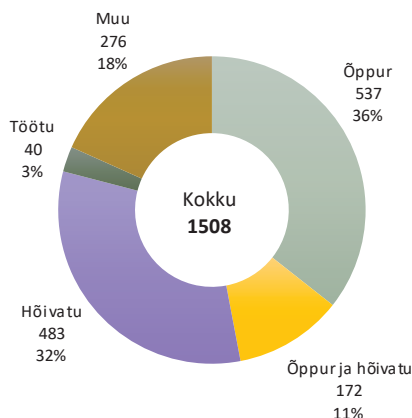
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TÕRVA VALD (VALGA MAAKOND)

Pindala: **647,22** km²

Pindalalt **28.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6185**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–231**

Rahvaarvult **50.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1320

Noorte arvult **50.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–54** inimest,
sh siserände saldo **–47** ja välisrände saldo **–7**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1287** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **916** eurot (Eestis 906 eurot)

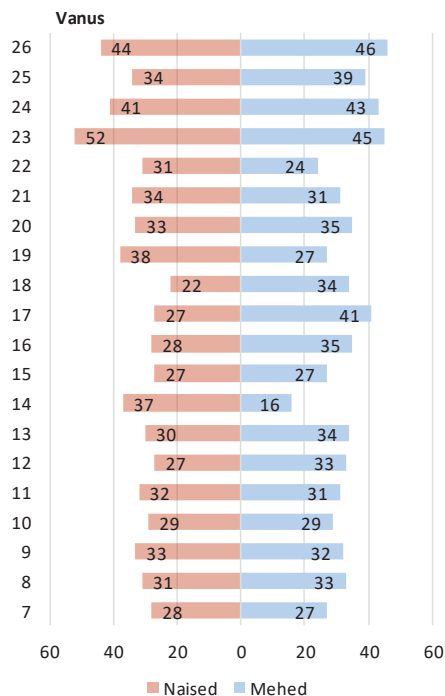
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

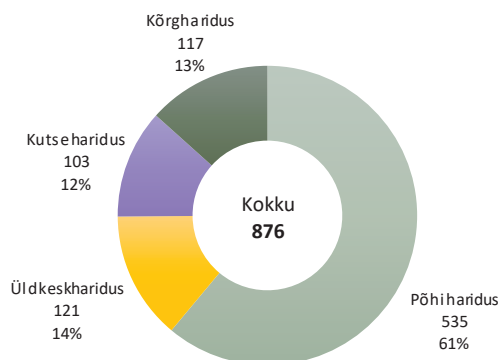
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **3,0**
(Eestis 1,0)

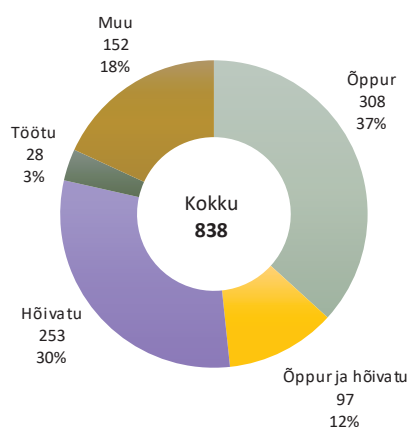
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

TÜRI VALD (JÄRVA MAAKOND)

Pindala: **1008,46** km²

Pindalalt **14.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **10 918**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–322**

Rahvaarvult **27.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2179

Noorte arvult **31.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–39** inimest,
sh siserände saldo **–33** ja välisrände saldo **–6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1284** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **960** eurot (Eestis 906 eurot)

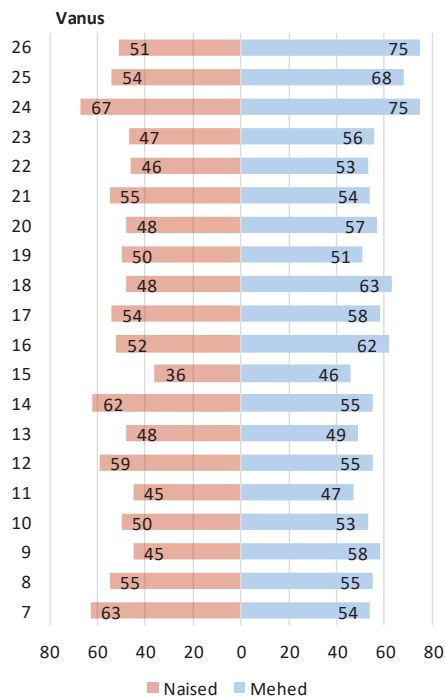
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,4** (Eestis 2,9)

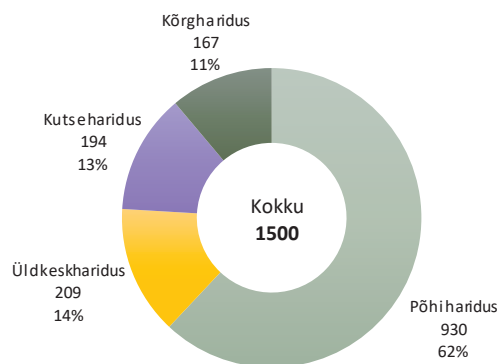
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,8**
(Eestis 1,0)

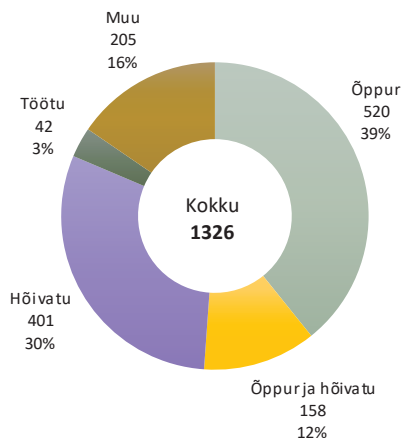
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VALGA VALD (VALGA MAAKOND)

Pindala: **749,66** km²

Pindalalt **21.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **15 989**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–393**

Rahvaarvult **11.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3422

Noorte arvult **12.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,4% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–64** inimest,
sh siserände saldo **–59** ja välisrände saldo **–5**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1241** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **884** eurot (Eestis 906 eurot)

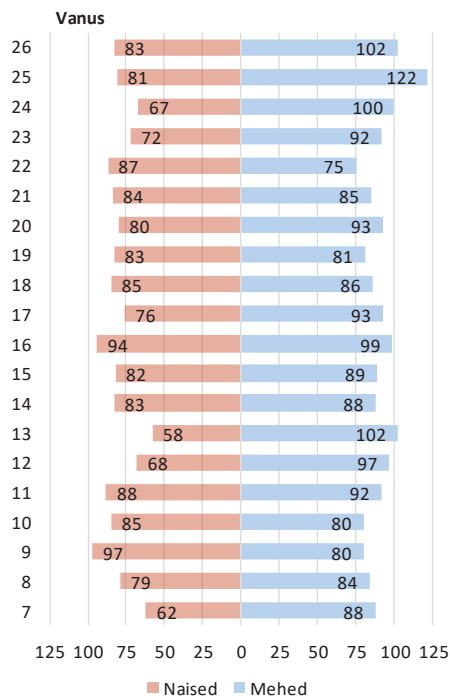
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **4**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,2** (Eestis 2,9)

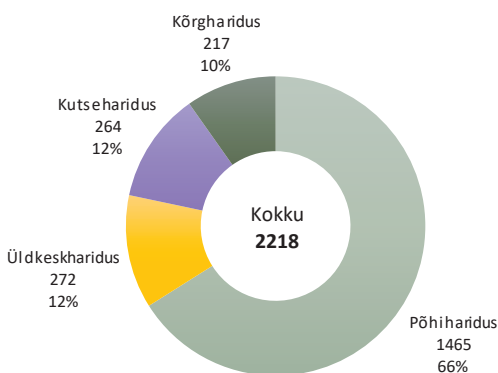
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **5**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,5**
(Eestis 1,0)

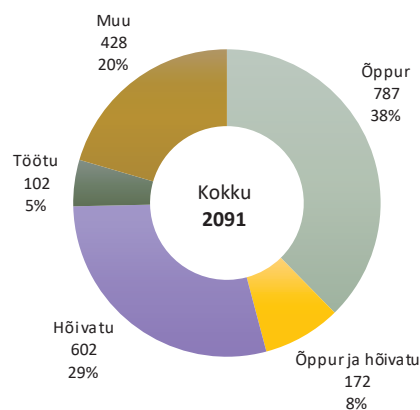
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VIIMSI VALD (HARJU MAAKOND)

Pindala: **73,26** km²

Pindalalt **68.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **19 387**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+1346**

Rahvaarvult **8.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 4656

Noorte arvult **8.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 24,0% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+73** inimest,
sh siserände saldo **+79** ja välisrände saldo **–6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1648** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **892** eurot (Eestis 906 eurot)

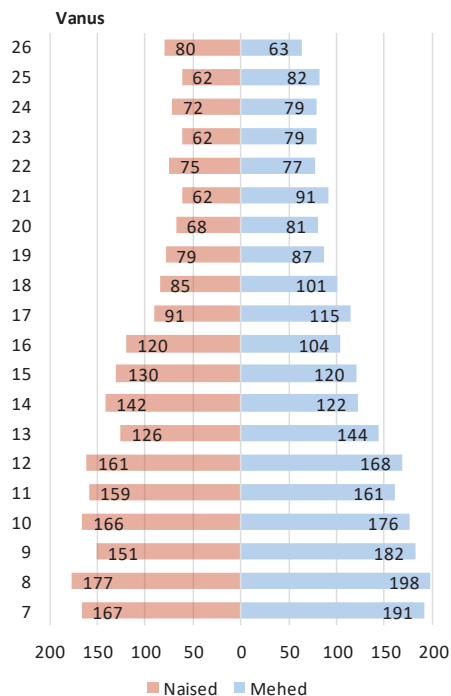
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **22**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **4,7** (Eestis 2,9)

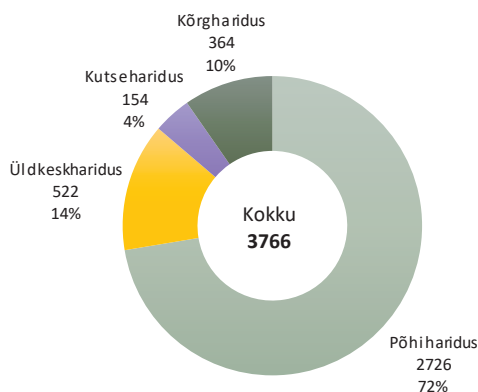
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,6**
(Eestis 1,0)

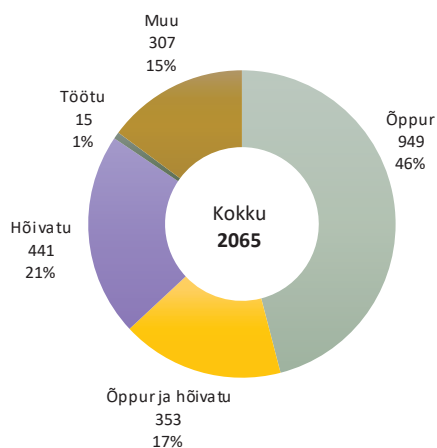
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VILJANDI LINN (VILJANDI MAAKOND)

Pindala: **14,67** km²

Pindalalt **73.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **17 525**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–335**

Rahvaarvult **10.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 3739

Noorte arvult **10.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,3% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–99** inimest,
sh siserände saldo **–93** ja välisrände saldo **–6**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1206** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **894** eurot (Eestis 906 eurot)

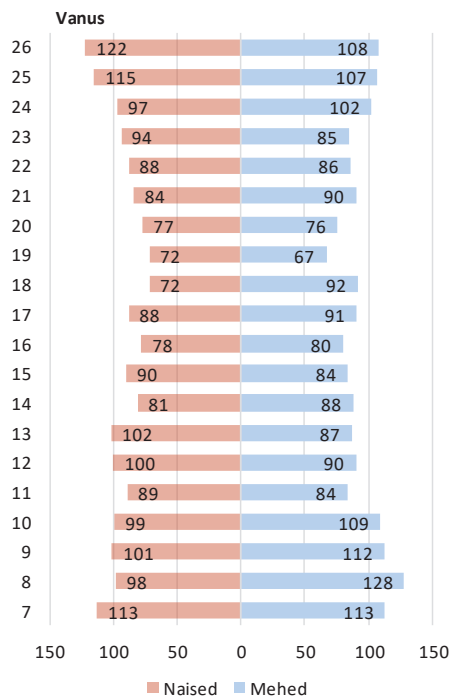
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **7**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,9** (Eestis 2,9)

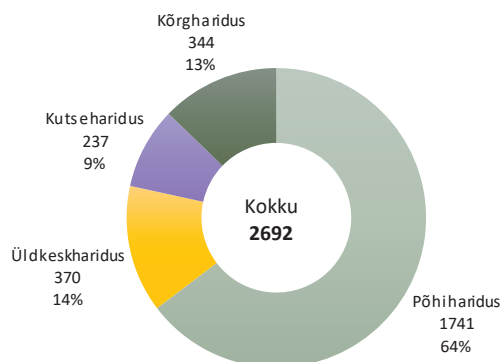
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,3**
(Eestis 1,0)

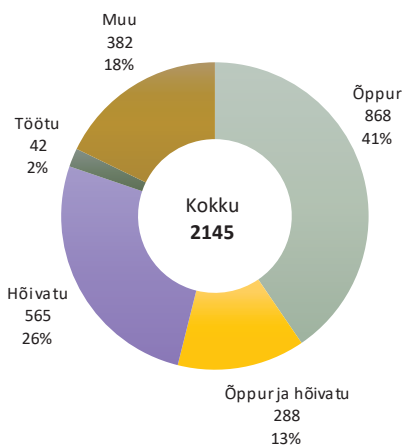
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VILJANDI VALD (VILJANDI MAAKOND)

Pindala: **1371,64** km²

Pindalalt **4.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **13 685**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–305**

Rahvaarvult **17.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2945

Noorte arvult **17.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–17** inimest,
sh siserände saldo **–19** ja välisrände saldo **+2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1163** eurot (Eestis 1340 eurot)

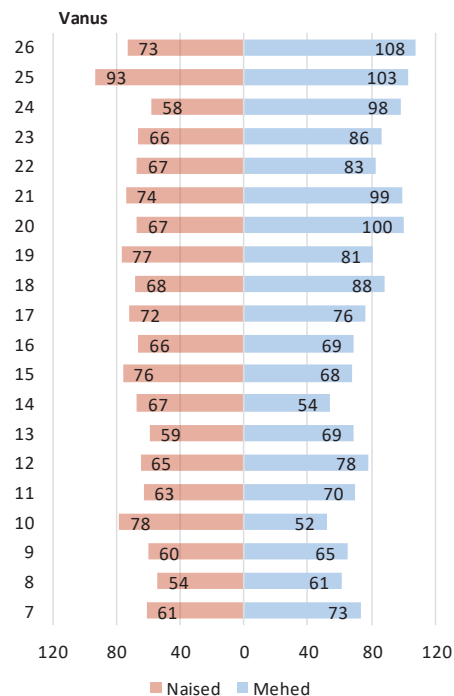
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **881** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **2**

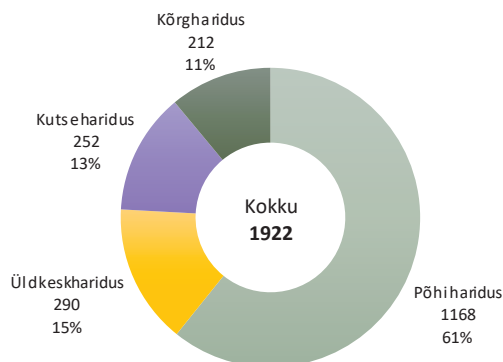
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,7** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **6**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,0**
(Eestis 1,0)

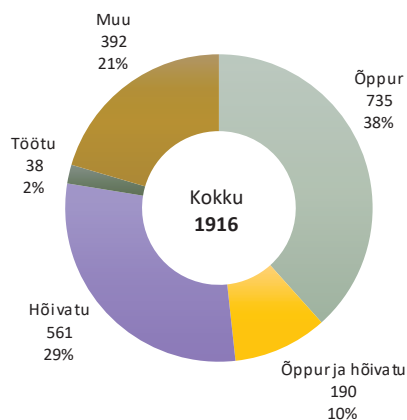
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VINNI VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **1012,94** km²

Pindalalt **12.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **6812**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–210**

Rahvaarvult **45.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1403

Noorte arvult **44.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,6% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–45** inimest,
sh siserände saldo **–44** ja välisrände saldo **–1**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1383** eurot (Eestis 1340 eurot)

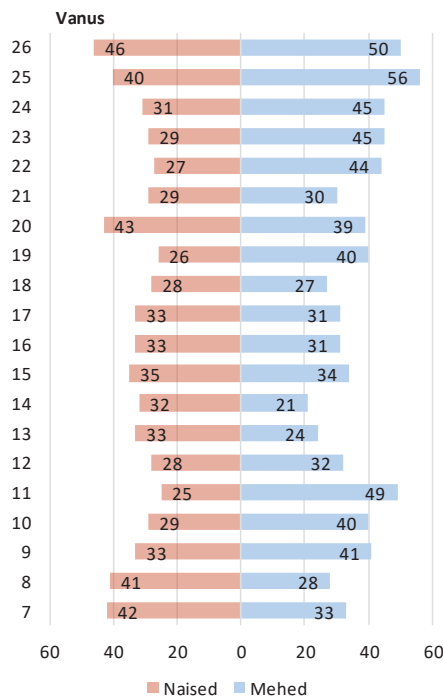
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **905** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

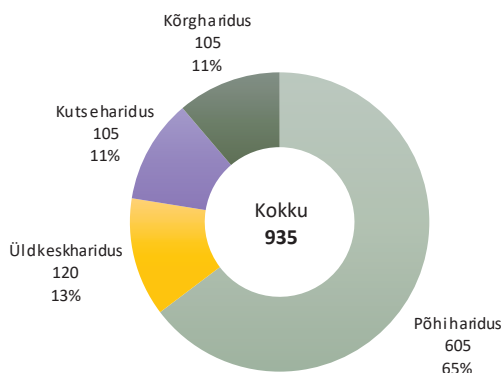
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **7**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **5,0**
(Eestis 1,0)

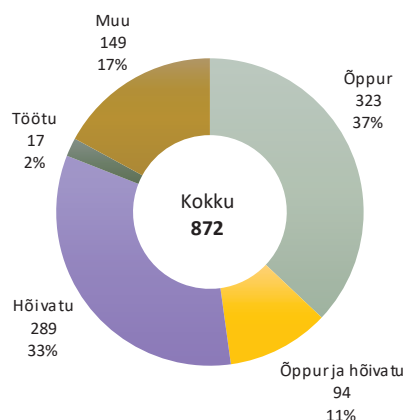
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VIRU-NIGULA VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **312,24** km²

Pindalalt **49.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5843**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–179**

Rahvaarvult **53.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1123

Noorte arvult **59.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 19,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+1** inimest,
sh siserände saldo **–3** ja välisrände saldo **+4**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1295** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **943** eurot (Eestis 906 eurot)

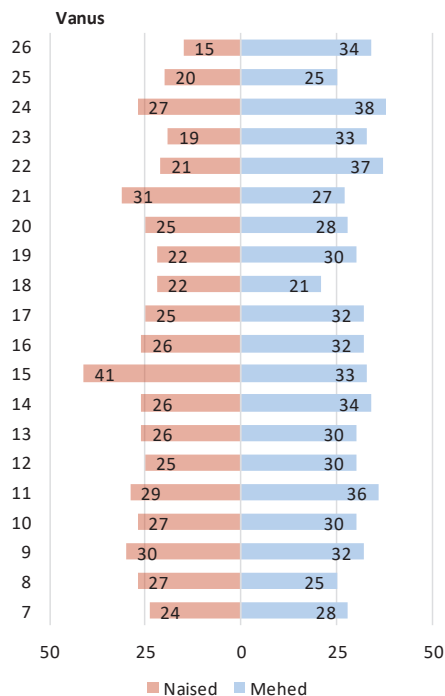
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **3**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **2,7** (Eestis 2,9)

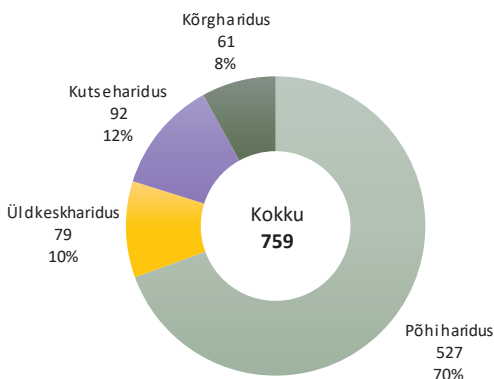
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,7**
(Eestis 1,0)

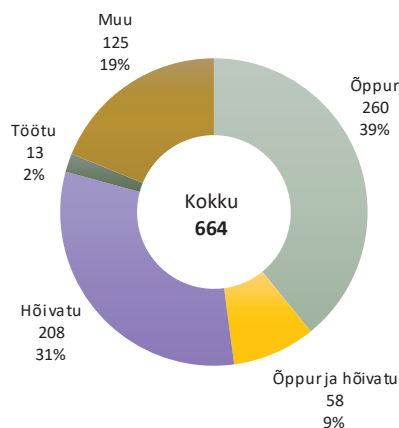
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VORMSI VALD (LÄÄNE MAAKOND)

Pindala: **94,98** km²

Pindalalt **67.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **407**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **+10**

Rahvaarvult **78.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 51

Noorte arvult **78.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 12,5% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–2** inimest,

sh siserände saldo **–2** ja välisrände saldo **0**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta

2017. aastal: **1736** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu

2017. aastal: **815** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **0**

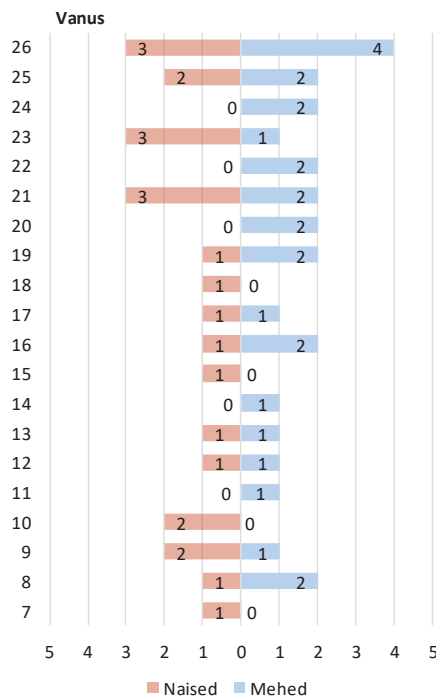
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **0**

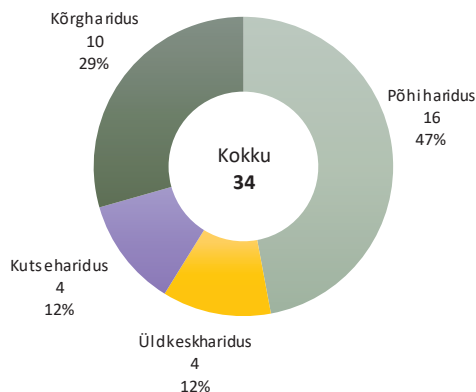
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0**

(Eestis 1,0)

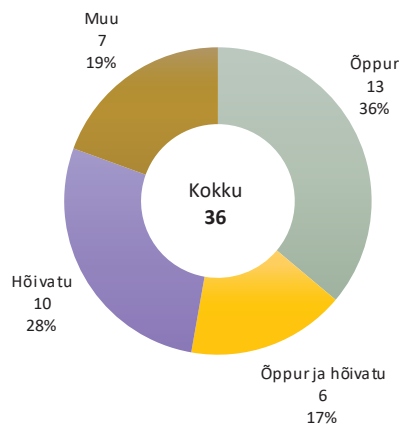
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017*

* Andmekaitse põhimõtte tõttu ei avaldata eraldi staatust „tõttu“ (lisatud staatusele „muu“).

VÕRU LINN (VÕRU MAAKOND)

Pindala: **14,01** km²

Pindalalt **74.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **12 022**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–408**

Rahvaarvult **23.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2510

Noorte arvult **23.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 20,9% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–65** inimest,
sh siserände saldo **–48** ja välisrände saldo **–17**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1223** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **881** eurot (Eestis 906 eurot)

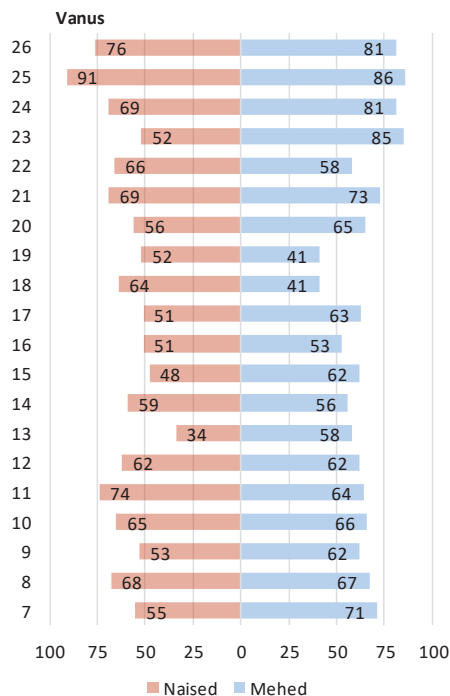
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **13**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **5,2** (Eestis 2,9)

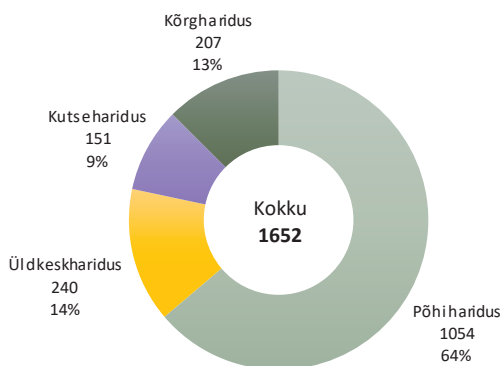
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **1**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **0,4**
(Eestis 1,0)

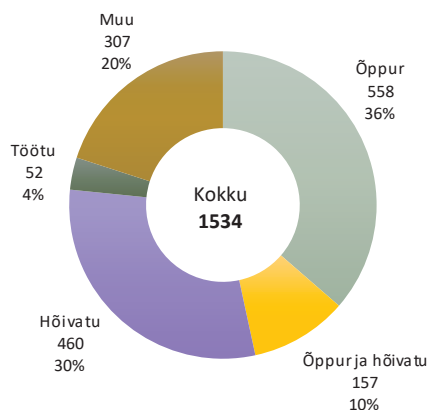
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VÕRU VALD (VÕRU MAAKOND)

Pindala: **952,29** km²

Pindalalt **15.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **10 793**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–62**

Rahvaarvult **28.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 2461

Noorte arvult **25.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 22,8% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **+23** inimest,
sh siserände saldo **+16** ja välisrände saldo **+7**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1302** eurot (Eestis 1340 eurot)

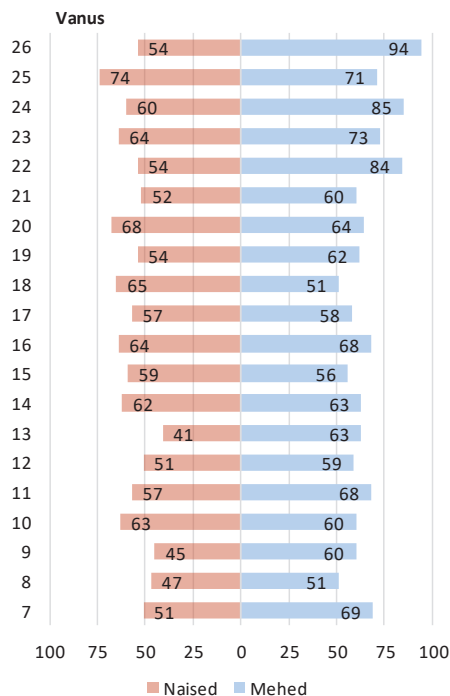
Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **902** eurot (Eestis 906 eurot)

Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **4**

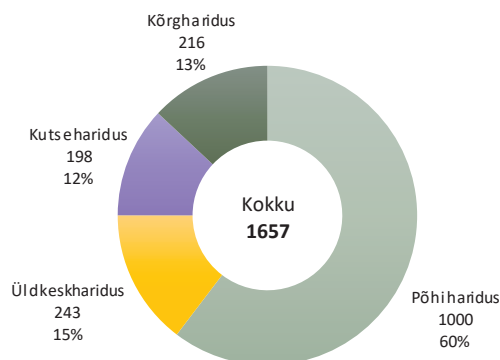
Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **1,6** (Eestis 2,9)

Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **4**
Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **1,6**
(Eestis 1,0)

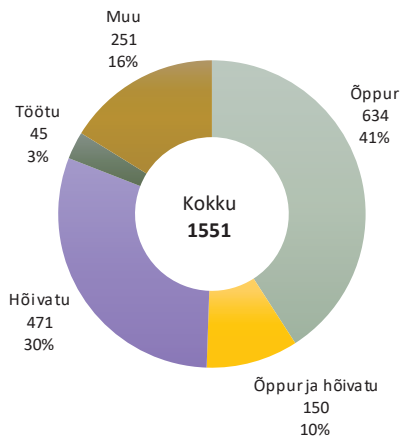
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

VÄIKE-MAARJA VALD (LÄÄNE-VIRU MAAKOND)

Pindala: **682,46** km²

Pindalalt **26.** omavalitsusüksus

Rahvaarv 1. jaanuaril 2018: **5944**

Rahvaarvu muutus 2016–2018: **–168**

Rahvaarvult **52.** omavalitsusüksus

Noorte ehk 7–26-aastaste arv: 1260

Noorte arvult **52.** omavalitsusüksus

Noorte osatähtsus rahvastikus: 21,2% (Eestis 21,0%)

Noorte rändesaldo 2017. aastal: **–13** inimest,
sh siserände saldo **–11** ja välisrände saldo **–2**

Kohaliku eelarve põhitegevuse tulud elaniku kohta
2017. aastal: **1374** eurot (Eestis 1340 eurot)

Kuni 26-aastaste palgatöötajate kuu keskmine brutotulu
2017. aastal: **920** eurot (Eestis 906 eurot)

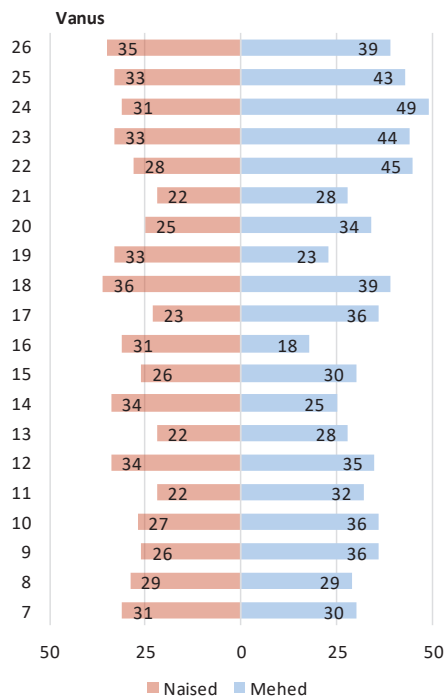
Huvikoolide arv 2017/2018. õppeaastal: **1**

Huvikoolide arv 1000 noore kohta: **0,8** (Eestis 2,9)

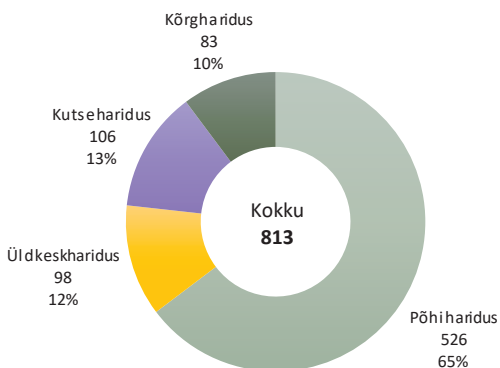
Avatud noortekeskuste arv 31. detsembril 2017: **3**

Avatud noortekeskuste arv 1000 noore kohta: **2,4**
(Eestis 1,0)

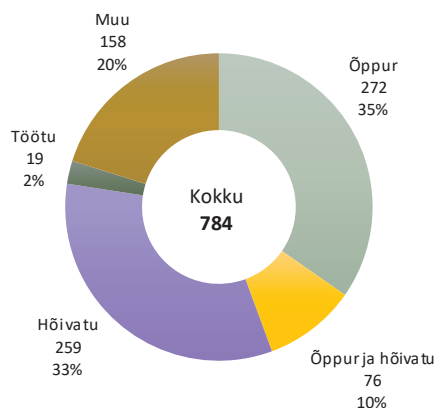
Noored vanuse ja soo järgi, 1. jaanuaril 2018

7–26-aastased õppurid haridustaseme järgi, 10. novembril 2017

15–26-aastased registreeritud hõive ja hariduse staatuse järgi, 31. detsembril 2017

LISA 3. VALIK ANDMEID HALDUSÜKSUSTE KOHTA

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Eesti	HARJU MAAKOND	Anija vald	Harku vald	Jõelähtme vald	Keila linn
Pindala, km ²	43 465,32	4 326,70	532,97	159,02	211,41	11,22
Asustustihedus, in/km ²	30	136	12	89	30	871
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	..	..	39,9	12,6	23,7	25,2
RAHVASTIK						
Rahvaarv	1 319 133	589 610	6 145	14 123	6 333	9 775
mehed	621 084	272 813	3 030	7 090	3 271	4 572
naised	698 049	316 797	3 115	7 033	3 062	5 203
0–6-aastased	98 950	48 738	441	1 499	565	977
7–26-aastased	276 800	124 810	1 241	3 454	1 333	2 249
27–64-aastased	685 001	313 514	3 194	7 571	3 518	4 985
vähemalt 65-aastased	258 382	102 548	1 269	1 599	917	1 564
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	21,0	21,2	20,2	24,5	21,0	23,0
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	74,4	66,6	76,6	92,5	89,5	90,8
Noorte (7–26) rändesaldo	1 243	2 428	–12	–39	11	–16
noorte siserändesaldo	0	1 759	–18	–32	12	–10
noorte välisrändesaldo	1 243	669	6	–7	–1	–6
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	195 005	87 509	851	2 826	987	1 683
põhihariduses	125 275	57 323	592	2 105	727	1 171
üldkeskhariduses	25 464	11 173	85	368	119	234
kutsehariduses	16 031	5 486	111	109	59	93
kõrghariduses	28 235	13 527	63	244	82	185
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 340	1 419	1 292	1 574	1 538	1 524
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	749	895	737	1 115	958	929
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	46,9	43,3	48,7	51,2	45,7	57,6
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	4 852	2 400	13	68	26	33
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	3,9	4,4	2,5	6,8	5,5	3,8
16–26-aastased registreeritud töötud	3 998	1 150	11	9	9	19
16–26-aastaste registreeritud töajõud (hõivatud ja töötud)	72 103	33 752	343	612	299	538
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töajõus, %	5,5	3,4	3,2	1,5	3,0	3,5
15–26-aastased registreeritud hõivatud	68 388	32 776	332	608	294	523
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	42,6	46,6	47,2	41,4	44,5	44,7
Palgatöötaja kuu keskmine bruto- tulu, eurot	1 155	1 283	1 117	1 533	1 314	1 328
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	906	930	932	930	859	975
mehed	1 002	1 021	1 032	1 036	959	1 106
naised	806	849	815	822	757	824
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	805	496	1	15	3	5
7–26-aastased huvikooli õpilased	72 981	37 517	215	1 012	440	608
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	26,7	30,5	17,5	29,8	33,6	27,4
Avatud noortekeskused	280	50	3	2	1	1

Kiili vald	Kose vald	Kuusalu vald	Loksa linn	Lääne-Harju vald	Maardu linn	Näitaja/Piirkond
100,38	532,81	709,50	3,82	645,71	23,44	Pindala, km ²
52	13	9	672	19	648	Asustustihedus, in/km ²
17,0	40,5	40,4	66,9	48,1	18,2	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
5 252	7 110	6 451	2 568	12 568	15 189	Rahvaarv
2 682	3 508	3 263	1 282	6 080	7 330	mehed
2 570	3 602	3 188	1 286	6 488	7 859	naised
556	632	486	110	906	1 021	0–6-aastased
1 387	1 636	1 397	402	2 546	2 651	7–26-aastased
2 814	3 603	3 368	1 378	6 698	8 743	27–64-aastased
495	1 239	1 200	678	2 418	2 774	vähemalt 65-aastased
26,4	23,0	21,7	15,7	20,3	17,5	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
96,9	97,7	97,6	37,6	70,0	21,0	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
7	–20	–9	–23	–58	20	Noorte (7–26) rändesaldo
6	–18	–11	–19	–51	23	noorte siserändesaldo
1	–2	2	–4	–7	–3	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
1 112	1 140	1 050	299	1 782	1 840	7–26-aastased õpilased kokku
817	789	723	201	1 237	1 240	põhihariduses
147	153	128	42	249	227	üldkeskhariduses
51	84	94	29	188	235	kutsehariduses
97	114	105	27	108	138	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 565	1 281	1 394	1 280	1 265	1 154	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
1 132	780	810	508	773	708	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
59,5	58,6	60,8	58,1	52,8	42,0	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
25	30	13	2	30	20	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
5,9	4,4	2,5	1,3	3,0	1,9	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %
8	14	10	4	32	46	16–26-aastased registreeritud töötud
263	440	301	87	633	707	16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)
3,0	3,2	3,3	4,6	5,1	6,5	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
256	427	292	83	602	663	15–26-aastased registreeritud hõivatud
41,2	47,3	41,2	36,6	42,0	44,1	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 500	1 181	1 232	975	1 130	1 024	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
895	1 010	951	905	917	802	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
991	1 133	1 010	972	1 036	924	mehed
796	827	863	823	775	664	naised
NOORSOOTÖÖ						
4	5	1	1	3	5	Huvikoolid
299	431	356	54	448	453	7–26-aastased huvikooli õpilased
21,9	26,7	26,1	13,6	17,8	17,3	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
1	5	3	1	3	1	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Raasiku vald	Rae vald	Saku vald	Saue vald	Tallinn	Viimsi vald
Pindala, km ²	158,95	206,78	170,45	627,61	159,37	73,26
Asustustihedus, in/km ²	31	86	57	34	2 703	265
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	23,0	13,5	16,3	18,6	0,2	11,2
RAHVASTIK						
Rahvaarv	4 990	17 766	9 742	21 406	430 805	19 387
mehed	2 481	8 907	4 873	10 637	194 273	9 534
naised	2 509	8 859	4 869	10 769	236 532	9 853
0–6-aastased	469	2 612	1 017	2 138	33 285	2 024
7–26-aastased	1 179	4 120	2 456	5 014	89 089	4 656
27–64-aastased	2 547	9 586	4 950	11 089	229 264	10 206
vähemalt 65-aastased	795	1 448	1 319	3 165	79 167	2 501
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	23,6	23,2	25,2	23,4	20,7	24,0
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	96,2	92,3	95,4	95,6	59,2	89,8
Noorte (7–26) rändesaldo	–25	82	24	–63	2 476	73
noorte siserändesaldo	–23	90	32	–56	1 755	79
noorte välisrändesaldo	–2	–8	–8	–7	721	–6
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	887	3 382	1 966	3 927	60 011	3 766
põhihariduses	620	2 710	1 431	2 806	37 428	2 726
üldkeskhariduses	103	341	271	481	7 703	522
kutsehariduses	82	113	91	255	3 738	154
kõrghariduses	82	218	173	385	11 142	364
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 352	1 672	1 538	1 473	1 403	1 648
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	927	1 132	1 006	983	874	1 140
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	70,9	70,3	59,7	58,2	38,1	53,5
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	21	43	45	75	1 866	90
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %	4,7	4,2	5,9	4,5	4,4	6,5
16–26-aastased registreeritud töötud	3	18	13	30	908	16
16–26-aastaste registreeritud töötud (hõivatud ja töötud)	288	658	481	1 023	26 279	800
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	1,0	2,7	2,7	2,9	3,5	2,0
15–26-aastased registreeritud hõivatud	286	646	469	998	25 503	794
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	47,5	42,2	41,3	41,9	47,9	38,5
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	1 270	1 588	1 434	1 403	1 257	1 601
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	904	967	947	920	933	892
mehed	976	1 085	1 053	1 043	1 017	980
naised	824	842	824	780	863	791
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	2	18	6	18	387	22
7–26-aastased huvikooli õpilased	288	1 790	750	1 680	26 342	2 351
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	24,9	44,4	31,1	34,0	30,0	51,5
Avatud noortekeskused	2	2	2	9	11	3

HIIU MAAKOND	Hiiumaa vald	IDA-VIRU MAAKOND	Alutaguse vald	Jõhvi vald	Kohtla- Järve linn	Näitaja/Piirkond
1 032,44	1 032,44	2 971,55	1 458,63	123,91	39,34	Pindala, km ²
9	9	47	3	96	874	Asustustihedus, in/km ²
..	154,6	..	171,4	159,6	155,3	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
9 387	9 387	138 266	4 818	11 924	34 394	Rahvaarv
4 770	4 770	63 668	2 434	5 784	15 536	mehed
4 617	4 617	74 598	2 384	6 140	18 858	naised
457	457	8 212	293	739	2 163	0–6-aastased
1 843	1 843	24 438	899	1 992	6 132	7–26-aastased
5 078	5 078	73 223	2 518	6 366	18 275	27–64-aastased
2 009	2 009	32 393	1 108	2 827	7 824	vähemalt 65-aastased
19,6	19,6	17,7	18,7	16,7	17,8	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
99,4	99,4	22,4	77,8	47,1	17,7	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
31	31	–688	–34	–56	–152	Noorte (7–26) rändesaldo
26	26	–609	–28	–47	–154	noorte siserändesaldo
5	5	–79	–6	–9	2	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
1 212	1 212	17 411	660	1 429	4 340	7–26-aastased õpilased kokku
699	699	11 517	391	915	2 924	põhihariduses
180	180	2 333	91	212	550	üldkeskhariduses
128	128	2 050	90	132	512	kutsehariduses
205	205	1 511	88	170	354	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 323	1 323	1 132	2 417	1 100	1 082	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
780	780	517	584	652	532	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
38,6	38,6	46,2	27,1	45,5	50,5	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
31	31	172	13	26	27	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
3,2	3,2	1,8	3,2	3,1	1,1	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %
34	34	699	14	50	184	16–26-aastased registreeritud töötud
573	573	5 072	220	453	1 318	16–26-aastaste registreeritud tööjõud (hõivatud ja töötud)
5,9	5,9	13,8	6,4	11,0	14,0	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
540	540	4 382	207	406	1 136	15–26-aastased registreeritud hõivatud
44,6	44,6	32,1	38,1	35,4	33,2	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 147	1 147	947	1 035	1 095	939	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
965	965	842	910	950	841	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
1 072	1 072	942	984	1 067	946	mehed
853	853	701	814	793	708	naised
NOORSOOTÕ						
3	3	45	1	8	7	Huvikoolid
352	352	5 688	115	575	849	7–26-aastased huvikooli õpilased
19,3	19,3	23,6	12,9	29,3	14,0	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
5	5	16	2	1	2	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Lüganuse vald	Narva linn	Narva- Jõesuu linn	Sillamäe linn	Toila vald	JÕGEVA MAAKOND
Pindala, km ²	598,63	68,72	404,66	11,88	265,78	2 544,86
Asustustihedus, in/km ²	15	816	11	1 093	18	11
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	132,1	206,9	201,2	181,4	168,8	..
RAHVASTIK						
Rahvaarv	8 743	56 103	4 562	12 989	4 733	29 119
mehed	4 155	25 282	2 274	5 881	2 322	14 188
naised	4 588	30 821	2 288	7 108	2 411	14 931
0–6-aastased	442	3 348	237	682	308	1 653
7–26-aastased	1 509	10 036	773	2 144	953	6 203
27–64-aastased	4 412	29 661	2 483	7 007	2 501	14 364
vähemalt 65-aastased	2 380	13 058	1 069	3 156	971	6 899
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	17,3	17,9	16,9	16,5	20,1	21,3
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	61,8	7,9	24,1	8,0	70,2	94,4
Noorte (7–26) rändesaldo	–58	–273	–26	–68	–21	–88
noorte siserändesaldo	–53	–228	–28	–50	–21	–71
noorte välisrändesaldo	–5	–45	2	–18	0	–17
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	1 014	7 206	520	1 518	724	4 176
põhihariduses	652	4 879	332	977	447	2 497
üldkeskhariduses	143	952	73	200	112	637
kutsehariduses	108	856	69	220	63	447
kõrghariduses	111	519	46	121	102	595
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 165	1 009	1 648	1 050	1 398	1 337
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	553	450	514	531	726	589
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	48,0	49,8	34,1	49,8	48,4	44,8
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	16	62	7	13	8	116
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	2,3	1,7	2,3	1,5	2,1	3,7
16–26-aastased registreeritud töötud	30	314	21	71	15	108
16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)	380	1 857	163	458	223	1 735
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	7,9	16,9	12,9	15,5	6,7	6,2
15–26-aastased registreeritud hõivatud	350	1 545	142	388	208	1 630
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	38,3	28,3	32,7	32,3	37,9	40,6
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	963	890	962	934	1 119	1 005
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	921	762	815	857	1 008	892
mehed	1 025	862	892	944	1 108	1 008
naised	738	618	702	705	881	757
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	2	21	1	3	2	9
7–26-aastased huvikooli õpilased	271	3 307	187	214	170	872
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	18,2	33,3	24,5	10,1	18,1	14,2
Avatud noortekeskused	4	3	1	1	2	15

Jõgeva vald	Mustvee vald	Põltsamaa vald	JÄRVA MAAKOND	Järva vald	Paide linn	Näitaja/Piirkond
1 039,66	615,64	889,56	2 674,14	1 222,81	442,87	Pindala, km ²
13	9	11	11	7	24	Asustustihedus, in/km ²
138,7	163,6	126,6	..	89,7	89,0	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
13 679	5 537	9 903	30 661	8 984	10 759	Rahvaarv
6 589	2 802	4 797	14 925	4 565	5 070	mehed
7 090	2 735	5 106	15 736	4 419	5 689	naised
843	236	574	2 026	624	733	0–6-aastased
3 051	1 006	2 146	6 361	1 936	2 246	7–26-aastased
6 666	2 867	4 831	15 403	4 528	5 413	27–64-aastased
3 119	1 428	2 352	6 871	1 896	2 367	vähemalt 65-aastased
22,3	18,2	21,7	20,7	21,5	20,9	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
97,5	74,2	99,5	97,8	98,3	96,7	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
–34	–23	–31	–130	–28	–63	Noorte (7–26) rändesaldo
–25	–23	–23	–127	–31	–63	noorte siserändesaldo
–9	0	–8	–3	3	0	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
2 051	677	1 448	4 337	1 279	1 558	7–26-aastased õpilased kokku
1 236	419	842	2 838	865	1 043	põhihariduses
276	92	269	552	143	200	üldkeskhariduses
239	70	138	493	138	161	kutsehariduses
300	96	199	454	133	154	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 291	1 407	1 360	1 338	1 469	1 284	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
604	487	626	668	667	685	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
46,1	40,6	45,4	46,0	45,4	43,0	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
52	21	43	102	38	28	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
3,3	4,3	4,0	3,5	4,2	2,8	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %
45	23	40	139	44	51	16–26-aastased registreeritud töötud
855	270	610	1 762	551	611	16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)
5,3	8,5	6,6	7,9	8,0	8,3	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
810	249	571	1 628	508	561	15–26-aastased registreeritud hõivatud
41,0	39,5	40,4	42,8	43,7	42,7	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
998	949	1 040	1 058	1 051	1 076	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
854	891	943	931	919	913	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
948	1 010	1 083	1 045	1 018	1 025	mehed
751	760	765	786	776	771	naised
NOORSOOTÕ						
5	1	3	17	1	13	Huvikoolid
429	43	400	1 529	173	710	7–26-aastased huvikooli õpilased
14,2	4,3	18,8	24,3	9,0	32,0	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
10	4	1	21	11	6	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Türi vald	LÄÄNE MAAKOND	Haapsalu linn	Lääne- Nigula vald	Vormsi vald	LÄÄNE-VIRU MAAKOND
Pindala, km ²	1 008,46	1 815,57	271,82	1 448,77	94,98	3 695,72
Asustustihedus, in/km ²	11	11	48	5	4	16
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	91,4	..	98,5	85,8	122,3	..
RAHVASTIK						
Rahvaarv	10 918	20 646	13 142	7 097	407	59 791
mehed	5 290	9 974	6 013	3 712	249	28 863
naised	5 628	10 672	7 129	3 385	158	30 928
0–6-aastased	669	1 338	868	456	14	4 085
7–26-aastased	2 179	4 106	2 697	1 358	51	12 750
27–64-aastased	5 462	10 602	6 571	3 765	266	30 281
vähemalt 65-aastased	2 608	4 600	3 006	1 518	76	12 675
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	20,0	19,9	20,5	19,1	12,5	21,3
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	98,3	93,4	90,9	98,3	96,1	91,5
Noorte (7–26) rändesaldo	–39	–74	–62	–10	–2	–172
noorte siserändesaldo	–33	–79	–67	–10	–2	–167
noorte välisrändesaldo	–6	5	5	0	0	–5
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	1 500	2 869	1 948	887	34	8 821
põhihariduses	930	1 904	1 292	596	16	5 782
üldkeskhariduses	209	382	271	107	4	1 182
kutsehariduses	194	276	174	98	4	878
kõrghariduses	167	307	211	86	10	979
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 284	1 316	1 198	1 511	1 736	1 244
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	651	658	665	633	864	637
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	49,5	50,7	50,4	52,3	33,9	50,3
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	36	73	41	29	3	191
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	3,5	4,0	3,5	4,4	10,0	3,4
16–26-aastased registreeritud töötud	44	76	42	34*	x	170
16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)	600	1 072	663	392	17	3 299
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	7,3	7,1	6,3	8,3*	x	5,2
15–26-aastased registreeritud hõivatud	559	999	622	361	16	3 137
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	42,2	41,6	40,4	43,7	44,4	41,4
Palgatöötaja kuu keskmine bruto- tulu, eurot	1 047	1 054	1 045	1 064	1 181	1 030
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	960	884	862	923	815	919
mehed	1 092	968	950	998	860	1 030
naised	807	776	758	810	760	787
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	3	7	7	0	0	20
7–26-aastased huvikooli õpilased	646	1 001	826	172	3	1 846
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	30,1	24,6	30,9	12,8	6,0	14,7
Avatud noortekeskused	4	10	3	7	0	27

* Andmekaitse põhimõtte tõttu on Vormsi valla andmed lisatud Lääne-Nigula valla andmetele.

Haljala vald	Kadrina vald	Rakvere linn	Rakvere vald	Tapa vald	Vinni vald	Näitaja/Piirkond
549,09	353,92	10,75	294,66	479,66	1 012,94	Pindala, km ²
8	14	1 434	19	23	7	Asustustihedus, in/km ²
76,3	88,3	98,4	100,9	82,6	106,3	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
4 319	4 908	15 413	5 503	11 049	6 812	Rahvaarv
2 271	2 453	6 918	2 738	5 280	3 401	mehed
2 048	2 455	8 495	2 765	5 769	3 411	naised
257	331	1 173	405	735	455	0–6-aastased
826	1 160	3 413	1 197	2 368	1 403	7–26-aastased
2 261	2 553	7 683	2 881	5 439	3 579	27–64-aastased
975	864	3 144	1 020	2 507	1 375	vähemalt 65-aastased
19,1	23,6	22,1	21,8	21,4	20,6	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
97,6	97,8	93,1	95,6	81,6	97,9	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
–15	–26	–78	–9	13	–45	Noorte (7–26) rändesaldo
–10	–23	–90	–2	16	–44	noorte siserändesaldo
–5	–3	12	–7	–3	–1	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
531	820	2 510	803	1 650	935	7–26-aastased õpilased kokku
333	543	1 631	544	1 073	605	põhihariduses
63	109	389	94	230	120	üldkeskhariduses
46	71	189	76	193	105	kutsehariduses
89	97	301	89	154	105	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 241	1 174	1 179	1 208	1 201	1 383	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
773	681	655	677	583	608	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
40,5	65,5	52,1	54,4	49,3	48,3	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
15	20	49	16	33	21	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
3,5	4,0	3,5	2,9	3,2	3,1	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %
13	15	45	14	27	21	16–26-aastased registreeritud töötud
267	297	810	305	581	404	16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)
4,9	5,1	5,6	4,6	4,6	5,2	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
256	283	768	291	555	383	15–26-aastased registreeritud hõivatud
47,5	41,9	39,9	41,6	39,0	43,9	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 133	1 076	1 032	1 032	995	996	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
1 005	967	885	954	878	905	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
1 154	1 075	994	1 110	978	982	mehed
835	838	772	782	746	818	naised
NOORSOOTÖÖ						
1	1	11	1	2	0	Huvikoolid
53	168	913	150	271	83	7–26-aastased huvikooli õpilased
6,5	14,7	27,2	12,7	11,6	6,0	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
1	1	2	7	3	7	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Viru-Nigula vald	Väike- Maarja vald	PÕLVA MAAKOND	Kanepi vald	Põlva vald	Räpina vald
Pindala, km ²	312,24	682,46	1 823,34	524,68	705,89	592,77
Asustustihedus, in/km ²	19	9	14	9	20	11
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	107,0	105,2	..	229,6	229,6	245,3
RAHVASTIK						
Rahvaarv	5 843	5 944	25 290	4 803	14 084	6 403
mehed	2 847	2 955	12 651	2 508	6 940	3 203
naised	2 996	2 989	12 639	2 295	7 144	3 200
0–6-aastased	333	396	1 462	284	866	312
7–26-aastased	1 123	1 260	5 269	917	3 077	1 275
27–64-aastased	2 937	2 948	13 030	2 530	7 150	3 350
vähemalt 65-aastased	1 450	1 340	5 529	1 072	2 991	1 466
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	19,2	21,2	20,8	19,1	21,8	19,9
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	75,2	99,2	97,6	99,1	99,0	93,2
Noorte (7–26) rändesaldo	1	–13	–95	–22	–46	–27
noorte siserändesaldo	–3	–11	–77	–17	–36	–24
noorte välisrändesaldo	4	–2	–18	–5	–10	–3
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	759	813	3 542	615	2 081	846
põhihariduses	527	526	2 236	399	1 333	504
üldkeskhariduses	79	98	447	79	252	116
kutsehariduses	92	106	357	61	199	97
kõrghariduses	61	83	502	76	297	129
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 295	1 374	1 248	1 271	1 280	1 161
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	613	579	601	633	607	562
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	46,9	47,3	42,7	41,3	43,3	42,2
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	16	21	92	14	53	25
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	3,4	3,4	3,6	3,2	3,6	4,0
16–26-aastased registreeritud töötud	15	20	159	16	102	41
16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)	280	355	1 491	270	837	384
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	5,4	5,6	10,7	5,9	12,2	10,7
15–26-aastased registreeritud hõivatud	266	335	1 334	255	736	343
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	40,1	42,7	40,9	45,1	39,5	41,2
Palgatöötaja kuu keskmine bruto- tulu, eurot	1 044	989	1 006	1 059	1 000	977
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	943	920	876	872	869	891
mehed	1 053	1 027	977	993	974	971
naised	800	756	760	736	752	796
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	3	1	7	0	5	2
7–26-aastased huvikooli õpilased	135	73	1 027	101	685	241
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	12,1	5,9	19,7	11,1	22,5	19,1
Avatud noortekeskused	3	3	11	3	5	3

PÄRNU MAAKOND	Häädemeeste vald	Kihnu vald	Lääneranna vald	Põhja-Pärnumaa vald	Pärnu linn	Näitaja/Piirkond
5 418,73	494,33	17,33	1 362,67	1 010,53	857,94	Pindala, km ²
16	10	40	4	8	59	Asustustihedus, in/km ²
..	142,9	170,7	110,0	99,4	128,2	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
85 756	4 862	685	5 382	8 289	50 403	Rahvaarv
40 573	2 450	340	2 758	4 054	23 021	mehed
45 183	2 412	345	2 624	4 235	27 382	naised
6 046	313	28	266	515	3 777	0–6-aastased
18 181	1 108	138	1 049	1 678	10 731	7–26-aastased
42 941	2 462	393	2 726	4 188	24 890	27–64-aastased
18 588	979	126	1 341	1 908	11 005	vähemalt 65-aastased
21,2	22,8	20,1	19,5	20,2	21,3	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
93,4	98,9	100,0	98,8	99,1	90,7	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
–177	–3	–1	–22	–21	–93	Noorte (7–26) rändesaldo
–171	9	0	–21	–25	–94	noorte siserändesaldo
–6	–12	–1	–1	4	1	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
12 547	741	81	689	1 056	7 656	7–26-aastased õpilased kokku
8 235	457	42	431	659	5 149	põhihariduses
1 686	108	12	101	150	1 002	üldkeskhariduses
1 309	87	11	72	149	709	kutsehariduses
1 317	89	16	85	98	796	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 306	1 191	1 510	1 382	1 368	1 330	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
633	600	674	598	634	640	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
53,5	44,9	23,4	42,6	53,3	55,8	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
357	25	5	19	35	196	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
4,4	4,6	5,7	3,6	4,1	4,4	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %
310	15	6	24	41	164	16–26-aastased registreeritud töötud
4 802	315	56	300	525	2 649	16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)
6,5	4,8	10,7	8,0	7,8	6,2	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
4 521	301	50	276	485	2 508	15–26-aastased registreeritud hõivatud
42,4	42,2	50,0	41,2	44,5	42,0	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 020	1 037	1 081	974	1 007	1 023	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
875	916	900	905	901	849	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
972	1 008	1 055	1 005	1 008	940	mehed
769	821	789	798	775	756	naised
NOORSOOTÕ						
54	1	1	2	3	43	Huvikoolid
4 948	179	32	111	283	3 689	7–26-aastased huvikooli õpilased
27,6	16,3	23,4	10,7	17,0	34,9	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
17	2	0	3	3	4	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Saarde vald	Tori vald	RAPLA MAAKOND	Kehtna vald	Kohila vald	Märjamaa vald
Pindala, km ²	1 064,80	611,13	2 765,06	511,97	230,11	1 163,52
Asustustihedus, in/km ²	4	19	12	11	30	7
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	166,3	131,2	..	62,3	33,2	67,9
RAHVASTIK						
Rahvaarv	4 636	11 499	33 299	5 535	6 949	7 613
mehed	2 302	5 648	16 538	2 723	3 548	3 850
naised	2 334	5 851	16 761	2 812	3 401	3 763
0–6-aastased	255	892	2 358	390	578	437
7–26-aastased	924	2 553	7 385	1 211	1 604	1 673
27–64-aastased	2 367	5 915	17 002	2 786	3 691	3 809
vähemalt 65-aastased	1 090	2 139	6 554	1 148	1 076	1 694
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	19,9	22,2	22,2	21,9	23,1	22,0
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	99,0	94,4	97,3	98,7	92,8	98,3
Noorte (7–26) rändesaldo	–37	0	–108	–4	–16	–32
noorte siserändesaldo	–35	–5	–93	–2	–15	–23
noorte välisrändesaldo	–2	5	–15	–2	–1	–9
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	597	1 727	5 127	803	1 196	1 085
põhihariduses	351	1 146	3 438	543	870	680
üldkeskhariduses	95	218	651	80	142	137
kutsehariduses	67	214	548	112	79	170
kõrghariduses	84	149	490	68	105	98
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 246	1 185	1 314	1 370	1 291	1 259
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	588	650	717	679	814	626
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	52,1	54,4	53,5	51,4	58,4	51,1
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	20	57	134	18	25	31
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	4,1	4,9	4,1	3,1	4,3	3,7
16–26-aastased registreeritud töötud	16	44	107	24	19	27
16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)	262	695	1 931	343	346	468
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	6,1	6,3	5,5	7,0	5,5	5,8
15–26-aastased registreeritud hõivatud	246	655	1 827	320	327	443
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	39,6	43,4	43,2	44,9	42,3	41,7
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	1 032	1 021	1 113	1 068	1 232	1 025
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	954	879	932	916	967	896
mehed	1 084	970	1 042	1 033	1 068	978
naised	757	776	793	800	820	788
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	1	3	13	1	5	1
7–26-aastased huvikooli õpilased	112	542	1 460	198	466	256
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	12,2	21,5	20,1	16,6	29,6	15,5
Avatud noortekeskused	1	4	19	3	3	4

Rapla vald	SAARE MAAKOND	Muhu vald	Ruhnu vald	Saaremaa vald	TARTU MAAKOND	Näitaja/Piirkond
859,46	2 937,64	207,91	11,90	2 717,83	3 349,30	Pindala, km ²
15	11	9	12	11	45	Asustustihedus, in/km ²
52,5	..	151,7	231,7	216,6	..	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
13 202	33 231	1 885	141	31 205	151 122	Rahvaarv
6 417	16 373	986	71	15 316	70 819	mehed
6 785	16 858	899	70	15 889	80 303	naised
953	2 136	101	2	2 033	13 202	0–6-aastased
2 897	6 608	300	21	6 287	35 115	7–26-aastased
6 716	17 395	1 005	96	16 294	75 650	27–64-aastased
2 636	7 092	479	22	6 591	27 155	vähemalt 65-aastased
21,9	19,9	15,9	14,9	20,1	23,2	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
98,7	99,2	97,7	90,5	99,3	84,6	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
–56	–28	10	6	–44	668	Noorte (7–26) rändesaldo
–53	–28	7	4	–39	–59	noorte siserändesaldo
–3	0	3	2	–5	727	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
2 043	4 565	191	14	4 360	25 113	7–26-aastased õpilased kokku
1 345	2 799	110	5	2 684	15 947	põhihariduses
292	679	19	4	656	3 296	üldkeskhariduses
187	408	24	0	384	1 695	kutsehariduses
219	679	38	5	636	4 175	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 335	1 351	1 209	2 579	1 354	1 381	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
734	703	800	1 144	695	737	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
53,4	43,2	36,7	71,9	43,0	56,0	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
60	137	17	0	120	582	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
4,8	4,3	10,3	0,0	4,0	3,7	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %
37	98	4	x	94*	457	16–26-aastased registreeritud töötud
774	1 928	114	5	1 809	8 256	16–26-aastaste registreeritud töötajad (hõivatud ja töötud)
4,8	5,1	3,5	x	5,2*	5,5	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
737	1 835	110	4	1 721	7 832	15–26-aastased registreeritud hõivatud
43,8	45,3	53,9	25,0	44,9	38,4	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 116	1 067	1 155	1 367	1 060	1 149	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
944	912	856	1 187	915	859	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
1 070	1 033	972	1 470	1 036	960	mehed
779	789	726	762	792	755	naised
NOORSOOTÕ						
6	13	0	0	13	80	Huvikoolid
540	1 514	38	4	1 472	10 201	7–26-aastased huvikooli õpilased
18,9	23,2	12,8	19,0	23,7	29,5	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
9	9	1	0	8	29	Avatud noortekeskused

* Andmekaitse põhimõtte tõttu on Ruhnu valla andmed lisatud Saaremaa valla andmetele.

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	Elva vald	Kambja vald	Kastre vald	Luunja vald	Nõo vald	Peipsiääre vald
Pindala, km ²	732,27	275,12	492,74	131,79	169,11	652,16
Asustustihedus, in/km ²	20	38	10	34	25	8
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	192,6	190,7	196,0	194,7	192,3	190,7
RAHVASTIK						
Rahvaarv	14 418	10 409	5 085	4 449	4 213	5 506
mehed	7 147	5 221	2 604	2 249	2 136	2 806
naised	7 271	5 188	2 481	2 200	2 077	2 700
0–6-aastased	1 086	1 109	358	462	345	297
7–26-aastased	3 182	2 497	1 127	1 099	1 032	1 083
27–64-aastased	7 049	5 540	2 790	2 391	2 138	2 825
vähemalt 65-aastased	3 101	1 263	810	497	698	1 301
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	22,1	24,0	22,2	24,7	24,5	19,7
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	97,0	96,9	95,3	86,2	98,8	75,7
Noorte (7–26) rändesaldo	–32	64	–16	54	21	–35
noorte siserändesaldo	–29	64	–20	55	18	–32
noorte välisrändesaldo	–3	0	4	–1	3	–3
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	2 158	1 949	771	803	746	690
põhihariduses	1 411	1 327	507	531	488	417
üldkeskhariduses	265	263	103	118	105	95
kutsehariduses	218	111	61	45	57	91
kõrghariduses	264	248	100	109	96	87
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 293	1 329	1 239	1 164	1 165	1 299
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	638	880	684	783	721	534
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	60,0	68,4	53,4	54,7	62,1	49,7
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	43	36	17	26	17	17
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %	3,0	3,9	3,3	5,6	3,8	3,1
16–26-aastased registreeritud töötud	63	24	19	12	15	26
16–26-aastaste registreeritud tööhõud (hõivatud ja töötud)	825	532	311	267	267	343
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööhõud, %	7,6	4,5	6,1	4,5	5,6	7,6
15–26-aastased registreeritud hõivatud	762	508	292	255	252	317
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	40,1	39,5	44,3	41,6	42,4	43,8
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	1 066	1 236	1 068	1 165	1 106	972
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	892	847	898	811	859	911
mehed	976	911	1 042	917	966	1 052
naised	794	782	745	692	736	741
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	5	3	0	0	2	1
7–26-aastased huvikooli õpilased	578	803	208	322	233	117
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	18,5	32,6	18,7	29,7	22,9	10,9
Avatud noortekeskused	5	2	3	2	1	6

Tartu linn	Tartu vald	VALGA MAAKOND	Otepää vald	Tõrva vald	Valga vald	Näitaja/Piirkond
153,99	742,12	1 917,09	520,21	647,22	749,66	Pindala, km ²
627	14	15	12	10	21	Asustustihedus, in/km ²
184,2	183,8	..	212,1	196,4	225,0	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
96 506	10 536	28 669	6 495	6 185	15 989	Rahvaarv
43 319	5 337	13 942	3 248	3 034	7 660	mehed
53 187	5 199	14 727	3 247	3 151	8 329	naised
8 524	1 021	1 776	414	384	978	0–6-aastased
22 693	2 402	6 130	1 388	1 320	3 422	7–26-aastased
47 340	5 577	14 271	3 279	3 041	7 951	27–64-aastased
17 949	1 536	6 492	1 414	1 440	3 638	vähemalt 65-aastased
23,5	22,8	21,4	21,4	21,3	21,4	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
79,4	96,3	83,6	98,1	98,9	71,7	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
562	50	–127	–9	–54	–64	Noorte (7–26) rändesaldo
–161	46	–115	–9	–47	–59	noorte siserändesaldo
723	4	–12	0	–7	–5	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
16 300	1 696	4 019	925	876	2 218	7–26-aastased õpilased kokku
10 111	1 155	2 554	554	535	1 465	põhihariduses
2 152	195	521	128	121	272	üldkeskhariduses
964	148	456	89	103	264	kutsehariduses
3 073	198	488	154	117	217	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 432	1 368	1 257	1 269	1 287	1 241	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
745	780	553	650	594	497	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
54,5	53,6	44,3	53,4	43,8	40,5	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
389	37	91	30	22	39	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
3,7	3,5	3,1	4,3	3,4	2,5	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %
272	26	168	22	33	113	16–26-aastased registreeritud töötud
5 081	630	1 653	387	382	884	16–26-aastaste registreeritud tööjõud (hõivatud ja töötud)
5,4	4,1	10,2	5,7	8,6	12,8	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud tööjõus, %
4 842	604	1 489	365	350	774	15–26-aastased registreeritud hõivatud
36,4	45,1	39,0	41,1	41,8	37,0	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
1 167	1 143	969	1 029	1 011	923	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
848	875	880	835	916	884	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
946	995	980	950	1 011	982	mehed
754	728	771	680	823	782	naised
NOORSOOTÕ						
66	3	7	2	1	4	Huvikoolid
7 189	751	742	187	127	428	7–26-aastased huvikooli õpilased
32,2	31,7	12,2	13,7	9,7	12,6	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
6	4	13	4	4	5	Avatud noortekeskused

Valik andmeid haldusüksuste kohta

Näitaja/Piirkond	VILJANDI MAAKOND	Mulgi vald	Põhja- Sakala vald	Viljandi linn	Viljandi vald	VÕRU MAAKOND
Pindala, km ²	3 420,04	880,73	1 153,00	14,67	1 371,64	2 773,14
Asustustihedus, in/km ²	14	9	7	1 195	10	13
Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km	..	180,9	127,7	147,7	147,5	..
RAHVASTIK						
Rahvaarv	46 782	7 506	8 066	17 525	13 685	36 133
mehed	22 600	3 734	4 056	7 822	6 988	17 755
naised	24 182	3 772	4 010	9 703	6 697	18 378
0–6-aastased	3 111	399	552	1 342	818	2 276
7–26-aastased	9 896	1 478	1 734	3 739	2 945	7 636
27–64-aastased	23 173	3 773	3 960	8 433	7 007	18 320
vähemalt 65-aastased	10 602	1 856	1 820	4 011	2 915	7 901
Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %	21,2	19,7	21,5	21,3	21,5	21,1
Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %	98,4	99,3	98,8	97,5	98,7	97,3
Noorte (7–26) rändesaldo	–146	–12	–18	–99	–17	–51
noorte siserändesaldo	–140	–7	–21	–93	–19	–49
noorte välisrändesaldo	–6	–5	3	–6	2	–2
HARIDUS						
7–26-aastased õpilased kokku	6 682	931	1 137	2 692	1 922	4 984
põhihariduses	4 210	600	701	1 741	1 168	3 029
üldkeskhariduses	937	129	148	370	290	697
kutsehariduses	749	95	165	237	252	593
kõrghariduses	786	107	123	344	212	665
KOHALIKUD EELARVED						
Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot	1 224	1 293	1 301	1 206	1 163	1 300
Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot	615	546	603	652	615	576
Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %	51,9	49,0	46,2	53,2	55,7	48,6
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
18–26-aastased registreeritud ettevõtjad	199	36	24	75	64	175
Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aas- taste vanuserühmas, %	4,2	4,8	2,7	4,6	4,3	4,6
16–26-aastased registreeritud töötud	153	30	31	52	40	170
16–26-aastaste registreeritud töötud (hõivatud ja töötud)	2 602	415	492	905	790	2 162
Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töötajates, %	5,9	7,2	6,3	5,7	5,1	7,9
15–26-aastased registreeritud hõivatud	2 451	385	462	853	751	1 994
Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %	40,0	40,5	41,7	39,8	39,2	41,0
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	1 021	985	1 028	1 033	1 021	995
Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot	905	906	961	894	881	890
mehed	1 016	1 033	1 064	1 024	969	984
naised	778	779	820	763	771	784
NOORSOOTÖÖ						
Huvikoolid	15	4	2	7	2	19
7–26-aastased huvikooli õpilased	2 116	199	198	1 122	597	1 749
Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %	21,7	13,6	11,6	30,5	20,6	23,2
Avatud noortekeskused	20	4	9	1	6	18

Antsla vald	Rõuge vald	Setomaa vald	Võru linn	Võru vald	Haldusüksus teadmata	Näitaja/Piirkond
410,52	933,22	463,10	14,01	952,29	..	Pindala, km ²
11	6	7	858	11	..	Asustustihedus, in/km ²
239,5	262,5	265,7	251,6	251,5	..	Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast, km
RAHVASTIK						
4 514	5 435	3 369	12 022	10 793	1 371	Rahvaarv
2 276	2 856	1 780	5 363	5 480	632	mehed
2 238	2 579	1 589	6 659	5 313	739	naised
251	300	177	835	713	74	0–6-aastased
986	1 089	590	2 510	2 461	69	7–26-aastased
2 233	2 856	1 846	5 871	5 514	754	27–64-aastased
1 044	1 190	756	2 806	2 105	474	vähemalt 65-aastased
21,8	20,0	17,5	20,9	22,8	..	Noorte (7–26) osatähtsus rahvastikus, %
99,3	99,1	88,5	96,8	98,5	..	Eestlaste osatähtsus noorte (7–26) vanuserühmas, %
–11	–9	11	–65	23	–6	Noorte (7–26) rändesaldo
–2	–9	–6	–48	16	0	noorte siserändesaldo
–9	0	17	–17	7	–6	noorte välisrändesaldo
HARIDUS						
630	700	345	1 652	1 657	2 091	7–26-aastased õpilased kokku
368	427	180	1 054	1 000	267	põhihariduses
79	87	48	240	243	111	üldkeskhariduses
92	91	61	151	198	158	kutsehariduses
91	95	56	207	216	1 555	kõrghariduses
KOHALIKUD EELARVED						
1 212	1 469	1 408	1 223	1 302	..	Põhitegevuse tulud elaniku kohta, eurot
532	589	542	586	589	..	Füüsilise isiku tulumaks elaniku kohta, eurot
55,7	41,7	39,3	54,6	46,0	..	Hariduskulude osatähtsus kogukuludes, %
ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG						
21	27	16	65	46	0	18–26-aastased registreeritud ettevõtjad
4,0	4,8	4,7	5,4	3,9	..	Ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste vanuserühmas, %
27	26	8	58	51	0	16–26-aastased registreeritud töötud
300	334	183	675	670	13	16–26-aastaste registreeritud töäjõud (hõivatud ja töötud)
9,0	7,8	4,4	8,6	7,6	..	Registreeritud töötute osatähtsus 16–26-aastaste vanuserühma registreeritud töäjõus, %
273	308	175	617	621	13	15–26-aastased registreeritud hõivatud
41,2	43,6	43,2	40,2	40,0	..	Registreeritud hõivatute osatähtsus 15–26-aastaste vanuserühmas, %
961	1 034	961	986	1 008	1 076	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
922	886	833	881	902	959	Noore (kuni 26) palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, eurot
1 033	973	912	969	999	1 003	mehed
798	781	744	792	781	869	naised
NOORSOOTÖÖ						
1	0	1	13	4	0	Huvikoolid
87	200	65	839	558	419	7–26-aastased huvikooli õpilased
8,9	18,6	11,1	33,9	23,0	..	Huvikooli õpilaste osatähtsus 7–26-aastaste vanuserühmas, %
2	8	3	1	4	0	Avatud noortekeskused

Andmete selgitused

Haldusüksus

Allikas: Riigi Teatajas avaldatud haldusüksuste nimistu. Haldusjaotus on esitatud 2018. aasta 1. jaanuari seisuga.

Haldusüksus – haldusjaotusel põhinev, seaduse ja teiste õigusaktidega kindlaks määratud nime, liigi ja piiridega üksus, mille territooriumi ulatuses teostatakse riiklikku või omavalitsuslikku haldamist. Eesti territooriumi haldusüksused on maakonnad, linnad ja vallad.

Pindala

Allikas: Maa-amet. Andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga.

Haldusüksuse pindala arvutatakse maakatastrisse kantud haldusüksuse piiride ruumandmete alusel. Haldusüksuste pindala on esitatud ilma Peipsi järve Eestile kuuluva osa ja Võrtsjärve pindalata.

Asustustihedus ehk rahvastikutihedus

Allikad: Statistikaameti rahvastikubaas. Rahvastikuandmed 2018. aasta 1. jaanuari seisuga. Maa-amet. Pindala andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga.

Asustustihedus näitab, mitu inimest elab keskmiselt selle territooriumi ühe pindalaühiku (ruutkilomeetri) kohta.

Valla- või linnavalitsuse kaugus Tallinnast

Allikas: Maa-amet. Andmed 2018. aasta 28. märtsi seisuga.

Valla- ja linnavalitsuste asukohaandmete alusel on arvutatud nende kaugus Tallinna kesklinnast.

Rahvastik

Allikad: Statistikaameti rahvastikubaas, kuhu kuuluvad kõik inimesed, kes on Statistikaameti andmetel Eesti püsielanikud. Rahvastikuandmed 2018. aasta 1. jaanuari seisuga. Statistikaameti rände andmebaas. Rände andmed 2017. aasta kohta.

Alates 1. jaanuarist 2016 on Statistikaametis kasutusel uus rahvaarvu arvutamise meetodika ja inimeste elukoha allikas (rahvastikuregister), mida tuleb muutuste analüüsimisel arvestada.

Noor – üldjuhul 7–26-aastane isik. Mõne näitaja korral võib olla kasutatud ka teistsugust vanuserühma (näiteks 15–26), millele on siis kindlasti viidatud.

Ränne – elukoha muutus ühest üksusest teise: ühest riigist teise, ühest maakonnast teise või ühest omavalitsusüksusest teise.

Rändesaldo – sisse- ja väljarände arvu vahe.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest haldusüksusest teise.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik registreerib elukoha uude riiki või haldusüksusesse. Võrreldakse aasta alguse elukohaga.

Välisränne – elukohavahetus üle Eesti piiri.

Väljaränne – tegevus, mille käigus isik registreerib oma elukoha riigist või haldusüksusest välja. Võrreldakse aasta alguse elukohaga.

Haridus

Allikad: Eesti hariduse infosüsteem (EHIS). Õpilaste andmed haridustasemeti 2017/2018. õppeaasta kohta 2017. aasta 10. novembri seisuga. Õpilaste vanus 1. oktoobri seisuga. Statistikaameti rahvastikubaas. Õpilaste elukoht 2018. aasta 1. jaanuari seisuga.

Õpilaste ülevaade on elukoha järgi.

Kõik õpilaste kohta esitatavad andmed näitavad isikute, mitte õppimiste arvu. Isik on EHIS-es kirjas mitu korda, kui ta õpib korraga mitmel haridustasemel või sama haridustaseme mitmel erialal. Igale isikule ühe haridustaseme määramiseks järjestati õppimised haridustaseme alusel järgmiselt: 1) kõrgharidus, 2) kutseharidus, 3) üldharidus.

Kohalik eelarve

Allikad: Rahandusministeerium. Kohalike eelarvete andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Andmed on ümber arvatud 2017. aasta haldusreformi järgi. Arvutused tehti koondandmete alusel: liitunud omavalitsusüksuste andmed liideti, jagunenud omavalitsusüksuste korral kasutati mudelit, mille alus oli rahvastiku jaotus 1. jaanuaril 2017. Statistikaameti rahvastikubaas. Rahvastikuandmed 2017. aasta 1. jaanuari seisuga.

Füüsilise isiku tulumaks – maks, mida residendist füüsilised isikud maksavad kogu oma tulult, olenemata selle teenimise kohast (riigist).

Põhitegevuse tulud – maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadud toetused jooksvateks kuludeks ning muud tegevustulud.

Ettevõtlus

Allikad: Statistikaameti statistiline majandusüksuste register. Andmed 2017. aastal aktiivsete ettevõtete kohta. Statistikaameti rahvastikubaas. Rahvastikuandmed 2018. aasta 1. jaanuari seisuga.

Ettevõtte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja. Ettevõtte on jaotatud haldusüksustesse kontakt-aadressi järgi.

Registreeritud ettevõtja – isik, kes oli 2017. aasta 31. detsembri seisuga füüsilisest isikust ettevõtja või omas vähemalt 10% ettevõtte aktsiatest või osakutest (alus 2017. aastal aktiivsete ettevõtete kogum) ning oli 2018. aasta 1. jaanuari seisuga Eesti püsielanik.

Tööturg

Allikad: töötuna ja töötajana arvel olevate isikute ning tööturu teenuste osutamise register (EMPIS). Registreeritud töötute andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Töötamise register (TÖR). Registreeritud hõivatute andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Statistikaameti statistiline majandusüksuste register. Füüsilisest isikust ettevõtjate (FIE) ja osanike andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Statistikaameti rahvastikubaas. Rahvastikuandmed 2018. aasta 1. jaanuari seisuga.

Registreeritud töötu – isik, kes ei tööta, on töötuna arvele võetud Eesti Töötukassas ja otsib tööd. Registreeritud töötu peab täitma individuaalset töötusimiskava, olema valmis vastu võtma sobiva töö ja kohe tööle asuma ning pöörduma vähemalt kord 30 päeva jooksul töövahendusteenuse saamiseks töötukassa poole. Töötuna saab end arvele võtta 16-aastane kuni vanaduspensioniealine isik.

Registreeritud hõivatut – isik, kellel oli TÖR-is registreeritud kehtiv töötamine või kes tegutses statistilise majandusüksuste registri andmetel ettevõtjana (FIE või vähemalt 10-protsendiline osalus äriühingus). TÖR-is registreeritud peatatud töötamisega isik jäeti hõivatute hulgast välja, kui peatamise alus oli lapsehoolduspuhkus või peatamise kestus oli üle kolme kuu.

Brutotulu

Allikas: Maksu- ja Tolliamet. Andmed 2017. aasta kohta.

Brutotulu saajad – Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) vormil näidatud sotsiaalmaksuga maksustatava rahalise tasu, stipendiumi, toetuse, pensioni jm tasu saajate kuu keskmine arv.

Palgatöötaja brutotulu – Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) vormil näidatud sotsiaalmaksuga maksustatav rahaline tasu, mida makstakse töötajale või avalikule teenistujale; stipendium, toetus ja pension, mida makstakse töö- või teenistussuhte korral; seaduse või muu õigusakti alusel töö

eest makstav tasu; tasu, mida makstakse isikule pärast töö- või teenistussuhte lõppemist (v.a töölepingu lõpetamisel või teenistusest vabastamisel makstav hüvitis).

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu – palgatöötaja keskmine brutotulu kuus jagatud tulu saajate keskmise arvuga kuus.

Noorsootöö

Allikad: Eesti hariduse infosüsteem (EHIS). Huvihariduse andmed 2017/2018. õppeaasta kohta 2017. aasta 10. novembri seisuga. Õpilaste vanus 1. oktoobri seisuga. Statistikaameti rahvastikubaas. Rahvastikuandmed ja õpilaste elukoht 2018. aasta 1. jaanuari seisuga. Eesti Noorsootöö Keskus. Avatud noortekeskuste andmed 2017. aasta 31. detsembri seisuga.

Õpilaste ülevaade on elukoha järgi, huvikoolide ülevaade aga asukoha järgi.

Kui isik õpib mitmes huvikoolis, on ta arvestatud ühe õpilasena.

Huvikool – haridusasutus, mis tegutseb noorsootöö valdkonnas ning loob huvihariduse omandamise ja isiksuse mitmekülgse arengu, sealhulgas oma keele ja kultuuri viljelemise võimalused huvihariduse erinevates valdkondades.

Avatud noortekeskus – avatud noorsootöö põhimõttest lähtuv noorsootööasutus, kus võivad vabatahtlikkuse alusel käia kõik noored, mis on asutatud noorte initsiatiivi toetusel, nende eelistest lähtuvalt ning tegutseb eelkõige noorte huve ja vajadusi silmas pidades. Noortekeskuses on peamine kontakttöö noortega, neile suunatud tegevus ja arendava keskkonna loomine.

Märkide seletus

..	mõiste ei ole rakendatav
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte
0	nähtust ei esinenud või näitaja väärtus alla poole kasutatud mõõtühikust
0,0	